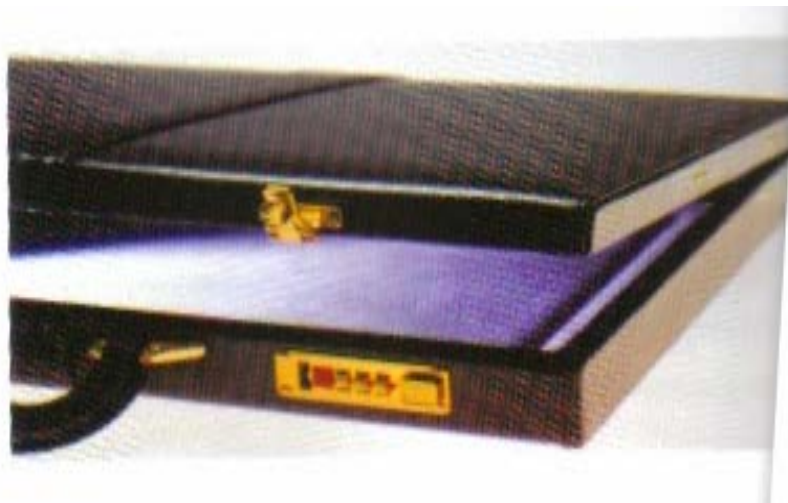

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ
ΠΛΑΣΤΗΡΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
B. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
- ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ.....	2
- Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	5
- ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	6
- ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ-ΕΠΙΤΟΚΙΑ.....	15
- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	19
- ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	27
1) Χρηματοδότηση για κεφάλαιο κίνησης.....	28
2) Χρηματοδότηση για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό.....	33
Γ. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ.....	35
1) Ενοχικές εξασφαλίσεις.....	36
2) Εμπράγματες εξασφαλίσεις.....	46
α. Ενέχυρο.....	47
β. Υποθήκη.....	54
- Προσημείωση υποθήκης.....	59
- Εξάλειψη προσημείωσης.....	61
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.....	62
1) Εικοσαετής παραγραφή.....	63
2) Πενταετής παραγραφή.....	63
3) Τριετής Παραγραφή.....	64
4) Ετήσια παραγραφή.....	64
5) Εξάμηνη παραγραφή.....	64
6) Διακοπή της παραγραφής.....	65
Δ. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ	
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	68
1) Ισολογισμός.....	68
2) Κατάσταση Λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης.....	76
3) Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων.....	78
- ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ.....	80
- Είδη αριθμοδεικτών.....	81
- ΝΕΚΡΟ Ή ΑΔΡΑΝΕΣ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	85

- ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ..... 88
- ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ - ΕΚΡΟΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ..... 95

Ε. ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	98
1) ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ.....	98
2) ΕΛΕΓΧΟΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	102
3) ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	105
4) ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.....	109
5) ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ.....	110
6) ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	112
7) ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ.....	116
8) ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ...118	
9) ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ.....	121
10) ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....	123
11) ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ.....	124
- ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	126
1) ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ.....	126
2) FACTORING.....	132
3) LEASING.....	137
4) ΕΓΓΥΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ.....	151
5) ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΕΓΓΥΑ ΠΙΣΤΩΣΗ.....	165
- ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ....	176
- Γ΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	180
- ΠΙΝΑΚΕΣ.....	185
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	192
- Βιβλιογραφία.....	195

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δυναμική ενός οικονομικού συστήματος δημιουργεί, όπως είναι φυσικό, οικονομικές μονάδες που παρουσιάζουν πλεονάσματα ή ελλείμματα χρηματικών διαθεσίμων. Έτσι, όσοι διαθέτουν πλεόνασμα αναζητούν τρόπους να το επενδύσουν προκειμένου να αποκομίσουν κέρδη, ενώ όσοι εμφανίζουν έλλειμμα είναι διατεθειμένοι, καταβάλλοντας κάποιο κόστος, να δανειστούν για να αντιμετωπίσουν τις υποχρεώσεις τους.

Οι τράπεζες, ως κύριοι φορείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αναπτύσσουν τον απαιτούμενο μηχανισμό, προκειμένου να γίνεται η ασφαλής μεταφορά των κεφαλαίων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές μονάδες προς γενικό όφελος.

Οι καταθέσεις και οι χρηματοδοτήσεις είναι παραδοσιακά οι σημαντικότερες τραπεζικές εργασίες. Η απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς, είχε σαν αποτέλεσμα την έντονη δραστηριοποίηση των τραπεζών στο χρηματοδοτικό τομέα, την ενίσχυση του ανταγωνισμού και την προσφορά νέων χρηματοδοτικών προϊόντων. Η ανάπτυξη βέβαια του τραπεζικού συστήματος έχει δημιουργήσει πλήθος άλλων μεσολαβητικών εργασιών ή παραγώγων προϊόντων, τα οποία αποφέρουν επίσης σημαντικά κέρδη στις τράπεζες.

Στα πλαίσια του ανταγωνισμού αυτού, οι τράπεζες καλούνται πλέον να παρακολουθούν στενά το κόστος του χρήματος που διαχειρίζονται, ώστε να είναι σε θέση να προσφέρουν επιτόκια χρηματοδοτήσεων που και πραγματικά κέρδη θα αποφέρουν αλλά και θα είναι ανταγωνιστικά. Ωστόσο, οι χρηματοδοτήσεις παραμένουν ένας ιδιαίτερα νευραλγικός τομέας, δεδομένου ότι είναι δυνατόν ανεπιτυχείς χειρισμός τους να εκθέσει τα συμφέροντα των τραπεζών. Η χρηματοδοτική λειτουργία δεν αποφέρει μόνο κέρδη στις τράπεζες. Η δημιουργία επισφαλών απαιτήσεων αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα τους. Για το λόγο αυτό θα πρέπει κάθε αίτημα χρηματοδότησης να εξετάζεται σύμφωνα με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης, να εξετάζεται δηλαδή η βιωσιμότητα της επιχείρησης, η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και η δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου, ώστε να εκτιμάται με κάθε δυνατή ακρίβεια ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

A1. ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Το οικονομικό περιβάλλον απαιτεί από τις τράπεζες να παίξουν το ρόλο του φορέα εκείνου που θα συνδυάζει συμπληρωματικές ανάγκες και συμφέροντα αλλά και θα μεταφέρει τα κεφάλαια από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Όπως είναι φυσικό η μεσολάβηση αυτή συνεπάγεται για τις τράπεζες, εκτός από το κέρδος που είναι άλλωστε και το ζητούμενο, κόστος και κινδύνους. Ποιο είναι όμως το κίνητρο των τραπεζών, που τις εμπλέκει στη διαδικασία αυτή; Αναμφίβολα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι από τη συμμετοχή των τραπεζών στο χρηματοοικονομικό σύστημα δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας, που αποφέρουν σε όλους μακροπρόθεσμα οφέλη. Ωστόσο, οι τράπεζες δραστηριοποιούνται στη διενέργεια χρηματοδοτήσεων σε καθημερινή βάση αποβλέποντας κυρίως στην επίτευξη δύο στόχων:

- Έσοδα από τόκους
- Προσέλκυση παραγωγικών εργασιών

Έσοδα από τόκους:

Για να γίνει κατανοητός καλύτερα ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες αποκομίζουν κέρδη από τόκους θα γίνει ένας παραλληλισμός σε μία τυχαία εμπορική επιχείρηση.

Κάθε εμπορική επιχείρηση ακολουθεί μια διαδικασία που της επιτρέπει να αγοράζει εμπορεύματα σε τιμές χονδρικής από τους προμηθευτές της και στη συνέχεια, ενσωματώνοντας το μεικτό της κέρδος, να διαμορφώνει τις τιμές λιανικής, βάσει των οποίων διενεργεί τις πωλήσεις της στους πελάτες της.

Έτσι και οι τράπεζες ως επιχειρήσεις εμπορεύονται το χρήμα. Το προμηθεύονται δηλαδή με επιτόκιο σε τιμές χονδρικής κυρίως από τους καταθέτες τους (εμπορική αγορά) ή από άλλες τράπεζες (διατραπεζική αγορά) και στη συνέχεια το δανείζουν με υψηλότερα επιτόκια στους πελάτες τους – επιχειρηματίες ή ιδιώτες – που το έχουν ανάγκη.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να ονομάσουμε πελάτες της τράπεζας, υπό στενή έννοια, μόνον όσους παίρνουν δάνεια, στους δε καταθέτες να αποδώσουμε την έννοια των προμηθευτών της.

Η διαφορά των επιτοκίων αντικατοπτρίζει μόνο το μεικτό κέρδος της τράπεζας από όπου πρέπει να αφαιρέσουμε το λειτουργικό κόστος των υπηρεσιών της, τις αποσβέσεις των παγίων στοιχείων, κάποιες προβλέψεις για κάλυψη δανείων που δεν θα πληρωθούν και τους φόρους, για να προκύψει τελικά το καθαρό κέρδος της τράπεζας από τόκους.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι το κέρδος αυτό μειώνεται ακόμα περισσότερο συνέπεια και άλλων παραγόντων, όπως είναι το ενδεχόμενο να παραμένουν αδιάθετα από την τράπεζα κεφάλαια, για τα οποία πληρώνει τόκο στους καταθέτες της.

Προσέλκυση παραγωγικών εργασιών

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως οι τράπεζες, εκτός από τις παραδοσιακές εργασίες των καταθέσεων και των χορηγήσεων, έχουν αναπτύξει ένα πλέγμα παροχής υπηρεσιών προς τους πελάτες τους που περιλαμβάνει εισαγωγές, εξαγωγές, κίνηση κεφαλαίων, παράγωγα προϊόντα αγοράς συναλλάγματος και πολλές άλλες εργασίες που συνθέτουν το αντικείμενο μιας σύγχρονης τράπεζας. Άλλωστε, η τάση των τραπεζών στις μέρες μας είναι, εκμεταλλευόμενες το δίκτυό τους και την πρόσβασή τους στην αγορά, να αναλαμβάνουν την προώθηση χρηματιστηριακών προϊόντων, να λειτουργούν ως σύμβουλοι επιχειρήσεων, να ασχολούνται με την προώθηση της πώλησης αγαθών και γενικά να προσφέρουν υπηρεσία, που παραδοσιακά ανήκαν σε άλλους επιχειρηματικούς κλάδους.

Έχουν, λοιπόν, οι τράπεζες κάθε λόγο να θέλουν να αναπτύξουν συνεργασίες σε ποικίλους επιχειρηματικούς τομείς με τους πελάτες τους, γεγονός που τις αναγκάζει να δραστηριοποιούνται σε ένα έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπου η προσέγγιση των πελατών επιτυγχάνεται με προσφορά εκπτώσεων αλλά και ταχεία και ιδιαίτερη εξυπηρέτηση.

Από την άλλη μεριά οι πελάτες μιας τράπεζας, έχουν συνήθως αυξημένες ανάγκες σε κεφάλαια είτε για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις

τους είτε για να πραγματοποιήσουν επενδύσεις, οι οποίες θα τους αποφέρουν στο μέλλον μεγαλύτερα κέρδη.

Έτσι, χωρίς να παραγκωνίζεται η σημασία των υπόλοιπων παροχών που προσφέρονται, η διενέργεια χρηματοδοτήσεων καθίσταται ο κυριότερος ίσως μοχλός που επιτρέπει στις τράπεζες να αναπτύσσουν συνεργασίες με ολοένα και περισσότερους πελάτες.

Εκτός λοιπόν από το πρωτογενές κέρδος που έχουν οι τράπεζες από την διαφορά μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, αποκομίζουν οφέλη από την ανάθεση σε αυτές και των άλλων παραγωγικών εργασιών του πελάτη. Τα οφέλη αυτά μπορούν να είναι τόσο σημαντικά, ώστε σε ακραίες περιπτώσεις οι τράπεζες να προσφέρουν επιτόκια χορηγήσεων με οριακό μόνο κέρδος ή ακόμη και ζημία τους, προκειμένου να αναλάβουν τις λοιπές παραγωγικές εργασίες του πελάτη οι οποίες, εκ των πραγμάτων, θα αποφέρουν προμήθειες διαμεσολάβησης με μηδενικό κίνδυνο.

Χαρακτηριστικό της σημασίας που δίνεται στην ανάληψη των λοιπών παραγωγικών εργασιών του πελάτη είναι ότι κατά κανόνα οι τράπεζες δεν χρηματοδοτούν τους πελάτες τους σε ποσοστό μεγαλύτερο από τις παραγωγικές εργασίες που τους αναθέτουν σε σχέση με τον ανταγωνισμό.

Θα της προτείνει η τράπεζα να της αναθέσει το σύνολο των εξαγωγών της αλλά και των άλλων παραγωγικών εργασιών που αναθέτει σε άλλες τράπεζες και, εφόσον αυτό δεν γίνει αποδεκτό, θα προχωρήσει κατά πάσα πιθανότητα στη σταδιακή μείωση των χρηματοδοτήσεών της, ώστε να μην της προκαλέσει μεν ταμιακά προβλήματα τελικά όμως οι χρηματοδοτήσεις της να αντιστοιχούν στο ποσοστό των παραγωγικών εργασιών που μας έχει εκχωρήσει.

A2. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.

Η ανάπτυξη των χρηματοδοτήσεων θα ήταν πολύ εύκολη, δεδομένου ότι όλος ο επιχειρηματικός κόσμος αλλά και οι ιδιώτες αναζητούν πηγές κεφαλαίων. Το πρόβλημα επομένως για τις τράπεζες δε είναι η αύξηση των χρηματοδοτήσεών τους αλλά η διενέργεια ασφαλών χρηματοδοτήσεων.

Η χορήγηση δανείων που θα παρουσιάσουν καθυστέρηση στην εξόφλησή τους ή και τελικά δεν θα εισπραχθούν συνιστά για τις τράπεζες, όπως είναι κατανοητό, ζημίες που όχι μόνο μειώνουν τα κέρδη τους αλλά επιβαρύνουν και την καθαρή τους θέση. Δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο, σε παγκόσμιο επίπεδο, τράπεζες να αδυνατούν να πάρουν τις επιθυμητές γι' αυτές επιχειρηματικές αποφάσεις ή ακόμη και να κλείνουν, λόγω σωρευμένων επισφαλών απαιτήσεων.

Έτσι για τη χρηματοδοτική λειτουργία των τραπεζών έχει αναπτυχθεί ένας ισχυρός μηχανισμός σε κάθε τράπεζα που περιλαμβάνει τους απλούς υπαλλήλους της πρώτης γραμμής, τις τεχνικές και τις νομικές υπηρεσίες της, τα ανώτερα εγκριτικά όργανα και το διοικητικό της συμβούλιο. Απαιτείται συνεργασία όλων των ανωτέρω και ανάλογα με το ύψος της χρηματοδότησης λαμβάνονται οι αποφάσεις. Στη συνέχεια παρακολουθείται η ομαλή ρευστοποίηση των δανείων.

Μέσω της διαδικασίας που περιγράφηκε υλοποιούνται οι χρηματοδοτικές αποφάσεις της τράπεζας, κατά την στρατηγική που έχει χαράξει, η οποία με τη σειρά της κινείται εντός των πλαισίων που καθορίζονται από το κράτος μέσω των νόμων, των εγκυκλίων της Τραπεζής της Ελλάδος και τους γενικότερου θεσμικού πλαισίου που διαμορφώνεται.

Για να είναι αποτελεσματική και ασφαλής η χρηματοδοτική διαδικασία, θα πρέπει τα στελέχη που εμπλέκονται σ' αυτή να διαθέτουν:

- **Βασικές οικονομικές και λογιστικές γνώσεις**, ώστε να μπορούν να εκτιμούν την οικονομική κατάσταση του πελάτη καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης
- **Βασικές νομικές γνώσεις**, ώστε σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες να ελέγχουν την νομική μορφή του πελάτη, να επιλέγουν και

να κατάρτιζούν τις σχετικές συμβάσεις και να λαμβάνουν τις κατάλληλες εξασφαλίσεις.

- **Γνώση της αγοράς και του κλάδου δραστηριοποίησης**
- **Γνώση του πελάτη**

Τα πιο πάνω στελέχη οφείλουν επιπροσθέτως, να συνεργάζονται με τις τεχνικές υπηρεσίες για διάφορους τεχνικούς ελέγχους και εκτιμήσεις των ακινήτων και του εξοπλισμού των πελατών.

B1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

A) Ιστορική αναδρομή

Η διενέργεια χρηματοδοτήσεων μέσω των τραπεζών επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την εν γένει οικονομική δραστηριότητα. Για το λόγο αυτό το ελληνικό κράτος ήδη από την δεκαετία του '50 είχε θεσπίσει ένα πολύπλοκο σύστημα πιστωτικών κανόνων και ρυθμίσεων, με στόχο να ελέγχει την δραστηριότητα των τραπεζών στον τομέα αυτό, προσαρμόζοντάς την στις ανάγκες της κυβερνητικής πολιτικής.

Το σύστημα αυτό λειτούργησε με μικρές τροποποιήσεις μέχρι το 1981 οπότε ξεκίνησε η διαδικασία απελευθέρωσής του σύμφωνα με τις επιταγές της σύγχρονης οικονομίας αλλά και στα πλαίσια της πλήρους ένταξης της χώρας μας στην Ε.Ε.

Ως κυριότεροι σταθμοί στη διαδικασία αυτή μπορεί να θεωρηθούν οι εξής:

1981 Με αφορμή την ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα έγινε μία συστηματική καταγραφή των χαρακτηριστικών και των ιδιομορφιών του θεσμικού πλαισίου των χρηματοδοτήσεων, στα πλαίσια της μελέτης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (επιτροπή Χαρισσόπουλου)

1982 Καταργήθηκε η Νομισματική Επιτροπή, με αποτέλεσμα να δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία με τη σειρά της προχώρησε στη θέσπιση γενικών πιστωτικών κανόνων με

στόχο την προσαρμογή του συστήματος στους όρους ελεύθερης και ανταγωνιστικής οικονομίας

1987 Καθορίστηκε το πλαίσιο της διαδικασίας πλήρους προσαρμογής του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στα δεδομένα των άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επιτροπή Καρατζά)

1992 Σύμφωνα με τον νόμο 2076/92 ενσωματώθηκαν στην Εθνική Νομοθεσία οι διατάξεις της 2^{ης} Τραπεζικής Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επιτροπή Ζαββού)

1993 Καταργήθηκαν οι υποχρεωτικές δεσμεύσεις των τραπεζών επί των μεταβολών των καταθέσεων τους για επενδύσεις σε τίτλους του δημοσίου και για την δανειοδότηση βιοτεχνικών επιχειρήσεων. Ακόμη, καταργήθηκαν και οι τελευταίοι περιορισμοί στις βραχυχρόνιες κινήσεις κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό καθώς και οι προληπτικοί συναλλαγματικοί έλεγχοι.

2000 Η χώρα μας έγινε δεκτή (Ιούνιος) ως δωδέκατο μέλος της Ο.Ν.Ε.. Οι εμπορικές τράπεζες δραστηριοποιούνται στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά με κοινό νόμισμα το ΕΥΡΩ και εποπτεύονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Αποτέλεσμα των μεταβολών που έγιναν ήταν να δημιουργηθεί ένα έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον στον τραπεζικό χώρο. Νέες ιδιωτικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί εμφανίστηκαν, ενώ οι παραδοσιακές τράπεζες που λειτουργούν κάτω από κρατική εποπτεία κάνουν σοβαρά βήματα εκσυγχρονισμού, λειτουργώντας όλο και περισσότερο σύμφωνα με τα ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Σήμερα το τραπεζικό σύστημα στη χώρα μας θεωρείται πλήρως εναρμονισμένο προς τα ισχύοντα στην Ε.Ε. Οι τράπεζες είναι ελεύθερες να διαχειρίζονται το σύνολο σχεδόν των κεφαλαίων που απασχολούν, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις. Ο έντονος ανταγωνισμός που έχει αναπτυχθεί οδήγησε σε βελτίωση της αποδοτικότητας του τραπεζικού τομέα, σε τέτοιο σημείο που να τον έχει καταστήσει έναν από τους υγιέστερους της ελληνικής οικονομίας.

Πλήθος νέων τραπεζικών προϊόντων προσφέρονται στην αγορά και πολλές τράπεζες έχουν μετεξελιχθεί σε ολοκληρωμένους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, παρέχοντας μέσω των θυγατρικών εταιρειών τους χρηματιστηριακά και ασφαλιστικά προϊόντα, leasing, factoring, σύμβουλοι επενδύσεων, διαχείριση ακινήτων κ.τ.λ.

Τα νέα δεδομένα στην τραπεζική αγορά έχουν αναμφισβήτητα αποβεί σε όφελος των καταθετών και των επιχειρήσεων και εκτιμάται ότι θα βοηθήσουν στην ωρίμανση της αγοράς χρήματος στη χώρα μας και στην δημιουργία των σταθεροποιητικών συνθηκών που απαιτούνται για την εξυγίανση της οικονομίας μας.

Ενδεικτικό του κλίματος που επικρατεί στον τραπεζικό κλάδο είναι ότι η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών προχώρησε ήδη σε συνεργασία με τις τράπεζες-μέλη της στην κατάρτιση ενός **Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας**, πρωτοποριακού για τα ελληνικά δεδομένα σε ότι αφορά τις σχέσεις των τραπεζών μεταξύ τους και με τους πελάτες τους. Βασικός στόχος του Κώδικα είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και της ειλικρίνειας κατά τις συναλλαγές και κυρίως η εδραίωση πνεύματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης στις σχέσεις των τραπεζών μεταξύ τους (Λευκός ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ) και με τους συναλλασσομένους με αυτές.

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος και οι νέες ευκαιρίες που παρουσιάζονται στο χρηματοπιστωτικό χώρο διαμορφώνουν ένα έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Η απουσία της δραχμής που λειτουργούσε σαν « ασπίδα» κατά του εισερχόμενου τραπεζικού ανταγωνισμού, δίνει την ευκαιρία σε τραπεζικούς ομίλους να δραστηριοποιηθούν στην χώρα μας επιλεκτικά ή εκτεταμένα, σε συνεργασία ή αυτόνομα. Έτσι εξηγείται και η τάση των ελληνικών τραπεζών αφενός μεν να δημιουργούν συγχωνεύσεις και συνεργασίες στο εσωτερικό, αφετέρου να επεκτείνονται με εξαγορά σε χώρες κυρίως της Βαλκανικής.

Ταυτόχρονα προκειμένου να πλησιάσουν περισσότερο τις συνθήκες λειτουργίας των ανταγωνιστών τους, προχωρούν σε εκτεταμένα προγράμματα εκσυγχρονισμού μηχανογραφικών και οργανωτικών συστημάτων. Έτσι δίνεται η ευκαιρία στο προσωπικό να απαλλάσσεται από τη «διαδικασία» των χρηματοδοτήσεων και να στρέφεται κυρίως στις «πωλήσεις».

Ακόμη, οι τράπεζες οφείλουν πλέον να σταθμίζουν ακριβέστερα τις αποφάσεις τους και να αντιμετωπίζουν τους διαφαινόμενους κινδύνους με συστηματικότερο τρόπο. Για τον ίδιο λόγο καθίσταται επιτακτική η ανάγκη θέσπισης ενός συστήματος που δεν θα έχει αποφασιστικό χαρακτήρα επί των επενδύσεων των τραπεζών αλλά ελεγκτικό επί των προκυπόντων επιχειρηματικών κινδύνων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με μία σειρά αποφάσεις καθιέρωσε ένα σύστημα εποπτείας υποχρεωτικό για όλες τις χώρες- μέλη της, που στη χώρα μας ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το σύστημα αυτό προβλέπει, σχετικά με τους πιστωτικούς κινδύνους που αναλαμβάνουν οι τράπεζες από τις επενδυτικές τους αποφάσεις, τον έλεγχο της κατάστασης μέσω των **γενικών κανόνων χρηματοδοτήσεων (ΠΔΤΕ 1955/91)**, του **συντελεστή φερεγγυότητας** και του βαθμού κάλυψης των ορίων για τα **μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα**.

Πρόκειται για μια σειρά κοινοτικών οδηγιών που έχουν ήδη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με πράξεις του Διοικητή της Τραπεζής της Ελλάδος (ΠΤΔΕ 2054/18.3.92 και 2246/16.9.93) και θα εξετάσουμε αναλυτικότερα στη συνέχεια.

B) Γενικοί κανόνες χρηματοδοτήσεων

Στα πλαίσια της απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος εκδόθηκε και η Πράξη του Διοικητού της Τραπεζής της Ελλάδος 1955/1991, σύμφωνα με την οποία καθορίστηκε το πλαίσιο εντός του οποίου οι τράπεζες μπορούν να χρηματοδοτούν τους πελάτες τους.

Συγκεκριμένα προβλέπονται τα εξής:

Οι εμπορικές τράπεζες δύνανται να χρηματοδοτούν τις πάσης φύσεως επιχειρήσεις, τους επαγγελματίες, τα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ως και ιδιώτες, χωρίς περιορισμούς ή ειδικούς όρους. Από τον κανόνα αυτό εξαιρείται η χρηματοδότηση της βιοτεχνίας, των ΔΕΚΟ, περιπτώσεων που καλύπτονται από την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, ναυτιλιακών γραφείων, χρηματιστηριακών εταιρειών, όπου προβλέπονται κατά περίπτωση ειδικές ρυθμίσεις.

Οι Γενικοί κανόνες χρηματοδότησης παρέχουν πλήρη ελευθερία στις τράπεζες να διενεργούν χρηματοδοτήσεις. Οι αναφερόμενες εξαιρέσεις έχουν στόχο να διαφυλάξουν για λογαριασμό του δημοσίου τη δυνατότητα διενέργειας χρηματοδοτήσεων για συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. προς σεισμοπαθείς) ή να ελέγχουν την κεφαλαιουχική ενίσχυση διαφόρων επιχειρήσεων κρίσιμων για την οικονομία (π.χ. ΔΕΚΟ, χρηματιστηριακά γραφεία).

Οι υπεύθυνες για τις χρηματοδοτήσεις καθίστανται οι τράπεζες, η διενέργεια των οποίων θα πρέπει να είναι πάντοτε σύμφωνη με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης.

Οι τράπεζες υποχρεούνται να προστατεύουν τα συμφέροντα των μετόχων και των καταθετών τους, και για το λόγο αυτό οι χρηματοδοτήσεις που διενεργούν θα πρέπει να εξετάζονται πάντα σύμφωνα με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης, τα οποία θα εξετάσουμε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο.

Σε όλες τις χρηματοδοτήσεις θα πρέπει να συνομολογείται με ευθύνη της τράπεζας, ποινική ρήτρα υπέρ του δημοσίου για την τήρηση από τους χρηματοδοτούμενους των καθοριζόμενων όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν στη συγκεκριμένη κατηγορία

Κάθε χρηματοδοτούμενος θα πρέπει να αποδέχεται εγγράφως και πριν από τη χορήγηση του δανείου τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για συγκεκριμένη χρηματοδότηση, ώστε να είναι δυνατή η επιβολή ποινών σε περίπτωση παράβασής τους.

Επιτρέπεται η μεταξύ των τραπεζών εκχώρηση ή αποδοχή δανείων σε ΕΥΡΩ ή συνάλλαγμα που έχουν χορηγηθεί σε επιχειρήσεις.

Είναι δυνατόν να μεταφερθεί μια σύμβαση χρηματοδότησης από μία τράπεζα σε κάποια άλλη που επιθυμεί ο πελάτης. Κατά τη μεταφορά της σύμβασης μεταφέρονται και οι αντίστοιχες εξασφαλίσεις. Έτσι , στην

περίπτωση που ένας χρηματοδοτούμενος πελάτης θελήσει να αλλάξει τράπεζα, αποφεύγεται η εκ νέου εγγραφή εξασφαλίσεων, που συνεπάγεται κόστος χρόνου και χρήματος. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η τράπεζα αποδοχής να ενημερώσει τον υποθηκοφύλακα του ακινήτου ή τον κάτοχο των ενεχύρων ότι τα συγκεκριμένα πράγματα συνιστούν πλέον ασφάλεια υπέρ αυτής.

Επιτρέπεται στα πιστωτικά ιδρύματα να ρυθμίζουν απαιτήσεις τους ληξιπρόθεσμες ή μη δανείων σε ΕΥΡΩ ή συνάλλαγμα.

Ανήκει πλέον στη διακριτική ευχέρεια των τραπεζών να ρυθμίζουν κατά βούληση τον τρόπο εξόφλησης των δανείων που χορηγούν.

Σε περίπτωση παράβασης των κειμένων διατάξεων, πέρα της κατάπτωσης των σχετικών ποινικών ρητρών, κηρύσσονται οι σχετικές πιστώσεις ληξιπρόθεσμες και σε σοβαρές παραβάσεις είναι δυνατόν οι διενεργήσαντες αυτές να στερηθούν περαιτέρω χρηματοδότησης για ορισμένο χρονικό ή αόριστο χρόνο.

Σε περιπτώσεις παραβάσεως των όσων προβλέπονται, οι χρηματοδοτούμενοι αλλά και οι τράπεζες, όταν προκύπτει υπαιτιότητά τους, καλούνται να καταβάλουν χρηματικά πρόστιμα στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ο εντοπισμός των παραβάσεων γίνεται είτε από τους κατασταλτικούς ελέγχους που διεξάγει η Τράπεζα της Ελλάδος είτε ύστερα από καταγγελία.

Οι χρηματοδοτήσεις χρησιμοποιούνται ως μοχλός πίεσης του επιχειρηματικού κόσμου να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του προς την εφορία και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ασφαλιστική ενημερότητα αφορά την κάλυψη του προσωπικού των επιχειρήσεων, εφόσον απασχολούν, και όχι την κάλυψη των ίδιων των επιχειρηματιών.

Γ) Συντελεστής φερεγγυότητας τραπεζών

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου που έχει αναλάβει το πιστωτικό ίδρυμα σταθμίζονται τα στοιχεία του ενεργητικού μ' έναν από τους 4 συντελεστές που προβλέπονται στην οδηγία 89/647/ΕΟΚ (0%, 20%, 50%, 100%). Έτσι, κάθε στοιχείο του ενεργητικού πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο συντελεστή και το άθροισμα των γινομένων που προκύπτει αποτελεί το σταθμισμένο άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού. Το άθροισμα αυτό συγκρίνεται με τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης, προκειμένου να προσδιοριστεί ο δείκτης φερεγγυότητας.

Λόγω της πληθώρας των στοιχείων που είναι δυνατόν να εμφανιστούν στους λογαριασμούς ενεργητικού μιας τράπεζας και δεδομένου ότι δεν είναι αντικείμενο του παρόντος, γίνεται στη συνέχεια μια ενδεικτική παράθεση στοιχείων, που κατατάσσονται ανά συντελεστή στις τέσσερις ομάδες, ανάλογα με τον κίνδυνο που παρουσιάζουν:

α. μηδενικός συντελεστής στάθμισης

Με μηδενικό συντελεστή σταθμίζονται:

- ✓ Το ταμείο και ισοδύναμα στοιχεία
- ✓ Οι απαιτήσεις έναντι κεντρικών κυβερνήσεων χωρών υψηλής φερεγγυότητας (κρατικά ομόλογα)
- ✓ Οι απαιτήσεις εξασφαλισμένες με ισόποση κατάθεση μετρητών κ.τ.λ.

β. συντελεστής στάθμισης 20%

- ✓ Τα στοιχεία ταμείου που βρίσκονται στη διαδικασία είσπραξης
- ✓ Τα στοιχεία ενεργητικού που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις που φέρουν τη ρητή εγγύηση Ελληνικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.τ.λ.

γ. συντελεστής στάθμισης 50%

Με συντελεστή 50% σταθμίζονται:

- ✓ Τα δάνεια που εξασφαλίζονται πλήρως, κατά τη κρίση των αρμοδίων αρχών, με υποθήκες σε κατοικίες στις οποίες διαμένει ή πρόκειται να διαμείνει ή τις οποίες εκμισθώνει ή θα εκμισθώσει ο οφειλέτης.

δ. συντελεστής στάθμισης 100%

Με συντελεστή 100% σταθμίζονται:

- ✓ Τα πάγια στοιχεία, όπως γήπεδα και κτίρια, τεχνικές εγκαταστάσεις και μηχανήματα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός
- ✓ Τα χαρτοφυλάκια μετοχών
- ✓ Τα λοιπά δάνεια προς ιδιώτες κ.τ.λ.

Έτσι λοιπόν, ο συντελεστής φερεγγυότητας κάθε πιστωτικού ιδρύματος είναι το πηλίκο του κλάσματος:

Ίδια κεφάλαια (όπως προσδιορίζονται στην ΠΔΤΕ 2053/1813.92) × %

Στοιχεία ενεργητικού ομάδας $(\alpha \times 0\%) + (\beta \times 20\%) + (\gamma \times 50\%) + (\delta \times 100\%)$

Από 1^{ης} Ιανουαρίου 1993 τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν μονίμως το συντελεστή φερεγγυότητας σε ύψος όχι κατώτερο από 8%. Η Τράπεζα της Ελλάδος μεριμνά ώστε, σε περίπτωση που ο δείκτης κατέβει κάτω από 8%, το οικείο πιστωτικό ίδρυμα να λάβει τα κατάλληλα μέτρα, για να επαναφέρει τον εν λόγω συντελεστή, το ταχύτερο δυνατόν, στο ελάχιστο όριο.

Ο συντελεστής φερεγγυότητας εισάγει νέα δεδομένα στον τρόπο λειτουργίας των τραπεζών και αποτελεί κύριο κριτήριο, βάσει του οποίου θα λαμβάνονται οι επιχειρηματικές τους αποφάσεις.

Δεδομένου ότι κάθε επένδυση της τράπεζας κατατάσσεται σε μια από τις τέσσερις ομάδες με διαφορετικό συντελεστή στάθμισης κινδύνου, όπως είναι φυσικό οι τράπεζες εκτός από τον ουσιαστικό κίνδυνο και την απόδοση της επένδυσης τους θα πρέπει να ελέγχουν και τη κεφαλαιακή επιβάρυνση που συνιστά η συγκεκριμένη επένδυση.

Έτσι για παράδειγμα σε μια δεδομένη στιγμή που ο συντελεστής φερεγγυότητας χρειάζεται βελτίωση είναι δυνατόν να επιλέγει η αγορά κρατικών ομολόγων έναντι χρηματοδοτήσεως ιδιωτών, διότι, αν και έχουν μικρότερη απόδοση, δεν επιβαρύνουν το συντελεστή.

Δ)Περιορισμός μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων

Ως μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα ενός πιστωτικού ιδρύματος προς έναν πελάτη ή ομάδα συνδεδεμένων πελατών θεωρούνται εκείνα των οποίων το ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το 100% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος.

Τα πιστωτικά ιδρύματα εντός εικοσαήμερου από τη λήξη κάθε ημερολογιακού εξαμήνου γνωστοποιούν στην Τράπεζα της Ελλάδος χρηματοδοτικά ανοίγματα που υπερβαίνουν το όριο αυτό. Επιπροσθέτως, κάθε νέο μεγάλο χρηματοδοτικό άνοιγμα θα πρέπει να αναφέρεται εντός 10ημέρου.

Τα χρηματοδοτικά αυτά ανοίγματα προς έναν πελάτη ή ομάδα συνδεδεμένων πελατών δεν επιτρέπεται να υπερβούν το ποσό που αντιστοιχεί στο 25% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος. Ακόμη, το άθροισμα των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων κάθε πιστωτικού ιδρύματος δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 800% των ιδίων κεφαλαίων του.

Με τον τρόπο αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος, χωρίς να επηρεάζει άμεσα τις επιχειρηματικές αποφάσεις των τραπεζών, εποπτεύει τη λειτουργία τους, με στόχο την εύρυθμη και αξιόπιστη λειτουργία του τραπεζικού τομέα.

Γ. ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ-ΕΠΙΤΟΚΙΑ

1. Η διαμόρφωση των επιτοκίων χρηματοδοτήσεων

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος είχε σαν συνέπεια και την απελευθέρωση των επιτοκίων, τα οποία πλέον προσδιορίζονται από τις εμπορικές τράπεζες σύμφωνα με τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις και την προσφορά και την ζήτηση του χρήματος.

Η διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων έχει άμεση επίδραση στο κέρδος των τραπεζών, και για το λόγο αυτό ο προσδιορισμός τους και η συνεχής προσαρμογή τους στις συνθήκες της αγοράς αποτελούν κύριες επιχειρηματικές αποφάσεις. Ωστόσο το επιτόκιο περιέχει και ένα μεγάλο ποσοστό ανελαστικότητας, δεδομένου ότι οι παράγοντες που το διαμορφώνουν, όπως θα δούμε στη συνέχεια, δεν καθορίζονται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από τις εμπορικές τράπεζες.

Τα υψηλά επιτόκια της τελευταίας δεκαετίας στη χώρα μας αποτελούσαν εμπόδιο στις επενδύσεις και τη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη και αντικείμενο έντονων συζητήσεων και προβληματισμών. Η μείωση του πληθωρισμού, η μείωση των επιτοκίων των κρατικών ομολόγων και η ένταση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των τραπεζών δημιούργησαν πτωτικές τάσεις στα επιτόκια των χρηματοδοτήσεων, γεγονός που συντέλεσε στην ομαλοποίηση της αγοράς και στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Όπως προαναφέρθηκε, παρομοιάζοντας την τράπεζα με μία εμπορική επιχείρηση που το κύριο εμπόρευσμά της είναι το χρήμα, τότε η τιμή χονδρικής αγοράς είναι τα επιτόκια των καταθέσεων ενώ η τιμή λιανικής πώλησης είναι τα επιτόκια χορηγήσεων. Η διαφορά μεταξύ των δύο τιμών αποτελεί το μεικτό και όχι το καθαρό κέρδος της επιχείρησης, όπως πολλές φορές καταλογίζουν οι πελάτες, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του κέρδους αυτού χρησιμοποιείται για να καλύψει κόστη.

Για τον προσδιορισμό των επιτοκίων χορηγήσεων θα πρέπει λοιπόν να ληφθεί υπόψη το ύψος των επιτοκίων καταθέσεων και να προσαυξηθεί κατά τα κόστη που επιβαρύνουν την τράπεζα και κατά το επιθυμητό περιθώριο κέρδους.

Τα επιτόκια καταθέσεων καθορίζονται σύμφωνα με την ανάγκη συγκέντρωσης κεφαλαίων που έχει η τράπεζα. Έτσι, όσο περισσότερες καταθέσεις επιθυμεί να συγκεντρώσει μια τράπεζα τόσο υψηλότερα επιτόκια θα προσφέρει στους καταθέτες της. Ανάλογα δε με τα χρονικά διαστήματα που σκοπεύει να επενδύσει τα κεφάλαια αυτά, θα καθορίσει και τα επιτόκια καταθέσεων διαφόρων περιόδων.

Βέβαια, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, εάν η τράπεζα λόγω του ανταγωνισμού δεν καταφέρνει να αυξάνει αντίστοιχα και τα επιτόκια χορηγήσεων, τότε κάθε αύξηση στα επιτόκια καταθέσεων θα αφαιρείται από το κέρδος της. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι τράπεζες που παραδοσιακά συγκεντρώνουν μεγάλα ποσά καταθέσεων με χαμηλά επιτόκια (καταθέσεις όψεως και ταμιευτηρίου) να έχουν ευχέρεια προσφοράς μεγαλύτερων εκπτώσεων στα επιτόκια χρηματοδοτήσεων.

Κυριότερος ανταγωνιστής των τραπεζικών καταθέσεων είναι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου, που προσφέρουν με μηδενική επισφάλεια υψηλές αποδόσεις. Μέσω αυτών το δημόσιο έχει τη δυνατότητα να επηρεάζει τη ρευστότητα της οικονομίας, τα επιτόκια καταθέσεων και κατά συνέπεια και τα επιτόκια χορηγήσεων που προσφέρουν οι τράπεζες.

Ταυτόχρονα, οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να προμηθευτούν κεφάλαια και από άλλες τράπεζες, στα πλαίσια της διατραπεζικής αγοράς. Η τιμή των κεφαλαίων αυτών καθορίζεται από το νόμο της προσφοράς και ζήτησης.

Ανάλογα με τη σύνθεση των καταθέσεων που συγκεντρώνει κάθε τράπεζα προκύπτει ένα μέσο σταθμικό επιτόκιο.

Προκειμένου να προσδιοριστούν τα επιτόκια χορηγήσεων που προσφέρουν οι τράπεζες θα πρέπει στα παρακάτω επιτόκια καταθέσεων να προστεθούν οι επιβαρύνσεις:

1% για την πρόβλεψη των επισφαλών απαιτήσεων

Το ποσό αυτό έχει στόχο να δημιουργεί ένα κεφάλαιο, μέσω του οποίου θα αντιμετωπίζονται επισφαλείς απαιτήσεις της τράπεζας, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση θα της δημιουργούσαν σοβαρά προβλήματα. Όπως είναι φυσικό, μέρος ή και όλο το κόστος των δανείων αυτών μετακυλιέται στους

χρηματοδοτούμενους πελάτες και επιβαρύνει το επιτόκιο που τους προσφέρεται.

2% περίπου εκτιμάται το λειτουργικό κόστος των τραπεζών

Έτσι λοιπόν τα επιτόκια των χρηματοδοτήσεων, χωρίς τον υπολογισμό του κέρδους στο οποίο αποβλέπει η κάθε τράπεζα, είναι τουλάχιστον 3 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από τα επιτόκια των καταθέσεων, χωρίς να υπολογίζεται η υποχρέωση καταβολής φόρου.

Με δεδομένου ότι τα δάνεια μακράς διάρκειας εμπεριέχουν μεγαλύτερο στοιχείο αβεβαιότητας για τις τράπεζες θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο. Το φαινόμενο αυτό, που κατά κανόνα δεν συναντά κανείς σε άλλες χώρες, έχει τις ρίζες του στην προσπάθεια ανάπτυξης των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται συνήθως με κεφάλαια μακράς διάρκειας.

Ο εκτοκισμός των δανείων προς επιχειρηματίες γίνεται κατά κανόνα κάθε εξάμηνο. Αυτό σημαίνει ότι, εάν δεν πληρωθούν οι τόκοι κατά τον υπολογισμό τους, κεφαλαιοποιούνται δημιουργώντας εξάμηνο ανατοκισμό.

Εκτός από τα δάνεια προς τους πελάτες τους, οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να επενδύσουν τα κεφάλαια τους και στη διατραπεζική αγορά.

Τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες κάνουν συνήθως οι τράπεζες, όταν, λόγω της υπερβάλλουσας ρευστότητας που έχουν, οι χρηματοδοτήσεις που διενεργούν προς τους πελάτες τους δεν απορροφούν όλα τα διαθέσιμά τους κεφάλαια.

α) δικαιοπρακτικό επιτόκιο

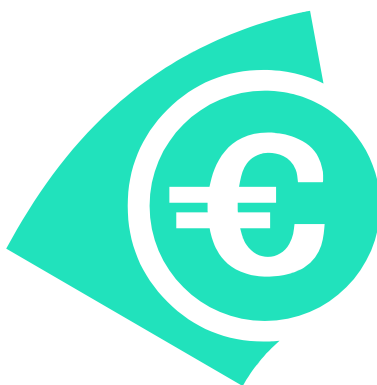
Δικαιοπρακτικό ή νόμιμο επιτόκιο θεωρείται αυτό που σύμφωνα με το νόμο είναι δυνατόν να επιβληθεί κατ' ανώτατη τιμή σε όλες τις συναλλαγές που γίνονται με προθεσμιακό διακανονισμό εκτός από τα δάνεια των τραπεζών. Το επιτόκιο αυτό ορίζεται να είναι κατ' ανώτατο όριο πέντε εκατοστιαίες μονάδες το έτος υψηλότερο από το επιτόκιο που εκάστοτε εφαρμόζει η Τράπεζα της Ελλάδος στις χρηματοδοτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων έναντι τίτλων Ελληνικού Δημοσίου.

β) Δικαιοπρακτικό εξ υπερημερίας επιτόκιο

Στην περίπτωση που η απαίτηση καταστεί ληξιπρόθεσμη, το επιτόκιο υπολογισμού ονομάζεται δικαιοπρακτικό εξ υπερημερίας και είναι εξ ορισμού 2 μονάδες υψηλότερο από το βασικό δικαιοπρακτικό επιτόκιο.

Έτσι, η καταβολή για παράδειγμα χρηματικής απαίτησης κατά το νόμιμο δικαιοπρακτικό επιτόκιο εξ υπερημερίας, που θα υπολογιστεί από την έκδοση της διαταγής πληρωμής μέχρι την ημερομηνία καταβολής, χωρίς ανατοκισμό.

Το δικαιοπρακτικό εξ υπερημερίας επιτόκιο, αν και υψηλότερο από τα επιτόκια που συνομολογούν οι τράπεζες με τη χρηματοδοτούμενη πελατεία τους, λόγω του ότι επιβάλλεται χωρίς ανατοκισμό, είναι δυνατόν να εξάγει σημαντικά χαμηλότερο ποσό τόκου σε μακρά χρονικά διαστήματα και εφόσον ο τόκος που υπολογίζεται βάσει αυτού αφορά ίδιο ποσό κεφαλαίου και χρονικό διάστημα.

Δ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων εστιάζεται στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται προκειμένου να προσελκύονται πελάτες και να χορηγούνται δάνεια, χωρίς να διακινδυνεύονται τα συμφέροντα της τράπεζας.

Η σύγχρονη τραπεζική τεχνική αλλά και ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών επιβάλλουν την απομάκρυνση από τον εναγκαλισμό των δανείων με εμπράγματα εξασφαλίσεις, που ίσχυε κατά το παρελθόν. Αποδείχτηκε, άλλωστε, ότι η τακτική αυτή, χωρίς να καλύπτει πάντοτε τις ζημιές από τα δάνεια, οδήγησε τις τράπεζες σε συσσώρευση ακινήτων και σε απασχόληση, για μεγάλο χρονικό διάστημα, κεφαλαίων τους που θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιηθεί επιχειρηματικά.

Υπενθυμίζεται ακόμη ότι τα πάγια στοιχεία των τραπεζών σταθμίζονται σε ποσοστό 100% κατά τον υπολογισμό του δείκτη φερεγγυότητας και επομένως η συσσώρευση τους απαιτεί κάλυψη με ίδια κεφάλαια.

Έτσι λοιπόν πριν από κάθε χρηματοδότηση απαιτείται γνώση των στοιχείων που εξετάζουμε και ουσιαστικός έλεγχος, προκειμένου να διαπιστώνεται η βιωσιμότητα της επιχείρησης, που είναι αναμφίβολα η πιο θετική εξασφάλιση για την τράπεζα.

Εκτός από τον έλεγχο της βιωσιμότητας της επιχείρησης, οι τράπεζες, μέσω των ελέγχων που διενεργούν, καλούνται να απαντήσουν σε μία σειρά ερωτημάτων που θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής:

Θα δώσουμε το δάνειο;

Εάν ναι, ποια θα είναι η μορφή του;

Ποιο θα είναι το ύψος του;

Ποια θα είναι η διάρκειά του;

Ποιοι θα είναι οι όροι συνεργασίας με τον πελάτη;

Τι εξασφαλίσεις θα πάρουμε;

Τα κύρια κριτήρια που χρησιμοποιούν οι τράπεζες για να απαντήσουν στα παραπάνω ερωτήματα είναι δυνατόν να διακριθούν σε γενικού περιεχομένου, που έχουν στόχο να διαπιστώσουν τη γενικότερη κατάσταση της επιχείρησης

και του κλάδου στον οποίο ανήκει, και ειδικά κριτήρια, που έχουν στόχο να προσδιορίσουν τους όρους της αιτούμενης χρηματοδότησης.

Κριτήρια γενικού περιεχομένου

Η νομική μορφή της εταιρείας

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης

Η σχέση της επιχείρησης με την αγορά

Η κατάσταση του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση

Ειδικά κριτήρια σχετικά με την αιτούμενη χρηματοδότηση

Η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης

Η αποδοτικότητα της συνεργασίας

Οι προσφερόμενες εξασφαλίσεις

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε συνοπτικά τη σημασία του κάθε κριτηρίου και στις επόμενες ενότητες θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στο περιεχόμενό τους.

1. Κριτήρια γενικού περιεχομένου

Η νομική μορφή της εταιρείας

Οι εταιρείες, ανάλογα με την νομική τους μορφή, χωρίζονται σε:

α) προσωπικές εταιρείες

- Ομόρρυθμες
- Ετερόρρυθμες
- Αφανείς

β) κεφαλαιουχικές ή μικτές

- Περιορισμένης ευθύνης
- Ανώνυμες

Η νομική μορφή της εταιρείας που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί καθορίζει την ευθύνη που αναλαμβάνουν τα μέλη της. Έτσι, στις προσωπικές εταιρείες, η ευθύνη των φορέων για τις πράξεις της εταιρείας είναι ουσιαστική, ενώ στις

κεφαλαιουχικές η ευθύνη των φορέων είναι κατά πολύ περιορισμένη. Για το λόγο αυτό, οι τράπεζες, όπως είναι φυσικό, εκτιμούν τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο ανάλογα με τη νομική μορφή της εταιρείας.

Η βιωσιμότητα τη επιχείρησης

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης καθορίζεται από τις προοπτικές που εμφανίζει να είναι ανταγωνιστική σε μονιμότερη βάση.

Η καλύτερη εξασφάλιση που μπορεί να έχει μία τράπεζα για τις χρηματοδοτήσεις που κάνει, είναι η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων που προσελκύει.

Το κριτήριο αυτό είναι επομένως ιδιαίτερα σημαντικό, γι' αυτό συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των τραπεζών πριν από κάθε χρηματοδότηση.

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης εξαρτάται από:

- Την οικονομική της κατάσταση
- Την αποτελεσματικότητα διοίκησης και οργάνωσής της
- Την ανταγωνιστικότητά του αντικειμένου δραστηριοτήτάς της

Οικονομική κατάσταση της επιχείρησης

Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης μας δίνει, σε μεγάλο βαθμό, πληροφορίες σχετικά με την ορθότητα των αποφάσεων που λήφθηκαν κατά το παρελθόν, τον τρόπο που λειτουργεί κατά το παρόν αλλά και τις δυνατότητες που εμφανίζει για το μέλλον. Ακόμη, μας δείχνει τις ανάγκες της σε κεφάλαια καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης που αιτείται.

Λόγω της κρισιμότητας του θέματος δεν είναι λίγες οι φορές που οι επιχειρηματίες προσπαθούν να ωραιοποιούν τα οικονομικά τους στοιχεία, μέσω διαφόρων τεχνασμάτων, προκειμένου να επιτύχουν τις επιθυμητές για αυτούς συνεργασίες με τις τράπεζες αλλά και με τρίτους (πιστωτές, προμηθευτές, δημόσιο κ.τ.λ.)

Έχει αναπτυχθεί λοιπόν μια ολόκληρη τεχνική ανάλυσης και διερεύνησης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων, που βοηθά στην προσέγγιση της πραγματικής κατάστασής τους και στην αξιολόγησή τους στη συνέχεια από τα αρμόδια στελέχη των τραπεζών.

Οι κύριες πηγές άντλησης στοιχείων για την εξέταση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων είναι:

- 1) Τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης
- 2) Οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί της των τριών τουλάχιστον τελευταίων ετών
- 3) Το άμεσο οικονομικό περιβάλλον της επιχείρησης (προμηθευτές, πελάτες, τράπεζες)
- 4) Μελέτες που γίνονται από τράπεζες ή άλλους φορείς του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση
- 5) Τα δικαστηριακά στοιχεία που συγκεντρώνονται από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μέσω του συστήματος ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ και περιέχουν, εκτός από τυχόν δυσμενή στοιχεία για την επιχείρηση, όπως είναι διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών, ακάλυπτες επιταγές, διαταγές πληρωμής, αιτήσεις πτώχευσης, και άλλα στοιχεία που πιθανόν θα ενδιέφεραν την τράπεζα, όπως πωλήσεις ή αγορές ακινήτων, εγγραφές υποθηκών κ.τ.λ.

Η αποτελεσματική ανάλυση απαιτεί γνώσεις και εμπειρία. Είναι γεγονός ότι συχνά τα οικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα. Ωστόσο, τα αποτελέσματα μιας οικονομικής ανάλυσης, λαμβανόμενα ως ενδείξεις για προβληματισμό και όχι ως επάρκεια, είναι δυνατόν να βοηθήσουν σε μεγάλο βαθμό τα εγκριτικά όργανα της τράπεζας να πάρουν την ορθή απόφαση.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα συμπεράσματα που εξάγονται από την οικονομική ανάλυση πρέπει απαραίτητα να συνδυάζονται και να επιβεβαιώνονται με επισκέψεις στα γραφεία και στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης.

Αποτελεσματικότητα διοίκησης και οργάνωσης της επιχείρησης

Ο ισχυρός ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων έχει δημιουργήσει την ανάγκη οργάνωσης των σύγχρονων επιχειρήσεων κατά τομείς εξειδίκευσης προκειμένου να μπορούν να λειτουργούν ομαλά. Αυτό δεν σημαίνει ότι

υποβαθμίζεται ο ρόλος του κύριου φορέα της επιχείρησης, που σε κάθε περίπτωση αποτελεί τον πυρήνα της.

Η διοίκηση και οργάνωση μιας επιχείρησης, διαρθρώνεται ως εξής:

- Ο κύριος φορέας: Εξετάζεται η ικανότητα του, η γνώση του γύρω από το αντικείμενο, η προσαρμοστικότητά του στις αλλαγές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, οι προοπτικές διαδοχής του καθώς και το ήθος και ο χαρακτήρας του. Στη χώρα μας, λόγω των πολλών οικογενειακών επιχειρήσεων, ο κυριότερος φορέας αποκτά πολλές φορές ακόμη μεγαλύτερη σημασία.
- Διοικητική οργάνωση: Εξετάζεται η κατάλληλη στελέχωση, ο επιμερισμός των αρμοδιοτήτων, η αποτελεσματικότητα των οικονομικών υπηρεσιών, ο συντονισμός των εργασιών παραγωγής κ.τ.λ.
- Παραγωγή: Εξετάζεται η καταλληλότητα του μηχανολογικού εξοπλισμού, η παραγωγικότητα, οι διαδικασίες ελέγχου της ποιότητας των προϊόντων κ.τ.λ.
- Δίκτυο πωλήσεων: Εξετάζεται η οργάνωση του τομέα πωλήσεων, το μέγεθος του δικτύου, η σχέση με τους πωλητές και τους πελάτες κ.τ.λ.

Ανταγωνιστικότητα του αντικειμένου δραστηριότητας της επιχείρησης

Σε μια εποχή κατά την οποία συντελούνται πολλές ανακατατάξεις στην επιχειρηματική δραστηριότητα, αποτελεί συχνό φαινόμενο επιχειρήσεις, αν και δεν παρουσίαζαν εσωτερικά προβλήματα, να τίθενται εκτός αγοράς, λόγω του αντικειμένου της δραστηριότητάς τους.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, η δύναμη του marketing, η διαδικασία προσαρμογής μας στη Ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά είναι οι κύριοι λόγοι που διαφοροποιούν διαρκώς τη σχετική σημασία της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης καθώς και η δυνατότητα που έχει να το διατηρεί ανταγωνιστικό και προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των πελατών της καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις προοπτικές βιωσιμότητάς της.

Σχέση με την αγορά

Κάθε επιχείρηση συνεργάζεται κατά κύριο λόγο με προμηθευτές και πελάτες. Όπως είναι φυσικό, οι επιχειρήσεις επιδιώκουν την άμεση είσπραξη των απαιτήσεών τους και την όσο το δυνατόν επιμήκυνση του χρόνου καταβολής των υποχρεώσεών τους.

Ο συσχετισμός των εισπράξεων και των πληρωμών συνθέτουν το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης.

Η θέση της επιχείρησης στην αγορά καθώς και η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τους συναλλακτικούς όρους της.

Λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος, όταν αντλούνται πληροφορίες από ανταγωνιστές ή συνεργάτες της επιχείρησης, θα πρέπει να οι υπάλληλοι να είναι προσεκτικοί και οι πληροφορίες που συλλέγουν θα πρέπει πάντα να διασταυρώνονται.

Κατάσταση κλάδου επιχείρησης

Όπως είναι φυσικό, οι προοπτικές του κλάδου της επιχείρησης επηρεάζουν άμεσα και την ίδια. Οι συνεχείς αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον διαφοροποιούν τις προοπτικές του κάθε κλάδου, γεγονός που έχει άμεσες συνέπειες στη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Θα ήταν ίσως παρακινδυνευμένο να χρηματοδοτούνε οι τράπεζες επιχειρήσεις που είναι καλές, αλλά ανήκουν σε κλάδους που παρουσιάζουν αρνητικές προοπτικές, μια και είναι πολύ πιθανό οι προοπτικές αυτές να επηρεάσουν και τον πελάτη τους.

Για την εξέταση του κριτηρίου αυτού χρησιμοποιούνται μελέτες που κάνουν οι τράπεζες ή άλλοι οικονομικοί οργανισμοί αλλά και πληροφορίες ή σχόλια που αναφέρονται στον οικονομικό τύπο.

Θα πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι υπάρχει περίπτωση από προβληματικούς κλάδους να δημιουργούνται μονοπωλιακές τάσεις, οπότε επωφελούνται κάποιες επιχειρήσεις εμφανιζόμενες περισσότερο ισχυρές από ότι ήταν προηγουμένως.

2. Ειδικά κριτήρια

Τα προηγούμενα κριτήρια είναι γενικού χαρακτήρα και έχουν στόχο να διαπιστώσουν την κατάσταση της επιχείρησης και τις προοπτικές που εμφανίζει. Στη συνέχεια θα εξεταστούν κριτήρια που ανακύπτουν σε σχέση με τη συγκεκριμένη χρηματοδότηση που απαιτείται από την επιχείρηση.

Σκοπιμότητα της χρηματοδότησης

Η χρηματοδότηση για κάθε επιχείρηση είναι μια απόφαση που δημιουργεί έξοδα και υποχρεώσεις. Το κόστος αυτό θα πρέπει να καλύπτεται από τα οφέλη που επιτυγχάνονται, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα επιβαρυνθεί άδικα.

Κάθε χρηματοδότηση πρέπει απαραίτητα να συνδυάζεται με συγκεκριμένες ανάγκες της επιχείρησης και να συμβάλλει στη βιωσιμότητά της χωρίς να την επιβαρύνει με άσκοπους τόκους και λοιπά οικονομικά έξοδα.

Η διάγνωση των αναγκών της επιχείρησης πρέπει να προηγείται της χρηματοδότησης. Ακόμη, πρέπει να διαπιστώνεται η διάρκεια των αναγκών αυτών και να προσδιορίζεται ο τρόπος αποπληρωμής του δανείου.

Η διοχέτευση κεφαλαίων για την επίτευξη μη παραγωγικών σκοπών αποδυναμώνει την επιχείρηση, που είναι αναγκασμένη να αποπληρώνει οφειλές που δεν είχαν απόδοση.

Αποδοτικότητα

Η έννοια της αποδοτικότητας ως κριτήριο χρηματοδότησης σχετίζεται με την απόδοση που θα έχει για την τράπεζα η συνεργασία με το συγκεκριμένο πελάτη και όχι η αποδοτικότητα της επιχείρησης, θέμα που συσχετίζεται και συνεξετάζεται με τα οικονομικά στοιχεία και το κριτήριο της βιωσιμότητας.

Η τράπεζα, διενεργώντας χρηματοδοτήσεις, απασχολεί κεφάλαια των μετόχων ή των καταθετών της και, όπως είναι φυσικό, προσδοκά την ανάλογη απόδοση. Το όφελος που έχει από κάθε πελάτη προέρχεται όχι μόνο από τους τόκους της χρηματοδότησης αλλά και από τις προμήθειες των άλλων παραγωγικών εργασιών του, των οποίων την εκτέλεση της αναθέτει ο πελάτης.

Η αποδοτικότητα του κάθε πελάτη εξάγεται από τον τύπο:

Τόκοι χορηγήσεων+ προμήθειες

Μέσος όρος χρηματοδοτήσεων

Όπου ο αριθμητής του κλάσματος δηλώνει το μικτό έσοδο της τράπεζας, δεδομένου ότι δεν έχει αφαιρεθεί το κόστος των κεφαλαίων και ο παρανομαστής το μέσο όρο των χρηματοδοτήσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Έτσι λοιπόν και κατά την αρχική χορήγηση αλλά και κατά τη διάρκεια της συνεργασίας τους με τον πελάτη, οι τράπεζες επιδιώκουν να τους ανατίθενται όσο το δυνατόν περισσότερες εργασίες, ώστε αυξάνοντας τον αριθμητή του κλάσματος να βελτιώνουν την αποδοτικότητα της συνεργασίας τους με αυτόν.

Εξασφαλίσεις

Εκτός από την εξασφάλιση που παρέχεται με την υπογραφή της σύμβασης από τους πιστούχους, είναι δυνατόν να παρθούν και πρόσθετες εξασφαλίσεις, προκειμένου να μειωθεί ο αναλαμβανόμενος από την τράπεζα κίνδυνος.

Η καλύτερη εξασφάλιση στις χρηματοδοτήσεις είναι η βιωσιμότητα της ίδιας της επιχείρησης. Ωστόσο, καταφεύγει σε πρόσθετες εξασφαλίσεις στις παρακάτω κυρίως περιπτώσεις:

- Όταν η χρηματοδότηση συνδέεται και πρόκειται να εξοφληθεί με συγκεκριμένες απαιτήσεις του πιστούχου (επιταγές, συναλλαγματικές, κ.τ.λ.)
- Όταν αυτό επιβάλλεται από τη μορφή της χρηματοδότησης, όπως γίνεται στην περίπτωση χρηματοδότησης παγίων εγκαταστάσεων
- Όταν δεν είμαστε απόλυτα ικανοποιημένοι από την κατάσταση και λειτουργία της επιχείρησης
- Όταν ο ίδιος ο πελάτης προσφέρει με πρωτοβουλία του πρόσθετες εξασφαλίσεις

Η εξέταση των κριτηρίων που αναφέρθηκαν προϋποθέτει γνώσεις χρηματοοικονομικής ανάλυσης και νομικών θεμάτων, που σχετίζονται με τη μορφή των εταιρειών και τις εξασφαλίσεις.

E. ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Κάθε επιχείρηση έχει σαν απώτερο στόχο το κέρδος. Ωστόσο, η διαδικασία επίτευξης του απαιτεί ένα πολύπλοκο φάσμα ενεργειών, που καλούνται να φέρουν σε πέρας με επιτυχία οι φορείς της.

Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε σε δύο κύριες δραστηριότητες τη λειτουργία μιας επιχείρησης:

- 1) Επίτευξη του επιθυμητού κύκλου εργασιών
- 2) ανάπτυξη

Βεβαίως, ο πιο πάνω διαχωρισμός δεν είναι απολύτως ευκρινής, γιατί στη δυναμική της επιχείρησης οι έννοιες αυτές εμφανίζονται αλληλένδετες, μας βοηθάει όμως να κατανοήσουμε καλύτερα τις δύο κύριες μορφές χρηματοδοτήσεων, που είναι:

- οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης
- οι χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Συγκεκριμένα για να πραγματοποιεί πωλήσεις η επιχείρηση, απαιτείται να διαθέτει ρευστά διαθέσιμα, ώστε να είναι σε θέση να κάνει πιστώσεις στους πελάτες της ή να προβαίνει στις απαραίτητες αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων. Έτσι, δημιουργούνται έκτακτες ή διαρκείς ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης, το οποίο καλύπτεται είτε με κεφάλαια της ίδιας της επιχείρησης είτε μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Παράλληλα, οι επιχειρήσεις ενδιαφέρονται για την ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού τους, την αγορά νέων εγκαταστάσεων ή την επέκτασή τους. Οι επενδύσεις αυτές, που είναι απαραίτητες όχι μόνο για την ανάπτυξή τους αλλά πολλές φορές ακόμη και για τη διατήρηση του μεριδίου που κατέχουν στην αγορά, συνεπάγονται συνήθως υψηλά κόστη, τα οποία αποδίδουν τα χρήματά τους σ' ένα ευρύ χρονικό ορίζοντα. Έτσι οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων αυτών ακόμη και όταν διαθέτουν τα απαραίτητα κεφάλαια, προκειμένου με αυτά να αντιμετωπίσουν υποχρεώσεις τους βραχύτερης λήξης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα ο κύριος όγκος των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων, περίπου τα 4/5 τους, αφορά δάνεια βραχείας διάρκειας και

μόνο τα τελευταία τέσσερα χρόνια οι τράπεζες στρέφονται με μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε μακροπρόθεσμες τοποθετήσεις.

1. Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης

Οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης διακρίνονται σε:

- ✓ εφάπαξ χρηματοδότηση
- ✓ ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό
- ✓ χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα
- ✓ καθαρή προεξόφληση
- ✓ χρηματοδότηση με ενέχυρο εμπορεύματα
- ✓ εξαγωγικά δάνεια

Εφάπαξ χρηματοδότηση

Οι εφάπαξ χρηματοδοτήσεις έχουν σκοπό να καλύψουν ειδικές ή έκτακτες ανάγκες της επιχείρησης. Η διάρκειά τους, που καθορίζεται από τις τράπεζες σε συνάρτηση με το ταμιακό πρόγραμμα της επιχείρησης και τις ανάγκες που καλύπτουν, είναι κατά κανόνα βραχυπρόθεσμη και κυμαίνεται από λίγες ημέρες έως όταν θελήσει ο πελάτης. Αυτά είναι κυρίως τοκοχρεωλυτικά δάνεια ή αλληλόχρεου με ληκτότητα κεφαλαίου.

Ανοιχτός αλληλόχρεος λογαριασμός

Οι χρηματοδοτήσεις ανοιχτών λογαριασμών έχουν σκοπό να καλύψουν διαρκείς ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης, που προκύπτουν από τη φύση του παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης. Ο πελάτης συμφωνεί με την τράπεζα ένα όριο (plafond), μέχρι το οποίο θα μπορεί να αναλαμβάνει ποσά για την κάλυψη των αναγκών του. Τα ποσά αυτά θα επιστρέφει, στη συνέχεια, εντός προκαθορισμένης προθεσμίας (αλληλόχρεου με ληκτότητα), πρόκειται δηλαδή για λογαριασμούς αυξομειούμενου υπολοίπου.

Τα χορηγούμενα όρια έχουν διάρκεια συνήθως ενός χρόνου, μετά την λήξη του οποίου οι τράπεζες επανεξετάζουν τα στοιχεία του πελάτη καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης, προκειμένου να ανανεώσουν ή να επανακαθορίσουν αλληλόχρεο ή Revolving χωρίς ληκτότητα κεφαλαίου με πληρωμή μόνο τόκων επί του κεφαλαίου χρήσης κατά το χρόνο χρήσης (διάρκεια κάθε μήνα ή ημερολογιακό εξάμηνο).

Παρέχεται ακόμη η δυνατότητα εφοδιασμού πελατών που εμφανίζουν μεγάλη κίνηση λογαριασμού, με βιβλιάριο επιταγών. Με τις επιταγές αυτές μπορούν να κάνουν τις πληρωμές τους, χρεώνοντας ταυτόχρονα το λογαριασμό, χωρίς να εμφανίζονται στην τράπεζα. Η ευχέρεια αυτή μπορεί βεβαίως να οδηγήσει εύκολα σε χρέωση του λογαριασμού πέραν του εγκεκριμένου ορίου, και για το λόγο αυτό απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, παρακολούθηση και εκχώρηση της ευχέρειας μόνο σε απόλυτα φερέγγυους πελάτες.

Οι ανοιχτοί λογαριασμοί, λόγω της ευελιξίας που παρουσιάζουν, είναι ιδιαίτερα επιθυμητοί από τους πελάτες και έτσι αποτελούν την πλειοψηφία των χρηματοδοτήσεων για κεφάλαιο κίνησης. Θα πρέπει, ωστόσο, να ελέγχονται από τις τράπεζες, ώστε να αποφεύγεται το «πάγωμα» του λογαριασμού, η ανάληψη δηλαδή όλου του ορίου από την αρχή και η εξόφλησή του με ταυτόχρονες νέες χορηγήσεις, γιατί τότε απομακρυνόμαστε από την λογική τους, οι πελάτες δεν τους συμπεριλαμβάνουν στις υποχρεώσεις του ταμιακού τους προγράμματος και η είσπραξή τους καθίσταται προβληματική.

Θα πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι οι τράπεζες δεν δεσμεύονται να τηρούν τα συμφωνηθέντα όρια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αντίθετα οφείλουν να παρακολουθούν από κοντά την εξέλιξη των εργασιών του πελάτη, προκειμένου να αυξάνουν ή και να μειώνουν το όριο της πίστωσης, αν χρειαστεί, σε ενδιάμεσο χρονικό διάστημα.

Χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα

Είναι η μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία η τράπεζα χορηγεί δάνεια έναντι εμπορικών αξιογράφων (συναλλαγματικών, επιταγών ή γραμματίων), βάσει των οποίων ο πελάτης έχει απαιτήσεις από την αγορά. Η τράπεζα

παρακρατά ένα περιθώριο, που εξαρτάται από τη φερεγγυότητα του πελάτη, το ποσοστό διαμαρτύρησης του χαρτοφυλακίου του καθώς και το χρόνο λήξης των αξιογράφων, προκειμένου να καλυφθούν οι τόκοι, τα έξοδα και τυχόν επιστροφές που θα προκύψουν στο μέλλον.

Η λογική των χρηματοδοτήσεων αυτών είναι αφενός μεν να διευκολύνεται ο πελάτης, εισπράττοντας από την τράπεζα, αυξάνοντας τη ρευστότητά του, σε προγενέστερο χρόνο τις απαιτήσεις που έχει από την αγορά, η δε τράπεζα να λαμβάνει ως επιπρόσθετη εξασφάλιση για το δάνειο την ενοχή των υποχρεω των αξιογράφων.

Πριν από την χορήγηση, εκτός από την φερεγγυότητα του δανειζόμενου, θα πρέπει να ελέγχεται και η φερεγγυότητα των ενεχομένων στα αξιόγραφα καθώς και αν πρόκειται για προϊόντα πραγματικής εμπορικής συναλλαγής.

Επειδή τα δάνεια αυτής της μορφής παρέχουν μεγαλύτερη εξασφάλιση και συνδυάζονται με το ταμιακό πρόγραμμα της επιχείρησης, προτιμώνται από τις τράπεζες έναντι του ανοιχτού λογαριασμού ή της εφάπαξ χρηματοδότησης.

Από την άλλη μεριά πελάτες που δεν διαθέτουν επαρκή αξιόγραφα πελατείας τους αλλά διαπιστώνουν ότι θα ήταν ευκολότερο να αποσπάσουν από την τράπεζα χρηματοδότηση έναντι αξιογράφων, δεν διστάζουν σε κάποιες περιπτώσεις να ανταλλάσουν «κατασκευασμένα» αξιόγραφα μεταξύ τους που δεν ανταποκρίνονται σε πραγματική εμπορική συναλλαγή.

Η εξακρίβωση της πραγματικότητας της συναλλαγής προκύπτει από τον έλεγχο των αντίστοιχων τιμολογίων και θα πρέπει να τεκμαίρεται και από το αντικείμενο απασχόλησης των συναλλασσόμενων μερών.

Όπως είναι αυτονόητο, η χρηματοδότηση παρόμοιων αξιογράφων εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τη ρευστοποίηση του δανείου και είναι προτιμότερο, σε περιπτώσεις που δεν υφίστανται εμπορικά αξιόγραφα, η τράπεζα να χορηγεί ακάλυπτους λογαριασμούς, ώστε να σταθμίζονται ακριβέστερα οι αναλαμβανόμενοι κίνδυνοι.

Το ποσοστό ανείσπραχτων-επιστραφέντων αξιογράφων είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη στάση της τράπεζας σε μελλοντικά αιτήματα χρηματοδότης του πελάτη αυτού.

Καθαρή προεξόφληση

Είναι η μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία ο πελάτης μεταβιβάζει με οπισθογράφηση αξιόγραφα στην τράπεζα πριν την λήξη τους και εισπράττει το ποσό της ονομαστικής τους αξίας, αφού αφαιρεθούν οι τόκοι που αντιστοιχούν μέχρι τη λήξη, η προμήθεια και τα έξοδα.

Η χρηματοδότηση μέσω προεξοφλήσεων προσομοιάζει προς τις χρηματοδοτήσεις ενεχύρασης αξιογράφων, με τη διαφορά ότι εδώ υπολογίζεται ακριβώς το ποσό των τόκων και των εξόδων που θα προκύψουν και αποδίδεται στον πελάτη το υπόλοιπο, ενώ στις χρηματοδοτήσεις ενεχύρασης παρακρατείται ένα κατ' εκτίμηση ποσοστό επί της αξίας των αξιογράφων για την κάλυψη των τόκων και εξόδων ή εκκαθάριση το λογαριασμού γίνεται απολογιστικά στο τέλος της χρηματοδότησης.

Η διαφορά αυτή, που συνιστά ένα σοβαρό πλεονέκτημα για τις χρηματοδοτήσεις μέσω ενεχύρασης, καθόσον απλοποιείται κατά πολύ ο υπολογισμός του χορηγημένου ποσού, είναι ο κύριος λόγος που η καθαρή προεξόφληση τείνει να υποκατασταθεί πλήρως από τις χρηματοδοτήσεις ενεχύρασης.

Χρηματοδοτήσεις με ενέχυρο εμπορεύματα

Πρόκειται για μια ακόμη μορφή χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησης της επιχείρησης, κατά την οποία ενεχυράζονται υπέρ της τράπεζας και σε ασφάλεια του δανείου πρώτες ύλες ή έτοιμα προϊόντα κυριότητας του πιστούχου, ελεύθερα βάρους ή διεκδίκησης.

Θα πρέπει να είναι πράγματα γενικής χρησιμότητας, να φυλάσσονται, να ασφαρίζονται και να συντηρούνται, προκειμένου να διατεθούν ευχερώς στην αγορά από την τράπεζα, σε περίπτωση που το δάνειο δεν εξελιχθεί ομαλά.

Η φύλαξή τους καλό είναι να ανατίθεται στις Γενικής Αποθήκες, ώστε να απαλλάσσονται οι τράπεζες από τις σχετικές διαδικασίες.

Επίσης ο κίνδυνος της απαξίωσης ή καταστροφής των εμπορευμάτων είναι μεγάλος, η αξία τους δεν θεωρείται ουσιαστική εξασφάλιση για την τράπεζα και κατά κανόνα χρηματοδοτήσεις της μορφής αυτής αποφεύγονται.

Εξαγωγικά δάνεια-δάνεια εισαγωγών

Οι εξαγωγικές/εισαγωγικές επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται με βραχυπρόθεσμα κεφάλαια κίνησης για την προετοιμασία και τη διενέργεια των εξαγωγών τους. Υπάρχουν τρεις διαφορετικές φάσεις που διαφέρουν ως προς τις εξασφαλίσεις που θα μπορούσε να αντλήσει η χρηματοδοτούσα τράπεζα:

Προετοιμασία προϊόντων, εμπορευμάτων

Η τράπεζα διαπιστώνει την ύπαρξη παραγγελιών, ελέγχοντας τυχόν συμβάσεις, fax κ.τ.λ. και χρηματοδοτεί το ύψος της παραγγελίας σε ποσοστό 70-80%

Κατά τη φάση αυτή δεν υπάρχει συνήθως ουσιαστική εξασφάλιση, δεδομένου ότι η παραγγελία είναι δυνατόν να ακυρωθεί.

Ύπαρξη φορτωτικών εγγράφων

Μετά τη φόρτωση του εμπορεύματος η τράπεζα είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί ουσιαστικότερα, ενεχυράζοντας τα φορτωτικά έγγραφα, και για το λόγο αυτό το ποσοστό χρηματοδότησης φθάνει συνήθως στο 85-90% της αξίας των φορτωτικών.

Στη φάση αυτή και εφόσον η πίστωση καλύπτεται με εγγυητική επιστολή ή ενέγγυα πίστωση φερέγγυας τράπεζας, υφίσταται ουσιαστικότερη εξασφάλιση.

Διάρκεια προθεσμιακού κανονισμού

Εφόσον η συμφωνία του πελάτη με την τράπεζα περιλαμβάνει και προθεσμιακό διακανονισμό, για να έχουμε θετική εξασφάλιση, απαιτείται πλέον η ύπαρξη εγγυητικής επιστολής φερέγγυας τράπεζας.

Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των εξαγωγικών δανείων εγκυμονεί κινδύνους για την τράπεζα, που μπορεί να προέρχονται από την κακοπιστία του αγοραστή των εμπορευμάτων, από την κακή ποιότητα των προϊόντων, από συναλλαγματικά προβλήματα της χώρας προορισμού και άλλα, γεγονός που

μας υποχρεώνει να ελέγχουμε με προσοχή τη φερεγγυότητα του εξαγωγέα και τη δυνατότητά του να ανταποκριθεί στην παραγγελία καθώς επίσης και να συλλέγουμε πληροφορίες για τον αγοραστή (εισαγωγέα του εξωτερικού).

2. Χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, το υψηλό κόστος του ανθρώπινου δυναμικού και κυρίως η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη καθιστούν περισσότερο από ποτέ επιτακτική και αναγκαία τη διαρκή ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό των παγίων των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα στις μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι αποφάσεις σχετικά με την πραγματοποίηση επενδύσεων διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό το κόστος παραγωγής, την ποιότητα του προϊόντος και τη διάρκεια του παραγωγικού κύκλου, παράγοντες που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Ο διαρκής εκσυγχρονισμός, όμως, των παγίων απαιτεί συνήθως την απασχόληση μεγάλων επιχειρηματικών κεφαλαίων, η απόδοση των οποίων δεν είναι άμεση, αλλά κατανέμεται κατά κανόνα σε όλη τη διάρκεια ύπαρξής τους στην επιχείρηση. Για το λόγο αυτό, οι επιχειρηματίες, προκειμένου να μην απασχολήσουν δικά τους κεφάλαια, είτε γιατί δεν τα διαθέτουν είτε γιατί τους είναι απαραίτητα για την πραγματοποίηση των πωλήσεών τους, καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό.

Οι τράπεζες με τη σειρά τους ελέγχουν το κόστος της προτεινόμενης επένδυσης και τη σκοπιμότητά της, δηλαδή κατά πόσο η συμβολή της συγκεκριμένης επένδυσης στα αποτελέσματα της επιχείρησης θα είναι τέτοια ώστε, αφού αφαιρεθεί το δάνειο και οι τόκοι του να απομένει πραγματικό όφελος για την επιχείρηση.

Επομένως, η διάρκεια των δανείων αυτών κατανέμεται ανάλογα με το ρυθμό απόδοσης και είναι κατά κανόνα μακροπρόθεσμη.

Το ύψος του δανείου ανέρχεται συνήθως στο 80% περίπου της συνολικής αξίας των παγίων, ώστε να συμμετέχει και η επιχείρηση με ίδια κεφάλαια.

Λόγω του ευρέως χρονικού ορίζοντα, τα δάνεια αυτής της μορφής εμπεριέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από εκείνα βραχείας διάρκειας και για το

λόγο αυτό εξασφαλίζονται κατά κανόνα εμπραγμάτως, δεσμεύεται δηλαδή υπέρ της τράπεζας που έκανε τη χρηματοδότηση η κυριότητα του παγίου.

Τέλος, κατά την εξέταση παρομοίων αιτημάτων, επειδή οι παγιοποιήσεις αυξάνουν κατά κανόνα και τις ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης, θα πρέπει να συνεξετάζεται από τη χρηματοδοτούσα τράπεζα η πιθανότητα να ζητηθούν και δάνεια της μορφής αυτής.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.4 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Εξασφαλίσεις είναι τα μέτρα που λαμβάνονται κατά τη χορήγηση ενός δανείου ή μιας πίστωσης γενικότερα και έχουν στόχο να καλύψουν στην περίπτωση κατά την οποία ο δανειζόμενος δεν θα επιστρέψει, σύμφωνα με τους προσυμφωνημένους όρους, τόσο το κεφάλαιο όσο και τους τόκους.

Η διαδικασία λήψης των εξασφαλίσεων καθώς επίσης και η ενεργοποίησή τους, προκειμένου να ρευστοποιηθεί κάποια απαίτησή μας, προβλέπονται από το νόμο κατά περίπτωση. Ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης των υπηρεσιών χορηγήσεων περιλαμβάνει διαδικασίες σχετικές με τις εξασφαλίσεις, όπως είναι η κατάρτιση των συμβάσεων, ο έλεγχος ακίνητης περιουσίας των πελατών και η εκτίμησή της, ο έλεγχος των τυπικών στοιχείων των επιταγών που ενεχυράζονται, η φερεγγυότητα των εκδοτών τους κτλ. Οι διαδικασίες αυτές αφενός μεν είναι σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένες από τις τράπεζες αφετέρου δε γίνονται σε χρονική στιγμή κατά την οποία υπάρχει ένα θετικό κλίμα με τον πελάτη, μια και λαμβάνονται πριν ή κατά τη διάρκεια της συνεργασίας μαζί του.

Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να θεωρούνται πολλές φορές ως περιττό φόρτο εργασίας και τελικά να μην διαθέτουν οι υπάλληλοι την απαραίτητη προσοχή κατά τη διαδικασία λήψης τους, όπως αυτή προβλέπεται από το νόμο αλλά και από τις εσωτερικές εγκυκλίους της τράπεζας. Οι εξασφαλίσεις, εκτός από εκείνες που συνδέονται άμεσα με τη ρευστοποίηση του δανείου, όπως είναι η ενεχύραση των επιταγών, έχουν προορισμό να ενεργοποιηθούν μόνο κατά τη χρονική στιγμή που θα βρίσκεται η τράπεζα σε αντιδικία με τον πελάτη (οφειλέτη πλέον), οπότε το κλίμα συνεργασίας θα έχει ανατραπεί και η προσπάθειά του θα είναι να εκμεταλλευτεί τις δικές της παρατυπίες και παραλήψεις που έγιναν κατά τη λήψη τους. Έτσι, λοιπόν, λάθη στη διαδικασία λήψης εξασφαλίσεων, όπως είναι η παράλειψη, η διόρθωση ή ξέσμα στη σύμβαση, θα μπορούσαν να προκαλέσουν

επιχειρήματα ή αμφισβητήσεις σχετικά με τις υπογραφές του πρωτοφειλέτη. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις συνηθέστερες μορφές εξασφαλίσεων καθώς και το τρόπο που λαμβάνονται. Οι εξασφαλίσεις χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

1)ενοχικές

2)εμπράγματα

Οι ενοχικές έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την ενοχή-υποχρέωση που δημιουργείται μέσω της υπογραφής του πρωτοφειλέτη ή των εγγυητών και διακρίνονται στη σύμβαση και την εγγύηση, ενώ οι εμπράγματα τα πράγματα -κινητά ή ακίνητα- που δεσμεύονται υπέρ του δανειστή και διακρίνονται στο ενέχυρο επί κινητών και στην υποθήκη ή προσημείωση επί ακινήτων. Όπως είναι κατανοητό, η υπογραφή του πιστούχου είναι μία αυτονόητη εξασφάλιση σε κάθε πίστωση, ενώ όλες οι άλλες εξασφαλίσεις μπορεί να θεωρηθούν πρόσθετες, γιατί λαμβάνονται προαιρετικά και κατά περίπτωση.

2.4.1 Ενοχικές εξασφαλίσεις

Σε αυτές περιλαμβάνονται οι συμβάσεις, δια των οποίων οι οφειλέτες ενέχονται, δηλαδή ευθύνονται με την υπογραφή τους, και οι εγγυήσεις, δια των οποίων τρίτοι ευθύνονται με την υπογραφή τους για τις οφειλές των δανειοληπτών.

α. Συμβάσεις

Κάθε χρηματοδότηση είναι μία συμφωνία μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη που περιλαμβάνει επιμέρους όρους και καλύπτεται από αντίστοιχα έγγραφα.

Το κυριότερο από τα έγγραφα αυτά είναι η σύμβαση, που ουσιαστικά καθιστά υπεύθυνο το δανειολήπτη για την εμπρόθεσμη εξόφληση του δανείου και θα πρέπει να υπογράφεται σε κάθε περίπτωση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάρτιση της σύμβασης είναι ο πελάτης, είτε είναι φυσικό είτε είναι νομικό πρόσωπο, να έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Οι συμβάσεις καταρτίζονται από τις νομικές υπηρεσίες των τραπεζών και, ανάλογα με την περίπτωση, χρησιμοποιείται ο αντίστοιχος τύπος ή είναι

δυνατόν να ζητήσουμε την κατ' εξαίρεση κατάρτιση ειδικής σύμβασης, εφόσον δεν μας καλύπτουν οι υπάρχουσες. Οι συμβάσεις περιγράφουν την κύρια οφειλή και χωρίς την ύπαρξή τους δεν μπορεί να ληφθεί άλλη εξασφάλιση, όπως είναι οι εγγυήσεις, οι υποθήκες ή τα ενέχυρα που θα εξεταστούν στη συνέχεια και τα οποία αποτελούν παρεπόμενες συμβάσεις.

Τα κύρια είδη συμβάσεων, ανάλογα με τη νομική μορφή τους διακρίνονται σε:

- δανειακή σύμβαση
- σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού

Επομένως, η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού αναφέρεται μόνο σε χρηματική ενίσχυση και όχι και σε άλλα πράγματα, όπως συμβαίνει με τη δανειακή σύμβαση.

Οι τράπεζες, θέλοντας να καλύψουν τις πραγματικές ανάγκες του επιχειρηματικού κόσμου, ήταν υποχρεωμένες να υιοθετήσουν μορφές δανεισμού που προσομοιάζουν στις συναλλαγές που αναπτύσσονται στην καθημερινή πρακτική. Θα έχουμε ακούσει εμπόρους να αναφέρουν ότι «εξοφλούν εμπορεύματα έναντι» ή ότι «έχουν ανοικτούς λογαριασμούς». Αυτό σημαίνει ότι, αγοράζοντας προϊόντα, δεν τα εξοφλούν τοις μετρητοίς αλλά δημιουργούν υποχρέωσή τους προς τον πωλητή (πίστωση) να τα εξοφλήσουν σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Έτσι, λοιπόν, οι τράπεζες καταρτίζουν στη μεγάλη πλειοψηφία τους συμβάσεις ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, που τους επιτρέπουν να χορηγούν δάνεια κατ' εξακολούθηση και να εισπράττουν τις απαιτήσεις τους σε προγραμματισμένες δόσεις, ενώ δανειακές συμβάσεις χρησιμοποιούνται κατά κανόνα μόνον, όταν δεν προβλέπονται επανειλημμένες χρηματοδοτήσεις, όπως είναι τα καταναλωτικά δάνεια, τα στεγαστικά δάνεια ή οι συμβάσεις εγγυητικών επιστολών.

Χαρακτηριστικά της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού

Τα κύρια χαρακτηριστικά της σύμβασης αυτής είναι:

- ✓ Η ίδια σύμβαση μπορεί να καλύπτει πολλών ειδών χρηματοδοτήσεις ή λογαριασμούς, όπως κεφαλαίου κινήσεως, παγίων κτλ.
- ✓ Το ποσό της σύμβασης του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί με πρόσθετες πράξεις, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της κύριας (αρχικής) σύμβασης. Στην περίπτωση, όμως, μείωσης του ποσού της σύμβασης, μειώνονται αντίστοιχα και οι υπάρχουσες εξασφαλίσεις ενώ αντίστοιχα, σε νέα αύξηση, θα πρέπει να ληφθούν συμπληρωματικές.
- ✓ Οι χρεώσεις και οι πιστώσεις εισερχόμενες στο λογαριασμό χάνουν την αυτοτέλειά τους και μαζί με τους τόκους αποτελούν απλά κονδύλια χρεώσεων και πιστώσεων, που διαμορφώνουν το ενιαίο υπόλοιπο του λογαριασμού.
- ✓ Οι τόκοι που εισέρχονται στο λογαριασμό κεφαλαιοποιούνται και τοκίζονται μαζί με το εκάστοτε υπόλοιπο.
- ✓ Το υπόλοιπο του λογαριασμού δεν αντιπροσωπεύει καθ' οιονδήποτε τρόπο απαίτηση της τράπεζας, δεδομένου ότι η σύμβαση είναι αποτέλεσμα όρων συνεργασίας. Απαίτηση δημιουργείται μετά την καταγγελία της σύμβασης και αφορά το σύνολο του υπολοίπου, ασχέτως αν σ' αυτό περιλαμβάνονται δόσεις που δεν έχουν λήξει ακόμη.
- ✓ Επιτρέπεται ενοποίηση συμβάσεων που έχει υπογράψει ο ίδιος πιστούχος, προκειμένου να αλληλοσυνδεθούν οι υφιστάμενοι κίνδυνοι. Η ενοποίηση θα πρέπει να υπογράφεται και από τους εγγυητές. Στην περίπτωση αυτή δεν συμπεριλαμβάνονται οι υφιστάμενες εμπράγματα εξασφαλίσεις.
- ✓ Τα κονδύλια των επιμέρους χρεώσεων και πιστώσεων δεν έχουν ιδιαίτερο χρόνο παραγραφής. Ισχύει εικοσαετής παραγραφή για το κατάλοιπο (τελικό υπόλοιπο) της σύμβασης από την στιγμή της καταγγελίας της.
- ✓ Η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, αν δεν έχει οριστεί διαφορετικά, δεν έχει ημερομηνία λήξεως και θεωρείται αορίστου χρόνου, μπορεί, όμως, να λυθεί οποτεδήποτε, με μονομερή καταγγελία.

Η συνηθέστερη μορφή καταγγελίας της σύμβασης είναι αυτή που γίνεται εκ μέρους της τράπεζας, όταν παρατηρείται καθυστέρηση στην αποπληρωμή των δόσεων ή για κάποιους λόγους κρίνεται ότι τίθενται σε κίνδυνο τα συμφέροντά της.

Προκειμένου να κατανοήσουμε την έννοια και τα χαρακτηριστικά της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, ας εξετάσουμε μία περίπτωση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η ΦΛΟΚΟΣ Α.Ε. συνάπτει σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού με την τράπεζα ύψους ΕΥΡΩ Ι χιλ.

Βάσει της σύμβασης αυτής πήρε αρχικά δάνειο ΕΥΡΩ 8 χιλ. για κεφάλαιο κίνησης με ενεχύραση συναλλαγματικών ύψους ΕΥΡΩ Ι χιλ. Στη συνέχεια χρειάστηκε να κάνει μια επένδυση μηχανολογικού εξοπλισμού ύψους ΕΥΡΩ 3 χιλ. και ζήτησε από την τράπεζα να χρηματοδοτηθεί κατά 70%

Η τράπεζα, προκειμένου να καλύψει το αίτημα της εταιρείας, αύξησε το όριο της σύμβασης κατά ΕΥΡΩ 2,5 χιλ. (το συνολικό ποσό της σύμβασης ανήλθε σε ΕΥΡΩ 3,5 χιλ.) κα βάσει αυτής έδωσε το δάνειο για την αγορά του μηχανολογικού εξοπλισμού ΕΥΡΩ 2,1 χιλ.

Για τη 2η χρηματοδότηση ενεχύρασε τα μηχανήματα που αγοράστηκαν.

Μετά την παρέλευση πέντε μηνών διαμαρτυρήθηκαν απλήρωτες όλες οι συναλλαγματικές ύψους ΕΥΡΩ Ι χιλ., που είχαν ενεχυραστεί κατά τη χορήγηση του δανείου για κεφάλαιο κίνησης. Η τράπεζα κάλεσε την εταιρεία ΦΛΟΚΟΣ Α.Ε. να εξοφλήσει τις συναλλαγματικές αλλά εκείνη δήλωσε αδυναμία.

Στην περίπτωση αυτή, και παρόλο που το δάνειο για το μηχανολογικό εξοπλισμό δεν παρουσίαζε καμία καθυστέρηση, η τράπεζα, στηριζόμενη στις ιδιότητες της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, προχώρησε στην καταγγελία της, μετατρέποντας τα μέχρι εκείνη τη στιγμή δάνεια σε απαιτήσεις -είτε ήταν καθυστερημένα είτε ήταν ενήμερα- και στη συνέχεια εκποίησε τα

ενεχυρασμένα μηχανήματα, προκειμένου να ικανοποιήσει την απαίτησή της από το κεφάλαιο κίνησης.

Στην περίπτωση αυτή, η τράπεζα, δίνοντας το δάνειο για την αγορά παγίων μέσω της ήδη υπάρχουσας σύμβασης, κατάφερε να αλληλοσυνδέσει τις εξασφαλίσεις που τις είχαν δοθεί. Έτσι, όταν παρουσιάστηκε καθυστέρηση στο λογαριασμό κεφαλαίου κίνησης, χρησιμοποίησε εξασφαλίσεις που είχε πάρει επ' ευκαιρία άλλης χρηματοδότησης.

Για το λόγο αυτό, οι τράπεζες επιδιώκουν να διενεργούν χρηματοδοτήσεις αυξάνοντας την ήδη υπάρχουσα σύμβαση ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού και όχι καταρτίζοντας καινούργιες συμβάσεις κάθε φορά.

Η σύμβαση ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού, που περιγράφει τους όρους συνεργασίας της τράπεζας με τον πελάτη της, είναι δυνατόν να καλύπτει διαφορετικές μορφές χρηματοδοτήσεων και να καλύπτεται ταυτόχρονα από ποικίλες εξασφαλίσεις.

Οι συμβάσεις καταρτίζονται από τις νομικές υπηρεσίες των τραπεζών και περιέχουν τους βασικούς όρους συνεργασίας που αφορούν το μεγάλο ποσοστό των πιστώσεων. Για τους επιμέρους όρους που πιθανόν αφορούν μία συγκεκριμένη πίστωση και δεν αναφέρονται στη κύρια σύμβαση προβλέπεται η κατάρτιση πρόσθετων πράξεων, που θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος-προσάρτημα της αρχικής και που αναφέρουν τα κύρια σημεία της, δηλαδή αύξοντα αριθμό, ημερομηνία κατάρτισης, ποσό και επωνυμία πρωτοφειλέτη και τυχόν εγγυητών.

Οι συνηθέστερες πρόσθετες πράξεις που απαιτούνται ενδεικτικά είναι: η παροχή εγγύησης εκ των υστέρων, η συνομολόγηση επιτοκίου, η λήψη εγγύησης ελληνικού δημοσίου, η αύξηση πίστωσης κτλ.

Με τη βοήθεια των νομικών υπηρεσιών, εξάλλου, μπορεί να δημιουργηθεί οποιουδήποτε περιεχομένου σύμβαση, ανάλογα με την περίπτωση που θέλει να καλύψει η τράπεζα και πάντα με τη συμφωνία των συμβαλλομένων.

Σημεία που πρέπει να προσέχουμε κατά την κατάρτιση των συμβάσεων

Οι συμβάσεις είναι το κύριο έγγραφο που επικαλούνται οι νομικές υπηρεσίες ενώπιον του δικαστηρίου για την τεκμηρίωση της απαίτησης, σε περίπτωση που επιδιώκουμε την αναγκαστική είσπραξή της.

Για το λόγο αυτό απαιτείται προσοχή κατά την κατάρτισή τους και ιδιαίτερα στα παρακάτω σημεία:

- ✓ Καθαρή, χωρίς ξέσματα αναγραφή των διάφορων όρων.
- ✓ Υπογραφή σε όλα τα φύλλα από πλευράς των εκπροσώπων της τράπεζας, του πιστούχου και τυχόν εγγυητών. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνονται οι ίδιες υπογραφές σε παραπομπές.
- ✓ Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι συμβαλλόμενοι είναι εταιρείες, δεν πρέπει να λησμονούμε τη σφραγίδα της εταιρείας με την ή τις υπογραφές που τη δεσμεύουν και αναφορά στο κείμενο της σύμβασης του νομίμου εκπροσώπου της στην προκειμένη περίπτωση.
- ✓ Στη θέση όπου περιγράφονται τα στοιχεία του πιστούχου, πρέπει να αναφέρονται:

1. Επί φυσικού προσώπου

το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο, η διεύθυνση, ΑΔΤ και Α.Φ.Μ. καθώς και το όνομα του συζύγου επί εγγάμων γυναικών.

2. Επί νομικού προσώπου

η επωνυμία του, όπως αυτή αναφέρεται στο καταστατικό του, ο διακριτικός τίτλος (εάν υπάρχει), η έδρα της επιχείρησης, το όνομα και τα στοιχεία του εκπροσώπου. Την πλήρη επωνυμία και το διακριτικό τίτλο αναφέρουν οι γνωματεύσεις των νομικών υπηρεσιών, στις οποίες πρέπει να ανατρέξουμε πριν την κατάρτιση των συμβάσεων, ώστε να βεβαιωθούμε τόσο για τον ακριβή τίτλο όσο και για το ποια άτομα εκπροσωπούν νομίμως την εταιρεία.

- ✓ Προσδιορισμός τυχόν αντικλήτου, δηλαδή αντιπροσώπου, που θα παραλαμβάνει την αλληλογραφία σε περίπτωση που οι συμβαλλόμενοι δεν ανευρίσκονται στις διευθύνσεις που δήλωσαν.
- ✓ Ημερομηνία και τόπος κατάρτισης.
- ✓ Λήψη βεβαίως χρονολογίας, όπου απαιτείται.
- ✓ Οι υπογραφές στις συμβάσεις τίθενται πάντα ενώπιον των υπαλλήλων. Απαγορεύεται ρητά η απομάκρυνση των συμβάσεων από τα καταστήματα και η παράδοσή τους στον πελάτη για συμπλήρωση π.χ. κάποιων υπογραφών. Η πρακτική αυτή είναι δυνατόν να μας καταστήσει ακόμη και ενόχους σε αδίκημα πλαστογραφίας.

Οι συμβάσεις καταχωρίζονται σε ειδικά βιβλία των τραπεζών και παίρνουν αύξουσα αρίθμηση κατ' απόλυτο σειρά.

Το κλείσιμο μιας σύμβασης

Όπως είδαμε, η σύμβαση περικλείει τους όρους μιας συνεργασίας που αναπτύσσεται μεταξύ του πελάτη και της τράπεζας. Ο χρόνος ζωής της σύμβασης δεν καθορίζεται εκ των προτέρων, και για το λόγο αυτό η λήξη της θεωρείται αόριστη. Παρόλα αυτά, κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις η σύμβαση κλείνει οριστικά, και το υπόλοιπό της καθίσταται πλέον απαιτητό από την τράπεζα, η οποία είναι δυνατόν να προσφύγει στα δικαστήρια για την αναγκαστική του είσπραξη.

Σε ποιες όμως περιπτώσεις κλείνει η σύμβαση;

- όταν καταγγελθεί εγγράφως από ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη
- όταν υπάρξει δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση του πιστούχου
- λόγω θανάτου, αφάνειας ή πτώχευσης των πιστούχων
- λόγω λύσης του νομικού προσώπου
- όταν διαπιστώνεται ουσιαστική παράβαση νομισματικών διατάξεων
- όταν καθίσταται αναγκαία η λήψη δικαστικών μέτρων που απαιτούν καταγγελία της σύμβασης (π.χ. για να συμμετάσχουμε σε πλειστηριασμό

ενυπόθηκου ακινήτου πελάτη μας, ως τράπεζα, που επισπεύδεται από τρίτο)

- όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το δάνειο δεν θα εξυπηρετηθεί κανονικά λόγω επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου (σφραγισμένες επιταγές, καθυστερήσεις στην εξόφληση των δόσεων, αρνητική εξέλιξη οικονομικών μεγεθών της επιχείρησης κ.τ.λ.)
- σε κάθε άλλη περίπτωση που η τράπεζα κρίνει ότι το συμφέρον της επιβάλλει το κλείσιμο της σύμβασης (οι τράπεζες με ειδικό όρο στις συμβάσεις διατηρούν για λογαριασμό τους το δικαίωμα να κλείνουν οποτεδήποτε το θελήσουν τη σύμβαση και να απαιτούν την εξόφληση του συνόλου των δανείων είτε είναι καθυστερημένα είτε όχι).

Κριτήριο για το αν μια σύμβαση θεωρείται κλεισμένη είναι η θέληση των μερών να διακόψουν τη συνεργασία και όχι το υπόλοιπο των λογαριασμών. Για το λόγο αυτό, αν θέλει είτε η τράπεζα, είτε ο πελάτης να σταματήσει τη συνεργασία τους, αυτό θα πρέπει να αναφέρεται ρητά πάνω σε κάποια επιστολή ή στην τελευταία καταβολή χρημάτων (γραμμάτιο εισπράξεως).

β. Εγγύηση

Εκτός από τον πρωτοφειλέτη, είναι δυνατόν να υπογράψει τη σύμβαση και ένας ή περισσότεροι εγγυητές, που εγγυώνται έναντι του δανειστή για την καλή πίστη του πρωτοφειλέτη και αναλαμβάνουν και αυτοί την ευθύνη για την εμπρόθεσμη καταβολή της οφειλής.

Ο εγγυητής υπογράφει πάνω στο σώμα της σύμβασης, αφού διαβάσει προσεκτικά όλους τους όρους της, οι οποίοι τον καθιστούν υπόχρεο σε μεγάλο βαθμό, αν και δεν είναι εκείνος που πήρε το δάνειο.

Πιο συγκεκριμένα, ο εγγυητής με την υπογραφή του εγγυάται μέχρι το ποσό που σαφώς ορίζεται από τη σύμβαση και συγχρόνως:

- Παραίτηται από την ένσταση της διζήσεως, δεν μπορεί δηλαδή να απαιτήσει από την τράπεζα να στραφεί πρώτα κατά του πρωτοφειλέτη και, εφόσον δεν ικανοποιηθεί από εκείνον, μετά να στραφεί κατά του

ιδίου, αλλά ευθύνεται και εκείνος ως πρωτοφειλέτης από την πρώτη στιγμή που θα καταγγεληθεί η σύμβαση.

- Ευθύνεται για όλη την απαίτηση, ακόμη και αν υπάρχουν άλλοι εγγυητές ή εμπράγματα εξασφαλίσεις.
- Στην περίπτωση που ο πρωτοφειλέτης έχει προβλήματα εκπροσώπησης (δεν έχει συστηθεί νομότυπα η εταιρεία ή το φυσικό πρόσωπο δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα) ο εγγυητής δεν απαλλάσσεται από την καταβολή του χρέους.
- Αν δεν ορίζεται αλλιώς, δεσμεύεται για αόριστο χρόνο και για όσο θα διαρκεί η σύμβαση. Επομένως, δεν μπορεί να απαλλαγεί, αν δεν έχει τη συναίνεση του δανειστή, και η ευθύνη αυτή μεταβιβάζεται και μετά θάνατον στους κληρονόμους του.

Για να κατανοήσουμε το πλέγμα των σχέσεων που αναπτύσσεται μεταξύ εγγυητή-τράπεζας και πρωτοφειλέτη, ας εξετάσουμε δύο περιπτώσεις:

1. Η ΞΙΦΙΑΣ Α.Ε. χρηματοδοτείται μέσω σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους ΕΥΡΩ 500 χιλ. Σε ασφάλεια της σύμβασης αυτής έχει εγγράψει η τράπεζα υποθήκη ύψους ΕΥΡΩ 600 χιλ. στο εργοστάσιο της εταιρείας και έχει υπογράψει ως εγγυητής συνεργάτης της, κάτοχος ακίνητης περιουσίας. Μετά από ένα χρόνο, και ενώ η σύμβαση ήταν ενεργός, η εταιρεία ζήτησε από την τράπεζα, να άρει την υποθήκη επί του εργοστασίου, προκειμένου να το πουλήσει. Η τράπεζα, θεωρώντας επαρκή τη διασφαλιστική κάλυψη που της παρείχε ο εγγυητής και στηριζόμενη στους σχετικούς όρους που προβλέπει η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, έκανε δεκτό το αίτημα.

Με τον τρόπο αυτό η θέση του εγγυητή έγινε, χωρίς τη θέλησή του, δυσχερέστερη, δεδομένου ότι, όταν είχε υπογράψει, ήξερε ότι εκτός από τη δική του εγγύηση υπήρχε και η υποθήκη επί του εργοστασίου.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται πάντως στην περίπτωση που η τράπεζα με τις ενέργειες της μειώνει τις εξασφαλίσεις της ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο δυσχεραίνει τη θέση του εγγυητή, γιατί στην περίπτωση αυτή, παρά τους όρους της σύμβασης, είναι δυνατόν να εγερθούν νομικές ενστάσεις. Για το

λόγο αυτό, όταν συντρέχουν τέτοιες περιπτώσεις, θα πρέπει να ερωτώνται οι νομικές υπηρεσίες, που συνήθως μας οδηγούν να λαμβάνουμε εγγράφως και τη σύμφωνη γνώμη του εγγυητή για τη μείωση των εξασφαλίσεων που έχουν παρασχεθεί από τον πρωτοφειλέτη.

2. Στις 24.2.02 καταρτίστηκε σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους ΕΥΡΩ 1 χιλ. με εγγυητή τον Γ. Άτυχο.

Στις 30.3.03 ο πρωτοφειλέτης, που στο μεταξύ είχε αναπτύξει την επιχειρηματική του δραστηριότητα, ζήτησε την αύξηση της πίστωσης κατά ΕΥΡΩ 5 χιλ. Η τράπεζα, κατά την κατάρτιση της αυξητικής σύμβασης και λόγω της καλής συνεργασίας που είχε αναπτυχθεί, θεώρησε περιττό να ενημερώσει τον εγγυητή.

Όπως προβλέπεται από τους όρους της σύμβασης, ο εγγυητής δεν ευθύνεται βέβαια για ΕΥΡΩ 6 χιλ., στα οποία ανήλθε το συνολικό ποσό της πίστωσης, αλλά για τα ΕΥΡΩ 1 χιλ., τα οποία είχε αρχικά εγγυηθεί. Ωστόσο, θα έπρεπε, πριν προχωρήσει η τράπεζα στην κατάρτιση της αυξητικής σύμβασης, ακόμη και αν δεν τον θέλει ως εγγυητή, να τον ενημερώσει εγγράφως, ζητώντας ταυτόχρονα και τη σύμφωνη γνώμη του, γιατί σε διαφορετική περίπτωση είναι δυνατόν να αμφισβητηθεί από τον ίδιο η αρχική του εγγύηση. Στην περίπτωση που τον είχε ενημερώσει η τράπεζα και δεν είχε τη σύμφωνη γνώμη του, θα έπρεπε, αντί της αυξητικής, να καταρτίσει νέα σύμβαση ύψους ΕΥΡΩ 5 χιλ., ώστε η νέα πίστωση να είναι ανεξάρτητη της ήδη υπάρχουσας.

Σε ποιες όμως περιπτώσεις οι τράπεζες επιδιώκουν συνήθως τη λήψη εγγυητών;

- Σε νέους πελάτες, για τη χρηματοδότηση των οποίων οι τράπεζες επιδεικνύουν κατά κανόνα μία επιφυλακτικότητα.
- Σε κεφαλαιουχικές εταιρείες, όπου ζητείται η εγγύηση των φορέων τους, προκειμένου η τυχόν υπάρχουσα ατομική τους περιουσία να καλύψει τους κινδύνους που αναλαμβάνει η τράπεζα από τη χρηματοδότηση της εταιρείας.

- Σε προσωπικές εταιρείες, όπου, αν και οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται με το σύνολο της ατομικής τους περιουσίας για τις πράξεις της εταιρείας, είναι σκόπιμο πολλές φορές να λαμβάνονται ως εγγυητές. Η λήψη των μελών ως εγγυητών είναι δυνατόν να καλύψει την τράπεζα και στο θέμα των παραγραφών, δεδομένου ότι απαιτήσεις κατά ομόρρυθμων μελών παραγράφονται σε 5 χρόνια από την αποχώρησή τους από την εταιρεία, ενώ οι απαιτήσεις κατά των εγγυητών σύμβασης δανείου παραγράφονται σε 20 χρόνια.
- Η τακτική πολλών επιχειρηματιών να μεταφέρουν για ευνόητους λόγους όλη την περιουσία τους στη σύζυγό τους, αναγκάζει πολλές φορές, προκειμένου να τις εμπλέξει η τράπεζα στη χρηματοδότηση, να απαιτεί την εγγύησή τους.
- Σε περίπτωση που η προσφερόμενη προς εξασφάλιση ακίνητη περιουσία είναι ποσοστό εξ αδιαιρέτου ιδιοκτησίας τρίτου, επιδιώκεται και η λήψη εκείνου ως εγγυητή, προκειμένου να επιτευχθεί σε περίπτωση πλειστηριασμού η εμπορική αξία του ακινήτου.
- Σε κάθε άλλη περίπτωση, κατά την οποία διατηρούνται κάποιες αμφιβολίες για την ομαλή ρευστοποίηση της χρηματοδότησης.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η λήψη εγγυητών απαιτεί πολλές φορές διαπραγμάτευση με τον πελάτη και προκαλεί δυσαρέσκεια. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ξέρουμε εκ των προτέρων γιατί ζητάμε το συγκεκριμένο εγγυητή και τι πρόκειται να μας προσφέρει περισσότερο από τον πρωτοφειλέτη.

2.4.2 Εμπράγματα εξασφαλίσεις

Ο πρωτοφειλέτης και ο εγγυητής συνιστούν τις ενοχικές εξασφαλίσεις μιας χρηματοδότησης. Το ενέχυρο και η υποθήκη ονομάζονται εμπράγματα εξασφαλίσεις, γιατί κύριο μέσο κατοχύρωσης του δανειστή είναι κάποιο πράγμα κινητό ή ακίνητο.

Οι έννοιες ενέχυρου και υποθήκης είναι σε πολλά σημεία παράλληλες και διέπονται από την ίδια λογική: ο πρωτοφειλέτης, ο εγγυητής ή τρίτος είναι δυνατόν να προσφέρουν, μέσω νόμιμης διαδικασίας, τα πράγματα που τους ανήκουν για την εξασφάλιση του δανειστή. Στην περίπτωση μη πληρωμής του

δανείου ο δανειστής έχει το δικαίωμα να εκποιήσει αυτά τα πράγματα για να ικανοποιήσει την απαίτησή του.

Η κύρια διαφορά μεταξύ του ενεχύρου και της υποθήκης είναι ότι το πρώτο αναφέρεται σε κινητά (πράγματα ή δικαιώματα) ενώ το δεύτερο κατά κανόνα σε ακίνητα.

a. Ενέχυρο

Ενέχυρο είναι το εμπράγματο δικαίωμα επί ξένου κινητού πράγματος ή δικαιώματος για την εξασφάλιση απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίησή του από το πράγμα.

Προκειμένου η σύσταση του ενεχύρου να είναι έγκυρη, θα πρέπει να βασίζεται σε κύρια σύμβαση, από την οποία να προκύπτει απαίτηση.

Το ενέχυρο είναι παρεπόμενο δικαίωμα, γιατί υπάρχει υπέρ ορισμένης έγκυρης απαίτησης, την οποία ασφαρίζει σε όλη της την έκταση, δηλαδή κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα. Η απαίτηση αυτή:

- πρέπει να είναι έγκυρη
- μπορεί να είναι κατά τρίτου
- μπορεί να είναι μελλοντική ή υπό αίρεση (π.χ. εγγυητική επιστολή).

Σε περίπτωση που θέλουμε να καλύψουμε με ενέχυρο κάποια χρηματοδότηση, θα πρέπει οπωσδήποτε η σύσταση του ενεχύρου να γίνει μετά την κατάρτιση της κύριας σύμβασης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Σε ασφάλεια πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους ΕΥΡΩ 1 χιλ. ενεχυράσαμε 6 μηχανήματα αξίας ΕΥΡΩ 2 χιλ. το καθένα. Μετά από έξι μήνες και ενώ το ύψος του δανείου είχε μειωθεί σε ΕΥΡΩ 5 χιλ. ο πελάτης μας ζήτησε να ελευθερώσουμε τα 3 μηχανήματα, Προκειμένου να τα εκποιήσει. Η τράπεζα είχε δικαίωμα να μην κάνει αποδεκτό το αίτημα του πελάτη και να διατηρήσει την ενεχύραση όλων των μηχανημάτων μέχρι την ολική εξόφληση του δανείου.

Σύμφωνα με την αρχή του αδιαίρετου του ενεχύρου, το ενέχυρο ασφαρίζει στο ακέραιο κάθε υπόλοιπο της οφειλής και, αν διαιρεθεί σε μέρη, κάθε μέρος είναι υπέγγυο για όλο το χρέος.

Για να συστηθεί ενέχυρο απαιτείται:

- Συμφωνία δανειστή και ιδιοκτήτη του πράγματος (υπογράφεται γι' αυτό ιδιαίτερη σύμβαση, παρεπόμενη της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού).
- Παράδοση του πράγματος στο δανειστή ή σε τρίτον κοινής εμπιστοσύνης. Είναι δυνατόν το πράγμα να παραμείνει και στον ίδιο τον οφειλέτη. Στην περίπτωση, όμως, αυτή απαιτείται καταχώριση στο βιβλίο ενεχυριακών συμβάσεων του Πρωτοδικείου του τόπου του οφειλέτη.

Ακόμη, θα πρέπει να υπάρχει βέβαιη χρονολογία, επειδή, όπως αναφέρθηκε, η ικανοποίηση του δανειστή από το ενέχυρο είναι προνομιακή, δηλαδή σε περίπτωση πολλών ενεχυρούχων δανειστών με το ίδιο πράγμα θα προηγηθεί εκείνος που σύστησε πρώτος το ενέχυρο. Έτσι, θα πρέπει η ημερομηνία του εγγράφου της ενεχύρασης να επιβεβαιώνεται σύμφωνα με το νόμο, ώστε να μην επιδέχεται καμία αμφισβήτηση. Βέβαιη χρονολογία, σύμφωνα με το νόμο, υπάρχει ή αποκτάται:

- με την αναφορά των ουσιωδών στοιχείων της σύμβασης ενεχύρασης σε άλλο δημόσιο έγγραφο
- με κάποιο άλλο γεγονός, που καθιστά τη χρονολογία βέβαιη (π.χ. η ημερομηνία θανάτου ενός των συμβαλλομένων)
- με τη θεώρηση της σύμβασης ενεχύρασης από συμβολαιογράφο ή με την επίδοσή της με δικαστικό επιμελητή σε αυτόν που διατηρεί το ενέχυρο (η τελευταία δυνατότητα ακολουθείται συνήθως από τις τράπεζες λόγω κόστους και ευελιξίας).

Η διαδικασία της ενεχύρασης διαφοροποιείται ανάλογα με το προσφερόμενο ενέχυρο (πράγμα ή δικαίωμα). Για το λόγο αυτό στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις συνηθέστερες περιπτώσεις ενεχύρασης:

1. συναλλαγματικών
2. επιταγών

3. εμπορευμάτων
4. φορτωτικών
5. καταθέσεων
6. απαιτήσεων

Εμπορεύματα

Για την εξασφάλιση χρηματοδότησης είναι δυνατόν να ενεχυραστούν εμπορεύματα ιδιοκτησίας του πιστούχου ή τρίτου ελεύθερα βάρους ή διεκδίκησης. Θα πρέπει να είναι πράγματα γενικής χρησιμότητας, να φυλάσσονται και να συντηρούνται, προκειμένου να διατεθούν ευχερώς στην αγορά από την τράπεζα, σε περίπτωση που το δάνειο δεν εξελιχθεί ομαλά.

Επειδή ο κίνδυνος της απαξίωσης ή καταστροφής των εμπορευμάτων είναι μεγάλος, η αξία τους δεν θεωρείται ουσιαστική εξασφάλιση για την τράπεζα, και κατά κανόνα χρηματοδοτήσεις της μορφής αυτής αποφεύγονται.

Πριν από την ενεχύραση θα πρέπει να ελεγχθεί η εμπορική αξία των εμπορευμάτων καθώς και η σκοπιμότητα ενεχύρασής τους, δεδομένου ότι είναι δυνατόν ο πιστούχος να πρέπει να τα εκποιήσει πριν την προθεσμία εξόφλησης του δανείου.

Τα ενεχυρασμένα εμπορεύματα θα πρέπει να ασφαρίζονται με έξοδα του ενεχυράζοντος για την τρέχουσα αξία τους υπέρ της τράπεζας.

Διακρίνονται τρεις περιπτώσεις, ανάλογα με το που φυλάσσεται το ενέχυρο:

- ενέχυρο στα χέρια (υπό κλείδα) τραπεζής
- ενέχυρο στα χέρια τρίτου
- ενέχυρο με τίτλους Π. Α. Ε. Γ. Α. Ε.

Ενέχυρο στα χέρια (υπό κλείδα) τραπεζής

Στην περίπτωση που η τράπεζα, με δική της ευθύνη, φυλάσσει τα ενεχυρασμένα εμπορεύματα:

- υπογράφεται σύμβαση ενεχύρασης μεταξύ τράπεζας και ενεχυραστή
- εκδίδεται δελτίο εισαγωγής όλων των εμπορευμάτων

- εκδίδεται δελτίο εξαγωγής κάθε φορά που ενεργείται μερική ή ολική παράδοση
- η εισαγωγή και η εξαγωγή καταχωρίζονται σε ειδικό βιβλίο αποθήκης που τηρεί η τράπεζα, θεωρημένο από τη Δ.Ο.Υ.

Η μορφή αυτή ενεχύρασης επιβαρύνει τις τράπεζες με ιδιαίτερη ευθύνη και για το λόγο αυτό καλό είναι να αποφεύγεται.

Ενέχυρο στα χέρια τρίτου

Στην περίπτωση που το ενέχυρο φυλάσσεται με ευθύνη τρίτου:

- καταρτίζεται πράξη διορισμού τρίτου ως ενεχυροφύλακα μεταξύ αυτού και της τράπεζας
- υπογράφεται σύμβαση ενεχύρασης μεταξύ της τράπεζας, του ενεχυραστή-οφειλέτη και του ενεχυροφύλακα
- η σύμβαση ενεχύρασης πρέπει να κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στον ενεχυροφύλακα.

Ο ενεχυροφύλακας θα πρέπει να είναι άτομο κοινής εμπιστοσύνης τράπεζας και ενεχυραστή και καλό είναι να επιδιώκεται η λήψη του ως εγγυητή της κύριας σύμβασης.

Ενέχυρο με τίτλους Π. Α. Ε. Τ. Α. Ε.

Σε περίπτωση ενεχύρασης εμπορευμάτων είναι πολύ πιθανό αυτά να έχουν δοθεί προς φύλαξη στην Προνομιούχο Ανώνυμη Εταιρεία Γενικών Αποθηκών Ελλάδος.

Η ενεχύραση των εμπορευμάτων γίνεται με την οπισθογράφιση του ενεχυρογράφου και την κατάρτιση σύμβασης ενεχύρασης μεταξύ της τράπεζας και αυτού που παραχωρεί το ενέχυρο (πρωτοφειλέτη, εγγυητή ή τρίτου).

Η ενεχύραση εμπορευμάτων βάσει τίτλων Π. Α. Ε. Γ. Α. Ε. δεν απαιτεί λήψη βέβαιης χρονολογίας, γιατί αυτή κατοχυρώνεται με την καταχώριση της οπισθογράφισης του τίτλου σε ειδικό βιβλίο της εταιρείας.

Η ασφάλιση των αποθηκευόμενων εμπορευμάτων είναι υποχρεωτική

και γίνεται με έξοδα του ενεχυράζοντος.

Σε περίπτωση που το δάνειο που ασφαρίζεται δεν εξοφληθεί εμπρόθεσμα, ο κομιστής του ενεχυρογράφου συντάσσει εντός δύο ημερών διαμαρτυρικό και ζητά από τις Γενικές Αποθήκες την εκπλειστηρίαση των εμπορευμάτων.

Η ενεχύραση βάσει τίτλων Π. Α. Ε. Γ. Α. Ε. πλεονεκτεί έναντι των άλλων περιπτώσεων ενεχύρασης εμπορευμάτων, γιατί τα εμπορεύματα δεν κατάσχονται ούτε μετενεχυράζονται από τρίτους.

Φορτωτικές

Εξαγωγέας μαρμάρων πραγματοποίησε εξαγωγή στη Σαουδική Αραβία. Αμέσως μετά τη φόρτωση του εμπορεύματος στο πλοίο, ο πελάτης παρέλαβε τα αντίστοιχα φορτωτικά έγγραφα, τα οποία παρουσίασε στην τράπεζα προκειμένου να χρηματοδοτηθεί. Για το σκοπό αυτό είχε ζητήσει τα έγγραφα αυτά να εκδοθούν ή να οπισθογραφηθούν σε διαταγή της τράπεζας.

Η τράπεζα, με τη σειρά της, σύναψε σύμβαση ενεχύρασης φορτωτικών με τον πελάτη και ταχυδρόμησε με συστημένη επιστολή στην τράπεζα του οίκου του εξωτερικού την πλήρη σειρά των φορτωτικών μαζί με άλλα συνοδευτικά έγγραφα, π.χ. τιμολόγια, με σαφή εντολή να παραδοθούν στον αγοραστή-οίκο του εξωτερικού έναντι πληρωμής, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο αγοραστής δεν θα μπορέσει να παραλάβει το εμπόρευμα παρά μόνο με τον προηγούμενο διακανονισμό των φορτωτικών τοις μετρητοίς.

Η διαδικασία αυτή ακολουθήθηκε, προκειμένου η πληρωμή των φορτωτικών εγγράφων να εξοφλήσει το δάνειο της εξαγωγικής επιχείρησης.

Όλα τα φορτωτικά έγγραφα είναι δεκτικά ενεχύρασης. Ωστόσο, όταν λαμβάνονται προς εξασφάλιση χρηματοδότησης, θα πρέπει η εξασφάλιση αυτή να είναι ουσιαστική.

Για το σκοπό αυτό, πριν από κάθε ενεχύραση φορτωτικών θα πρέπει να γίνει έλεγχος στα εξής:

- να υπάρχουν ευνοϊκές πληροφορίες για τον εξαγωγέα, τον παραλήπτη αλλά και το μεταφορέα

- να αφορούν πραγματική φόρτωση, δηλαδή να αναφέρεται η ρήτρα shipped on board (φορτώθηκε) και όχι received for shipment (παρελήφθη προς φόρτωση)
- το εμπόρευμα να έχει προπωληθεί και να μην είναι ευπαθές
- να απευθύνονται σε χώρα που δεν έχει συναλλαγματικά προβλήματα
- να είναι ασφαλισμένα
- σε περίπτωση που καλύπτονται με ενέγγυο πίστωση, να έχει προηγηθεί νομότυπη εκχώρηση της πιστώσεως, λήψη βέβαιης χρονολογίας, και τα φορτωτικά να συμφωνούν ακριβώς με τους όρους της ενεγγύου πιστώσεως, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν δεσμευτικοί όροι
- σε περίπτωση που καλύπτονται με εγγυητική επιστολή, να συμφωνούν με τους όρους της εγγυητικής και, όταν ταχυδρομούνται στην εγγυήτρια τράπεζα, επιβάλλεται ρητός συσχετισμός τους με τη συγκεκριμένη εγγυητική επιστολή.

Κατάθεση

Είναι δυνατό να ενεχυράσουμε κατάθεση σε εξασφάλιση χορήγησης δανείου. Η μορφή αυτή εξασφάλισης είναι, όπως είναι κατανοητό, ιδιαίτερα θετική για την τράπεζα αλλά θα πρέπει να μη δημιουργεί προβλήματα ρευστότητας στον πελάτη μέχρι την πλήρη αποπληρωμή του δανείου.

Για να είναι δυνατή η ενεχύραση κατάθεσης, ο λογαριασμός κατάθεσης θα πρέπει να είναι ελεύθερος από άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, κατάσχεση ή απαίτηση τρίτου. Σε περίπτωση που ο λογαριασμός είναι κοινός, θα πρέπει να συμπράξουν κατά την ενεχύραση όλοι οι καταθέτες ή να κλειστεί ο λογαριασμός και να ανοιχτεί ένας απλός στο όνομα μόνο του χρηματοδοτούμενου πελάτη μας.

Για τη σύσταση του ενεχύρου απαιτείται σύμβαση μεταξύ της τράπεζας και του δικαιούχου της κατάθεσης, η οποία θεωρείται από συμβολαιογράφο ή επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή κατά παραγγελία του δικαιούχου της κατάθεσης στην τράπεζα που τηρεί το λογαριασμό.

Απαίτηση

Είναι δυνατόν σε ασφάλεια χρηματοδότησης να ενεχυραστεί απαίτηση που έχει ο πιστούχος από πελάτη του, συνήθως το δημόσιο, δημόσιους οργανισμούς ή Ν. Π. Δ. Δ. Η απαίτηση αυτή, για να θεωρείται ουσιαστική εξασφάλιση, θα πρέπει να είναι γεγεννημένη.

Γεγεννημένη είναι η απαίτηση, όταν έχει ήδη εκτελεστεί η παραγγελία και σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης απομένει η καταβολή των χρημάτων από τον πελάτη του πιστούχου. Δεν θεωρείται γεγεννημένη απαίτηση μία απλή παραγγελία.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η ΓΑΖΑ Α.Ε. έχει σαν αντικείμενο την τροφοδοσία των νοσοκομείων με φαρμακευτικό υλικό. Προσκομίζει στην τράπεζα μία σύμβαση που σύναψε με το Κρατικό Νοσοκομείο Πατρών και ζητά να τη χρηματοδοτήσει σε ποσοστό 80% της παραγγελίας με ενεχύραση της σύμβασης.

Στην περίπτωση αυτή η απαίτηση δεν είναι γεγεννημένη, γιατί, αν η ΓΑΖΑ Α.Ε. δεν αποστείλει φαρμακευτικό υλικό σύμφωνα με τις προδιαγραφές της σύμβασης, το Νοσοκομείο δεν υποχρεούται στην καταβολή των χρημάτων, και επομένως δεν υπάρχει απαίτηση για ενεχύραση. Η απαίτηση θα είναι γεγεννημένη, όταν θα έχει η τράπεζα έγγραφη διαβεβαίωση από το Νοσοκομείο ότι παρέλαβε το υλικό, έκανε το σχετικό ποιοτικό και ποσοτικό έλεγχο και αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει τα χρήματα εντός της αναφερόμενης από τη σύμβαση προθεσμίας.

Η σύμβαση ενεχύρασης που θα κάνει η τράπεζα με τον πιστούχο θα πρέπει να επιδοθεί με δικαστικό επιμελητή το συντομότερο δυνατό στο νόμιμο εκπρόσωπο του Νοσοκομείου, ώστε να ληφθεί βέβαιη χρονολογία της ενεχύρασης και να ενημερωθεί το Νοσοκομείο για το δικαιούχο των χρημάτων. Ακόμη, θα πρέπει να παρακολουθεί την υπόθεση και τις παραμονές της προθεσμίας πληρωμής να επικοινωνήσει με το λογιστήριο του Νοσοκομείου για να υπενθυμίσει ότι τα χρήματα θα πρέπει να καταβληθούν σε αυτή.

β. Υποθήκη

Η υποθήκη είναι εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο ως προς το δανειστή ακίνητο για την εξασφάλιση της απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίησή του από το πράγμα. Η υποθήκη είναι δικαίωμα παρεπόμενο, απαιτείται δηλαδή ύπαρξη κύριας απαίτησης, που μπορεί να είναι και μελλοντική ή υπό αίρεση.

Η υποθήκη είναι δυνατόν να αποκτηθεί σε:

- οικόπεδο, αγροτεμάχιο
- όροφο, διαμέρισμα ή κάθετη ιδιοκτησία

Η υποθήκη εγγράφεται και επί του δικαιώματος ανεγέρσεως (υψούν) στο μέλλον. Στην περίπτωση αυτή η υποθήκη δεσμεύει και το κτίριο που θα ανεγερθεί. Αν μετά την εγγραφή υποθήκης γίνει σύσταση οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας, η υποθήκη εκτείνεται σε όλες τις νέες ιδιοκτησίες που θα προκύψουν.

- ιδανικό μερίδιο

Ιδανικό μερίδιο είναι η περίπτωση της συνιδιοκτησίας κατά την οποία ο καθένας από τους συνιδιοκτήτες κατέχει ένα συγκεκριμένο ποσοστό σε όλη την έκταση της ιδιοκτησίας, χωρίς το ποσοστό αυτό να μπορεί να διαχωριστεί από αυτό των υπολοίπων.

- ψιλή κυριότητα

Η ψιλή (αποψιλωμένη) κυριότητα ακινήτου είναι η αποχωρισμένη από το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης (νομής) κυριότητα επί ακινήτου.

- επικαρπία ακινήτου

Είναι δυνατόν να υποθηκευτεί και το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης του ακινήτου, για όσο διάστημα θα διαρκεί αυτό. Όπως είναι κατανοητό, η

εγγραφή υποθήκης στην ψιλή κυριότητα ή στην επικαρπία και όχι στην πλήρη κυριότητα τον ακινήτου μειώνει κατά πολύ τη διασφαλιστική της αξία και θα πρέπει να αποφεύγεται.

➤ μεταλλείο

Το μεταλλείο είναι δεκτικό υποθήκευσης, γιατί, αν και κατ' ουσίαν είναι επιχείρηση, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με συγκεκριμένο χώρο και για το λόγο αυτό αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερο καθεστώς.

➤ πλοία ή αεροσκάφη

Τα πλοία και τα αεροσκάφη, λόγω της μεγάλης συνήθως αξίας τους, αν και κινητά, είναι και αυτά δεκτικά υποθήκευσης.

➤ μηχανικές ή άλλες εγκαταστάσεις

Μηχανικές ή άλλες εγκαταστάσεις που είναι σταθερά συνδεδεμένες με το χώρο όπου λειτουργούν (εμπεπηγμένα μηχανήματα) είναι δυνατόν και αυτές να υποθηκευτούν, πάντα όμως μαζί με το ακίνητο.

Προϋποθέσεις για την απόκτηση υποθήκης

Όπως για την εγγραφή ενεχύρου απαιτείται σύμβαση ενεχύρασης και λήψη βέβαιας χρονολογίας, έτσι και στις υποθήκες απαιτείται:

1. τίτλος
2. εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών

Τίτλος, δηλαδή νομικός λόγος που χορηγεί στο δανειστή το δικαίωμα εγγραφής υποθήκης και παρέχεται από:

- ✓ το νόμο
- ✓ δικαστική απόφαση
- ✓ ιδιωτική βούληση

Από το νόμο: Σε ορισμένες περιπτώσεις ο νόμος παρέχει απευθείας το δικαίωμα εγγραφής υποθήκης, όπως είναι το δικαίωμα του δημοσίου επί ακινήτων οφειλετών φόρων ή του συνδίκου πτώχευσης επί ακινήτων του πτωχού και για λογαριασμό της ένωσης των πιστωτών κτλ.

Από δικαστική απόφαση: Κάθε τελεσίδικη και εκτελεστή απόφαση δίνει το δικαίωμα εγγραφής υποθήκης. Υποθηκικούς τίτλους της μορφής αυτής έχουμε συνήθως όταν διεκδικεί η τράπεζα με δικαστικά μέτρα την είσπραξη των απαιτήσεών της.

Από ιδιωτική βούληση: Είναι η πιο συνηθισμένη για τις τράπεζες απόκτηση υποθήκης, όπου πριν από τη χορήγηση του δανείου ο πελάτης συναινεί με συμβολαιογραφική πράξη για την παραχώρηση υποθήκης, χωρίς να απαιτείται η σύμπραξη του δανειστή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μέσω ιδιωτικής βούλησης παρέχεται το δικαίωμα εγγραφής υποθήκης σε συγκεκριμένο ακίνητο, που θα πρέπει να περιγράφεται αναλυτικά στο συμβολαιογραφικό έγγραφο, ενώ από το νόμο ή δικαστική απόφαση παρέχεται το δικαίωμα για εγγραφή υποθήκης σε όλα τα ακίνητα του οφειλέτη.

Εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών

Κάθε ακίνητο εμφανίζεται στη μερίδα του ιδιοκτήτη στα αρχεία του Υποθηκοφυλακείου της περιοχής του ακινήτου. Από τα βιβλία του Υποθηκοφυλακείου προκύπτουν τα βάρη (υποθήκες και προσημειώσεις που εγγράφονται κατά περίπτωση), οι κατασχέσεις, καθώς και οι μεταβιβάσεις και εν γένει μεταβολές στην ιδιοκτησία. Κάθε υποθήκη δεν θα είχε καμία ουσιαστική σημασία, αν δεν αναγραφόταν στο βιβλίο υποθηκών, γιατί μόνο τότε δημοσιοποιείται η δέσμευση του ακινήτου. Από τη στιγμή της απόκτησης του τίτλου δεν υπάρχει κανένας χρονικός περιορισμός για την εγγραφή του τίτλου στο βιβλίο υποθηκών. Ωστόσο, θα πρέπει να επιδιώκεται η εγγραφή αυτή να γίνεται το συντομότερο δυνατόν, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος να παρεμβληθούν άλλοι δανειστές, οι οποίοι, αν και απέκτησαν τίτλο μετά από εμάς, θα προηγηθούν στην εγγραφή του.

Στο ίδιο ακίνητο είναι δυνατόν να εγγραφούν περισσότερες υποθήκες, ωστόσο, η ικανοποίηση των δανειστών σε περίπτωση πλειστηριασμού θα γίνει με τη σειρά που είχαν εγγράψει τα βάρη.

Πολλαπλή υποθήκη

Είναι δυνατόν μία απαίτηση να ασφαρίζεται με υποθήκες που έχουν εγγραφεί ταυτόχρονα σε περισσότερα ακίνητα του πιστούχου. Στην περίπτωση αυτή η υποθήκη θεωρείται πολλαπλή.

Απόσβεση και εξάλειψη της υποθήκης

Για την απόκτηση της υποθήκης απαιτείται τίτλος και εγγραφή. Για την άρση της υποθήκης απαιτείται απόσβεση, δηλαδή κατάργηση του τίτλου και εξάλειψη, δηλαδή διαγραφή της από το βιβλίο υποθηκών.

Λόγοι απόσβεσης υποθήκης:

- ✓ Η με οποιονδήποτε τρόπο απόσβεση της απαίτησης (εξόφληση οφειλής, συμψηφισμός, παραγραφή κτλ.) συνεπάγεται και την απόσβεση της υποθήκης, δεδομένου ότι η υποθήκη αποτελεί παρεπόμενο δικαίωμα.
- ✓ Ολοσχερής εξαφάνιση υλική ή νομική του ενυπόθηκου ακινήτου.
- ✓ Παραίτηση του ενυπόθηκου δανειστή με μονομερή σχετική δήλωσή του σε συμβολαιογράφο.
- ✓ Πλειστηριασμός του ενυπόθηκου ακινήτου. Σε περίπτωση πλειστηριασμού ο πλειοδότης αποκτά το ακίνητο απαλλαγμένο από κάθε βάρος.
- ✓ Χρησικτησία του ενυπόθηκου ακινήτου από τρίτον.
- ✓ Σύγχυση, η περίπτωση δηλαδή κατά την οποία το ενυπόθηκο ακίνητο περιήλθε στην κυριότητα του δανειστή.

Εξάλειψη υποθήκης:

Η εξάλειψη γίνεται από τον υποθηκοφύλακα της περιοχής, όπου βρίσκεται το ακίνητο. Η εξάλειψη-διαγραφή του βάρους από τον υποθηκοφύλακα της περιοχής μπορεί να γίνει είτε με την προσκόμιση της συμβολαιογραφικής πράξης με την οποία μονομερώς συναινεί ο δανειστής είτε με την τελεσίδικη δικαστική απόφαση για όλες τις άλλες περιπτώσεις απόσβεσης.

Παράδειγμα:

Η εταιρεία ΠΛΕΥΣΗ Ο.Ε. υπέγραψε σύμβαση ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού στις 5.1.92 με την Τράπεζα Χ για το ποσό των €. 30 χιλ. και σε εξασφάλιση της σύμβασης αυτής παραχώρησε υποθήκη επί ακινήτου της ισόποσης αξίας που ενεγράφη στα βιβλία υποθηκών της περιοχής του ακινήτου υπέρ της Τράπεζας Χ.

Μετά από 3 χρόνια, και ενώ ο λογαριασμός εκκινεί κανονικά, η εταιρεία μηδένισε το υπόλοιπο των χρηματοδοτήσεων της, χωρίς όμως να κλείσει και τη σύμβαση ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού με την Τράπεζα.

Στην παραπάνω περίπτωση, και παρά το γεγονός ότι η εταιρεία δεν οφείλει στην Τράπεζα, η υποθήκη παραμένει επί του ακινήτου, δεδομένου ότι δεν συνέτρεξε λόγος απόσβεσής της, διότι η σύμβαση, παρά το μηδενικό υπόλοιπο του λογαριασμού, παραμένει ενεργός, δηλαδή ο πελάτης μπορεί ανά πάσα στιγμή να κάνει χρήση του χρηματοδοτικού του ορίου.

Κατά τη διάρκεια όμως του χρόνου που ο πελάτης δεν οφείλει στην Τράπεζα, στο βιβλίο υποθηκών εμφανίζεται ότι υφίσταται βάρος επί του ακινήτου, δεδομένου ότι η υποθήκη δεν έχει εξαλειφθεί με αποτέλεσμα να δημιουργείται η εντύπωση στους δανειστές της εταιρείας που ενδιαφέρονται ότι υπάρχει χρέος προς την Τράπεζα. Για το λόγο αυτό, στην περίπτωση κατά την οποία η παραπάνω εταιρεία θα θελήσει να κλείσει τη σύμβασή της με την Τράπεζα Χ θα πρέπει να προκαλέσει μονομερή δήλωση της Τράπεζας με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή τελεσίδικη δικαστική απόφαση, με την οποία να εξαλείφει την υποθήκη.

Είναι δυνατόν το βάρος να μην έχει εξαλειφθεί, αν και συντρέχουν λόγοι απόσβεσής του, είτε από αδιαφορία είτε από σκοπιμότητα, προκειμένου να αποθαρρυνθούν οι υπόλοιποι πιστωτές του ιδιοκτήτη του ακινήτου.

Στην περίπτωση αυτή, και εφόσον προτίθεται η Τράπεζα να χρηματοδοτήσει τον ιδιοκτήτη του ακινήτου, πρέπει να ελέγχει ποια βάρη είναι ουσιαστικού περιεχομένου και να του ζητήσει να εξαλείψει τα υπόλοιπα, ώστε να εμφανίζεται η πραγματική εικόνα των βαρών.

Προσημείωση υποθήκης

Η προσημείωση υποθήκης είναι δικαίωμα εγγραφής υποθήκης υπό την αναβλητική αίρεση τελεσίδικης επιδίκασης της απαίτησης.

Τίτλος εγγραφής προσημείωσης υποθήκης παρέχεται μόνο κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, στην περίπτωση κατά την οποία ο δανειστής έχει αποδείξει ότι διακινδυνεύονται τα συμφέροντά του ή έχει συναινέσει ο οφειλέτης ενώπιον του δικαστηρίου.

Η εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών απαιτείται και γίνεται όπως και στην περίπτωση της υποθήκης. Οι υποθήκες και οι προσημειώσεις υποθηκών κατατάσσονται σ' έναν πίνακα προνομιακής ικανοποίησης, ανάλογα με το χρόνο εγγραφής τους.

Η προσημείωση μπορεί να μετατραπεί σε υποθήκη εντός 90 ημερών από την τελεσίδικία της απαίτησης. Στην περίπτωση αυτή διατηρεί τη χρονική σειρά εγγραφής της. Αλλιώς, κατατάσσεται υπό τον όρο της τελεσίδικης επιδίκασης της απαίτησης.

Παράδειγμα

Σε ασφάλεια σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους € 20 χιλ. η Τράπεζα ζήτησε να εγγράψει προσημείωση υποθήκης πλέον περιθωρίου 20% για την κάλυψη τόκων και εξόδων, δηλαδή € 24 χιλ., σε ακίνητο ιδιοκτησίας του πιστούχου. Για το λόγο αυτό ζήτησε εκτίμηση της εμπορικής

του αξίας και πιστοποιητικό μεταγραφής ιδιοκτησίας, βαρών και μη διεκδικήσεως από το αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο.

Η τεχνική υπηρεσία της Τράπεζας γνωστοποίησε ότι η εμπορική αξία του προσφερόμενου ακινήτου ήταν € 40 χιλ. Το πιστοποιητικό βαρών που προσκομίστηκε από τον πελάτη ανέφερε τα παρακάτω:

1. α' σειράς υποθήκη € 5 χιλ. υπέρ Κτηματικής Τράπεζας εγγραφείσα στις 4.5.78
2. β' σειράς προσημείωση € 10 χιλ. υπέρ Τράπεζας Εργασίας εγγραφείσα στις 2.3.91.

Η πληροφόρηση που δίνουν τα παραπάνω στοιχεία, σε σχέση με τη διασφάλιση της απαίτησης που θέλει να επιτύχει η Τράπεζα μέσω του συγκεκριμένου ακινήτου, είναι η εξής:

- Επειδή η ημερομηνία εγγραφής του βάρους της Κτηματικής Τράπεζας είναι παλιά (1978), θα πρέπει να ελεγχθεί μήπως πρόκειται για δάνειο που έχει εξοφληθεί. Στην περίπτωση αυτή η αναφερόμενη υποθήκη αποσβένεται, το βάρος θα πρέπει να εξαλειφθεί, οπότε και η προσημείωση της Τράπεζας Εργασίας γίνεται αυτομάτως α' σειράς.
- Αν δεν έχει ήδη δηλωθεί από τον πιστούχο, θα πρέπει να του ζητήσει η Τράπεζα να της προσκομίσει πιστοποιητικό οφειλών αλλά και ορίων χρηματοδότησης, που έχει με την Τράπεζα Εργασίας.
- Εφόσον ο πιστούχος είναι επιχειρηματίας, το ακίνητό του θεωρείται επιχειρηματικό και επομένως εκτιμάται στατιστικά ότι σε περίπτωση πλειστηριασμού του το ποσό που θα απομείνει για τους ενυπόθηκους δανειστές θα είναι περίπου το 60% της εμπορικής του αξίας, δηλαδή € 40 χιλ. X 60% = € 24 χιλ.

Όταν το ακίνητο είναι επιχειρηματικό, υπάρχει κίνδυνος σε περίπτωση πλειστηριασμού του να ικανοποιηθούν προνομιακά, αν και δεν είναι ενυπόθηκοι δανειστές, το δημόσιο, οι ασφαλιστικοί οργανισμοί, οπότε μειώνεται το ποσό που θα διανεμηθεί στους υπολοίπους.

Για το λόγο αυτό, οι τράπεζες στα επιχειρηματικά ακίνητα θεωρούν συνήθως ότι ουσιαστική διασφάλιση είναι μόνο το 60% της εκτιμηθείσας εμπορικής αξίας, ενώ για τα έξω-επιχειρηματικά το ποσοστό ανέρχεται στο 80%.

Αν υποθέσουμε ότι τελικά είχε αποσβεστεί η απαίτηση της Κτηματικής Τράπεζας, η καθαρή αξία του ακινήτου που απομένει για την εξασφάλιση της απαίτησης της τράπεζας είναι € 24 χιλ. - € 10 χιλ. = € 14 χιλ., και επομένως θα πρέπει να αναζητηθεί άλλος τρόπος για την εξασφάλιση και του υπολοίπου της σύμβασης, όπως αρχικά είχε αποφασιστεί.

Η λήψη υποθηκών ή προσημειώσεων γίνεται κατά κανόνα σε χρηματοδοτήσεις πάγιων στοιχείων που η διάρκειά τους είναι μακρά, και κατά συνέπεια η δυνατότητα της εκτίμησης της βιωσιμότητας της επιχείρησης μέχρι τη λήξη τους είναι περιορισμένη.

Εξάλειψη προσημείωσης

Η προσημείωση εξαλείφεται, διαγράφεται δηλαδή από τα βιβλία του Υποθηκοφυλακείου:

- με τη συναίνεση του δανειστή (που παρέχεται όπως και για την εξάλειψη της υποθήκης)
- με απόφαση που ανακαλεί την απόφαση που είχε διατάξει την εγγραφή της ή που διατάζει την εξάλειψή της και
- αν πέρασαν 90 ημέρες από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης, χωρίς η προσημείωση να τραπεί σε υποθήκη.

2.5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

Παραγραφή είναι η εξασθένηση της αξίωσης, λόγω αδράνειας του δικαιούχου να την ασκήσει μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Έχει δε σαν αποτέλεσμα την αδυναμία δικαστικής επιδίκασης της απαίτησης.

Οι προϋποθέσεις της παραγραφής είναι η πάροδος ορισμένου χρόνου εντός του οποίου ο δικαιούχος δεν προέβη σε καμιά ενέργεια που σύμφωνα με το νόμο θα διέκοπτε την παραγραφή κατά του υποχρέου.

Προς ασφάλεια πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ενεχύρασε η Τράπεζα νομότυπα επιταγές, αφού τις έλεγξε ως προς τα τυπικά τους στοιχεία. Οι επιταγές αυτές όμως δεν πληρώθηκαν, και λόγω ολιγωρίας της, τις απόστειλε για επιδίκαση στη νομική υπηρεσία 7 μήνες μετά την ημερομηνία έκδοσής τους. Η νομική υπηρεσία τις επέστρεψε με την αιτιολογία ότι είχαν παρέλθει οι από το νόμο προβλεπόμενες προθεσμίες και οι αξιώσεις της είχαν παραγραφεί.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να χάσει η Τράπεζα τις εξασφαλίσεις που είχε αλλά και να ευθύνεται απέναντι στον κομιστή της (πελάτη της), του οποίου τα συμφέροντα εξέθεσε.

Είναι λοιπόν σκόπιμο να ξέρουμε την έννοια της παραγραφής και τις προθεσμίες που συντρέχουν κατά περίπτωση στις χρηματοδοτήσεις, ώστε να αποφεύγουμε παρόμοια λάθη.

Η πρακτική ενασχόληση στις υπηρεσίες χρηματοδοτήσεων υποχρεώνει τους υπαλλήλους να φυλάσσουν ή να διαχειρίζονται μία σειρά εγγράφων που ενσωματώνουν απαιτήσεις είτε της τράπεζας είτε των πελατών της. Έτσι, μία σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού καλύπτει την απαίτηση της τράπεζας από τον πιστούχο, ενώ μία ενεχυρασμένη συναλλαγματική καλύπτει εκτός από την απαίτησή της κατά των ενεχομένων και τις απαιτήσεις του κομιστή κατά των οπισθογράφων της ή του αποδέκτη. Όπως είναι φυσικό, τα έγγραφα αυτά θα πρέπει να φυλάσσονται με ιδιαίτερη επιμέλεια και ασφάλεια.

Ωστόσο, αυτό δεν αρκεί για να έχει η Τράπεζα στην κατοχή της ισχυρούς τίτλους. Θα πρέπει, εκτός από τη φύλαξή τους, να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή

και στις προθεσμίες παραγραφών που ισχύουν κατά περίπτωση. Οι προθεσμίες αυτές προβλέπονται από το νόμο και δίνουν τη δυνατότητα στον οφειλέτη, μετά την παρέλευση συγκεκριμένου κατά περίπτωση χρόνου, εφόσον το επικαλεστεί, να απαλλαγεί από το χρέος.

Ο χρόνος παραγραφής είναι κατά κανόνα εικοσαετής. Με ειδικές διατάξεις όμως ο νόμος, θέλοντας να ξεκαθαρίζουν γρήγορα κάποιες υποθέσεις, καθιερώνει μικρότερο χρόνο παραγραφής.

Συνηθέστερες περιπτώσεις παραγραφών που συναντούμε στην τραπεζική πρακτική είναι:

Εικοσαετής παραγραφή

Στην εικοσαετή προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Απαίτηση κεφαλαίου επί απλών δανείων.
- Αξίωση καταλοίπου πίστωσης από ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό.
- Αγωγές αδικαιολόγητου πλουτισμού, πλην των περιπτώσεων συναλλαγματικών και επιταγών.
- Κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό (π.χ. διαταγή πληρωμής).

Πενταετής παραγραφή

Στην πενταετή προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Απαιτήσεις τόκων, μερισμάτων, χρεολυσίων (κάθε τοκοχρεολυτική δόση τοκοχρεολυτικού δανείου), προμήθειες.
- Απαιτήσεις μισθωμάτων κάθε είδους.
- Απαιτήσεις μισθών, συντάξεων και άλλων περιοδικών παροχών.
- Αρκετές από τις αξιώσεις κατά του δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. (π.χ. ποσό εγγύησης του ελληνικού δημοσίου για βιοτεχνικά δάνεια).
- Αξιώσεις κατά των ομόρρυθμων μελών ή των κληρονόμων τους μετά την αποχώρησή τους, τη λήξη ή τη λύση της εταιρείας.
- Αξιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό που αναφέρονται στην συναλλαγματική (από χρονολογία λήξης) ή στην επιταγή (από την

ημερομηνία σφράγισης της επιταγής), στην περίπτωση που χάθηκε η προθεσμία για την έκδοση διαταγής πληρωμής.

- Η απαίτηση της τράπεζας κατά του εντολέα και των εγγυητών του σε περίπτωση κατάπτωσης εγγυητικής επιστολής με βάση τη σύμβαση της εγγυητικής επιστολής (στην περίπτωση που δεν έχει αντληθεί κάλυμμα από σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό)

Τριετής Παραγραφή

Στην τριετή προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Η αξίωση για την έκδοση διαταγής πληρωμής του κομιστή συναλλαγματικής κατά του αποδέκτη ή του τριτεγγυητή του. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής.
- Η αγωγή του γραμματίου σε διαταγή (τράπεζας) κατά του εκδότη ή του τριτεγγυητή του.

Ετήσια παραγραφή

Στην ετήσια προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Η αξίωση του κομιστή για την έκδοση διαταγής πληρωμής που προέρχεται από συναλλαγματική κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους. Η παραγραφή του δικαιώματος αρχίζει από τη χρονολογία εμπρόθεσμης σύνταξης του διαμαρτυρικού ή από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής, εφόσον σ' αυτήν έχει τεθεί η ρήτρα «ανέξοδος επιστροφή».

Εξάμηνη παραγραφή

Στην εξάμηνη προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Η αξίωση για την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους, η παραγραφή των οποίων

αρχίζει από την επομένη της λήξης της προθεσμίας που αφορά την εμφάνιση της επιταγής για πληρωμή (8 ημέρες από την ημέρα που είναι σημειωμένη η χρονολογία έκδοσης της επιταγής).

- Η αξίωση για την έκδοση διαταγής πληρωμής των κομιστών συναλλαγματικής από αναγωγή, δηλαδή, των οπισθογράφων, καθώς και των τριτεγγυητών τους μεταξύ τους και κατά του εκδότη.

Διακοπή της παραγραφής

Με τη διακοπή της παραγραφής δεν υπολογίζεται ο χρόνος που πέρασε, μέχρι τότε και αρχίζει να μετράει νέος χρόνος, ίσης διάρκειας, για τη νέα παραγραφή. Αν όμως η απαίτηση βεβαιώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή με δημόσιο τίτλο εκτελεστό, ο καινούργιος χρόνος παραγραφής είναι 20 χρόνια, έστω και αν για τη συγκεκριμένη απαίτηση είχε οριστεί μικρότερος χρόνος παραγραφής.

Ως λόγοι διακοπής της παραγραφής θεωρούνται:

- ✓ Η αναγνώριση της απαίτησης από τον οφειλέτη.

Η αναγνώριση της απαίτησης μπορεί να γίνει με οποιανδήποτε καταβολή χρημάτων, έγγραφη βεβαίωση, παροχή εξασφαλίσεων κτλ. Στην περίπτωση καταβολής χρημάτων, θα πρέπει να πάρει ο υπάλληλος στο γραμμάτιο εισπράξεως την υπογραφή του οφειλέτη. Σημειώνεται πάντως ότι η παραγραφή διακόπτεται μόνο έναντι εκείνου που κατέβαλε χρήματα ή υπέγραψε δήλωση οφειλής.

- ✓ Η έγερση και κοινοποίηση αγωγής από το δικαιούχο κατά όλων των ενεχομένων.
- ✓ Η επίδοση επιταγής για πληρωμή από εκτελεστό δικόγραφο (δικαστική απόφαση ή διαταγή πληρωμής).

Εάν υπάρχει απαίτηση βάσει τελεσίδικης διαταγής πληρωμής, κάνοντας επιδόσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα, διακόπτεται η προθεσμία παραγραφής της.

- ✓ Η αναγγελία δανειστή για την ικανοποίησή του από την πτωχευτική περιουσία.
- ✓ Η αναγγελία προς κατάταξη σε πλειστηριασμό.

Μετά τη διενέργεια του πλειστηριασμού ακινήτου ακολουθεί το στάδιο της αναγγελίας των απαιτήσεων των πιστωτών, προκειμένου να ικανοποιηθούν προνομιακά (αν ήταν προσημειούχοι ή ενυπόθηκοι) ή αναλογικά.

- ✓ Η υποβολή ένστασης συμψηφισμού ενώπιον δικαστηρίου.
- ✓ Η εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια που αξιολογείται πριν από κάθε χρηματοδότηση είναι η βιωσιμότητα της επιχείρησης, οι προοπτικές δηλαδή που εμφανίζει να παραμένει ανταγωνιστική σε μονιμότερη βάση. Η βιωσιμότητα μιας επιχείρησης, όπως ήδη αναφέρθηκε, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική της κατάσταση.

Η διερεύνηση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων γίνεται μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των στοιχείων τους και είναι ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερα τις τράπεζες, τα πιστωτικά ιδρύματα, τους επενδυτές ή άλλους φορείς που επιθυμούν να διαπιστώσουν την ορθολογική ή μη δομή των στοιχείων μιας επιχείρησης, ενός ομίλου εταιρειών, ενός κλάδου κτλ.

Η μεθοδολογία και ο τρόπος της ανάλυσης εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι ο σκοπός της έρευνας, ο φορέας που την κάνει, οι γνώσεις του αναλυτή, η δυνατότητα πρόσβασης στα στοιχεία της επιχείρησης και ο διαθέσιμος χρόνος.

Οι κυριότερες πηγές πληροφόρησης είναι οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων των τριών τουλάχιστον τελευταίων ετών, που είναι οι ισολογισμοί, οι καταστάσεις λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεως, ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων καθώς και τα ταμιακά προγράμματα. Οι οικονομικές αυτές καταστάσεις, που έχουν στόχο να περιγράψουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης, με τη βαθμιαία εφαρμογή του ενιαίου λογιστικού σχεδίου καθίστανται σε μεγάλο βαθμό αξιόπιστες και ομοιογενείς.

Η διαδικασία που ακολουθείται στη χρηματοοικονομική ανάλυση έχει ως εξής: αφού διερευνηθεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ομαδοποιούνται τα στοιχεία ανάλογα με το περιεχόμενό τους και στη συνέχεια αξιολογούνται με τη βοήθεια των κατάλληλων αριθμοδεικτών, ώστε να διαπιστωθεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης, η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και η δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου.

Στην ενότητα που ακολουθεί θα μελετηθούν οι έννοιες των οικονομικών καταστάσεων, των επί μέρους στοιχείων τους καθώς και τη διαδικασία αξιολόγησής τους.

3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

3.1.1 Ισολογισμός

Κάθε επιχείρηση αποτελεί μία μονάδα, που διαχειρίζεται υλικά ή άυλα οικονομικά μέσα, όπως εγκαταστάσεις, εμπορεύματα, α' ύλες, μετρητά, με στόχο, μέσω της δραστηριότητάς της, την πραγματοποίηση του επιθυμητού κέρδους. Τα μέσα αυτά αποτελούν την περιουσία το ενεργητικό της επιχείρησης.

ενεργητικό = περιουσία

Η ύπαρξη των μέσων αυτών συνεπάγεται την απασχόληση των κεφαλαίων που αντιστοιχούν στην αξία τους.

Έτσι λοιπόν κάθε επιχείρηση κατέχει μία περιουσία αναγκαία για την παραγωγική της διαδικασία, που αποτελεί το ενεργητικό της, και ταυτόχρονα είναι αναγκασμένη να απασχολεί τα αντίστοιχα κεφάλαια που αποτελούν τις υποχρεώσεις της ή το παθητικό της. Υποχρεώσεις της επιχείρησης αποτελούν όλες οι οφειλές που έχει προς τρίτους, όπως είναι οι τράπεζες, οι προμηθευτές της, το δημόσιο αλλά και οι οφειλές που έχει προς τους ίδιους τους επιχειρηματίες.

παθητικό = υποχρεώσεις

Κάθε απόκτηση περιουσιακού στοιχείου γεννά, ταυτόχρονα, για την επιχείρηση, μία ίσης αξίας υποχρέωση.

Παράδειγμα

Ο Γ. Πολυπράγμων αποφάσισε να ιδρύσει μία βιοτεχνική επιχείρηση. Για το σκοπό αυτό διαθέτει ένα ακίνητο ιδιοκτησίας του αξίας €. 40 χιλ., προκειμένου να στεγαστεί η επιχείρηση, και μετρητά ύψους €. 5 χιλ., με τα οποία αγόρασε α' ύλες. €. 3 χιλ. και μηχανήματα €. 2 χιλ. Μετά τις πράξεις αυτές, η επιχείρηση που ιδρύθηκε παρουσιάζει:

Περιουσία - Ενεργητικό		Υποχρεώσεις - Παθητικό	
ακίνητο	€ 40 χιλ.	προς τον επιχειρηματία	€ 45 χιλ.
μηχανήματα	€ 2 χιλ.		
α' ύλες	€ 3 χιλ.		
σύνολο	€ 45 χιλ.	σύνολο	€ 45 χιλ.

Στη συνέχεια, και επειδή οι α' ύλες δεν κάλυπταν τις ανάγκες της παραγωγικής δραστηριότητας, η επιχείρηση αναγκάστηκε να καταφύγει σε τραπεζικό δανεισμό ύψους € 5 χιλ. Με τα χρήματα αυτά αγόρασε α' ύλες αξίας € 4 χιλ. και το υπόλοιπο το κράτησε υπό μορφή μετρητών, προκειμένου να καλύψει τις ταμιακές ανάγκες της. Οι πράξεις που έγιναν μετέβαλαν τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης:

Περιουσία - Ενεργητικό		Υποχρεώσεις - Παθητικό	
ακίνητο	€ 40 χιλ.	προς τον επιχειρηματία	€ 45 χιλ.
μηχανήματα	€ 2 χιλ.	προς την τράπεζα	€ 5 χιλ.
α' ύλες	€ 7 χιλ.		
Ταμείο	€ 1 χιλ.		
σύνολο	€ 50 χιλ.	σύνολο	€ 50 χιλ.

Μ' αυτό τον τρόπο αναπτύσσεται η δραστηριότητα της επιχείρησης, δημιουργείται η περιουσία της και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις της.

Ο τρόπος χρήσης των κεφαλαίων που διαχειρίζεται η επιχείρηση καθώς και οι πηγές άντλησης των κεφαλαίων αυτών αποτελούν βασικές επιχειρηματικές αποφάσεις, γιατί καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς της αλλά και το κόστος των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Η απεικόνιση των στοιχείων είναι στατική. Ωστόσο, το κάθε ένα από αυτά προσδιορίζεται από μία συγκεκριμένη χρονική διάρκεια. Έτσι βασικό κριτήριο και μέτρο για την κατάταξη των λογαριασμών του ισολογισμού είναι ο χρόνος.

Στο ενεργητικό:

Τα μετρητά είναι διαθέσιμα σε πρώτη ζήτηση, οι α' ύλες θα παραμείνουν για όσο χρόνο χρειαστεί να μεταποιηθούν και να πουληθούν, οι απαιτήσεις προσδοκείται να εισπραχθούν στις προκαθορισμένες ημερομηνίες, τα μηχανήματα θα αντικατασταθούν μετά την απαξίωσή τους και το κτίριο θα υφίσταται όσο επαρκεί για τη δραστηριότητα της επιχείρησης.

Στο παθητικό:

Το δάνειο της τράπεζας για αγορά α' υλών έχει διάρκεια λίγων μηνών, ενώ τα κεφάλαια του επιχειρηματία πρόκειται να παραμείνουν επ' αόριστο.

Η ορθολογική σχέση των στοιχείων της περιουσίας (ενεργητικό), προς τις υποχρεώσεις (παθητικό), ανάλογα με τη διάρκεια της ύπαρξής τους στην επιχείρηση, είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και έχει άμεση σχέση με τη βιωσιμότητά της.

Εάν, για παράδειγμα, το δάνειο της τράπεζας πρέπει να εξοφληθεί σε τρεις μήνες, ενώ η μεταποίηση και στη συνέχεια η πώληση των α' υλών που αγοράστηκαν θα απαιτήσει χρονικό διάστημα πέντε μηνών, η επιχείρηση θα αντιμετωπίσει για δύο μήνες ένα πρόβλημα ρευστότητας, που είναι δυνατόν, αν δεν μπορέσει να το καλύψει ορθολογικά, να την αναγκάσει να καταφύγει σε εξωτραπεζικό δανεισμό, να σφραγιστούν ακάλυπτες επιταγές της ή να καταγγελθεί η σύμβαση-συνεργασία χρηματοδότησης που έχει υπογράψει με την τράπεζα.

Λόγω της σημασίας του χρόνου στα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων, η περιγραφή τους, τόσο στο ενεργητικό όσο και στο παθητικό, γίνεται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια που θα παραμείνουν στην επιχείρηση και την ευχέρεια ρευστοποίησης που παρουσιάζουν. Έτσι, αναφέρονται στην αρχή τα στοιχεία με βραδεία ρευστοποίηση και όσο προχωρούμε προς τα κάτω τα στοιχεία που ανακυκλώνονται ταχύτερα.

Στο παράδειγμα που εξετάσαμε τα στοιχεία του ενεργητικού καταγράφηκαν με τη σειρά ακίνητο, μηχανήματα, α' ύλες, ταμείο και στο παθητικό οφειλές προς επιχειρηματία, οφειλές προς τράπεζες.

Επομένως:

Ο ισολογισμός είναι η στιγμιαία λογιστική απεικόνιση των στοιχείων μιας επιχείρησης, όπως αυτά διαμορφώθηκαν από την έναρξή της μέχρι τη στιγμή κατάρτισης του ισολογισμού, και έχει σκοπό να περιγράψει τη διάρθρωση των κεφαλαίων της επιχείρησης ως προς την προέλευσή τους και ως προς τη χρήση τους.

Ο ισολογισμός δημοσιεύεται κατά κανόνα στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους, χωρίς να αποκλείεται η δημοσίευσή του σε άλλη ημερομηνία.

Στη συνέχεια θα εξεταστεί ο τρόπος και η μέθοδος που ακολουθείται κατά κανόνα, προκειμένου να ομαδοποιήσουμε καταρχήν παρεμφερή στοιχεία του ισολογισμού, ώστε να είναι δυνατός ο επιδιωκόμενος συσχετισμός τους και η εξαγωγή συμπερασμάτων που θα οδηγήσουν στην απόφαση ή μη της χρηματοδότησης της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Προκειμένου να γίνει η ομαδοποίηση των στοιχείων του ισολογισμού και να γίνουν κατανοητές και οι άλλες έννοιες που θα ακολουθήσουν, η αναφορά μας θα στηριχτεί σε μια συγκεκριμένη εξέταση περίπτωσης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε. ασχολείται με την τροφοδοσία των νοσοκομείων με επιστημονικά όργανα που εισάγει από το εξωτερικό. Υπέβαλε στην τράπεζα αίτημα χρηματοδότησης για την κάλυψη των διαρκώς αυξανόμενων πιστώσεων που χορηγεί στους πελάτες της.

Συνημμένα με το αίτημα υπέβαλε και την οικονομική της κατάσταση έτους 1995, η οποία έχει ως εξής:

ΣΥΝΕΛΕΣΗ Α.Ε. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
Ισολογισμός της 31ης Δεκεμβρίου 1995 - Χρήση 4η

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995
Β ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ			Α ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
1 Έξοδα ίδρυσης & α' εγκατάστασης	645.840		I Μετοχικό κεφάλαιο	
Μείον αποσβέσεις	516.672	129.168	(4.000.000 μγχ των 100 άρχ.)	
2 Ασπίδα έξοδα εγκατάστασης	500.000		1 Καταβληθέν	400.000.000
Μείον αποσβέσεις	66.667	433.333		
Σύνολο εξόδων εγκατάστασης	1.145.840		IV Αποθεματικό κεφάλαιο	
Μείον αποσβέσεις	583.339	562.501	1 Τακτικό αποθεματικό	10.028.843
			5 Άρρ. αποθεματικό ειδ. νόμων	23.822.482
Γ ΠΑΠΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			Ειδικά αποθεματικά	40.000.000
I Ασώματες ακινητοποιήσεις			V Άλλα ελλείμματα εις νέον	73.851.325
Εξοδα ερευνών και ανάπτυξης	20.000.000		Υπόλ. κερδών χρήσης εις νέο	2.765.061
Μείον αποσβέσεις	333.333	19.666.667		
II Ενσώματες ακινητοποιήσεις			VI Ποσά για σύσφιξη κεφαλαίου	
4 Μηχανήματα & λοιπός εξοπλισμός	54.743.626		1 Καταθέσεις μετόχων	436.688.000
Μείον αποσβέσεις	8.665.898	46.077.728	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	913.304.886
5 Μεταφορικά μέσα	61.789.788		Β ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ & ΕΞΟΔΑ	
Μείον αποσβέσεις	9.695.765	52.094.023	Λοιπές προβλέψεις	647.331
6 Επιπλα και λοιπός εξοπλισμός	19.201.501		Γ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Μείον αποσβέσεις	5.222.780	13.478.721	II Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	
Σύνολο ακινητοποιήσεων (I+II+III)	153.734.915		1 Προμήθειες	343.899.645
Μείον αποσβέσεις	24.417.776	131.317.139	2 Γραμμάτια πληρωτέα	36.061.329
III Συμμετοχές & άλλες μορφ. χρημ./κ/ς αποκτήσεις			3 Τράπεζες - βραχ. υποχρεώσεις	60.731.194
1 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	358.870.000		5 Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	89.237.881
Σύνολο παγίου ενεργητικού (I+II+III)	490.187.139		6 Ασφαλιστικοί οργανισμοί	2.681.425
			10 Μερίσματα πληρωτέα	144.000.000
Δ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			Σύνολο υποχρεώσεων	676.611.474
I Αποθέματα			Δ ΜΕΤΑΒ. ΛΕΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	
1 Εμπορεύματα	373.999.991		Έξοδα χρήσεως δεδουλευμένα	354.526
Σύνολο αποθεμάτων (ΔI)	373.999.991			
II Αποτίτρες			ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.590.917.717
1 Πελάτες	419.607.840		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΥ	
2 Γραμμάτια εισπρακτέα	20.105.424		01 Αλλάτρια περιουσιακά στοιχεία	1.000
11 Χρεώστες διάφοροι	26.565.819		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ	
12 Λόγοι προκατ. και πιστώσεων	213.233.168		05 Δικαιούχοι αλλοτρίων περιουσιακών στοιχείων	1.000
Σύνολο αποτιτήσεων (ΔII)	679.512.251			
III Χρεώγραφα			ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 1995	
1 Μετοχές	8.408.000		31ης Δεκεμβρίου 1995 (01.01.1995-31.12.1995)	
IV Διαθέσιμα			ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
1 Ταμείο	30.382.270		ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995	
3 Καταθέσεις όψεως	7.065.565		Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη) χρήσης	232.653.569
Σύνολο διαθέσιμων (ΔIV)	38.247.835		Υπ. αποτέλ. (κερδών) προηγ. χρήσεων	14.267.215
Σύνολο κυκλοφ. ενεργητικού (ΔI+ΔII+ΔIII+ΔIV)	1.100.168.077		ΣΥΝΟΛΟ	246.920.784
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.590.917.717		Μείον: Φόρος εισοδήματος	53.182.152
			Κέρδη προς διάθεση	193.738.632
			Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:	
			Τακτικό αποθεματικό	6.973.571
			Ειδικά & έκτακτα αποθ. από έσοδα κεφαλαίου	40.000.000
			Μερίσματα	144.000.000
			Υπόλοιπα κερδών εις νέον	2.765.061
				193.738.632
			Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
				Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο συσχετισμός όλων των στοιχείων που περιλαμβάνονται στον ισολογισμό με βάση το χρόνο. Επομένως, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να διακριθούν και στη συνέχεια να ομαδοποιηθούν, ανάλογα με το χρόνο που εκτιμάται ότι θα παραμείνουν στην επιχείρηση.

α. Ενεργητικό

Διακρίνονται δύο μεγάλες κατηγορίες: τα στοιχεία που αποτελούν την υποδομή λειτουργίας της επιχείρησης και τα στοιχεία που ανακυκλώνονται, προκειμένου να πραγματοποιούνται πωλήσεις.

Διακρίνονται έτσι:

- ✓ το πάγιο ενεργητικό και
- ✓ το κυκλοφορούν ενεργητικό

Πάγιο ενεργητικό

Πάγιο ενεργητικό αποτελούν όλα τα στοιχεία της περιουσίας μιας επιχείρησης που δεν προορίζονται για μεταπώληση, αλλά εξυπηρετούν τη δραστηριότητά της, όπως είναι τα κτίρια, τα μηχανήματα, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές κτλ. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται τα έξοδα εγκατάστασης.

Κυκλοφορούν ενεργητικό

Κυκλοφορούν ενεργητικό αποτελούν όλα τα στοιχεία της περιουσίας μιας επιχείρησης που είναι αντικείμενα των συναλλαγών της, τα αποθέματα των εμπορευμάτων και των α' υλών της, οι απαιτήσεις της από τρίτους ή τα διαθέσιμα. Το κυκλοφορούν ενεργητικό ονομάζεται και κεφάλαιο κίνησης, γιατί δηλώνει το συνολικό ποσό που απαιτείται για τη δραστηριοποίηση της επιχείρησης.

β. Παθητικό

Διακρίνονται τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- ✓ την καθαρή θέση
- ✓ τις μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και
- ✓ τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Καθαρή θέση

Καθαρή θέση της επιχείρησης είναι τα κεφάλαια που οφείλονται στον επιχειρηματία, δεν προβλέπεται να καταβληθούν εντός συγκεκριμένης προθεσμίας και καταρχήν δεν κοστίζουν στην επιχείρηση.

Στην πραγματικότητα, τα κεφάλαια αυτά είναι πιθανό να κοστίζουν περισσότερο από τον τραπεζικό δανεισμό, δεδομένου ότι ο επιχειρηματίας προσδοκά αποδόσεις μεγαλύτερες από τα επιτόκια της αγοράς. Η σημαντική, όμως, διευκόλυνση της επιχείρησης είναι ότι η καταβολή των αποδόσεων αυτών εκ μέρους της επιχείρησης δεν είναι προκαθορισμένη και θα γίνει μόνον εάν και εφόσον το επιτρέπουν τα αποτελέσματά της. Η καθαρή θέση της επιχείρησης αποτελείται από το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τα κέρδη που παραμένουν στην επιχείρηση για την ενίσχυση της δραστηριότητάς της.

Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι οι υποχρεώσεις προς τρίτους που λήγουν πέραν του έτους και συνήθως αφορούν δάνεια τραπεζών για αγορά παγίων στοιχείων, υποχρεώσεις σε προμηθευτές με διάρκεια πέραν του έτους, ρυθμίσεις χρεών προς το δημόσιο κτλ.

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι οι υποχρεώσεις προς τρίτους που πρόκειται να καταβληθούν εντός του έτους και συνήθως αφορούν δάνεια τραπεζών, υποχρεώσεις προς προμηθευτές, ασφαλιστικούς οργανισμούς κτλ.

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, το ενεργητικό εμφανίζει την περιουσία που διαχειρίζεται η επιχείρηση. Το τμήμα της περιουσίας που χρηματοδοτείται από τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης προκύπτει αν από το ενεργητικό (ίδια κεφάλαια της επιχείρησης) αφαιρέσουμε τις υποχρεώσεις της προς τρίτους.

Το ποσό αυτό αποτελεί την καθαρή θέση της επιχείρησης και προορίζεται να καλύψει στοιχεία του παγίου και κυκλοφορούντος ενεργητικού της.

Στη συνέχεια θα προσδιορίσουμε τον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση απασχολεί τα κεφάλαιά της, δηλαδή την καθαρή θέση της στο ενεργητικό της. Θα εξεταστούν, λοιπόν, οι έννοιες του παγίου κεφαλαίου της επιχείρησης και του ιδίου κεφαλαίου κίνησης.

πάγιο κεφάλαιο της επιχείρησης

Δεδομένου ότι ο χρονικός συσχετισμός της παρουσίας προς τις υποχρεώσεις έχει μεγάλη σημασία, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι το πάγιο ενεργητικό που ανήκει στην επιχείρηση (τμήμα καθαρής θέσης) προκύπτει αν αφαιρεθεί από το συνολικό πάγιο τις μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις. Το ποσό που θα προκύψει αποτελεί το πάγιο κεφάλαιο της επιχείρησης.

Το πάγιο κεφάλαιο της επιχείρησης θα πρέπει να είναι θετικό, δηλαδή να καλύπτεται από την καθαρή της θέση, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να καλυφθεί από βραχυπρόθεσμα ξένα κεφάλαια, γεγονός που πιθανόν θα δημιουργήσει προβλήματα ρευστότητας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το σχετικό ύψος της αξίας των παγίων στοιχείων συνολικά εξαρτάται άμεσα από τη δραστηριότητα της επιχείρησης.

ίδιο κεφάλαιο κίνησης

Αντίστοιχα, το τμήμα του κυκλοφορούντος ενεργητικού που ανήκει στην επιχείρηση και επομένως καλύπτεται από μονιμότερα κεφάλαια, θα προκύψει εάν από το συνολικό κυκλοφορούν αφαιρεθούν οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Το ποσό που θα προκύψει αποτελεί το ίδιο κεφάλαιο κίνησης.

Το επαρκές ίδιο κεφάλαιο κίνησης επιτρέπει στις επιχειρήσεις να κάνουν καλύτερες αγορές, να έχουν λιγότερα χρηματοοικονομικά έξοδα και γενικότερα να αντιμετωπίζουν τις υποχρεώσεις τους με χαμηλότερο κόστος. Το ύψος του ιδίου κεφαλαίου κίνησης εξαρτάται από το είδος των εργασιών της επιχείρησης. Σε ακραίες περιπτώσεις επιχειρήσεις που έχουν έντονα εποχιακό χαρακτήρα ή δεσμεύουν λίγα κεφάλαια στο κυκλοφορούν ενεργητικό, σε σχέση με τις πωλήσεις που πραγματοποιούν, είναι δυνατόν να λειτουργούν με αρνητικό ίδιο κεφάλαιο κίνησης. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να

εξετάσουμε κατά πόσο ο τρόπος με τον οποίο η επιχείρηση καταφέρνει να καλύπτει τις τρέχουσες υποχρεώσεις της δεν της δημιουργεί προβλήματα βιωσιμότητας (π.χ. εξωτραπεζικός δανεισμός).

Πάγιο - μεσομακροπρόθεσμες υποχρ. = πάγιο κεφάλαιο

Κυκλοφορούν - βραχ/σμες υποχρ. = ίδιο κεφάλαιο κίνησης

Πάγιο + ίδιο κεφάλαιο κίνησης = καθαρή θέση

3.1.2 Κατάσταση Λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης

Ο ισολογισμός που εξετάσαμε δεν πληροφορεί για τη δραστηριότητα της επιχείρησης, για τα αποτελέσματα των ενεργειών της και για τον τρόπο με τον οποίο κατανεμήθηκαν τυχόν κέρδη ή ζημίες στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου που αναφέρεται.

Τα στοιχεία αυτά είναι επίσης πολύ σημαντικά, γιατί ενημερώνουν για τη διάρθρωση της λειτουργίας της επιχείρησης και για τη σκοπιμότητα της ύπαρξής της. Για το λόγο αυτό, ο ισολογισμός συνοδεύεται πάντοτε από το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης (λογαριασμό εκμετάλλευσης) και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων.

Ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης έχει στόχο να παρουσιάσει το τελικό οικονομικό αποτέλεσμα, που προέκυψε από τη δραστηριότητα της επιχείρησης κατά τη χρονιά που εξετάζεται.

Αρχικά, όπως παρατηρούμε στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, αναφέρεται ο κύκλος εργασιών (πωλήσεις) που πραγματοποιήθηκαν χάρις στη δραστηριότητα της επιχείρησης (έσοδα εκμετάλλευσης) και στη συνέχεια αφαιρείται το κόστος των πωληθέντων προϊόντων ή εμπορευμάτων, προκειμένου να προκύψει το μικτό κέρδος της επιχείρησης.

Εδώ, θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

Κύκλος εργασιών είναι το τμήμα εκείνο των ακαθάριστων εσόδων που προκύπτει ως αποτέλεσμα της πραγματοποίησης του επιχειρηματικού σκοπού

ή, κατά άλλη διατύπωση, είναι το αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης του ενεργητικού της επιχείρησης.

Για το λόγο αυτό, ο κύκλος εργασιών και τα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης διαχωρίζονται από τα υπόλοιπα έσοδα που πραγματοποίησε η επιχείρηση, δεδομένου ότι μπορεί να είναι πρόσκαιρα, η πραγματοποίησή τους να προήλθε, για παράδειγμα, από εκποίηση στοιχείων ενεργητικού, τα οποία αναφέρονται ως έκτακτα ή ανόργανα έσοδα.

Τα έσοδα που προέκυψαν, για παράδειγμα, από την πώληση ενός αυτοκινήτου που χρησιμοποιούσε η ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε. για τη μεταφορά των εμπορευμάτων της δεν θεωρείται στοιχείο του κύκλου εργασιών της.

Αντίστοιχα, τα έκτακτα ή ανόργανα έξοδα δεν συμπεριλαμβάνονται στο λειτουργικό κόστος ή στο κόστος πωλήσεων (π.χ. φόρος ακίνητης περιουσίας).

Από τα μικτά κέρδη πρέπει να αφαιρούνται στη συνέχεια τα έξοδα διαχείρισης και οι τόκοι (χρηματοοικονομικά έξοδα) και το αποτέλεσμα είναι το καθαρό κέρδος ή η ζημία της επιχείρησης.

Τα χρηματοοικονομικά έξοδα περιλαμβάνουν χρεωστικούς τόκους και συναφή έξοδα που κατέβαλε η επιχείρηση κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Οι αποσβέσεις της χρήσης, τέλος, όπως ήδη αναφέραμε, αν και δεν αντιπροσωπεύουν εκταμίευση, λαμβάνονται ως στοιχείο κόστους. Οι τράπεζες, εξετάζοντας τα στοιχεία των επιχειρήσεων, ενδιαφέρονται για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν και όχι γι' αυτά που προκύπτουν από την αφαίρεση των αποσβέσεων. Τα τελευταία ενδιαφέρουν την εφορία για το φόρο που θα επιβάλει. Για το λόγο αυτό, κατά την ανάλυση που θα ακολουθήσει θα λαμβάνουμε υπόψη μας ως κέρδη της επιχείρησης εκείνα που προκύπτουν πριν από την αφαίρεση των αποσβέσεων.

Όταν η επιχείρηση που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί συνδέεται και με άλλες επιχειρήσεις ή όταν οι ιδιοκτήτες της δραστηριοποιούνται και σε άλλες επιχειρήσεις, θα πρέπει απαραίτητα να συνεξετάζονται τα στοιχεία τους.

Πριν προχωρήσουμε, επομένως, την ανάλυσή μας στην ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε., θα πρέπει να εξετάσουμε τα στοιχεία και των άλλων επιχειρήσεων και ιδιαίτερα κατά πόσο οι αυξημένες απαιτήσεις που εμφανίζει η ίδια στο κυκλοφορούν ενεργητικό της προέρχονται από πραγματικές συναλλαγές με τρίτους.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των συγγενών και συνδεδεμένων επιχειρήσεων αποτελεί ένα εξειδικευμένο αντικείμενο, που δεν θα αναπτυχθεί εδώ. Η αναφορά έγινε για να επισημανθεί η σπουδαιότητα του θέματος και η σημασία του εντοπισμού και της διερεύνησης των στοιχείων συγγενών επιχειρήσεων.

3.1.3 Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

Στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων εμφανίζονται τα κέρδη και ο τρόπος που αυτά διανεμήθηκαν. Τα κέρδη αυτά θα πρέπει να ομαδοποιούνται σε εκείνα που αναλήφθηκαν και σε εκείνα που παρέμειναν προς ενίσχυση των κεφαλαίων της επιχείρησης (αυτοχρηματοδότηση).

Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων της ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε.

Σύνολο κερδών παρούσης και προηγούμενων χρήσεων	246.921
Μείον φόρος εισοδήματος και μερίσματα	197.182
Υπόλοιπο που παραμένει για αυτοχρηματοδότηση	49.739

Η σύνταξη του ισολογισμού, του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης και του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων πρέπει, σύμφωνα με το νόμο, να είναι **ειλικρινής** και **σαφής**. Να αναφέρει τα πραγματικά στοιχεία έτσι, ώστε να γίνονται κατανοητά και από κάποιον που δεν γνωρίζει το τρόπο λειτουργίας της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Όπως είναι γνωστό, οι επιχειρηματίες έχουν συχνά λόγο να ωραιοποιούν τα στοιχεία που δημοσιεύουν ή να καλύπτουν προβληματικές καταστάσεις που θα αποθάρρυναν πιθανούς επενδυτές ή τράπεζες να δανειοδοτήσουν την επιχείρηση, αναλαμβάνοντας, έτσι, μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου.

Η λύση του προβλήματος, που κατά το παρελθόν είχε μεγάλες διαστάσεις, δεδομένου ότι κάθε επιχείρηση ανέφερε τα στοιχεία της με τον τρόπο που εκείνη ήθελε, επιχειρείται να δοθεί με την εισαγωγή του ενιαίου λογιστικού σχεδίου, σύμφωνα με το άρθρο 25 της 4ης οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα μ' αυτό, όλα τα στοιχεία των επιχειρήσεων θα πρέπει να αναφέρονται με συνεπή, ομοιόμορφο και μοναδικό τρόπο, ώστε να είναι

δυνατή η ανάγνωσή τους, η ερμηνεία τους και η σύγκρισή τους με τα στοιχεία άλλων επιχειρήσεων.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση που πρέπει να γίνεται πριν από κάθε χρηματοδότηση έχει στόχο να αξιολογήσει τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραπάνω καταστάσεις, να κάνει τους αναγκαίους συσχετισμούς μεγεθών και να διαγνώσει τις προοπτικές εξέλιξης της επιχείρησης.

Θα πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι τα οικονομικά στοιχεία χρησιμοποιούνται ως ενδείξεις προβληματισμών σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης και όχι ως μεταβλητές μιας αποκλειστικά μαθηματικής συνάρτησης. Η επιχείρηση διοικείται από ανθρώπους και δραστηριοποιείται σε ένα οικονομικό περιβάλλον, μεταβλητές που συχνά είναι απρόβλεπτες.

3.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

Αριθμοδείκτες και ποσοστά χρησιμοποιούνται ευρέως για την ανάλυση των λογαριασμών μιας επιχείρησης και μας βοηθούν να δώσουμε σημασία και νόημα στους αριθμούς που αναφέρονται στις λογιστικές καταστάσεις της. Οι αριθμοδείκτες απλοποιούν την ανάλυση και ταυτόχρονα εστιάζουν την προσοχή μας στα σημαντικότερα θέματα.

Για παράδειγμα, αν μια επιχείρηση πραγματοποίησε πωλήσεις από 123 εκ. δραχμές το 1994 σε 148 εκ. δραχμές το 1995, είναι πιο απλό και κατανοητό να πούμε ότι η επιχείρηση αυτή πραγματοποίησε αύξηση πωλήσεων κατά 20,3% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Αντίστοιχα, αν μας δηλωθεί ότι μία επιχείρηση έχει κυκλοφορούν ενεργητικό 40 εκ. δραχμές, αυτό δεν μας λέει τίποτα αν δεν έχουμε τη δυνατότητα να το συγκρίνουμε με το συνολικό κύκλο εργασιών της ή με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Αριθμοδείκτης είναι το αποτέλεσμα που προκύπτει από το συγκριτικό υπολογισμό που γίνεται μεταξύ ενός ποσού ή μεγέθους ενός άλλου.

Θα πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι οι αριθμοδείκτες δεν αποτελούν πανάκεια αλλά μόνον ενδείξεις για προβληματισμούς ή διαπιστώσεις που σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, όπως είναι οι επιτόπιες επισκέψεις, ο έλεγχος των δυσμενών κτλ., είναι δυνατόν να μας οδηγήσουν στη σωστή απόφαση.

Ο σκοπός που χρησιμοποιούμε τους αριθμοδείκτες είναι η συλλογή πληροφοριών για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε σχέση με:

- ✓ την τάση που εμφανίζει η επιχείρηση στον ίδιο δείκτη διαχρονικά
- ✓ τους δείκτες που θεωρούνται «φυσιολογικοί» ή επιθυμητοί κατά περίπτωση
- ✓ διαφορετικού περιεχομένου δείκτες της ίδιας επιχείρησης συνδυαστικά
- ✓ τους δείκτες άλλων επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου.

Κάθε αριθμοδείκτης θα πρέπει να χρησιμοποιείται με συγκεκριμένο στόχο.

3.2.1 Είδη αριθμοδεικτών

Διάφορες μελέτες κατά καιρούς προτείνουν πλήθος αριθμοδεικτών, που χρησιμοποιούνται ανάλογα με τα θέματα που εξετάζουμε στην ανάλυση μιας επιχείρησης.

Ακόμη και οι ίδιοι δείκτες είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται με διαφορετικό τρόπο και μέθοδο. Έτσι, δεν υπάρχει ένα καθιερωμένο και ομοιόμορφο μοντέλο που να ακολουθούν όλες οι τράπεζες. Κάθε μία, ανάλογα με τις ανάγκες της, «τυποποιεί» τη διαδικασία μέσα από μηχανογραφικά προγράμματα, που διευκολύνουν σε μεγάλο βαθμό τις σχετικές αναλύσεις.

Στη συνέχεια, θα αναφέρουμε μερικούς από τους κυριότερους δείκτες, το πεδίο εφαρμογής τους, καθώς επίσης και την ιδιαίτερη σημασία τους.

α. Ρευστότητα

Η ρευστότητα μας δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκριθεί στις λήγουσες υποχρεώσεις της.

$$\text{ρευστότητα} = \frac{\text{κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Παράδειγμα

Η επιχείρηση ΑΛΦΑ έχει κυκλοφορούν ενεργητικό 40 και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις 20. Αυτό σημαίνει ότι η ΑΛΦΑ πρόκειται να εισπράξει εντός του έτους διπλάσιο ποσό από αυτό που θα καταβάλει στους πιστωτές της, μια και ο δείκτης ρευστότητας θα είναι 2.

Το αποτέλεσμα αυτό, μια και είναι μεγαλύτερο της μονάδας κρίνεται ικανοποιητικό, δεν πληροφορεί, ωστόσο, για το πότε η επιχείρηση πρόκειται να εισπράξει το κυκλοφορούν ενεργητικό και πότε πρόκειται να καταβάλει τις υποχρεώσεις της. Έτσι, αν οφείλει σήμερα 20, ενώ θα εισπράξει 40 σε έξι μήνες, τότε υπάρχουν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, που δεν

απεικονίζονται στο δείκτη, και θα πρέπει επομένως να ληφθούν υπόψη και οι σχετικές προθεσμίες εισπράξεων και οφειλών της επιχείρησης.

β. Δανειακή επιβάρυνση

Η δανειακή επιβάρυνση μας δείχνει το μέγεθος συμμετοχής του επιχειρηματία στον επιχειρηματικό κίνδυνο. Υψηλό ποσοστό συμμετοχής συνεπάγεται ασφάλεια για την επιχείρηση, ανεξαρτησία από τους πιστωτές και χαμηλό χρηματοοικονομικό κόστος, δεδομένου ότι τα κεφάλαια των δανειστών συνήθως κοστίζουν περισσότερο.

$$\text{δανειακή επιβάρυνση} = \frac{\text{ίδια κεφάλαια}}{\text{ξένα κεφάλαια}}$$

Η δανειακή επιβάρυνση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος εργασιών της επιχείρησης, τη δυναμική που παρουσιάζει, την εποχικότητα και άλλες παραμέτρους, και για το λόγο αυτό θα πρέπει να εξετάζεται κυρίως η τάση που εμφανίζει διαχρονικά στα πλαίσια της ίδιας της επιχείρησης.

γ. Κυκλοφοριακή ταχύτητα

Η κυκλοφοριακή ταχύτητα μας δείχνει πόσες φορές το χρόνο η επιχείρηση «γυρνάει» τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού, πόσες φορές δηλαδή επιτυγχάνει να πωλήσει όλα της τα αποθέματα και να εισπράξει όλες τις απαιτήσεις της από την αγορά.

$$\text{κυκλοφοριακή ταχύτητα} = \frac{\text{κύκλος εργασιών}}{\text{κυκλοφορούν ενεργητικό}}$$

Όπως είναι φυσικό, κάθε επιχείρηση αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση του δείκτη αυτού επιδιώκοντας την αύξηση των πωλήσεων και την ταυτόχρονη μείωση των κεφαλαίων που απασχολεί στο κυκλοφορούν ενεργητικό.

Στην περίπτωση που ο δείκτης παρουσιάζει δυσμενή εξέλιξη, αυτή προέρχεται συνήθως από την αδυναμία της επιχείρησης να πραγματοποιήσει πωλήσεις ή από στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού που δεν είναι εμπορεύσιμα (ανείσπρακτες επιταγές, απαξιωμένο εμπόρευμα κτλ.), και κανονικά θα έπρεπε να αφαιρεθούν από τον ισολογισμό.

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η ανάγκη των επιχειρήσεων να εμφανίζουν επαρκή ίδια κεφάλαια (στοιχείο παθητικού) τις ωθεί πολλές φορές να «διογκώνουν» τα αποθέματά τους ή τις απαιτήσεις τους (στοιχείο ενεργητικού), όπου αυτό είναι εφικτό, αποφεύγοντας την αφαίρεση των απαξιωμένων στοιχείων. Για το λόγο αυτό, ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας είναι ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί μας δείχνει την εμπορευσιμότητα του κυκλοφορούντος ενεργητικού και το βαθμό στον οποίο αυτό συμβάλλει στην πραγματοποίηση των πωλήσεων.

Το μέγεθος του δείκτη εξαρτάται, τέλος, από το είδος εργασιών της επιχείρησης, και επομένως οι συγκρίσεις θα πρέπει να γίνονται με επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου ή να διαπιστώνεται η τάση της επιχείρησης διαχρονικά.

δ. Αποδοτικότητα

Κάθε επιχείρηση για να είναι βιώσιμη μακροπρόθεσμα αλλά και να παρουσιάζει ρευστότητα βραχυπρόθεσμα θα πρέπει να είναι αποδοτική. Η αποδοτικότητα της επιχείρησης την προφυλάσσει από τις πιέσεις του ανταγωνισμού και της δίνει τη δυνατότητα να ακολουθήσει αναπτυξιακή πολιτική πραγματοποιώντας επενδύσεις.

$$\text{αποδοτικότητα} = \frac{\text{καθαρά κέρδη προ αποσβέσεων}}{\text{σύνολο απασχολούμενων κεφαλαίων}}$$

Η προσπάθεια των επιχειρηματιών να εμφανίζουν λίγα καθαρά κέρδη προς φορολόγηση, επιβαρύνοντας το κόστος λειτουργίας τους ή αποκρύπτοντας πωλήσεις, έχει ως αποτέλεσμα ο δείκτης της αποδοτικότητας να είναι μερικές φορές αδικαιολόγητα χαμηλός.

ε. Ιδιωφελής αποδοτικότητα

Ο δείκτης της ιδιωφελούς αποδοτικότητας μας δείχνει την απόδοση που είχε για τον επιχειρηματία η δραστηριότητα της επιχείρησης.

$$\text{ιδιωφελής αποδοτικότητα} = \frac{\text{καθαρά κέρδη προ αποσβέσεων}}{\text{ίδια κεφάλαια}}$$

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης αναλαμβάνει έναν επιχειρηματικό κίνδυνο τοποθετώντας τα κεφάλαιά του σ' αυτή και, όπως είναι φυσικό, προσδοκά ένα όφελος μεγαλύτερο από εκείνο που θα μπορούσε να έχει από οποιαδήποτε άλλη επένδυση χωρίς κίνδυνο όπως είναι για παράδειγμα τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου. Σε περίπτωση που το όφελος είναι μικρότερο και δεν υπάρχουν θετικότερες προοπτικές ή υπάρχουν συναισθηματικοί λόγοι, ο επιχειρηματίας έχει κάθε λόγο να επιδιώξει την πώληση της δικής του συμμετοχής.

στ. Ποσοστό κερδών επί των πωλήσεων

Ο δείκτης αυτός, σε συνδυασμό με άλλους, μας δείχνει κατά πόσο η θέση της επιχείρησης έναντι του ανταγωνισμού είναι ισχυρή, κατά πόσο θα αντέξει σε τιμολογιακές επιθέσεις των άλλων επιχειρήσεων ή κατά πόσο οι συνθήκες κόστους λειτουργίας και παραγωγής είναι οι επιθυμητές.

$$\text{ποσοστό κερδών επί των πωλήσεων} = \frac{\text{μικτά κέρδη}}{\text{πωλήσεις}} \times 100$$

Θα πρέπει κατά την εκτίμηση του δείκτη να αφαιρείται το ποσοστό πληθωρισμού, που στη χώρα μας παραμένει ιδιαίτερα υψηλό και επηρεάζει πλασματικά το τελικό αποτέλεσμα.

Αν επανέλθουμε στην ανάλυση της ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε. και, βάσει των ομαδοποιημένων στοιχείων του ισολογισμού της, αν υπολογίσουμε τους

αριθμοδείκτες που αναφέραμε θα μπορούσαμε να πούμε ότι πρόκειται για μία επιχείρηση που παρουσιάζει μεγάλα κέρδη και μικρή δανειακή επιβάρυνση. Η θετική αυτή εικόνα θα πρέπει να επιβεβαιωθεί, όμως, από λεπτομερή έλεγχο των υψηλών απαιτήσεων της επιχείρησης καθώς και της φερεγγυότητας των συνδεδεμένων επιχειρήσεων. Η επιχείρηση, λόγω των συνθηκών που επικρατούν στον κλάδο, αναγκάζεται να πουλά με πολύμηνο διακανονισμό, γεγονός που την επιβαρύνει με χρηματοοικονομικά έξοδα και την αναγκάζει να διατηρεί υψηλά ίδια κεφάλαια. Σε περίπτωση που έχει ζητηθεί η χρηματοδότησή της με κεφάλαιο κίνησης, υπό την προϋπόθεση ότι έγιναν οι προαναφερόμενοι έλεγχοι, η πρόταση εξετάζεται θετικά, και η εξόφληση του δανείου θα πρέπει να συνδυαστεί με γεγεννημένες απαιτήσεις που έχει κατά δημοσίων, κυρίως, νοσοκομείων.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση γίνεται περισσότερο ουσιαστική, όταν αφορά τα τρία τουλάχιστον τελευταία έτη. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα να διαπιστώσουμε τις τάσεις που παρουσιάζουν τα μεγέθη της επιχείρησης διαχρονικά.

Εάν π.χ. μία επιχείρηση παρουσιάζει ετήσια αύξηση της τάξης του 10% στις πωλήσεις της και κύκλο εργασιών €. 500 χιλ., αξιολογείται πολύ πιο θετικά από μία άλλη ομοειδή της, που παρουσιάζει τον ίδιο ή και μεγαλύτερο κύκλο εργασιών, αλλά η διαχρονική της πορεία είναι πτωτική.

3.3 ΝΕΚΡΟ Ή ΑΔΡΑΝΕΣ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ως νεκρό ή αδρανές σημείο του κύκλου εργασιών (break even point) ορίζεται το ύψος των εσόδων από τις πωλήσεις, το οποίο καλύπτει το σύνολο των εξόδων της επιχείρησης ή του προϊόντος, και έτσι δεν εμφανίζονται κέρδη ή ζημιές. Το νεκρό σημείο μπορεί να υπολογιστεί για τις πωλήσεις του συνόλου μιας επιχείρησης ή για τις πωλήσεις ενός προϊόντος ή μιας ομάδας προϊόντων.

Το νεκρό σημείο είναι ένα καθοριστικό οικονομικό μέγεθος για την επιχείρηση, γιατί μόνο πέραν αυτού πραγματοποιούνται κέρδη, ενώ πωλήσεις σε χαμηλότερα επίπεδα α δημιουργήσουν για την επιχείρηση ζημία.

Το υψηλό νεκρό σημείο για την επιχείρηση σημαίνει υψηλό κόστος λειτουργίας και παραγωγής και δημιουργεί αδυναμία προσαρμογής στις αλλαγές του οικονομικού περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα σε περιόδους ύφεσης πολλές επιχειρήσεις να παρουσιάζουν προβλήματα επιβίωσης.

Για να προσδιορίσουμε το ύψος του νεκρού σημείου μιας επιχείρησης, θα πρέπει πρώτα να διαχωρίσουμε τα έξοδα της σε σταθερά και μεταβλητά.

Σταθερά ή ανελαστικά είναι τα έξοδα εκείνα που δεν εξαρτώνται από την παραγωγική δραστηριότητα της επιχείρησης, όπως είναι τα ενοίκια, τα ασφάλιστρα, οι αποσβέσεις κτλ.

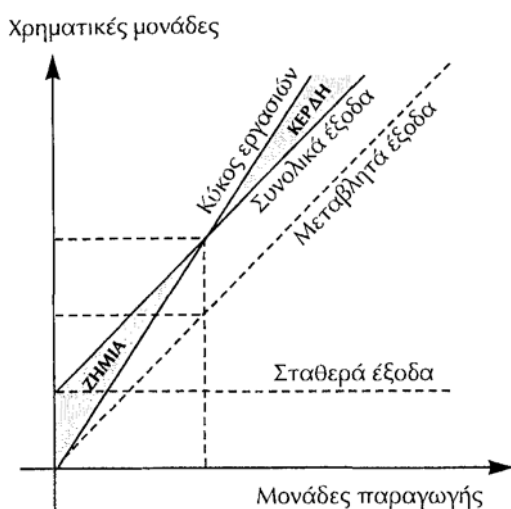
Μεταβλητά ή ελαστικά είναι τα έξοδα που εξαρτώνται άμεσα από τον όγκο παραγωγής, όπως είναι το κόστος των πρώτων υλών, τα καύσιμα κτλ.

Το νεκρό σημείο εξάγεται από τον παρακάτω μαθηματικό τύπο:

$$V^* = \frac{\text{σταθερά έξοδα}}{1 - \frac{\text{μεταβλητά έξοδα}}{\text{κύκλο εργασιών}}}$$

Όπου V^* = νεκρό σημείο

Σχηματικά, το νεκρό σημείο απεικονίζεται ως ακολούθως:

Στο παραπάνω διάγραμμα νεκρό σημείο είναι το σημείο της καμπύλης συνολικών εξόδων που τέμνεται από τη καμπύλη του κύκλου εργασιών της επιχείρησης.

Ας υποθέσουμε ότι η επιχείρηση ΘΑΛΑΣΣΑ Α.Ε. παρουσιάζει τα παρακάτω οικονομικά στοιχεία:

κύκλος εργασιών	2.000
μείον: κόστος πωληθέντων	800
έξοδα διαθέσεως	300
έξοδα διοικήσεως	400
χρηματοοικονομικά	200
αποσβέσεις	200
καθαρά κέρδη	100

και ζητείται να βρεθεί το νεκρό σημείο της επιχείρησης.

Θα πρέπει πρώτα να εξακριβωθεί το ύψος των μεταβλητών και σταθερών εξόδων της επιχείρησης.

Έστω ότι η διάρθρωση των εξόδων της επιχείρησης είναι η εξής:

Στοιχείο κόστους	Σύνολο εξόδων	Μεταβλητά έξοδα	Σταθερά έξοδα
κόστος πωληθέντων	800	700	100
έξοδα διαθέσεως	300	100	200
έξοδα διοικήσεως	400	100	300
χρηματοοικονομικά	200	100	100
αποσβέσεις	200	-	200
σύνολο	1.900	1.000	900

Εφαρμόζοντας το μαθηματικό τύπο που αναφέρθηκε, το νεκρό σημείο της ΘΑΛΑΣΣΑΣ Α.Ε. είναι:

$$V = \frac{900}{1 - \frac{1000}{2000}} = \frac{900}{1 - 1/2} = \frac{900}{1/2} = 1800$$

Το νεκρό σημείο στον κύκλο εργασιών μιας επιχείρησης είναι ιδιαίτερα σημαντικό και θα πρέπει να παρακολουθείται στενά από τους διαχειριστές των επιχειρήσεων αλλά και τις τράπεζες. Η εξέλιξη του νεκρού σημείου διαχρονικά μας πληροφορεί κατά πόσο η επιχείρηση είναι σε θέση να δημιουργεί και να εκμεταλλεύεται οικονομίες κλίμακας.

Ωστόσο, ο εντοπισμός του δεν είναι ιδιαίτερα εύκολος για τις τράπεζες, γιατί θα πρέπει να έχουν ακριβή στοιχεία για τα σταθερά και μεταβλητά κόστη καθώς επίσης και για τις διαφοροποιήσεις που συχνά δημιουργούνται από τις μεταβολές των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων.

3.4 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων, που γίνεται από τις υπηρεσίες χρηματοδοτήσεων των τραπεζών που πρόκειται να συνεργαστούν, έχει δύο κύριους στόχους:

- ✓ τη διαπίστωση του τρόπου λειτουργίας και των τυχόν οικονομικών αδυναμιών
- ✓ τον εντοπισμό των πραγματικών αναγκών σε περίπτωση χρηματοδότησής τους με κεφάλαιο κίνησης ή τη δυνατότητα αποπληρωμής δανείου για πάγια.

Με την ανάλυση που προηγήθηκε προσδιορίσαμε την κατάσταση της επιχείρησης και τα πιθανά προβλήματα που παρουσιάζει.

Στη συνέχεια, θα εξετάσουμε τη μέθοδο που ακολουθείται για τον προσδιορισμό των αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης. Για το σκοπό αυτό θα αναφερθούμε πρώτα στην έννοια του παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης και στον τρόπο με τον οποίο αυτό δημιουργεί την ανάγκη για κεφάλαιο κίνησης.

Όπως είδαμε προηγουμένως το κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης είναι το σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού (αποθέματα, απαιτήσεις, διαθέσιμα), ενώ το ίδιο κεφάλαιο κίνησης προκύπτει αν αφαιρέσουμε τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης.

*Γιατί όμως μια επιχείρηση χρειάζεται κεφάλαιο κίνησης;
Ποιο ποσό θεωρείται επαρκές;
Απαιτείται συνεχής ύπαρξή του;*

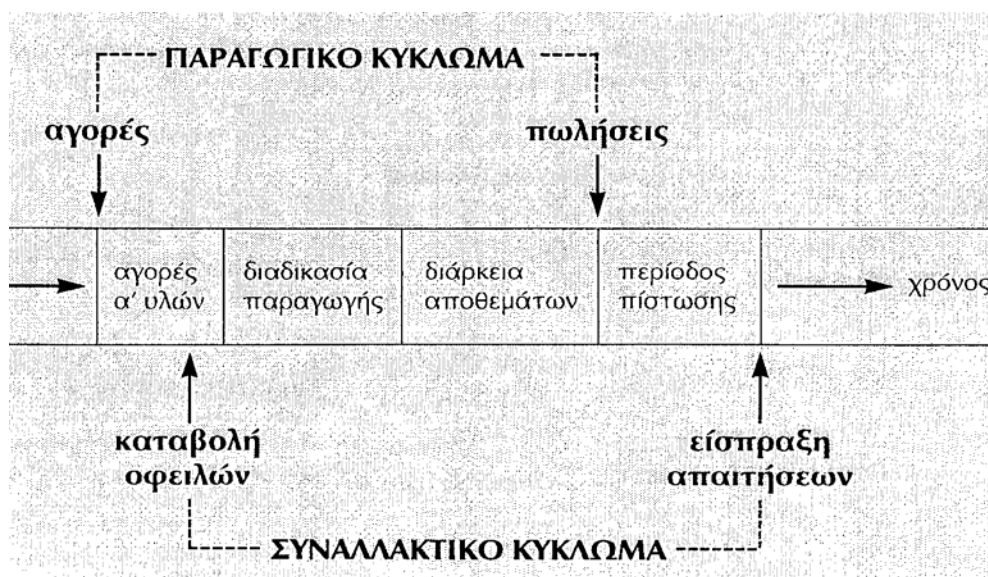
Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι σημαντική, γιατί θα βοηθήσει την Τράπεζα να διαπιστώσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα το θέμα, θα πρέπει να εξετάσουμε το παραγωγικό και συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης.

Το παραγωγικό κύκλωμα της επιχείρησης ξεκινάει με την αγορά των πρώτων υλών και τελειώνει με την πώληση των παραχθέντων προϊόντων.

Το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης ξεκινάει με την πληρωμή των αγορασθέντων πρώτων υλών και τελειώνει με την είσπραξη των οφειλών από τους πελάτες.

Σχηματική παράσταση παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος:

Από τη στιγμή που η επιχείρηση καταβάλλει τα χρήματα για την εξόφληση των αγορών της μέχρι τη στιγμή που ολοκληρώνεται η περίοδος πίστωσης που δίνει στους πελάτες της και εισπράττει τις απαιτήσεις της από αυτούς δημιουργείται η ανάγκη να απασχολεί κεφάλαιο υπό μορφή α' υλών, αποθεμάτων ή απαιτήσεων, με άλλα λόγια απαιτείται η ύπαρξη κεφαλαίου κινήσεως.

Η ανάγκη της επιχείρησης για κεφάλαιο κινήσεως ταυτίζεται χρονικά με το συναλλακτικό κύκλωμα της. Όσο επιμηκύνεται το συναλλακτικό κύκλωμα τόσο η επιχείρηση θα έχει μεγαλύτερα αποθέματα και περισσότερες απαιτήσεις από τους πελάτες της, αυξάνοντας, έτσι, τις ανάγκες της σε κεφάλαιο κίνησης.

3.4.1 Προσδιορισμός των αναγκών για κεφάλαιο κίνησης

Όπως είναι κατανοητό, οι επιχειρήσεις έχουν συμφέρον να επιδιώκουν την σύντμηση των παρεχόμενων πιστώσεων προς τους πελάτες τους, ώστε να μειώνουν αντίστοιχα τις ανάγκες τους σε κεφάλαιο κίνησης. Ωστόσο, η μεγάλη ταμιακή στενότητα που αντιμετωπίζει η αγορά έχει καταστήσει την ευχέρεια παροχής πιστώσεων από μία επιχείρηση σημαντικό παράγοντα για την αύξηση των πωλήσεών της.

Έτσι, οι τράπεζες αντιμετωπίζουν συχνά αιτήματα για χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης, προκειμένου να καλύψουν τις αυξήσεις των παρεχομένων πιστώσεων. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εξετάζεται, εκτός των άλλων, κατά πόσο το περιθώριο κέρδους της πώλησης είναι δυνατόν να καλύπτει τα χρηματοοικονομικά έξοδα, ειδάλλως θα πρέπει να αποφεύγεται η χρηματοδότηση.

Ο εντοπισμός των πραγματικών αναγκών κεφαλαίου κίνησης μιας επιχείρησης προϋποθέτει, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν, να γνωρίζει η τράπεζα εκτός των οικονομικών της καταστάσεων και:

- ✓ τους συναλλακτικούς όρους της επιχείρησης
- ✓ τις περιόδους αιχμής των εργασιών της (εποχικότητα)

- ✓ τη διάρκεια παραμονής α' υλών και εμπορευμάτων (αποθέματα) στην επιχείρηση
- ✓ τον προβλεπόμενο κύκλο εργασιών επόμενης χρήσης.

Έτσι μόνο θα μπορέσει να προβάλει τα παρόντα στοιχεία της επιχείρησης σε σχέση με εκείνα που θα διαμορφωθούν στο τέλος της επόμενης χρήσης.

Στη συνέχεια ακολουθεί μια μελέτη περίπτωσης, μέσα από την οποία θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε τις ανάγκες μιας επιχείρησης σε κεφάλαια κίνησης, χρησιμοποιώντας τα οικονομικά της στοιχεία (απολογιστικά και προϋπολογιστικά) που θέτει στη διάθεσή μας.

Παράδειγμα

Η ΠΡΥΜΝΗ Α.Ε. υπέβαλε στην τράπεζα Χ αίτημα για χρηματοδότησή της για την κάλυψη των αναγκών της σε κεφάλαιο κίνησης € 700 χιλ.

Για το σκοπό αυτό της προσκόμισε τα οικονομικά στοιχεία της τελευταίας χρήσης, τους παραγωγικό- συναλλακτικούς της όρους, καθώς και τις προβλέψεις της για το επόμενο έτος, που έχουν ως εξής:

οικονομικά στοιχεία

Ισολογισμός

ενεργητικό	παθητικό
πάγιο 400	ίδια κεφάλαια 450
κυκλοφορούν 450	βραχ. υποχρ. 400
σύνολο 850	σύνολο 850

αποτελέσματα χρήσης

κύκλος εργασιών	800
αποτελέσματα	20

παραγωγικο-συναλλακτικοί όροι

όροι πωλήσεων:

- ✓ πίστωση σε πελάτες το 30% με ανοικτό λογαριασμό, εξοφλητέο σε 1 μήνα
- ✓ πίστωση σε πελάτες το 70% έναντι αξιογράφων, εξοφλητέο σε 4 μήνες

όροι αγορών:

- ✓ πίστωση από προμηθευτές το 30% με ανοικτό λογαριασμό, εξοφλητέο σε 1 μήνα
- ✓ πίστωση από προμηθευτές το 70% έναντι αξιογράφων, εξοφλητέο σε 3 μήνες

διάρκεια παραμονής αποθεμάτων:

- ✓ α' ύλες 2 μήνες
- ✓ προϊόντα 1 μήνα

Σημείωση: οι όροι αυτοί εκτιμάται ότι θα διατηρηθούν και για την επόμενη χρήση.

προβλέψεις για την επόμενη χρήση

κύκλος εργασιών	2.000
κόστος πωληθέντων	1.500
κόστος α' υλών	1.000

Σημείωση: η κατανομή αγορών και πωλήσεων είναι ισόρροπη καθ' όλο το έτος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει η τράπεζα στη διάθεσή της, θα καταλείψει σε μηνιαία βάση για το επόμενο έτος τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις της επιχείρησης καθώς και τα απαιτούμενα κεφάλαια για τη διατήρηση των ελάχιστων αποθεμάτων της. Με τον τρόπο αυτό θα βρεί, σε μηνιαία πάντα βάση, τις ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης.

Τα κεφάλαια που απασχολούνται στο κυκλοφορούν ενεργητικό θα είναι:

—πιστώσεις προς πελάτες-ανοιχτοί λογαριασμοί	$(2.000 \times 30\% \times 1/12) = 50$
—πιστώσεις προς πελάτες-έναντι αξιογράφων	$(2.000 \times 70\% \times 4/12) = 467$
—αποθέματα α' υλών	$(1.000 \times 2/12) = 167$
—αποθέματα προϊόντων	$(1.500 \times 1/12) = \underline{125}$
σύνολο	809

Επομένως, οι ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης θα είναι € 809. Από το ποσό αυτό θα αφαιρέσει τις πιστώσεις που θα αποσπάσει η επιχείρηση από τους προμηθευτές της (στοιχείο παθητικού), και η τυχόν διαφορά θα είναι το κεφάλαιο κίνησης που θα πρέπει η επιχείρηση να φροντίσει εγκαίρως να καλύψει, ώστε να μην αντιμετωπίσει προβλήματα ρευστότητας.

Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις που θα αναπτυχθούν στο παθητικό θα είναι:

—πιστώσεις από προμηθευτές-ανοιχτοί λογαριασμοί	$(1.000 \times 30\% \times 1/12) = 25$
—πιστώσεις από προμηθευτές-έναντι αξιογράφων	$(1.000 \times 70\% \times 3/12) = \underline{175}$
σύνολο	200

Επομένως, οι πιστώσεις από τους προμηθευτές θα είναι € 200.

Η επιχείρηση θα πρέπει να φροντίσει για την κάλυψη των € 609, που σύμφωνα με τους συναλλακτικούς όρους προβλέπεται να δημιουργηθεί ως άνοιγμα μεταξύ βραχυπροθέσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά το επόμενο έτος.

Το σχετικά μεγάλο άνοιγμα που προσδιορίσαμε οφείλεται στο ότι η επιχείρηση επιδιώκει θεαματική άνοδο των εργασιών της από € 800 σε € 2.000, παρόλο που οι πιστώσεις που πετυχαίνει από τους προμηθευτές της είναι μικρότερης διάρκειας από εκείνες που είναι αναγκασμένη να παρέχει στους πελάτες της.

Με άλλα λόγια, για την αύξηση των πωλήσεων μιας επιχείρησης δεν απαιτείται μόνο η αναζήτηση νέων πελατών αλλά και η εξεύρεση του τρόπου κάλυψης των αυξημένων αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης που θα προκύψουν.

Μετά την εξέταση των στοιχείων, διαπιστώθηκε ότι οι πραγματικές ανάγκες της ΠΡΥΜΝΗΣ Α.Ε. είναι € 609 και όχι € 700, όπως είχε αναφέρει στο αίτημά της, από τις οποίες μάλιστα € 50 χιλ. θα καλυφθούν από το ίδιο κεφάλαιο κίνησης.

Σε περίπτωση που τα υπόλοιπα στοιχεία της επιχείρησης δεν είναι αρνητικά και επιθυμεί η τράπεζα τη συνεργασία μαζί της, θα ήταν σκόπιμο να τη χρηματοδοτήσουμε ως εξής:

α. έναντι αξιογράφων πελατείας της (467 85% *)	= 397
β. ακάλυπτο από ρευστοποιήσιμα στοιχεία	= <u>162</u>
σύνολο	559

Συμπερασματικά:

Για την επιχείρηση:

Ο εντοπισμός και η διατήρηση του πραγματικού κεφαλαίου κινήσεως που απαιτεί η λειτουργία μιας επιχείρησης την απαλλάσσει από:

- ✓ άσκοπες χρηματοδοτήσεις, εάν διατηρεί υψηλότερα ποσά
- ✓ προβλήματα ρευστότητας, εάν διατηρεί χαμηλότερα ποσά.

Για την τράπεζα:

Ο ακριβής εντοπισμός των χρηματοδοτικών αναγκών μιας επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης δεν έχει ίσως τόσο σημασία όσο η διαπίστωση του τρόπου αποπληρωμής του.

*85%: ενδεικτικό ποσοστό ασφαλείας στη χρηματοδότηση ενεχυρασμένων αξιογράφων

3.5 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ - ΕΚΡΟΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, η εξέταση των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης κατά την χρηματοδότηση της με κεφάλαιο κίνησης έχει στόχο να διαπιστώσουμε καταρχάς τις πραγματικές της ανάγκες και στη συνέχεια τη δυνατότητα να συνδεθεί η εξόφληση της συγκεκριμένης χρηματοδότησης με ρευστοποιήσιμα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

Αντίστοιχα, κατά την εξέταση αιτημάτων χρηματοδότησης παγίων εξετάζεται η σκοπιμότητα της συγκεκριμένης επένδυσης και η δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου.

- ✓ Η σκοπιμότητα της επένδυσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την απαξίωση του υπάρχοντος εξοπλισμού, τις προοπτικές της αγοράς αλλά και της ίδιας της επιχείρησης, τις συνθήκες του ανταγωνισμού και το κόστος της επένδυσης. Απαιτείται, επομένως, μαζί με το αίτημα χρηματοδότησης να υποβληθεί εκ μέρους της επιχείρησης και τεκμηριωμένη έκθεση, σύμφωνα με την οποία θα αποδεικνύεται η αναγκαιότητα της επένδυσης. Όσον αφορά το κόστος της επένδυσης για πάγια και προκειμένου να αποφευχθούν υπερτιμολογήσεις, αναλαμβάνει κατά κανόνα η τεχνική υπηρεσία της τράπεζας την εκτίμησή του, μετά από σχετική έρευνα της αγοράς.
- ✓ Εφόσον αποδειχθεί η σκοπιμότητα της επένδυσης, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο είναι εφικτό να αντιμετωπίσει η επιχείρηση την ρευστοποίηση του δανείου, εντάσσοντας το στο ταμιακό της πρόγραμμα, χωρίς να της δημιουργηθούν προβλήματα ρευστότητας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ η εξόφληση των δανείων κεφαλαίου κίνησης συνδυάζεται με τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, η εξόφληση των επενδυτικών δανείων θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τα επιπλέον κέρδη που θα αποφέρει η συγκεκριμένη επένδυση.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε έναν πίνακα εισροών-εκροών, που θα πρέπει να καταρτίζει η επιχείρηση πριν από κάθε επενδυτική απόφαση, προκειμένου να διαπιστώνεται η σκοπιμότητα της επένδυσης και η κατανομή της εξόφλησης

του δανείου στον προϋπολογισμό εισροών και εκροών κεφαλαίων επόμενων χρήσεων.

Η ΚΥΜΑ Α.Ε. ζητά χορήγηση από την Τράπεζα επενδυτικού δανείου ύψους € 100 χιλ. για την αγορά σκαφών αναψυχής.

Πώς είναι η Τράπεζα σε θέση να διαπιστώσει αν θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τις δόσεις του δανείου, που θα ανέρχονται σε € 20 χιλ. ετησίως πλέον τόκων;

Εκτός των άλλων ελέγχων που θα κάνει σε σχέση με τη φερεγγυότητα της επιχείρησης, θα πρέπει να ζητήσει και έναν προϋπολογιστικό πίνακα εισροών-εκροών.

Στον πίνακα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνονται και οι οφειλές προς την τράπεζα και να προκύπτει ότι η επιχείρηση θα μπορεί να καλύπτει τις υποχρεώσεις της.

Βέβαια, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι συνήθως οι πίνακες αυτοί καταρτίζονται με ένα πνεύμα «αισιοδοξίας» και για το λόγο αυτό πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και να γίνεται προσπάθεια τεκμηρίωσής τους. Ακόμη, πρέπει να αναφέρονται τα ποσά σε σταθερές τιμές.

Έστω, λοιπόν, ότι η ΚΥΜΑ Α.Ε. πήρε το δάνειο με περίοδο χάριτος ένα χρόνο, επιτόκιο 10% και ίδια συμμετοχή € 50 χιλ. Αν υποθέσουμε ότι τα κέρδη της στο τέλος του έτους θα ανέρχονται σε € 30 χιλ. και θα παρουσιάζουν αύξηση 15% ετησίως για τα επόμενα τρία χρόνια, ο πίνακας εισροών - εκροών της επιχείρησης θα έχει ως εξής:

	έτος 1ο	έτος 2ο	έτος 3ο	έτος 4ο
εισροές				
προβλεπόμενο κέρδος	30	34,5	39,7	45,6
προ χρηματοοικονομικών				
δια συμμετοχή	50	-	-	-
αιτούμενο δάνειο	100	-	-	-
σύνολο	180	34,5	39,7	45,6
εκροές				
αγορά σκαφών	150	-	-	-
δότηση δανείου	-	20	20	20
τόκοι δανείου	10	8	6	4
σύνολο	160	28	26	24
αποτέλεσμα	+20	-6,5	+13,7	+21,6
σωρευτικά	+20	+26,5	+40,2	+61,8

Έτσι λοιπόν ο πίνακας εισροών-εκροών μας δείχνει ότι, αν επαληθευθούν οι παραδοχές που έγιναν, η επένδυση θα αποφέρει επιπλέον κέρδη στην επιχείρηση και η εξόφλησή της θα γίνει χωρίς να δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας.

Σημειώνεται, πάντως, ότι οι επενδυτικές αποφάσεις προκαλούν κατά κανόνα αύξηση των αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης, το οποίο θα πρέπει επίσης να χρηματοδοτηθεί, προκειμένου η επιχείρηση να μπορέσει να πραγματοποιήσει το πρόγραμμά της.

Ο πίνακας εισροών-εκροών είναι μία παραλλαγή πίνακα cash flow, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνει όλες τις ταμιακές εισροές-εκροές, αλλά εστιάζεται μόνο στις πηγές άντλησης κεφαλαίων και στον τρόπο διάθεσής τους. Η κατάρτιση του πίνακα αυτού απαιτεί πολλές παραδοχές, γεγονός που μειώνει πολλές φορές τη χρησιμότητά του.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι αρμόδιες με τις χρηματοδοτήσεις υπηρεσίες των τραπεζών, πριν ικανοποιήσουν τα αιτήματα των πελατών τους, ακολουθούν μία σειρά από διαδικασίες που έχουν ως αντικείμενο τον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και τη σκοπιμότητα χρηματοδότησής του, τη νομική κάλυψη του δανείου, την εκταμίευση του εγκριθέντος ποσού και την παρακολούθηση της εξυπηρέτησής του.

Ο τρόπος υλοποίησης των διαδικασιών αυτών πιθανόν να διαφοροποιείται από τράπεζα σε τράπεζα, πλην όμως η βασική δομή και φιλοσοφία τους είναι η ίδια.

4.1 ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

Οι χρηματοδοτήσεις είναι μια εργασία ιδιαίτερα επιθυμητή για τις τράπεζες. Για το λόγο αυτό αναπτύσσεται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για την προσέλκυση επιθυμητών πελατών, και όλα τα στελέχη προσανατολίζονται προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο διευθυντής της κάθε μονάδας οφείλει να γνωρίζει τις επιχειρήσεις της περιοχής του, να διερευνά τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες και το εύρος της συνεργασίας τους με τις άλλες τράπεζες. Χρήσιμες πληροφορίες είναι δυνατόν να αντληθούν από τα επιμελητήρια της περιοχής, από εξειδικευμένες εταιρείες μελετών ή ακόμη και από τον ημερήσιο τύπο. Ταυτόχρονα, θα πρέπει οι υπηρεσίες του καταστήματος να συνεργάζονται μεταξύ τους, ώστε να αξιοποιούνται όλοι οι πελάτες τους. Οι υπηρεσίες με μεγάλη πρόσβαση στο κοινό, όπως π.χ. είναι οι καταθέσεις ή οι εργασίες εξωτερικού, οφείλουν να εντοπίζουν περιπτώσεις πελατών που πιθανόν θα ενδιέφεραν την υπηρεσία χρηματοδοτήσεων. Ακόμη, μέσω των γνωστών και ήδη υπάρχοντων πελατών μας είναι δυνατόν να προσεγγίσουμε νέους.

Μόνο μετά από ανάλογη δραστηριότητα θα είναι οι Τράπεζες σε θέση να αυξήσουν τις χρηματοδοτήσεις τους, προσελκύοντας επιθυμητή και φερέγγυα

πελατεία. Είναι γνωστό ότι, εάν περιμένουν παθητικά νέους πελάτες, κινδυνεύουν να δέχονται αιτήματα από επιχειρήσεις που δεν κρίθηκαν επιθυμητές από άλλες τράπεζες.

Το διερευνητικό στάδιο που περιγράφηκε θα μας δώσει τη δυνατότητα να εντοπίσουμε επιθυμητούς πελάτες. Στη συνέχεια, θα πρέπει να γίνει μια πρώτη προσέγγιση των καταλληλότερων όρων συνεργασίας τόσο για την Τράπεζα όσο και για τον πελάτη. Το στάδιο αυτό θα πρέπει να προηγείται πάντοτε της υποβολής του γραπτού αιτήματος, προκειμένου να αποφευχθούν παρανοήσεις ή χάσιμο χρόνου.

Η αίτηση εκ μέρους του πελάτη υποβάλλεται εγγράφως και θα πρέπει να περιλαμβάνει το ύψος και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης, τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις, τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης κτλ.

Εξετάζοντας την περίπτωση χρηματοδότησης της εταιρείας ΑΥΡΑ Ε.Ε. θα παρακολουθήσουμε όλα τα στάδια της διαδικασίας, όπως αυτά αναλύονται στα επόμενα κεφάλαια.

Η ΑΥΡΑ Ε.Ε. (νέος πελάτης) υπέβαλε αίτημα χρηματοδότησης στην τράπεζα το οποίο έχει ως εξής:

Αθήνα 21.3.2002

Προς την Τράπεζα Α.Ε.

Κύριοι,

Η εταιρεία μας ασχολείται με την εισαγωγή και χονδρική εμπορία ενδυμάτων πολυτελείας. Η επιτυχής ενασχόλησή μας με το αντικείμενο αυτό επί δεκαετία είχε σαν αποτέλεσμα να εδραιωθεί η φήμη μας στην αγορά, της οποίας κατέχουμε ένα σημαντικό μερίδιο. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι ο κύκλος εργασιών μας κατά το έτος 2001 ανήλθε στο ποσό των € 1,4 εκ. Η επιχείρησή μας πρόσφατα αγόρασε νεοκλασικό ακίνητο στην περιοχή Κολωνακίου, προκειμένου να το χρησιμοποιήσει σαν επαγγελματική στέγη.

Τα εμπορεύματά μας προωθούνται μέσω γνωστών καταστημάτων σε πελάτες υψηλών εισοδημάτων και για το λόγο αυτό, αν και ο κλάδος παρουσιάζει προβλήματα, έχουμε καταφέρει τη σταθεροποίηση των πωλήσεών μας σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο, με προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης.

Οι προμηθευτές μας είναι γνωστοί Ιταλικοί οίκοι, με αποτέλεσμα να μην έχουμε τη δυνατότητα ιδιαίτερης διαπραγμάτευσης και οι πληρωμές μας να γίνονται με βραχυπρόθεσμο διακανονισμό (δύο μηνών), ενώ οι πωλήσεις μας στο εσωτερικό, λόγω της κρίσεως της αγοράς, γίνονται με 4μηνο συνήθως διακανονισμό. Για την κάλυψη του ανοίγματος που δημιουργείται, παρακαλούμε να μας χορηγήσετε όριο κεφαλαίου κίνησης (ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό) ύψους € 200 χιλ. με προθεσμία εξόφλησης κάθε χορήγησης τους 8 μήνες.

Σε εξασφάλιση της χρηματοδότησης προτιθέμεθα να σας ενεχυράσουμε, πλέον περιθωρίου 10%, επιταγές πελατείας μας για χρηματοδοτήσεις πέραν των 100 χιλ. Ακόμη, προσφέρουμε εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ποσού € 200 χιλ. στο ακίνητο της επιχείρησης.

*Με εκτίμηση
Για την ΑΥΡΑ Ε.Ε.
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ*

Συνημμένα στο αίτημα υποβάλλονται οικονομικά στοιχεία των τριών τελευταίων ετών.

Ο πελάτης υποβάλλει το αίτημά του συμπληρώνοντας ειδικό έντυπο της τράπεζας ή το απευθύνει με απλή επιστολή του. Στο αίτημα αυτό θα πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια:

- το αιτούμενο ποσό
- ο σκοπός της χρηματοδότησης (κεφάλαιο κίνησης, επενδυτικό κτλ.)
- η μορφή χρηματοδότησης (ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός, εφάπαξ χορήγηση κτλ.)
- η διάρκεια
- ο τρόπος πληρωμής
- ένα σύντομο ιστορικό που να δικαιολογεί τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και τις προοπτικές που διαγράφονται
- μια ρεαλιστική πρόβλεψη της αποπληρωμής του δανείου

- τυχόν ευνοϊκοί όροι συνεργασίας (π.χ. έκπτωση προμήθειας, μείωση των τοκοφόρων ημερομηνιών που δίνονται στο προϊόν κατάθεσης επιταγών κτλ.).

Εκτός από τα παραπάνω, το αίτημα του πελάτη θα πρέπει να περιλαμβάνει και μια σειρά άλλων οικονομικών στοιχείων που αφορούν τη δραστηριότητα της επιχείρησης. Τα στοιχεία αυτά, που θα πρέπει να επιβεβαιώνονται μέσω συνημμένων δικαιολογητικών, είναι:

- ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης κατά τα τρία τελευταία χρόνια
- η ανάλυση του κόστους παραγωγής και των πωληθέντων προϊόντων
- το συνολικό ύψος των οφειλών, των ορίων και των μορφών χρηματοδότησης ανά τράπεζα και δανειακές ενημερώτητες.
- το συνολικό ύψος των μεσολαβητικών εργασιών (εισαγωγών/εξαγωγών, εγγυητικών επιστολών κτλ.) των τριών τελευταίων ετών
- τυχόν ασφαλιστήρια συμβόλαια
- οι συγκεντρωτικές καταστάσεις Φ.Π.Α. των τριών τελευταίων ετών και περιοδικές καταστάσεις Φ.Π.Α. ανά μήνα από την αρχή του έτους μέχρι και την τελευταία που υποβλήθηκε στην εφορία πριν από το αίτημα (εάν η επιχείρηση τηρεί βιβλία β' κατηγορίας)
- ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως των τριών τελευταίων ετών
- πρόσφατο ισοζύγιο και
- ισοζύγιο αντίστοιχου μήνα προηγούμενου έτους (εάν η επιχείρηση τηρεί βιβλία γ' κατηγορίας).

Όλα τα στοιχεία που προσκομίζονται θα πρέπει να φέρουν πρωτότυπες υπογραφές των εκπροσώπων των εταιρειών και να επιδιώκεται η επαλήθευσή τους.

Είναι γνωστό ότι το ισοζύγιο είναι μια προσωρινή οικονομική κατάσταση που αναφέρει τα λογιστικά υπόλοιπα των λογαριασμών της επιχείρησης κατά τη στιγμή της έκδοσής του.

Είναι δυνατόν το ισοζύγιο να έχει παραποιηθεί προκειμένου να δημιουργήσει ένα θετικό κλίμα αντιμετώπισης του αιτήματος χρηματοδότησης.

Για να επιβεβαιωθούν οι πωλήσεις που αναφέρονται στο ισοζύγιο, θα πρέπει να ανατρέξουμε στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης ή στις περιοδικές καταστάσεις του Φ.Π.Α., που υποχρεούται να υποβάλλει στην εφορία κάθε μήνα.

Τα στοιχεία που υποβάλλονται με την αίτηση του πελάτη δίνουν τη δυνατότητα να έχει η τράπεζα μια πρώτη προσέγγιση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης, καθώς και των σχέσεων της με τον ανταγωνισμό. Θα χρησιμεύσουν ακόμη για την προετοιμασία της επίσκεψής της στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης.

4.2 ΕΛΕΓΧΟΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η ενίσχυση της αξιοπιστίας των συναλλαγών είναι βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Για το λόγο αυτό, σε κάθε οργανωμένη οικονομία αναπτύσσεται ένας μηχανισμός, μέσω του οποίου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσφύγουν και να αντλήσουν πληροφορίες για ένα πλήθος στοιχείων σχετικών με τη φερεγγυότητα ή την περιουσιακή κατάσταση των προσώπων που πρόκειται να συναλλαγούν. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αντίκεινται στο απόρρητο των τραπεζών ή στην προσωπική ελευθερία των συναλλασσομένων, δεδομένου ότι αφορούν δημοσιοποιημένα στοιχεία.

Στη χώρα μας την κυριότερη πηγή άντλησης πληροφοριών για το τραπεζικό σύστημα αποτελεί η εταιρεία, «ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ "ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ"». Πρόκειται για μία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εταιρία που ιδρύθηκε το έτος 1992 με σκοπό να συμβάλει στην εξυγίανση των συναλλαγών, την υποστήριξη του θεσμού της πίστης και τη βελτίωση της λειτουργίας των τραπεζών.

Τα στοιχεία που συγκεντρώνονται μέσω των υποθηκοφυλακείων, των δικαστηρίων και των τραπεζών κωδικοποιούνται και παρέχονται μέσω εντύπων, μικροφισσών ή on-line στις ενδιαφερόμενες τράπεζες.

Στα στοιχεία αυτά είναι σκόπιμο να καταφεύγουμε αμέσως μετά την παραλαβή της αίτησης από τον πελάτη οι υπάλληλοι, ώστε σε περίπτωση που υπάρχουν δυσμενείς πληροφορίες σε βάρος του και ανατρέπουν τη θετική του εικόνα, να αποφύγουμε την περαιτέρω ενασχόλησή τους με το αίτημά του.

Εάν, για παράδειγμα, αποδειχθεί ότι η επιχείρηση που υπέβαλε την αίτηση χρηματοδότησης έχει περιέλθει σε πτώχευση, δεν υπάρχει λόγος να συγκεντρώσουμε άλλες πληροφορίες ή να προχωρήσουμε στην ανάλυση των οικονομικών της καταστάσεων.

Από τον έλεγχο των στοιχείων αυτών προκύπτει και άλλη πληροφόρηση, που δεν είναι απαραίτητα δυσμενής αλλά δίνει, σε κάποιο βαθμό, τη δυνατότητα να επιβεβαιωθεί η ειλικρίνεια των στοιχείων που υποβλήθηκαν κατά την αίτηση χρηματοδότησης. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να δηλωθεί η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας, ενώ από τη σελίδα «πωλήσεις ακινήτων» να προκύπτει ότι η συγκεκριμένη ακίνητη περιουσία πουλήθηκε πρόσφατα ή, αντίθετα, να δηλώνεται μη ύπαρξη ακίνητης περιουσίας, ενώ από τα αντίστοιχα στοιχεία να προκύπτουν πρόσφατες αγορές. Ακόμη είμαστε σε θέση να διασταυρώσουμε μεταβολές της εταιρικής κατάστασης ή εγγραφές βαρών σε ακίνητα των πελατών, γεγονός που δηλώνει συνεργασία και με άλλες Τράπεζες, η οποία τυχόν δεν δηλώθηκε.

Στη συνέχεια παραθέτουμε πίνακα των δικαστηριακών στοιχείων που παρέχονται από την εταιρεία «ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ "ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ"» στις τράπεζες και τον αντίστοιχο κωδικό που εμφανίζονται:

Αιτήσεις πτωχεύσεων	με τον κωδικό αριθμό	01
Κηρυχθείσες πτωχεύσεις	« «	02
Διαταγές πληρωμών	« «	03
Αγωγές πιστωτικών τίτλων	« «	04
Αποφάσεις πιστωτικών τίτλων	« «	05
Πλειστηριασμοί ακινήτων	« «	06
Πλειστηριασμοί κινητών	« «	07
Πωλήσεις	« «	08
Αγορές	« «	09
Προσημειώσεις- Υποθήκες	« «	10
Κατασχέσεις	« «	11
Μεταβολές εταιρειών- δημοσιεύσεις Ισολογισμών	« «	12
Ακάλυπτες επιταγές	« «	13
Απλήρωτες συναλλαγματικές	« «	14

Οι κυριότερες καταστάσεις που εκδίδονται είναι οι παρακάτω:

Ημερήσιες δικαστηριακές πληροφορίες: εμφανίζονται σε καθημερινή βάση όλα τα παραπάνω στοιχεία.

Μηνιαία κίνηση δικαστηριακών στοιχείων: περιλαμβάνει συγκεντρωτικά όλα τα δικαστηριακά στοιχεία που εισάγονται κατά τη διάρκεια κάθε μήνα.

Μηνιαία προοδευτική κατάσταση δικαστηριακών στοιχείων: περιλαμβάνει σωρευτικά όλα τα στοιχεία από την αρχή του έτους μέχρι και το μήνα στον οποίο αναφέρεται η συγκεκριμένη κατάσταση.

Πενταετής ανακεφαλαίωση: περιλαμβάνει δικαστηριακά στοιχεία της παρελθούσης πενταετίας.

Κατάσταση μη δικαιουμένων βιβλιαρίου επιταγών: αναφέρει συγκεκριμένο διάστημα, πριν από την παρέλευση του οποίου δεν επιτρέπεται η χορήγηση βιβλιαρίου επιταγών στους δικαιούχους λογαριασμών λόγω προηγούμενων σφραγίσεων επιταγών έκδοσής τους.

Έτσι, μετά την υποβολή του αιτήματος της ΑΥΡΑ Ε.Ε. και δεδομένου ότι κρίθηκε καταρχήν πελάτης επιθυμητός, αρμόδιος υπάλληλος ανέλαβε τον έλεγχο ύπαρξης δυσμενών ή δικαστηριακών γενικότερα στοιχείων που αφορούν την επιχείρηση και τους φορείς της.

Η σελίδα των δικαστηριακών στοιχείων από τα «ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ "ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ"», που είχε στη διάθεσή του το κατάστημα πληροφορήθηκε τα εξής:

- ✓ η ΑΥΡΑ Ε.Ε. δεν έχει δυσμενή στοιχεία σε βάρος της
- ✓ επιβεβαιώθηκε η πρόσφατη αγορά του ακινήτου επί του οποίου έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης α' σειράς € 200 χιλ. υπέρ της Επενδυτικής Τράπεζας.

4.3 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Μετά τη διαπίστωση ότι η επιχείρηση δεν έχει δυσμενή στοιχεία σε βάρος της, και προκειμένου να διαμορφωθεί συγκεκριμένη άποψη για τον τρόπο λειτουργίας της και να επιβεβαιωθούν τα δηλωθέντα στοιχεία, κρίθηκε σκόπιμη η επίσκεψη αρμόδιου στελέχους της τράπεζας στις εγκαταστάσεις της.

Κατά την επίσκεψη συζητήθηκε με τους φορείς η πορεία της επιχείρησης, ζητήθηκαν τα λογιστικά βιβλία της, το πελατολόγιο και τους προμηθευτές της για να εξακριβωθούν οι συναλλακτικοί όροι που δηλώθηκαν. Ακόμη, δόθηκε η ευκαιρία να επιβεβαιωθεί η εκτίμηση που έκανε η Τράπεζα από την έρευνά της ότι η επιχείρηση πιθανότατα είχε χρηματοδοτηθεί για την αγορά του ακινήτου από την Επενδυτική Τράπεζα Α.Ε.

Τα αποτελέσματα της επίσκεψης συνοψίζονται στα εξής:

- ✓ πρόκειται για μία καλά οργανωμένη επιχείρηση, με σταθερό και ευρύ πελατολόγιο
- ✓ οι φορείς της διαθέτουν μεγάλη εμπειρία στο αντικείμενο και οι επιχειρηματικές τους αποφάσεις χαρακτηρίζονται από σύνεση
- ✓ η επιχείρηση έχει χρηματοδοτηθεί με € 1 80 χιλ. για την αγορά του ακινήτου από τράπεζα του ανταγωνισμού, μέσω της οποίας διενεργεί και τις εισαγωγές της (κατά το έτος 2001 έγιναν εισαγωγές ύψους € 700 χιλ.)
- ✓ δεν υπήρχαν αποθέματα εμπορευμάτων σημαντικού ύψους

- ✓ οι απαιτήσεις της προέρχονται κυρίως από επιταγές πελατείας μέχρι 4 μηνών.

Η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης είναι ίσως από τα σημαντικότερα βήματα πριν από την έναρξη της συνεργασίας αλλά και καθόλη τη διάρκειά της.

Το στέλεχος που επισκέπτεται την επιχείρηση έχει διπλό στόχο:

- ✓ να συμβάλει στη δημιουργία ενός φιλικού και ευχάριστου κλίματος, που θα προωθήσει την ευόδωση της συνεργασίας
- ✓ να συλλέξει όλες εκείνες τις πληροφορίες που θα το βοηθήσουν να αξιολογήσει σωστά την επιχείρηση, προκειμένου να μεταφέρει στη συνέχεια την εντύπωση που αποκόμισε στα εγκριτικά όργανα της τράπεζας.

Καμία λογιστική κατάσταση δεν έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει στο γραφείο τον παλμό της επιχείρησης, τις ιδιαιτερότητές της, τα προβλήματα και γενικότερα την όλη εικόνα που παρουσιάζει κατά τη λειτουργία της.

Για την επίτευξη του θετικού κλίματος απαιτείται εκτός των άλλων:

- ✓ να είναι οι υπάλληλοι ευγενικοί, φιλικοί και ευχάριστοι
- ✓ να έχουνε διάθεση να ακούσουνε τα προβλήματα της επιχείρησης, εκφράζοντας, εάν αυτό είναι δυνατόν, και τις δικές τους απόψεις
- ✓ να πείσουνε τον συνομιλητή τους ότι γνωρίζουνε πολύ καλά το αντικείμενο της εργασίας τους, καθώς ίσως και κάποιες ιδιαιτερότητες του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση
- ✓ να είναι κατατοπισμένοι για τα πλαίσια συνεργασίας ανταγωνιστριών τραπεζών και να γνωρίζουνε ποια είναι τα σημεία στα οποία υπερτερούνε, ώστε να τα προβάλλουνε κατάλληλα.

Η επίσκεψη, όμως, εκτός από τη δημιουργία του θετικού κλίματος θα πρέπει να αξιοποιηθεί και ως προς το δεύτερο στόχο που αναφέρθηκε, την αξιολόγηση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης. Η επιτυχία της επίσκεψης ως προς αυτό το στόχο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εμπειρία του

στελέχους, γενικά αλλά και ειδικότερα, στο συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα.

Ενδεικτικά αναφέρουμε σημεία που θα πρέπει να εξεταστούν:

- ✓ αν είναι καταρχήν υπαρκτή ή όχι η επιχείρηση
- ✓ τα λογιστικά βιβλία, το πελατολόγιο, οι προμηθευτές και όλα εκείνα τα λογιστικά στοιχεία που δεν περιλαμβάνονται στην υποβολή της αίτησης
- ✓ οι χώροι, οι εγκαταστάσεις και ο τρόπος οργάνωσής τους
- ✓ ο μηχανολογικός εξοπλισμός, και συγκεκριμένα ποιο μέρος του συμβάλλει στην παραγωγική διαδικασία ή αντίθετα ποιο μέρος του είναι πεπαλαιωμένο και έχει απαξιωθεί
- ✓ τα αποθέματα της επιχείρησης, η κατάσταση στην οποία βρίσκονται, καθώς και η εμπορευσιμότητά τους
- ✓ η στελέχωση της επιχείρησης με έμπυχο δυναμικό (γνώσεις, μορφωτικό επίπεδο, ενδιαφέρον εργαζομένων αλλά και του ίδιου του επιχειρηματία).

Θα δοθεί, τέλος, η δυνατότητα να συζητήσουνε για κάποια στοιχεία, π.χ. δυσμενή, που εντοπίσανε εκ των προτέρων κατά τον έλεγχο δυσμενών για την επιχείρηση ή και τους φορείς της. Το ιστορικό της επιχείρησης αλλά και των φορέων της ενδιαφέρει πολύ την τράπεζα, επίσης, ιδιαίτερα.

Κρίνεται σκόπιμο πριν από την επίσκεψή της στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης να ενημερωθεί ο φορέας για τα στοιχεία που θα ζητήσει, ώστε να είναι και ο ίδιος κατάλληλα προετοιμασμένος.

Ακολουθεί ενδεικτικός πίνακας των δικαιολογητικών που θα πρέπει να είναι στη διάθεσή της κατά την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης:

A. Για όλες τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας:

- ✓ Δημοσιευμένοι στο ΦΕΚ ισολογισμοί (όπου απαιτείται) της τελευταίας τριετίας και αντίγραφα των σχετικών προσαρτημάτων τους.
- ✓ Βιβλίο απογραφών ισολογισμών (προκειμένου να προβούμε σε ανάλυση ορισμένων λογαριασμών του τελευταίου ισολογισμού)
- ✓ Πρόσφατο ισοζύγιο και ισοζύγιο αντίστοιχου μήνα προηγούμενου έτους.

B. Για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας:

- ✓ Βιβλία Αγορών ή Εσόδων -Εξόδων που αφορούν την τελευταία τριετία και το τρέχον έτος.

Χρήσιμο θα ήταν ακόμα να ζητήσουμε, ανεξάρτητα από την κατηγορία των βιβλίων και τη νομική μορφή της επιχείρησης:

- ✓ Φορολογικές δηλώσεις (αναλυτικά στοιχεία φορολογίας εισοδήματος-έντυπο Ε4 της τελευταίας τριετίας ή και εκκαθαριστικές δηλώσεις ΦΠΑ της τελευταίας τριετίας και προσωρινές δηλώσεις για το τρέχον έτος).

Ευνόητο είναι ότι όλα τα έντυπα της εφορίας θα πρέπει να φέρουν την υπογραφή του παραλαβόντος υπαλλήλου, ώστε να είμαστε σίγουροι ότι είναι αυτά που υποβλήθηκαν.

- ✓ Περιγραφή της ακίνητης περιουσίας της εταιρείας, των μετόχων-εταίρων της (είδος, εμβαδόν, ποσοστό κυριότητας, διεύθυνση, προσημειώσεις-υποθήκες, σημερινή αξία και έντυπο Ε9 φορολογικής δήλωσης).
- ✓ Αντίγραφα μισθωτηρίων συμφωνητικών των χρησιμοποιούμενων χώρων.
- ✓ Ασφαλιστήρια συμβόλαια της επιχείρησης.
- ✓ Κατάσταση μισθοδοσίας ΙΚΑ ή Επιθεώρησης Εργασίας.
- ✓ Πιστοποιητικό του επιμελητηρίου, στο οποίο είναι γραμμένη η επιχείρηση.
- ✓ Άδεια λειτουργίας της επιχείρησης, εφόσον έχει βιοτεχνική ή βιομηχανική δραστηριότητα ή άδεια άσκησης επαγγέλματος, όπου απαιτείται.
- ✓ Κατάσταση αυτοκινήτων και κυριότερων μηχανημάτων της επιχείρησης, με ιδιαίτερη μνεία σε όσα χρησιμοποιούνται με χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing).
- ✓ Τιμολόγια αγοράς των κυριότερων μηχανημάτων και βιβλιάρια μεταβολών κυριότητας αυτοκινήτων επαγγελματικής χρήσεως της εταιρείας.

Μόνο η επί τόπου επίσκεψη μπορεί να δώσει τη γενική εικόνα της επιχείρησης και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υποβαθμίζεται η σημασία της. Η αποτελεσματικότητα της επίσκεψης καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία της συνεργασίας με τον πελάτη, και για το λόγο αυτό η επίσκεψη συνήθως γίνεται από εξειδικευμένα τραπεζικά στελέχη.

4.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Δεδομένου ότι η επιχείρηση είναι ετερόρρυθμη εταιρεία ζητήθηκαν:

- ✓ Αντίγραφα του καταστατικού και όλων των τροποποιήσεων νόμιμα επικυρωμένων, τα οποία θα πρέπει να φέρουν βεβαίωση του Γραμματέα του Πρωτοδικείου ότι καταχωρίστηκαν στα οικεία βιβλία.
- ✓ Υπεύθυνη δήλωση των εταίρων ότι δεν υπάρχουν άλλες τροποποιήσεις εκτός από εκείνες που υπέβαλαν.

Τα έγγραφα αυτά διαβιβάστηκαν στη νομική υπηρεσία, που με τη σειρά της μετά από λίγες ημέρες απέστειλε τη γνωμάτευσή της, η οποία περιείχε, μεταξύ άλλων, τα εξής στοιχεία:

- ✓ Η εταιρεία αποτελείται από τους Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ 50% ομόρρυθμο μέλος και Ι. ΙΩΑΝΝΟΥ 50% ετερόρρυθμο μέλος.
- ✓ Νόμιμος εκπρόσωπός της είναι το ομόρρυθμο μέλος Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, που δεσμεύει την επιχείρηση με μόνη την υπογραφή του.
- ✓ Λήξη της εταιρείας ορίζεται το έτος 2010.
- ✓ Δεν επιτρέπεται σύμφωνα με το καταστατικό η παροχή εγγυήσεων της εταιρείας υπέρ τρίτων.

Σύμφωνα με τη νομική υπηρεσία η γνωμάτευση ισχύει, εφόσον δεν υπάρξουν τροποποιήσεις, μέχρι το 2006, οπότε θα πρέπει να επανέλθουμε για επανεξέταση των νομιμοποιητικών εγγράφων.

Όταν το αίτημα χρηματοδότησης προέρχεται από επιχείρηση για την οποία υπάρχει ήδη γνωμάτευση της νομικής υπηρεσίας, τότε θα πρέπει να ζητηθεί

υπεύθυνη δήλωση από τους εκπροσώπους της ότι δεν έχει επέλθει καμία εταιρική τροποποίηση ή, σε αντίθετη περίπτωση, να ζητηθούν τα έγγραφα που αποδεικνύουν τις τροποποιήσεις που έγιναν.

Τα δικαιολογητικά και η αλληλογραφία με το νομικό τμήμα θα πρέπει να φυλάσσονται στο αρχείο του καταστήματος, και σε περίπτωση μεταβολών να ενημερώνονται όλες οι υπηρεσίες του.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται, όταν η εκπροσώπηση των εταιρειών γίνεται με ειδικούς όρους. Είναι δυνατόν, για παράδειγμα, να προβλέπεται από το καταστατικό ότι πληρωμές μέχρι € 5 χιλ. μπορεί να διενεργεί με μόνη την υπογραφή του ο πρόεδρος της εταιρείας, ενώ για μεγαλύτερα ποσά απαιτείται η υπογραφή και ενός ακόμη μέλους του διοικητικού συμβουλίου. Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να είναι γνωστό σε όλες τις υπηρεσίες του καταστήματος, μαζί με τα υποδείγματα των υπογραφών των μελών του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, ώστε να γίνεται πριν από κάθε πληρωμή ο κατάλληλος έλεγχος.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθείται η διάρκεια ισχύος της γνωμάτευσης που δόθηκε από το νομικό τμήμα, ώστε πριν από τη λήξη της να προσκομίζονται έγκαιρα τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την ανανέωσή της.

4.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Ζητήθηκε από την ΑΥΡΑ Ε.Ε. τη συμβολαιογραφική πράξη, σύμφωνα με την οποία το ακίνητο περιήλθε στην κυριότητά της, καθώς και πιστοποιητικά μεταγραφής και βαρών.

Ακόμη, για να επιβεβαιωθεί ο ισχυρισμός του φορέα της Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ ότι είναι κάτοχος διαμερίσματος στο Παγκράτι, ζητήθηκε η κατάσταση Ε9 της φορολογικής του δήλωσης, όπου θα έπρεπε να είχε δηλωθεί το συγκεκριμένο ακίνητο στην εφορία.

Στην περίπτωση που θα ήθελε η τράπεζα να εξασφαλιστεί περισσότερο, δεδομένου ότι η κατάσταση Ε9 δεν αναφέρει τα βάρη που έχουν εγγραφεί, θα πρέπει να ζητηθεί η προσκόμιση πρόσφατου πιστοποιητικού βαρών από το υποθηκοφυλακείο της περιοχής του ακινήτου.

Υπάρχει ακόμη η δυνατότητα, αν κρινόταν σκόπιμο, να ζητηθεί από τη νομική υπηρεσία την έρευνα ακίνητης περιουσίας στα υποθηκοφυλακεία κατοικίας και καταγωγής των φορέων.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η διασφαλιστική αξία του ακινήτου ιδιοκτησίας της εταιρείας, στην Περιοχή Κολωνακίου, που προσφέρθηκε για εγγραφή προσημείωσης, ζητήθηκε από την τεχνική υπηρεσία της Τράπεζας να προβεί στην εκτίμηση της εμπορικής του αξίας. Η σχετική εκτίμηση ανέφερε ότι η εμπορική αξία του ακινήτου ήταν € 500 χιλ.

Επομένως, η διασφαλιστική του αξία είναι:

500 χιλ. 60% (επειδή το ακίνητο είναι επιχειρηματικό)	= 300 χιλ.
Μείον προσημείωση α' σειράς υπέρ Επενδυτικής Τράπεζας	= <u>200 χιλ.</u>
Ελεύθερη διασφαλιστική αξία	= 100 χιλ.

Παρόλο που έχει η τράπεζα τη δυνατότητα να εγγράψει προσημείωση β' σειράς € 200 χιλ., όπως άλλωστε πρότεινε και η ΑΥΡΑ Ε.Ε. στην αίτησή της, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι με τις υπάρχουσες συνθήκες η διασφαλιστική αξία του ακινήτου ανέρχεται σε € 100 χιλ. μόνον.

Έχουμε ήδη επισημάνει ότι η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας των φορέων ή των εγγυητών τους δεν θα πρέπει να είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη διενέργεια χρηματοδότησης. Ωστόσο, είναι πιθανό να χρειαστεί, σε περίπτωση που η ρευστοποίηση του δανείου δεν εξελιχθεί ομαλά, η τράπεζα να καταφύγει στην κάλυψή της μέσω της υπάρχουσας ακίνητης περιουσίας. Για το λόγο αυτό αλλά και προκειμένου να αξιολογηθεί γενικότερα η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, των φορέων της και των εγγυητών, οι τράπεζες συνήθως δεν αρκούνται στην κατά δήλωση ακίνητη περιουσία, αλλά ζητούν τα σχετικά συμβόλαια, πρόσφατα πιστοποιητικά βαρών και διενεργούν ελέγχους μέσω της τεχνικής τους υπηρεσίας για την εκτίμηση της υλικής και εμπορικής αξίας του ακινήτου.

Ποια είναι όμως η διαφορά μεταξύ υλικής και εμπορικής αξίας ενός ακινήτου;

Η υλική αξία του ακινήτου προσδιορίζεται βάσει του κόστους κτήσης του, ενώ η εμπορική αξία προσδιορίζεται από την πιθανή τιμή στην οποία θα ήταν δυνατόν να πουληθεί άμεσα.

Η εμπορική αξία είναι κατά κανόνα χαμηλότερη από την υλική, αλλά είναι αυτή που δηλώνει την πραγματική αξία του ακινήτου. Καλό είναι η εκτίμηση

της ακίνητης περιουσίας να επαναλαμβάνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στην πραγματικότητα.

4.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα οικονομικά στοιχεία των δύο τελευταίων ετών της ΑΥΡΑ Ε.Ε. είναι ως εξής:

	2000	2001
Ενεργητικό		
πάγιο	100	450
αποθέματα	128	110
απαιτήσεις	530	460
διαθέσιμα	11	4
σύνολο ενεργητικού	769	1.024
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	389	469
μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		
δάνεια τραπεζών	-	180
βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
προμηθευτές	180	175
δάνεια τραπεζών	200	200
σύνολο παθητικού	769	1.024
κύκλος εργασιών	1.600	1.400
αποτελέσματα προ αποσβέσεων	107	98
σύνολο αγορών	950	900
μικτά κέρδη	650	500

Οι συναλλακτικοί όροι για το έτος 2002 είναι:

- ✓ όροι πωλήσεων: 4μηνος προθεσμιακός διακανονισμός καλυμμένος με μεταχρονολογημένες επιταγές κατά 50%

- ✓ όροι αγορών: 2μηνος προθεσμιακός διακανονισμός
- ✓ διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων στην επιχείρηση: 1 μήνας

Οι προβλέψεις για το έτος 2002 είναι:

- ✓ ο κύκλος εργασιών προβλέπεται να ανέλθει σε € 2.000 χιλ.
- ✓ το ίδια κεφάλαιο κίνησης θα είναι € 200 χιλ.
- ✓ το ποσοστό μικτού κέρδους θα παραμείνει αμετάβλητο και η κατανομή πωλήσεων και αγορών θα είναι ισόρροπη καθόλο το έτος.
- ✓ Τέλος, ο επιχειρηματίας μας δήλωσε ότι πρόκειται να κάνει χρήση χρηματοδοτικού ορίου ύψους € 200 χιλ. που του έχει εγκριθεί από τράπεζα του ανταγωνισμού για την κάλυψη των αναγκών του σε κεφάλαιο κίνησης.

Τα οικονομικά στοιχεία επιβεβαίωσαν την κατάσταση της επιχείρησης που είχαν διαπιστωθεί κατά την επίσκεψη, ιδιαίτερα όσον αφορά τα αποθέματα και τις μεταχρονολογημένες επιταγές που είχε.

Η πρόβλεψη του επιχειρηματία για αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 40% περίπου, λαμβανομένης υπόψη της αγοράς του ακινήτου σε ιδιαίτερα καλή εμπορική περιοχή, θεωρείται πραγματοποιήσιμη.

Με δεδομένα τα παραπάνω στοιχεία θα υπολογίσουμε πρώτα τους βασικούς αριθμοδείκτες, προκειμένου να διαπιστώσουμε την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, και στη συνέχεια θα προβάλουμε, μέσω των συναλλακτικών όρων, τις ανάγκες της σε κεφάλαιο κίνησης κατά το έτος 2002.

	2000	2001
Αριθμοδείκτες		
ρευστότητα:	$669 / 380 = 1,8$	$574 / 375 = 1,5$
δανειακή επιβάρυνση:	$389 / 380 = 1$	$469 / 555 = 0,8$
κυκλοφοριακή ταχύτητα:	$1.600 / 669 = 2,4$	$1.400 / 574 = 2,4$
αποδοτικότητα:	$107 / 769 = 0,14$	$98 / 1.024 = 0,09$
ποσοστό μικτού κέρδους:	$650 / 1.600 \times 100 = 41$	$500 / 1.400 \times 100 = 36$
μεταβολή κύκλου εργασιών (με βάση το 100)	100	87,5

Η εικόνα της ΑΥΡΑ Ε.Ε., όπως προκύπτει από τους αριθμοδείκτες, κρίνεται ιδιαίτερα θετική. Η σχετική, ωστόσο, επιδείνωση που εμφανίζουν η δανειακή επιβάρυνση και η αποδοτικότητα δικαιολογούνται από την αγορά του ακινήτου, που αύξησε τις υποχρεώσεις της επιχείρησης, χωρίς να αυξηθούν αντίστοιχα και τα κέρδη.

Για το θέμα της μείωσης του κύκλου εργασιών ζητήθηκαν διευκρινίσεις από το φορέα της επιχείρησης και, όπως δήλωσε, αυτή οφείλεται στην κρίση της αγοράς, εκτιμά δε ότι η αγορά του επαγγελματικού χώρου στην περιοχή Κολωνακίου θα βοηθήσει την επιχείρηση να προωθήσει καλύτερα τα προϊόντα της, δεδομένου ότι απευθύνεται σε υψηλά εισοδήματα.

Οι ισχυρισμοί κρίθηκαν τεκμηριωμένοι και ικανοποιητικοί.

Μετά τη διαπίστωση της θετικής εικόνας απομένει να προσδιορίσουμε τις ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης για το έτος 2002.

Τα κεφάλαια που θα απασχοληθούν στο ενεργητικό είναι:

πιστώσεις προς πελάτες	$2.000 \times 4/12 = 666$
αποθέματα (2.000 κ.ε. -720 μικτό κέρδος)	$1.280/12 = 107$
επομένως το κεφάλαιο κίνησης θα είναι	773

Δηλαδή, η επιχείρηση, για να αντιμετωπίσει τις τετράμηνες πιστώσεις που παρέχει προς τους πελάτες της και να διατηρείται αναγκαία αποθέματα, χρειάζεται να απασχολεί κατά μέσο όρο € 773 χιλ.

Από το ποσό αυτό θα πρέπει να αφαιρέσουμε τις πιστώσεις που πετυχαίνει από τους προμηθευτές της, δηλαδή:

$$1.280 \times 2/12 = 213$$

Επομένως, το απαιτούμενο κεφάλαιο κίνησης είναι $773 - 213 = 560$

Το ποσό αυτό πρόκειται να καλυφθεί ως εξής:

ίδιο κεφάλαιο κίνησης	€200χιλ.
χρηματοδότηση από τράπεζα του ανταγωνισμού, που όπως δηλώθηκε θα διατηρηθεί και κατά το έτος 2002	€ 200 χιλ.

Επομένως, το τμήμα του κεφαλαίου κίνησης που χρειάζεται κάλυψη μέσω τραπεζικού δανεισμού είναι € 160 χιλ.

Όπως δηλώθηκε, οι πωλήσεις που γίνονται με προθεσμιακό διακανονισμό καλύπτονται κατά 50% από μεταχρονολογημένες επιταγές, οπότε προσδοκείται ότι η επιχείρηση θα έχει κατά μέσο όρο $666 / 2 = 333$ χιλ. μεταχρονολογημένες επιταγές.

Αν από αυτό το ποσό αφαιρέσουμε € 220 χιλ., που αντιστοιχούν στις επιταγές που ενεχυράζει στην τράπεζα του ανταγωνισμού, σύμφωνα με δήλωση του επιχειρηματία, απομένουν επιταγές ύψους € 113 χιλ., που θα είναι διαθέσιμες για την εξασφάλιση της χρηματοδότησης που ζητήθηκε.

Επομένως, είναι δυνατή η κάλυψη της χρηματοδότησης με ρευστοποιήσιμα στοιχεία.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση που ακολουθήσαμε είχε σαν στόχο να διαπιστωθεί η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, επιβεβαιώνοντας παράλληλα την άποψη που διαμορφώθηκε κατά την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της, και στη συνέχεια να προσδιορίσει τις πραγματικές της ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης και τον τρόπο κάλυψής τους. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν είναι βεβαίως χρήσιμα, αλλά δεν αποτελούν το μόνο παράγοντα που θα καθορίσει τη λήψη των τελικών αποφάσεων. Έτσι, είναι δυνατόν λόγω της θετικότητας εικόνας του πελάτη και των ωφελειών που προσδοκούνται από την προσέλκυση άλλων παραγωγικών εργασιών του, (υπενθυμίζουμε το σημαντικό ύψος εισαγωγών που κάνει μέσω του ανταγωνισμού), να εγκριθεί η χρηματοδότηση για κεφάλαιο κίνησης € 200 χιλ. και όχι € 160 χιλ. που προέκυψε από τους υπολογισμούς και είναι ούτως ή άλλως αποτέλεσμα των προβλέψεων του επιχειρηματία.

4.7 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

Το στάδιο της διαπραγμάτευσης με τον πελάτη έχει στόχο αφενός να καθοριστούν όροι σύμφωνοι με τις πραγματικές ανάγκες του πελάτη και αφετέρου να μεγιστοποιηθεί η αποδοτικότητα της συνεργασίας τόσο για τον ίδιο όσο και για την τράπεζα.

Τα αντικείμενα διαπραγμάτευσης είναι:

- ✓ το όριο της χρηματοδότησης
- ✓ η διάρκεια κάθε χορήγησης
- ✓ οι εξασφαλίσεις
- ✓ το επιτόκιο και οι λοιπές προμήθειες
- ✓ η προσέλκυση λοιπών παραγωγικών εργασιών

Επανερχόμενοι στην εξέταση περίπτωσης, μετά τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν είναι η τράπεζα πλέον σε θέση να διαπραγματευτεί με την ΑΥΡΑ Ε.Ε. τους συγκεκριμένους όρους της συνεργασίας τους, βάσει των οποίων θα ικανοποιηθούν τόσο ο πελάτης όσο και η τράπεζα.

Ειδικότερα θα προταθεί:

Ως προς **το όριο χρηματοδότησης**, αν και η ΑΥΡΑ Ε.Ε. ζήτησε δάνειο ύψους € 200 χιλ. και η έρευνά μας έδειξε ότι οι πραγματικές της ανάγκες είναι € 160 χιλ., ότι είναι σε θέση η τράπεζα να αποδεχτεί το αίτημά της, συνεξετάζοντας και τους λοιπούς όρους της χρηματοδότησης, προσδοκώντας παράλληλα την προσέλκυση και των λοιπών παραγωγικών εργασιών.

Ως προς **τη διάρκεια κάθε χορήγησης**, δεδομένου ότι η διάρκεια των χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να είναι ανάλογη προς τους συναλλακτικούς όρους της επιχείρησης, ότι η προτεινόμενη διάρκεια των 8 μηνών δεν γίνεται καταρχήν δεκτή και θα προταθεί χορήγηση 4μηνιαίας διάρκειας.

Ως προς **τις εξασφαλίσεις**, σύμφωνα με όσα προέκυψαν από τον έλεγχο των στοιχείων αλλά και όσα πρότεινε η ίδια η επιχείρηση θα ζητηθεί:

- ✓ εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ποσού € 100 χιλ. β' σειράς στο ακίνητο ιδιοκτησίας της εταιρείας.
- ✓ για χρηματοδοτήσεις πέραν του ποσού των € 100 χιλ. να λαμβάνονται προς ενεχύραση επιταγές πλέον περιθωρίου 10% (π.χ. για χρηματοδότηση € 110 χιλ. θα ληφθούν προς ενεχύραση επιταγές ύψους € 110 χιλ.)

Σημειώνεται ότι, λόγω της θετικής εικόνας της επιχείρησης, η λήψη των αναφερόμενων εξασφαλίσεων δεν αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την απόφαση, αλλά, εφόσον προτάθηκαν από την ίδια την επιχείρηση, δεν υπήρξε λόγος να μη γίνουν αποδεκτές.

Ως προς **το επιτόκιο και τις λοιπές προμήθειες**, δεδομένου ότι δεν ζητήθηκε κάτι τέτοιο από τον ίδιο τον πελάτη, θα προταθεί επί του παρόντος να μην παρασχεθούν εκπτώσεις και να ισχύσουν όσα προβλέπονται από το τιμολόγιο της τράπεζας.

Ως προς **την προσέλκυση λοιπών παραγωγικών εργασιών**, θα γίνει προσπάθεια να προσελκυστούν όσο το δυνατό περισσότερες παραγωγικές εργασίες όπως και εισαγωγές, καταθέσεις όψεως της εταιρείας και έντοκες των φορέων, πιστωτικές κάρτες, ασφαλιστικές εργασίες κτλ.

Θα πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα ότι σε περίπτωση χρηματοδότησης με € 200 χιλ. η πιστοδότηση από την τράπεζα θα καλύπτει το 26% της συνολικής, και επομένως θα πρέπει και οι λοιπές εργασίες να ανατεθούν κατ' ελάχιστο στο ίδιο ποσοστό.

Η διαπραγμάτευση πρέπει να γίνεται κάτω από πνεύμα καλής πίστης και συνεργασίας, να μην φέρνουνε οι υπάλληλοι σε δύσκολη θέση τον πελάτη και να μη τους διακατέχει η νοοτροπία ότι «του κάνουνε χάρη». Θα πρέπει ακόμη να ενημερώνονται διαρκώς για τους όρους και τα τιμολόγια που προσφέρει ο ανταγωνισμός. Σε αντίθετη περίπτωση και δεδομένου ότι η διαπραγματευτική ικανότητα των πελατών είναι ανάλογη προς την ευρωστία τους, θα μειώνεται διαρκώς η πρόσβασή τους στους επιθυμητούς πελάτες.

Στην περίπτωση τέλος που το στέλεχος που κάνει τη διαπραγμάτευση δεν αποφασίζει για την χρηματοδότηση και τους όρους της, θα πρέπει να

επισημαίνεται στον πελάτη ότι πρόκειται να επακολουθήσει τεκμηριωμένη πρόταση με βάση όσα συζητήθηκαν στο αρμόδιο εγκριτικό όργανο της τράπεζας, προκειμένου να ληφθεί η τελική απόφαση για τη χρηματοδότηση, η οποία είναι δυνατόν να διαφοροποιείται από την αρχική πρόταση.

4.8 ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Όπως είναι φυσικό, οι προτάσεις χρηματοδοτήσεων προς τα εγκριτικά όργανα διαφέρουν ως προς τον τύπο σε κάθε τράπεζα. Ωστόσο, είναι σκόπιμο οι προτάσεις χρηματοδοτήσεων να έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- ✓ να διατυπώνονται με ακρίβεια, σαφήνεια και συντομία
- ✓ να αναφέρουν συγκεκριμένα όλους τους όρους της προτεινόμενης χρηματοδότησης
- ✓ να τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα της προτεινόμενης χρηματοδότησης
- ✓ να περιέχουν σχόλια σχετικά με τη δραστηριότητα και τις προοπτικές της επιχείρησης
- ✓ να περιέχουν το στοιχείο της προβλεψιμότητας των αναγκών του πελάτη (στο εγκεκριμένο όριο χρηματοδότησης να περιλαμβάνονται και άλλοι κίνδυνοι, όπως π.χ. πρόωρη αποδέσμευση επιταγών άλλων τραπεζών που είχαν ληφθεί με δέσμευση κατά την κατάθεση),
- ✓ να περιλαμβάνουν συνημμένα όλα τα στοιχεία του πελάτη (οικονομικές καταστάσεις, συνεργασία με τράπεζες του ανταγωνισμού κτλ.)
- ✓ να διατυπώνεται με σαφήνεια η θέση του εισηγητή.

Δεδομένου ότι η έγκριση της χρηματοδότησης πρόκειται να δοθεί από το συμβούλιο του καταστήματος της Τράπεζας Α.Ε., συντάχθηκε από το στέλεχος που έκανε τη διαπραγμάτευση η παρακάτω πρόταση:

20.4.2002

Πρόταση για την χρηματοδότηση της ΑΥΡΑ Ε.Ε.

Αίτημα 1ο -χρηματοδότηση

- ✓ € 200.000 (διακόσιες χιλιάδες) καθορισμός ορίου πιστοδότησης για την κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης για κεφάλαιο κίνησης
- ✓ διάρκεια: η εξόφληση της κάθε χορήγησης θα γίνεται εντός 4 μηνών.

Αίτημα 2ο - ειδικοί όροι συνεργασίας

- ✓ για επιτόκια, προμήθειες και ημέρες δέσμευσης των αγοραζόμενων επιταγών θα ισχύσουν όσα προβλέπονται από τις εγκυκλίους της τράπεζας
- ✓ σε περίπτωση αγοράς επιταγών ή αποδέσμευσης προϊόντος επιταγών που έχουν κατατεθεί σε λογαριασμό όψεως του πιστούχου, το ποσό θα συνυπολογίζεται στο προς έγκριση όριο χρηματοδότησης.

Ισχύς των προτεινόμενων αιτημάτων: μέχρι τις 20.4.2003.

Εξασφαλίσεις

- ✓ Οι χρηματοδοτήσεις θα γίνονται μέσω σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού.
- ✓ Χρηματοδοτήσεις πέραν των € 100 χιλ. θα καλύπτονται με επιταγές πελατείας της επιχείρησης, ελεγμένης φερεγγυότητας, πλέον περιθωρίου 10%.
- ✓ Εγγραφή προσημείωσης υποθήκης € 100 χιλ. β σειράς σε ακίνητο ιδιοκτησίας της εταιρείας, εμπορικής αξίας € 500 χιλ. (προηγείται προσημείωση υποθήκης € 200 χιλ. α' σειράς υπέρ Επενδυτικής Τράπεζας).

Τεκμηρίωση

Πρόκειται για μία καλά οργανωμένη επιχείρηση που ασχολείται με την εισαγωγή και εμπορία (χονδρικός) ειδών ενδυμασίας. Τα εμπορεύματά της

απευθύνονται σε ανώτερες εισοδηματικές τάξεις και για το λόγο αυτό, αν και παρατηρήθηκε προσωρινή μείωση του κύκλου εργασιών, εκτιμάται ότι δεν θα επηρεαστεί ουσιαστικά από την κρίση που εμφανίζει ο κλάδος.

Η γενικότερη εικόνα της επιχείρησης, όπως προκύπτει από την ανάλυση των οικονομικών της στοιχείων αλλά και από την πρόσφατη επίσκεψή μας στις εγκαταστάσεις της, κρίνεται ιδιαίτερα θετική.

Η πρόσφατη αγορά ακινήτου σε εμπορική περιοχή αποδεικνύει τη θετική στάση των φορέων απέναντι στην επιχείρηση αλλά και τι προσδοκίες τους για την ανάπτυξη των μεγεθών της.

Η επιχείρησή ανέλαβε την υποχρέωση να αναθέτει στην τράπεζά μας ποσοστό τουλάχιστον 30% του συνόλου των παραγωγικών εργασιών που εκτελεί μέσω των τραπεζών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, εισηγούμαστε την έγκριση της πρότασης.

Συνημμένα υποβάλλονται οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης και ανάλυση των εργασιών που αναθέτει στις τράπεζες του ανταγωνισμού.

Για την Τράπεζα Α.Ε.

Εισηγητές- στελέχη

(υπογραφές)

Η τελική απόφαση της τράπεζας σχετικά με την ικανοποίηση του χρηματοδοτικού αιτήματος καλό είναι να δίνεται γραπτώς στους πελάτες, ώστε να αποφεύγονται παρερμηνείες των όρων, βάσει των οποίων χορηγήθηκε η έγκριση. Στις απαντητικές επιστολές θα πρέπει να περιλαμβάνονται και άλλοι όροι που δεν ήταν αντικείμενο της έγκρισης, αλλά προβλέπονται από τη φύση της συγκεκριμένης χρηματοδότησης (π.χ. ειδικοί όροι χορήγησης βιοτεχνικών δανείων).

Οι παρεχόμενες εγκρίσεις από τα εγκριτικά όργανα των τραπεζών είναι δεσμευτικές για τα καταστήματα, που ελέγχονται για τυχόν παρεκκλίσεις, και για το λόγο αυτό οι αντίστοιχες προτάσεις θα πρέπει να είναι προϊόν διεξοδικής συζήτησης με τον πελάτη και να προσδιορίζουν με κάθε δυνατή ακρίβεια και προβλεψιμότητα τη συνεργασία που καλύπτει τις ανάγκες του. Με τον τρόπο

αυτό θα αποφευχθεί η συνεχής προσφυγή στα εγκριτικά όργανα, που συνεπάγεται κόστος για την τράπεζα και χάσιμο χρόνου για τον πελάτη.

4.9 ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Μετά τη χορήγηση της έγκρισης από το αρμόδιο όργανο, ζητήθηκε από την ΑΥΡΑ Ε.Ε. να προσκομίσει το συμβόλαιο αγοράς και τα αντίστοιχα πιστοποιητικά υποθηκοφυλακείου του ακινήτου, στο οποίο επρόκειτο να εγγραφεί το βάρος. Τα έγγραφα αυτά στάλθηκαν στη νομική υπηρεσία της τράπεζας για το σχετικό έλεγχο των τίτλων κυριότητας. Ακόμη θα πρέπει να ζητηθεί -αν δεν έχει ήδη γίνει- την εκτίμηση της εμπορικής αξίας του ακινήτου από την τεχνική υπηρεσία.

Οι διαδικασίες αυτές, λόγω του χρόνου που απαιτούν, καλό είναι, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που πιθανολογείται βάσιμα η έγκριση της πρότασης, να ξεκινούν ταυτόχρονα με την υποβολή του αιτήματος από τον πελάτη.

Στη συνέχεια και σύμφωνα με την γνωμάτευση του νομικού τμήματος σχετικά με την εκπροσώπηση της εταιρείας καλεί η τράπεζα τον Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ για τη σύναψη της κύριας σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ποσού € 220 χιλ. και την παρεπόμενη αυτής για την ενεχύραση των προσκομιζόμενων επιταγών. Η επιλογή της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού έγινε λόγω των πλεονεκτημάτων που παρέχει, ενώ η σύμβαση ενεχύρασης προορίζεται για να καλύψει την ενεχύραση των επιταγών που θα προσκομίζονται ως πρόσθετη εξασφάλιση.

Οι συμβάσεις υπογράφηκαν τόσο από τον Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ όσο και από τα αρμόδια στελέχη της τράπεζας.

Αμέσως μετά επικυρωμένο αντίγραφο της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού εστάλη στο νομικό τμήμα της τράπεζας, ώστε βάσει αυτού να συνταχθεί το κείμενο για την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης β' σειράς ποσού € 100 χιλ. στο ακίνητο της εταιρείας. Σε σχετική ερώτησή της τράπεζας αν το ακίνητο ήταν ασφαλισμένο, ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ προσκόμισε τα ασφαλιστήρια συμβόλαια γνωστής ασφαλιστικής εταιρείας που είχαν γίνει κατά τη χορήγηση

του δανείου από την Επενδυτική Τράπεζα για ποσό € 500 χιλ., τα οποία θεωρήθηκαν επαρκή.

Λίγες μέρες αργότερα ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, μαζί με δικηγόρο της τράπεζας, πήγε στο πρωτοδικείο Αθηνών, όπου ενώπιον δικαστού προσυπέγραψε το κείμενο της παροχής προσημείωσης υποθήκης. Η επικύρωση της πράξης από το δικαστή συνιστά τον τίτλο εγγραφής προσημείωσης, τον οποίο ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ κατέθεσε στο υποθηκοφυλακείο Αθηνών και παρέλαβε τα πιστοποιητικά εγγραφής. Τα πιστοποιητικά αυτά παρέδωσε στο νομικό τμήμα της τράπεζας, το οποίο με τη σειρά του ενημέρωσε το κατάστημα ότι η εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης ολοκληρώθηκε.

Στη συνέχεια ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ προσκόμισε επιταγές της πελατείας του ύψους € 110 χιλ. προς ενεχύραση. Οι επιταγές αυτές, αφού ελέγχθηκαν ως προς τα τυπικά τους στοιχεία, τη φερεγγυότητα των εκδοτών τους (μέσω του συστήματος δικαστηριακών πληροφοριών) και εκτιμήθηκε κατά πόσον αντιπροσωπεύουν πραγματικές συναλλαγές (ζητήθηκαν για το σκοπό αυτό τα αντίστοιχα τιμολόγια), ενεχυράστηκαν βάσει της υπάρχουσας σύμβασης.

Οι ενέργειες που σχετίζονται με την λήψη των εξασφαλίσεων, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην ενότητα νομικά θέματα, απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και πρέπει να γίνονται πάντοτε πριν από την αντίστοιχη χρηματοδότηση.

Υπενθυμίζεται ότι η σύναψη της κύριας σύμβασης θα πρέπει να προηγείται των λοιπών συμβάσεων ή εξασφαλίσεων που λαμβάνονται, δεδομένου ότι αποτελούν παρεπόμενα αυτής. Το ποσό της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι συνήθως 10% μεγαλύτερο του ορίου χρηματοδότησης, ώστε να καλύπτει τυχόν τόκους που θα λογιστούν.

Κατά την υπογραφή των συμβάσεων θα πρέπει να δίνεται χρόνο στον πελάτη και ιδιαίτερα στους τυχόν εγγυητές να διαβάζουν τους όρους της, ώστε να γνωρίζουν πλήρως τις ευθύνες που αναλαμβάνουν. Σε περίπτωση που ζητηθεί από τον πελάτη αντίγραφο της σύμβασης, αυτό θα πρέπει να χορηγείται σε συνεννόηση με το νομικό τμήμα.

Όλες οι συμβάσεις πρέπει να φυλάσσονται σε φακέλους κατά πελάτη σε πυρασφαλές ερμάριο και να καταχωρίζονται με χρονική σειρά και αύξοντα αριθμό σε ειδικό βιβλίο.

Κατά την εγγραφή προσημειώσεων ή υποθηκών το ακίνητο πρέπει να ασφαρίζεται με έξοδα του πελάτη για το σύνολο της εμπορικής του αξίας. Στην

περίπτωση αυτή αλλά και όταν είναι ήδη ασφαλισμένο σε άλλη εταιρεία, θα πρέπει να ενημερωθεί ο ασφαλιστής, ώστε να αναφέρεται στους όρους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου ότι η τράπεζά μας είναι προσημειούχος ή ενυπόθηκος δανειστής.

Σε περίπτωση καταστροφής του ακινήτου από λόγο που καλύπτεται από το συμβόλαιο, η ασφαλιστική εταιρεία, μη γνωρίζοντας την εγγραφή βάρους υπέρ της τράπεζας, θα καταβάλει την αποζημίωση στον ιδιοκτήτη και μετά από αυτό το βάρος τράπεζας θα είναι άνευ ουσίας, γιατί θα αφορά ένα ακίνητο χωρίς εμπορική αξία. Μετά την εγγραφή βάρους η εκτίμηση της εμπορικής αξίας του ακινήτου θα πρέπει να γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Κατά την ενεχύρωση κινητών πραγμάτων υπενθυμίζεται η σημασία της λήψης βέβαιης χρονολογίας μέσω δικαστικού επιμελητή ή συμβολαιογράφου, εκτός από τις περιπτώσεις συναλλαγματικών και επιταγών, όπου ως βέβαιη χρονολογία λαμβάνεται η ημερομηνία οπισθογράφησης τους. Μετά και τη λήψη των εξασφαλίσεων η τράπεζα είναι πλέον έτοιμη να χορηγήσει το δάνειο στον πελάτη.

4.10 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η τράπεζα κάλεσε τον Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, εκπρόσωπο της εταιρείας ΑΥΡΑ Ε.Ε., να παραλάβει το προϊόν του δανείου. Για το σκοπό αυτό έφερε μαζί του, σύμφωνα με όσα προβλέπονται, πιστοποιητικό φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας καθώς και υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει επέλθει εν τω μεταξύ καμία εταιρική τροποποίηση.

Ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ υπέγραψε το ένταλμα πληρωμής για € 200 χιλ. και ένα ισόποσο γραμμάτιο εισπράξεως, βάσει του οποίου το ποσό κατατέθηκε συμφηφιστικά στο λογαριασμό όψεως της εταιρείας που ήδη είχε ανοιχτεί.

Τελικά, στον πιστούχο παρεδόθη ένα βιβλιάριο επιταγών με την επωνυμία της εταιρείας, μέσω του οποίου θα διενεργεί της πληρωμές του.

Λογιστικά οι πράξεις που έγιναν, και προκειμένου η χορήγηση να ενταχθεί βάσει του διπλογραφικού συστήματος στα βιβλία της τράπεζας, είναι οι εξής:

εγγραφή χορήγησης

χρέωση λογ. χρηματοδοτήσεων

πίστωση λογαριασμού ταμείο

εγγραφή κατάθεσης

χρέωση λογαριασμού ταμείο

πίστωση λογ/σμού καταθέσεων όψεως

Όταν η εγκεκριμένη πίστωση αφορά όριο (και όχι εφάπαξ χρηματοδότηση), όπως είναι η περίπτωση της ΑΥΡΑ Ε.Ε., ο πελάτης έχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει χρήματα ανάλογα με τις ανάγκες του και μέχρι το ύψος του εγκεκριμένου ορίου.

Στην περίπτωση που εξετάζουμε, η κίνηση του λογαριασμού μπορεί να έχει την εξής εικόνα:

		χρέωση	πίστωση	χρεωστικό υπόλοιπο
5.5.2002	αρχική χορήγηση	€ 200 χιλ.		200 χιλ.
6.6.2002			κατάθεση € 60 χιλ.	140 χιλ.
18.6.2002			κατάθεση € 20 χιλ.	120 χιλ.
30.6.2002	χορήγηση	€ 70 χιλ.		190 χιλ.
	κ.ο.κ.			

Οι χρηματοδοτήσεις παρακολουθούνται, όπως και κάθε άλλη εργασία, από την μηχανογράφηση της τράπεζας, η οποία εκδίδει μία σειρά καταστάσεων που στόχο έχουν να υποστηρίξουν την υπηρεσία χρηματοδοτήσεων.

4.11 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Μετά τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, η υπηρεσία χορηγήσεων είναι επιφορτισμένη με τις εξής ενέργειες:

- να παρακολουθεί την είσπραξη των ενεχυρασμένων επιταγών και σε περίπτωση μη πληρωμής τους να τις σφραγίζει εντός 8ημέρου και να τις επιστρέφει αντί μετρητών στον πιστούχο
- να φροντίζει για την εμπρόθεσμη καταβολή των δόσεων, βάσει του αντίστοιχου ληξιαρίου
- να φροντίζει να της ανατίθεται ικανό ποσοστό λοιπών παραγωγικών εργασιών
- να ελέγχει τις δικαστηριακές πληροφορίες, τόσο ως προς την πιστούχο (ανά τακτά χρονικά διαστήματα) όσο και ως προς τους εκδότες των προσκομιζόμενων επιταγών
- να παρακολουθεί τη διάρκεια ισχύος των πιστοποιητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας και να ενημερώνει εμπρόθεσμα τον πελάτη για την έγκαιρη ανανέωσή τους
- να παρακολουθεί την ανανέωση των ασφαλιστήριων συμβολαίων
- να παρακολουθεί στενά την πορεία των εργασιών της επιχείρησης καθόλη τη διάρκεια της χρηματοδότησης, ζητώντας ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα οικονομικά της στοιχεία.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθείται στενά η εμπρόθεσμη εξόφληση των υποχρεώσεων του πιστούχου απέναντι στην τράπεζα, αφενός γιατί μπορεί να εντοπίσουμε έγκαιρα τυχόν οικονομική αδυναμία της επιχείρησης αφετέρου γιατί η αποδοχή μικρών έστω καθυστερήσεων εκλαμβάνεται από μέρους του πελάτη ως σιωπηρή ανοχή, με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταλήγουμε σε όλο και μεγαλύτερη αναβλητικότητα.

Η έγκαιρη εξάλλου επισήμανση οικονομικών αδυναμιών εκ μέρους του τραπεζικού στελέχους μπορεί να επιτρέψει θετική παρέμβαση της τράπεζας με διάφορους τρόπους, όπως είναι η ρύθμιση της οφειλής, η επέκταση ή ο περιορισμός της χρηματοδότησης, προκειμένου και η τράπεζα να διασφαλίσει τα συμφέροντά της και η επιχείρηση να ξεπεράσει τα προβλήματά της.

Αν, παρόλες τις προσπάθειες, η επιχείρηση περιέλθει σε δυσχερή και μη αναστρέψιμη κατάσταση, το στέλεχος που παρακολουθεί την χρηματοδότηση

οφείλει με αποφασιστικότητα να προχωρήσει στο κλείσιμο των λογαριασμών και στην καταγγελία των συμβάσεων το συντομότερο δυνατό.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Κάθε χρηματοδότηση διέπεται από μία συγκεκριμένη λογική και αλληλουχία πράξεων, που ξεκινά από την υποβολή του αιτήματος του πελάτη και ολοκληρώνεται με την ολοσχερή εξόφληση του δανείου.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες μορφές χρηματοδοτήσεων ή γενικότερα πιστώσεων που, λόγω του χαρακτήρα τους, παρουσιάζουν επιπροσθέτως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

5.1 ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Σύμφωνα με την πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ) 1976/1991, επιτρέπεται η χρηματοδότηση σε συνάλλαγμα φυσικών ή νομικών προσώπων κατοίκων εσωτερικού για την κάλυψη των πάσης φύσεως υποχρεώσεών τους στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, αρκεί και η αντίστοιχη χρηματοδότηση σε € να είναι επιτρεπτή. Με άλλα λόγια, κάθε χρηματοδοτικό αίτημα ελέγχεται με τα ίδια κριτήρια που εξετάζονται και τα δάνεια σε δραχμές, και εναπόκειται στην κρίση του πελάτη εάν επιθυμεί η χορήγηση να γίνει σε € ή σε συνάλλαγμα.

Τα δάνεια σε συνάλλαγμα δίνουν τη δυνατότητα κυρίως στις εξαγωγικές επιχειρήσεις που προσδοκούν έσοδα σε ξένο νόμισμα να απαλείψουν τον συναλλαγματικό κίνδυνο. Παράλληλα, σε περίπτωση που υπάρχει πρόβλεψη για αλλαγή στις ισοτιμίες των νομισμάτων, είναι δυνατόν, η υποχρέωση σε ξένο νόμισμα να αποφέρει κέρδη (ή και ζημία) στον δανειολήπτη. Κατά το παρελθόν τα πολύ υψηλά επιτόκια της δραχμής ήταν ένας ακόμη λόγος δανεισμού σε συνάλλαγμα.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα πώς λειτουργεί η χρηματοδότηση σε ξένο νόμισμα θα εξετάσουμε την παρακάτω περίπτωση:

Η ΡΟΤΑ Ε. Π. Ε. ζήτησε από την τράπεζα με την οποία συνεργάζεται δάνειο διάρκειας τριών μηνών (92 ημέρες), προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες της σε κεφάλαιο κίνησης, € 105.000.

Η τράπεζα αφού ενέκρινε το αίτημα, ενημέρωσε την εταιρεία ότι το δάνειο αυτό θα έχει επιτόκιο 6% ή, σε περίπτωση που επιθυμούσε ως νόμισμα δανεισμού το Γιεν (JPY), επιτόκιο 3%.

Η ΡΟΤΑ Ε Π Ε προτίμησε το δάνειο σε συνάλλαγμα, προκειμένου να ωφεληθεί από τη διαφορά των 3 μονάδων που είχαν τα προσφερόμενα επιτόκια. Για το λόγο αυτό επέλεξε τη χρηματοδότηση της με JPY 12.316.500, τα οποία, προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες της σε €, μετέτρεψε σε € με την τρέχουσα ισοτιμία 117,30 (τιμή αγοράς).

Στο τέλος του τριμήνου η οφειλή της στην τράπεζα είχε διαμορφωθεί ως εξής:

κεφάλαιο JPY 12.316.500 + τόκος 94.426 = JPY 12.410.926

Η ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. αγόρασε κατά την ημέρα της εξόφλησης τα JPY που όφειλε στην τράπεζα με την τρέχουσα ισοτιμία, που ήταν 116,60 (τιμή πώλησης), και εξόφλησε το δάνειο.

Ποιο είναι όμως το πραγματικό όφελος για την ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. από την επιλογή της να δανειοδοτηθεί σε συνάλλαγμα αντί ΕΥΡΩ;

Τα ΕΥΡΩ που απαιτήθηκαν για την αγορά των JPY είναι:

$JPY 12.410.926 \times 116,60 = € 106.440$

Επομένως, το πραγματικό επιτόκιο που επιβαρύνθηκε η ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. προκύπτει από τους παρακάτω υπολογισμούς:

Τα ΕΥΡΩ 105.000 επιβαρύνθηκαν σε 92 ημέρες με € 810 τόκο

100

X;

$$X = 810 \times 100 : 105.000 = 0,77\%$$

Επομένως, το ετήσιο επιτόκιο έχει ως εξής:

στις 92 ημέρες επιτόκιο 0,77

$$365 \quad X;$$

$$X = 0,77 \times 365 : 92 = 3,054\%$$

Παρατηρούμε ότι, αν και το πραγματικό επιτόκιο ήταν τελικά 0,054 μονάδες μεγαλύτερο από το ονομαστικό, η ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. ήταν τελικά ωφελημένη από την επιλογή της να χρηματοδοτηθεί σε JPY.

Ωστόσο το όφελος αυτό μπορεί να εκτιμηθεί μόνο απολογιστικά και εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τη μεταβολή της ισοτιμίας ΕΥΡΩ-ξένου νομίσματος που θα έχει γίνει μεταξύ της ημερομηνίας χορήγησης και της ημερομηνίας εξόφλησης του δανείου. Αυτό σημαίνει ότι όταν διανύουμε περιόδους υποτίμησης του ΕΥΡΩ, το ποσοστό αυτό επιβαρύνει άμεσα το κόστος δανεισμού σε συνάλλαγμα και θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη πριν από τη χορήγηση. Επιπλέον, στην περίπτωση κατά την οποία το προϊόν του συναλλάγματος ευρωπαϊείται για την κάλυψη αναγκών στο εσωτερικό, ο δανειολήπτης επιβαρύνεται το κόστος των μετατροπών.

Το τελικό όφελος των δανείων σε συνάλλαγμα, όπως προαναφέρθηκε, δεν μπορεί να προσδιοριστεί κατά τη στιγμή της χορήγησης, και μάλιστα είναι δυνατόν σε περιόδους έντονης διολίσθησης του ΕΥΡΩ έναντι των ξένων νομισμάτων το πραγματικό επιτόκιο δανεισμού να αποβεί μεγαλύτερο από εκείνο των δανείων σε ΕΥΡΩ. Για το λόγο αυτό, και προκειμένου να μην δημιουργείται δυσaréσκεια από μέρους των πελατών, η απόφαση για την επιλογή του νομίσματος δανεισμού θα πρέπει να είναι αποκλειστικά δική τους.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος που διαγράφεται στις περιπτώσεις δανείων σε συνάλλαγμα είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί με χρήση παραγώγων προϊόντων συναλλάγματος, όπως είναι για παράδειγμα το κλείσιμο προθεσμιακής τιμής συναλλάγματος ή η σύναψη συμβολαίων SWAPS. Η χρήση των προϊόντων αυτών, αν και συνεπάγεται κόστος, δίνει τη δυνατότητα προσδιορισμού του τελικού κόστους δανεισμού.

Ανεξάρτητα από όσα προαναφέρθηκαν, τα δάνεια σε συνάλλαγμα παρέχουν σημαντικό πλεονέκτημα στις εξαγωγικές επιχειρήσεις που πρόκειται να εξοφλήσουν το δάνειο με συνάλλαγμα, το οποίο θα εισπράξουν από τις εξαγωγές τους.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε τα κύρια χαρακτηριστικά του δανείου σε συνάλλαγμα.

Νόμισμα δανείου

Εξετάζονται αιτήματα χορήγησης δανείων σε όλα τα νομίσματα που διαπραγματεύονται στη διατραπεζική αγορά συναλλάγματος (fixing) Αθηνών.

Διάρκεια δανείου

Η διάρκεια των δανείων καθορίζεται ελεύθερα από τους συναλλασσομένους, οι οποίοι μπορούν να συμφωνήσουν είτε την πρόωρη εξόφληση του δανείου, καταβάλλοντας συνήθως κάποιο κόστος, είτε την παράταση της αρχικής λήξης του δανείου.

Εξόφληση

Τα δάνεια εξοφλούνται κατά κεφάλαιο και τόκους με πώληση συναλλάγματος, εκτός από τις περιπτώσεις που εξοφλούνται από προϊόν εξαγωγών.

Μετατροπή νομίσματος

Είναι δυνατή η μετατροπή του νομίσματος όλου ή μέρους του δανείου με συμφωνία των συναλλασσομένων. Ο πελάτης θα πρέπει να υποβάλει μερικές ημέρες πριν σχετικό αίτημα στην τράπεζα, η οποία και θα καθορίσει το νέο επιτόκιο.

Επιτόκιο δανεισμού

Καθορίζεται ελεύθερα από τις τράπεζες και μπορεί να συνομολογηθεί σταθερό ή κυμαινόμενο.

Το προϊόν του δανείου μπορεί να διατεθεί και απευθείας στο εξωτερικό μέσω της δανείστριας τράπεζας για τους σκοπούς που αναφέρονται στη

δανειακή σύμβαση ή να κατατεθεί σε λογαριασμό συναλλάγματος στην εν λόγω τράπεζα. Επιτρέπεται η μεταφορά του συναλλάγματος από τη δανείστρια ή τη μεσολαβούσα και η κατάθεσή του σε άλλες τράπεζες καθόλη τη διάρκεια του δανείου.

Οι τράπεζες στις οποίες τηρούνται οι παραπάνω λογαριασμοί υποχρεούνται να αναγράφουν στις βεβαιώσεις αγοράς συναλλάγματος που εκδίδουν στις περιπτώσεις ευρωπαϊκής όπτι το συνάλλαγμα αφορά το δάνειο που έχει συναφθεί σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 1976/1991, να τις ακυρώνουν και μαζί με τα παραστατικά χορήγησης του δανείου να τις αποστέλλουν στη δανείστρια τράπεζα, η οποία τηρεί το σχετικό φάκελο και έχει την ευθύνη της συναλλαγματικής εξυπηρέτησης του δανείου.

Συνομολόγηση δανείων

Η χορήγηση των δανείων γίνεται συνήθως μέσω της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, της οποίας οι όροι τροποποιούνται και συμπληρώνονται κατάλληλα, ώστε να περιλαμβάνονται σε αυτήν οι χορηγήσεις σε συνάλλαγμα, καθώς και ύλες οι σχετικές πράξεις, όπως συνομολόγηση διάρκειας, καθορισμός επιτοκίου και λοιπών όρων.

Σε περίπτωση που το δάνειο σε συνάλλαγμα χορηγείται μέσω υφιστάμενης σύμβασης που ασφαρίζεται με προσημείωση ή υποθήκη, καλό είναι να ενημερώνεται η αρμόδια νομική υπηρεσία της τράπεζας, προκειμένου να γίνεται σχετική μνεία στο βιβλίο υποθηκών, δηλαδή ότι το συγκεκριμένο βάρος εξασφαλίζει απαιτήσεις σε συνάλλαγμα.

Διαδικασία χορήγησης

Προκειμένου να αποφασιστεί χορήγηση δανείου σε συνάλλαγμα, το αίτημα εξετάζεται με τα ίδια κριτήρια και τις διαδικασίες που αναφέρθηκαν για τα δάνεια σε ΕΥΡΩ.

Η επιλογή του δανείου σε συνάλλαγμα θα πρέπει να είναι, όπως προαναφέρθηκε, απόφαση του ίδιου του πελάτη. Η πρόθεσή του για τη λήψη του δανείου γνωστοποιείται εγγράφως, μερικές ημέρες πριν, στην τράπεζα.

Το κατάστημα συναλλαγής οφείλει να επικοινωνήσει εγκαίρως με την αρμόδια υπηρεσία (dealing room) για να προσδιοριστεί η ακριβής ημερομηνία

της χορήγησης, να καθοριστεί το επιτόκιο και να της γνωστοποιήσει εάν το προϊόν του δανείου θα ευρωποιηθεί και θα χρησιμοποιηθεί στο εσωτερικό ή αντίθετα δεν θα ευρωποιηθεί και θα χρησιμοποιηθεί απευθείας στο εξωτερικό.

Το dealing room με τη σειρά του δανείζεται, κατά κανόνα, για όσο χρόνο θα διαρκέσει η περίοδος πρώτου εκτοκισμού από τη διατραπεζική αγορά το συνάλλαγμα που πρόκειται να χορηγηθεί. Σε περίπτωση ευρωποίησης του προϊόντος του δανείου, το κατάστημα επικοινωνεί με το dealing room για τον καθορισμό της τιμής αγοράς του συναλλάγματος.

Κατά την εξόφληση του δανείου, εφόσον ο πελάτης προσκομίσει ΕΥΡΩ, θα πρέπει να αγοράσει από την τράπεζα το συνάλλαγμα που απαιτείται για την εξόφλησή του.

Όλες οι μεταβολές του δανείου: χορήγηση, μετατροπή νομίσματος, λογισμός τόκων, παράταση κτλ. λειτουργούν με τιμές spot και για το λόγο αυτό θα πρέπει να γνωστοποιούνται τουλάχιστον δύο ημέρες πριν στο dealing room.

5.2 FACTORING

Το factoring είναι ένας νέος -τουλάχιστον για τη χώρα μας- χρηματοδοτικός θεσμός, που αφορά την εξαγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων μιας εταιρείας με σκοπό τη διαχείριση, την είσπραξη, τη χρηματοδότηση και την ασφαλιστική κάλυψή τους.

Ο όρος αποδίδεται στα ελληνικά «πρακτορείο επιχειρηματικών απαιτήσεων».

Το factoring, αν και εισήχθη στη χώρα μας σχετικά πρόσφατα με το Νόμο 1905/90, σε άλλες προηγμένες χώρες του εξωτερικού είναι καθιερωμένο ως θεσμός πολλές δεκαετίες πριν. Λόγω των πλεονεκτημάτων που παρέχει, εκτιμάται ότι θα παρουσιάσει τα επόμενα χρόνια κατακόρυφη άνοδο και στη χώρα μας. Σήμερα δραστηριοποιούνται στο χώρο του factoring τράπεζες καθώς επίσης και αρκετές εξειδικευμένες εταιρείες θυγατρικές τραπεζών.

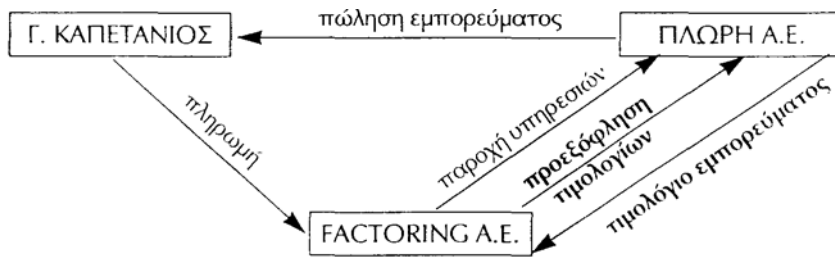
Για να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας του factoring , ας εξετάσουμε μια περίπτωση:

Η ΠΛΩΡΗ Α.Ε. σύναψε σύμβαση με την εταιρεία factoring Α.Ε., σύμφωνα με την οποία η δεύτερη ανέλαβε την εξαγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων της πρώτης.

Ο Γ. ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ αγόρασε από την ΠΛΩΡΗ Α.Ε. με προθεσμιακό διακανονισμό μία εξωλέμβια μηχανή αξίας € 1 .000.

Στη συνέχεια η ΠΛΩΡΗ Α.Ε., βάσει της σύμβασης που είχε συνάψει, παρέδωσε το τιμολόγιο στην factoring Α.Ε. και, αφού η τελευταία έλεγξε τη φερεγγυότητα του Γ. ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ, της το προεξόφλησε έναντι προμήθειας, αναλαμβάνοντας η ίδιο την είσπραξή του από τον Γ. ΚΑΠΕΤΑΝΙΟ.

Σχηματικά η διαδικασία του factoring θα μπορούσε να παρασταθεί:

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει στη χώρα μας και τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι εταιρείες factoring.

5.2.1 Θεσμικό Πλαίσιο

Τα κύρια σημεία του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις εργασίες factoring είναι:

- Εργασίες factoring μπορούν να διεκπεραιώνουν τράπεζες ή ανώνυμες εταιρείες που έχουν αποκλειστικό σκοπό την άσκηση της δραστηριότητας αυτής και ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο το μισό εκείνου που απαιτείται για σύσταση τράπεζας.
- Οι εταιρείες factoring μπορούν να διενεργούν εγχώριο και διεθνές factoring, π.χ. κάλυψη εξαγωγών.
- Τα συνολικά έσοδα των εταιρειών factoring (τόκοι, προμήθειες, αμοιβές) υπάγονται σε καθεστώς ΦΠΑ με συντελεστή 18%.
- Δεν επιτρέπεται σε εταιρείες να προεξοφλούν απαιτήσεις του ίδιου προμηθευτή σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 25% των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας.
- Το ποσό των συνολικών κινδύνων που αναλαμβάνουν οι εταιρείες factoring δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίων τους (συντελεστής φερεγγυότητας).
- Οι σχετικές συμβάσεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζονται εγγράφως και είναι δυνατόν να αφορούν και μη γεγεννημένες κατά το χρόνο σύναψής τους απαιτήσεις.
- Η ανάληψη των απαιτήσεων θα πρέπει να αναγγέλλεται εγγράφως στον οφειλέτη-πελάτη από την εταιρεία factoring ή τον προμηθευτή.

Οι συμβάσεις factoring δεν επιβαρύνονται με ειδικό φόρο τραπεζικών εργασιών και την εισφορά του Νόμου 128/75, ακόμη και αν καταρτίζονται από τράπεζες.

5.2.2 Υπηρεσίες που προσφέρουν οι εταιρείες factoring

Χρηματοδότηση

Γίνεται προεξόφληση τιμολογίων του πελάτη συνήθως σε ποσοστό 75- 90% της αξίας του τιμολογίου. Οι προκαταβολές χορηγούνται μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού. Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με τους διάφορους τόκους και προμήθειες, πιστώνεται δε με την τελική εκκαθάριση του τιμολογίου. Η προμήθεια χρηματοδότησης εισπράττεται κάθε μήνα και κυμαίνεται συνήθως μεταξύ 0,5 και 2% ετησίως.

Στα πλαίσια του ισχυρού ανταγωνισμού οι εταιρείες factoring προσφέρουν πολλές φορές και προχρηματοδοτήσεις, δηλαδή χρηματοδοτήσεις για την προετοιμασία παραγγελιών χωρίς την ύπαρξη τιμολογίων. Ωστόσο, δείχνουν ότι δεν επιθυμούν τη συνολική ανάληψη του χρηματοδοτικού κινδύνου, τονίζοντας ότι το factoring δεν αντικαθιστά, αλλά συμπληρώνει τον τραπεζικό δανεισμό.

Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου

Είναι δυνατόν η ανάληψη των απαιτήσεων του πελάτη να είναι χωρίς αναγωγή, δηλαδή σε περίπτωση που ο πελάτης του πωλητή (αγοραστής) δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του λόγω οικονομικής αδυναμίας, τότε την αξία του τιμολογίου την καλύπτει η εταιρεία factoring (πράκτορας) με δικά της διαθέσιμα. Αυτό βέβαια συνεπάγεται αυστηρότερο έλεγχο και επιβάρυνση του κόστους της συνεργασίας. Στην περίπτωση αυτή ο πράκτορας καλύπτει μόνο τον κίνδυνο που απορρέει από ενδεχόμενη αφερεγγυότητα των αγοραστών των εμπορευμάτων και όχι το νομικό κίνδυνο. Έτσι, αν ο αγοραστής εγείρει ενστάσεις, π.χ. για την κακή ποιότητα των εμπορευμάτων, τότε αίρεται

καταρχήν η υποχρέωση του πράκτορα να καταβάλει αυτός την αξία του τιμολογίου.

Ο πράκτορας εξάλλου δεν αναλαμβάνει το λεγόμενο κίνδυνο χώρας (country risk). Δηλαδή, αν κάποιος αγοραστής, π.χ. σε χώρα της Μέσης Ανατολής, εξοφλήσει σε εγχώριο νόμισμα το σχετικό τιμολόγιο, αλλά για συναλλαγματικούς λόγους η κεντρική τράπεζα της χώρας του δεν του επιτρέπει να μεταφέρει στο εξωτερικό σε συνάλλαγμα το ποσό του τιμολογίου, τότε ο πράκτορας δεν επωμίζεται τη σχετική ζημιά που επιβαρύνει τον εξαγωγέα.

Παροχή πληροφοριών φερεγγυότητας νέων πελατών και προστασία από τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι πωλητές διαφόρων εμπορευμάτων βρίσκονται συχνά σε δίλημμα, όταν δέχονται αιτήματα συμφέρουσας συνεργασίας, με προθεσμιακό διακανονισμό των όρων πληρωμής χωρίς ουσιαστικές εξασφαλίσεις. Ο πωλητής στη συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να αποφασίσει αν θα δεχτεί την πρόταση του πελάτη του, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα και τον πιστωτικό κίνδυνο. Στην περίπτωση αυτή οι δυνατότητες που έχει να συλλέξει πληροφορίες για τη φερεγγυότητα του αγοραστή είναι περιορισμένες.

Η εταιρεία factoring μπορεί να δώσει λύσει στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Έχοντας δικό της δίκτυο πληροφοριών αλλά και γενικότερα με τα μέσα που διαθέτει είναι σε θέση να αξιολογήσει τη φερεγγυότητα του συγκεκριμένου αγοραστή και να καθορίσει κάποιο πιστωτικό όριο γι' αυτόν.

Μέσα στο όριο αυτό ο πωλητής θα μπορεί να διαθέτει τα εμπορεύματά του με ανοικτή πίστωση, γνωρίζοντας ότι θα καλυφθεί είτε από τον αγοραστή είτε από την εταιρεία factoring. Ευνόητο είναι ότι η εταιρεία factoring μπορεί να αρνηθεί τον καθορισμό πιστωτικού ορίου, οπότε οι πωλήσεις με προθεσμιακό διακανονισμό εναπόκεινται στην κρίση του πωλητή, ο οποίος αναλαμβάνει ολόκληρη την ευθύνη.

Διαχείριση απαιτήσεων

Η εταιρεία factoring, στα πλαίσια των υπηρεσιών που παρέχει, είναι δυνατόν να αναλάβει:

- *τη λογιστική παρακολούθηση των εκχωρούμενων απαιτήσεων*

Αυτό σημαίνει ότι το λογιστήριο του πελάτη αποσυμφoreείται από την παρακολούθηση των πελατών και περιορίζεται στη συνεργασία με την εταιρεία factoring και στον έλεγχο των συμβάσεων που έχει μαζί της.

Είναι δυνατόν ακόμη να αναλάβει, σε συνεννόηση με τον πελάτη, όλη την αλληλογραφία για τα διάφορα θέματα που προκύπτουν και έχουν σχέση με τις εκχωρημένες σ' αυτήν απαιτήσεις.

- *την είσπραξη των εκχωρημένων απαιτήσεων*

Η εταιρεία αναλαμβάνει την είσπραξη όλων των εκχωρημένων απαιτήσεων. Μπορεί ακόμη σε συνεννόηση πάντα με τον πελάτη της να αναλάβει και όλες τις εξώδικες και δικαστικές ενέργειες, προκειμένου να εισπράξει τις εκχωρημένες σ' αυτήν απαιτήσεις.

Το factoring εκφράζει ουσιαστικά τη νέα αντίληψη συνεργασίας και παροχής υπηρεσιών προς τους χρηματοδοτούμενους πελάτες. Οι Τράπεζες ή οι εταιρείες factoring αντιμετωπίζουν τα προβλήματα ρευστότητας και διαχείρισης των επιχειρήσεων, τους παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες, αφήνοντας τους επιχειρηματίες αναπόσπαστους μέσω του κατάλληλου marketing να προωθούν τα προϊόντα τους.

Για τους λόγους αυτούς εκτιμάται ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις θα καταφεύγουν στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του νέου αυτού θεσμού.

5.3 LEASING

5.3.1 Γενικά

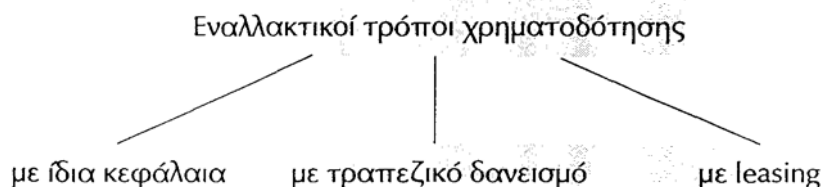
Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, μέσω των τραπεζικών δανείων οι επιχειρηματίες χρηματοδοτούν στοιχεία του παγίου ή του κυκλοφορούντος ενεργητικού των επιχειρήσεών τους.

Ειδικότερα, οι χρηματοδοτήσεις παγίων στοιχείων γίνονται για την ανανέωση ή την επέκταση του μηχανολογικού τους εξοπλισμού, των εγκαταστάσεών τους κτλ. Η επιχειρηματική απόφαση για την αγορά παγίων στοιχείων είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και καθοριστική για την πορεία της επιχείρησης. Οι αγορές παγίων απαιτούν συνήθως σχετικά μεγάλα ποσά, τα οποία καλύπτονται από την ίδια την επιχείρηση εξ ολοκλήρου ή σε συνδυασμό με τραπεζικό δανεισμό. Το κόστος αυτό καλείται να αναλάβει η επιχείρηση κατανέμοντάς το σε τόσα έτη όσα η διάρκεια απόσβεσης του παγίου, πραγματοποιώντας παράλληλα κέρδη που θα δικαιολογήσουν εκ των υστέρων την ορθότητα της συγκεκριμένης απόφασης.

Το leasing (χρηματοδοτική μίσθωση) έρχεται να προτείνει μία εναλλακτική μορφή απόκτησης παγίων στοιχείων, παρέχοντας μία σειρά πλεονεκτημάτων έναντι της παραδοσιακής χρηματοδότησης. Το γεγονός αυτό επέβαλε την αλματώδη ανάπτυξη του θεσμού διεθνώς αλλά και στη χώρα μας.

Leasing είναι μία συμφωνία κατά την οποία ο ιδιοκτήτης ενός πράγματος, κινητού ή ακίνητου, επιτρέπει σε κάποιον άλλο να το χρησιμοποιήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, καταβάλλοντας το συμφωνημένο ενοίκιο.

Σχηματικά η επενδυτική απόφαση αγοράς ενός παγίου θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί εναλλακτικά ως εξής:

Το leasing, αν και σχετικά πρόσφατα καθιερώθηκε στη χώρα μας με το Νόμο 165/86, είναι γνωστό από την αρχαιότητα. Τα πλεονεκτήματα που εμφανίζει το καθιστούν ιδιαίτερα ανταγωνιστικό σε σχέση με τα επενδυτικά δάνεια που προσφέρονται από το τραπεζικό σύστημα, με αποτέλεσμα σήμερα το 25-35% των δανείων αυτών στις Ηνωμένες Πολιτείες και το 15-25% στη Δυτική Ευρώπη να έχει υποκατασταθεί από το leasing.

Στη χώρα μας, λόγω της πρόσφατης καθιέρωσής του, αν και τα αντίστοιχα ποσοστά είναι σημαντικά χαμηλότερα, παρατηρείται κάθε χρόνο θεαματική άνοδος των εργασιών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτόν.

Παράδειγμα

Η ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Α.Ε. (μισθωτής) ασχολείται με την ενοικίαση αυτοκινήτων. Ο οξύς ανταγωνισμός της επιβάλλει να ανανεώνει τα αυτοκίνητα που ενοικιάζει κάθε τρία χρόνια. Προκειμένου να προβεί στην εν λόγω ανανέωση, αποφάσισε την αγορά 15 αυτοκινήτων συγκεκριμένου τύπου και μάρκας. Από τον πωλητή των αυτοκινήτων πήρε τη σχετική προσφορά- προτιμολόγιο.

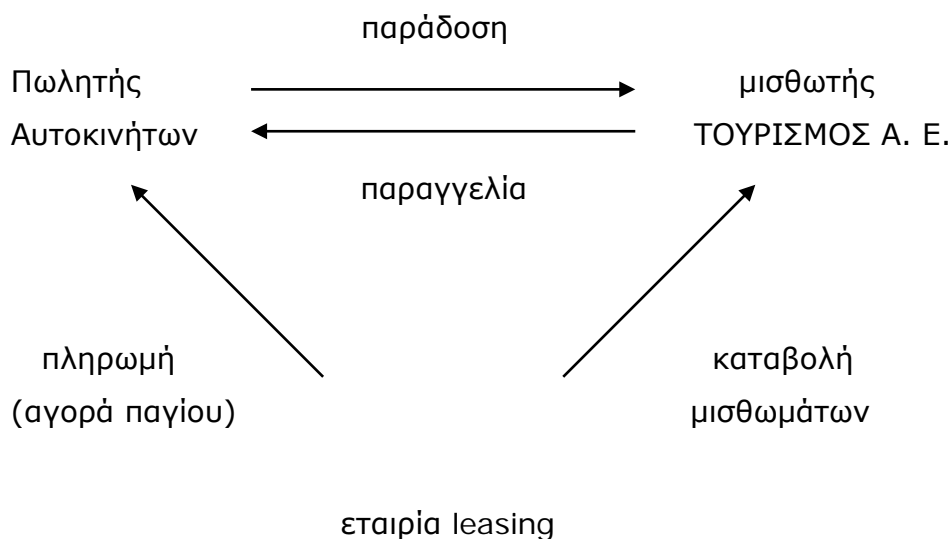
Στη συνέχεια υπέβαλε αίτηση σε εταιρεία ώστε η απόκτηση των αυτοκινήτων να γίνει μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης. Μαζί με την αίτηση υπέβαλε και την προσφορά-προτιμολόγιο καθώς και μία σειρά οικονομικών στοιχείων, αντίστοιχων προς εκείνα που υποβάλλονται κατά την αίτηση για χορήγηση δανείου.

Η εταιρεία leasing με τη σειρά της, εξέτασε τη φερεγγυότητα του πελάτη με τον ίδιο γενικά τρόπο και σύμφωνα με τα κριτήρια που θα εξέταζε το αίτημα χρηματοδότησης κάθε τράπεζα. Δεδομένου όμως ότι, για να ικανοποιηθεί το αίτημα του πελάτη, η εταιρεία θα πρέπει να αγοράσει τα αυτοκίνητα, εξέτασε ακόμη και κατά πόσο αυτά είναι εμπορεύσιμα, δηλαδή είναι αποδεκτού κατασκευαστή, αξιόπιστα, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν και από άλλες επιχειρήσεις και έχουν ικανοποιητικό σύστημα υποστήριξης.

Η ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Α.Ε. αποδείχτηκε ότι πληρούσε τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης και για το λόγο αυτό εγκρίθηκε το αίτημά της και κλήθηκε να υπογράψει τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η σύμβαση αυτή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη διάρκεια της μίσθωσης, το ποσό του μισθώματος, τα διαστήματα καταβολής κτλ.

Στη συνέχεια η ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Α.Ε. παράγγειλε τα αυτοκίνητα από τον πωλητή τους και, αφού τα παρέλαβε, έλεγξε αν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές της παραγγελίας και υπέγραψε το πιστοποιητικό αποδοχής του εξοπλισμού. Το πιστοποιητικό αυτό διαβιβάστηκε στην εταιρεία leasing, ενεργοποιώντας έτσι τη σύμβαση της χρηματοδοτικής μίσθωσης και άρχισε η καταβολή των μισθωμάτων. Η εταιρεία leasing με τη σειρά της πλήρωσε στον πωλητή την αξία του τιμολογίου, αποκτώντας έτσι την κυριότητα των αυτοκινήτων.

Όσα αναφέρθηκαν στην εξέταση περίπτωσης μπορεί να παρασταθούν σχηματικά:

5.3.2. Θεσμικό πλαίσιο

Το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα στη χώρα μας προβλέπει τα παρακάτω:

- Η εταιρεία παραχωρεί τη χρήση του πράγματος που προορίζεται για επαγγελματικό σκοπό στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του

αντισυμβαλλομένου (περιλαμβάνονται κινητά ή ακίνητα). Εξαιρούνται πλωτά ναυπηγήματα και οικόπεδα.

- Ο μισθωτής επιλέγει τον προμηθευτή αλλά και το αντικείμενο της μίσθωσης.
- Τα μισθώματα υπολογίζονται σαν να ήταν τοκοχρεολυτικές δόσεις ενός δανείου. Έτσι, με την καταβολή των μισθωμάτων πραγματοποιείται ολική απόσβεση της αξίας του μισθίου.
- Με τη λήξη της μισθωτικής περιόδου και την ολοσχερή εξόφληση των μισθωμάτων εκδίδεται τιμολόγιο και μεταβιβάζεται ο εξοπλισμός στο μισθωτή έναντι ενός συμβολικού τιμήματος. Ο μισθωτής εξάλλου έχει εναλλακτικό δικαίωμα είτε να αγοράσει το μίσθιο είτε να παρατείνει το χρόνο της μίσθωσης (δεύτερη μισθωτική περίοδος).
- Οι εταιρείες leasing ενεργούν αποσβέσεις στα μεν κινητά πράγματα σε ίσα μέρη ανάλογα με τα έτη διάρκειας της σύμβασης, στα δε ακίνητα σύμφωνα με τις εκάστοτε διατάξεις για τις αποσβέσεις ακινήτων (οικόπεδο 0%, κτίρια 5-12%, ανάλογα με τη χρήση τους).
- Οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης ακινήτων απαιτούν συμβολαιογραφικό έγγραφο. Τα στοιχεία των συμβάσεων αυτών καταχωρίζονται σε ειδικά βιβλία των κατά τόπους Πρωτοδικείων (βιβλία πλασματικών ενεχύρων). Η καταχώριση αυτή, αν και δεν υπάρχει συγκεκριμένη προθεσμία, θα πρέπει να γίνεται αμέσως μετά την υπογραφή της σύμβασης, προκειμένου να ενεργοποιηθούν τα προνόμια που ο νόμος παρέχει στο θεσμό του leasing.

Συγκεκριμένα, για όσα στοιχεία αποκτηθούν μέσω σύμβασης leasing βάσει του Νόμου 1655/86, και σε αντίθεση με όσα ισχύουν γενικώς, ορίζεται ότι:

- σε περίπτωση υποθήκευσης του ακινήτου, η υποθήκη δεν εκτείνεται και στα πράγματα που αποκτήθηκαν με leasing
- δεν ισχύει η έννοια των εμπειηγμένων μηχανημάτων
- δεν είναι δυνατή η πώλησή τους από το μισθωτή σε καλόπιστο τρίτο
- σε περίπτωση πτώχευσης του μισθωτή δεν συμπεριλαμβάνεται το μίσθιο στην πτωχευτική περιουσία.

- Τα ακίνητα (αντικείμενα) χρηματοδοτικής μίσθωσης απαλλάσσονται από τυχόν φόρο αυτόματης υπερτίμησης που θα επιβληθεί αλλά και από το φόρο μεταβίβασης, όταν μεταβιβάζονται από την εκμισθώτρια εταιρεία leasing προς το μισθωτή κατά τη λήξη της μίσθωσης ή και νωρίτερα.
- Η ελάχιστη διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 3 χρόνια για τα κινητά, από 5 χρόνια για τα αεροσκάφη και από 10 χρόνια για τα ακίνητα.
- Εάν το μίσθιο εξαγοραστεί από το μισθωτή πριν από την πάροδο των 3 χρόνων από την έναρξη της μίσθωσης, τότε ο μισθωτής υποχρεούται να καταβάλει φόρους και λοιπές επιβαρύνσεις που θα όφειλε να έχει καταβάλει, εάν κατά το χρόνο σύναψης της χρηματοδοτικής μίσθωσης είχε προβεί σε αγορά του μισθίου.
- Σε περίπτωση αποβίωσης του μισθωτή, αυτός υποκαθίσταται από τους καθολικούς διαδόχους του (κληρονόμους), εφόσον όμως συντρέχουν και γι' αυτούς οι προϋποθέσεις σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Ποια είναι η διαφορά μεταξύ ενοικίασης ενός μηχανήματος, με την κλασική έννοια του όρου, και της χρηματοδοτικής μίσθωσης;

Αν και υπάρχει μεγάλη συγγένεια μεταξύ των δύο αυτών θεσμών, το leasing διαφοροποιείται σημαντικά δεδομένου ότι:

- ✓ εκείνος που επιλέγει το μίσθιο είναι ο μισθωτής (ενοικιαστής) και όχι ο εκμισθωτής (εταιρεία leasing)
- ✓ η διάρκεια της σύμβασης συνδέεται με την οικονομική ζωή του πράγματος, και τα μισθώματα προσδιορίζονται κατά τρόπο ανάλογο προς την τοκοχρεολυτική δόση ενός δανείου.

5.3.3 Είδη leasing

Υπάρχουν πολλές μορφές leasing, από τις οποίες οι συνηθέστερες είναι οι εξής:

Πώληση και επανεκμίσθωση

Επιλέγεται από επιχειρήσεις με υπερπαγιοποίηση του ενεργητικού. Οι επιχειρήσεις αυτές συνήθως έχουν χρηματοδοτήσει την αγορά παγίων με βραχυπρόθεσμο και όχι με μακροπρόθεσμο δανεισμό, όπως ορθολογικά επιβάλλεται. Έχοντας, λοιπόν, πρόβλημα ρευστότητας, επιλέγουν αυτή τη μορφή leasing. Δηλαδή, πωλούν τον εξοπλισμό που επιθυμούν στην εταιρεία leasing, υπό τον όρο όμως της επανεκμίσθωσής του στην επιχείρηση, δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος εξοπλισμός κρίνεται απαραίτητος για την παραγωγική τους διαδικασία.

Διασυνοριακό leasing

Διασυνοριακό leasing πραγματοποιείται όταν τα δύο τουλάχιστον από τα εμπλεκόμενα μέρη εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες.

Μοχλευμένη ή συμμετοχική μίσθωση (leveraged leasing)

Το είδος αυτό leasing εφαρμόζεται σε αντικείμενα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, π.χ. τρένα, αεροπλάνα κτλ. Η εταιρεία απολαμβάνει όλα τα φορολογικά πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την κυριότητα του εξοπλισμού (αποσβέσεις), παρόλο ότι συμμετέχει κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό στο κόστος απόκτησης αυτού του εξοπλισμού. Αυτό συμβαίνει, διότι αναγκάζεται να χρηματοδοτηθεί από μια τράπεζα και, έναντι των οφειλών της, εκχωρεί σ' αυτήν μέρος των μισθωμάτων.

Πρόγραμμα μίσθωσης-πώλησης (vendorlease program)

Διάφοροι κατασκευαστές-προμηθευτές και αντιπρόσωποι εξοπλισμού, για να αυξήσουν τις πωλήσεις τους, απευθύνονται σε εταιρείες leasing, προκειμένου να συνάπτουν χρηματοδοτικές μισθώσεις με τους δικούς τους πελάτες, ενώ ταυτόχρονα οι ίδιοι, με μια σύμβαση-πλαίσιο, θέτουν εαυτούς ως εγγυητές στις επιμέρους χρηματοδοτικές μισθώσεις. Συνήθως, υπογράφουν σύμβαση επαναγοράς του προϊόντος.

5.3.4 Πλεονεκτήματα του leasing για το μισθωτή

Όπως προαναφέρθηκε, το leasing παρουσιάζει μία αλματώδη ανάπτυξη, η οποία οφείλεται στα πλεονεκτήματα που διαθέτει έναντι των παραδοσιακών επενδυτικών δανείων.

Τα πλεονεκτήματα του leasing για το μισθωτή είναι:

- ✓ πλήρης χρηματοδότηση των παγίων
- ✓ φορολογικές ελαφρύνσεις
- ✓ βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης
- ✓ ευελιξία
- ✓ λιγότερες εξασφαλίσεις

Πλήρης χρηματοδότηση των παγίων

Πρωταρχικά το leasing είναι για την επιχείρηση μία πηγή εξεύρεσης μακροπρόθεσμων κεφαλαίων. Σε σχέση όμως με την παραδοσιακή χρηματοδότηση, όπου ο επενδυτής συνήθως καλείται να συμμετάσχει κατά ένα ποσοστό της τάξης του 30% στη χρηματοδοτική μίσθωση, ο μισθωτής έχει τη δυνατότητα χρήσης και εν τέλει απόκτησης εξοπλισμού, χωρίς να εκταμιεύσει το ποσό της δικής του συμμετοχής.

Φορολογικά πλεονεκτήματα

Τα μισθώματα που πληρώνουν οι επιχειρήσεις στις εταιρείες leasing θεωρούνται λειτουργικές δαπάνες και εκπίπτουν από το φορολογητέο τους εισόδημα σε ποσοστό 100%. Αντίθετα, σε περίπτωση τραπεζικού δανεισμού, από τις τοκοχρεολυτικές δόσεις εκπίπτουν μόνον οι τόκοι. Έτσι, ο χρήστης έχει την ευχέρεια, καθορίζοντας συντομότερη διάρκεια μίσθωσης από εκείνη που προβλέπεται από το φορολογικό νόμο για απόσβεση, να επιτύχει ουσιαστικά ταχύτερη απόσβεση του εξοπλισμού του και μεγαλύτερη φορολογική ελάφρυνση.

Για να κατανοήσουμε τα φορολογικά πλεονεκτήματα για το μισθωτή, ας εξετάσουμε τις δύο παρακάτω περιπτώσεις επενδύσεων:

Στην πρώτη περίπτωση, η επένδυση έγινε με τη δυνατότητα σύντομης απόσβεσης μέσω leasing (τριετούς διάρκειας), ενώ στη δεύτερη, οι αποσβέσεις έγιναν όπως προβλέπει ο νόμος (ενδεικτικά πενταετής απόσβεση) σε περίπτωση αγοράς με ίδια κεφάλαια.

Δεδομένα:

- ✓ αξία κτήσης εξοπλισμού € 15.000
- ✓ διάρκεια leasing τριετής, μισθώματα ετήσια
- ✓ απόσβεση με βάση τις φορολογικές διατάξεις γραμμική, πενταετής δηλαδή, ετήσιος συντελεστής απόσβεσης 20%
- ✓ κόστος ευκαιρίας 3,20%, δηλαδή όσο η υποτιθέμενη ετήσια απόδοση των ΕΓΕΔ (Εντόκων Γραμματίων Ελληνικού Δημοσίου) διάρκειας 1 έτους.

Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτής της περίπτωσης, πρόκειται να υπάρξει φορολογική ελάφρυνση για την εταιρεία είτε από την εμφάνιση των μισθωμάτων στα λειτουργικά έξοδα στην πρώτη περίπτωση είτε από τον υπολογισμό των προβλεπόμενων αποσβέσεων στη δεύτερη περίπτωση. Οι φορολογικές αυτές ελαφρύνσεις πρόκειται να κατανεμηθούν τα επόμενα έτη.

Πώς όμως θα υπολογιστεί η φορολογική ελάφρυνση της εταιρείας, εφόσον επιλέξει την επιτάχυνση της απόσβεσης κατά 2 έτη, μέσω leasing;

Για να συγκρίνουμε την ελάφρυνση της εταιρείας σε σημερινές τιμές μέσω των δύο διαφορετικών περιπτώσεων επενδύσεων θα χρησιμοποιήσουμε το συντελεστή παρούσας αξίας που είναι:

$$\text{συντελεστής παρούσας αξίας} = \frac{1}{(1+r)^n}$$

όπου:

r = επιτόκιο που επικρατεί στην αγορά, π.χ. ΕΓΕΔ (κόστος ευκαιρίας χρήματος)

n= ο αριθμός των χρονικών περιόδων

A. Υπολογισμός φορολογικής ελάφρυνσης μέσω leasing

Περίοδοι (1)	Συντελεστής Απόσβεσης (2)	Ύψος Απόσβεσης (3) (2) χ 15.000	Συντελεστής Παρούσης Αξίας (4)	Παρούσα Αξία (5)=(3) χ (4)
1	33%	5.000	0,97	4.850
2	33%	5.000	0,94	4.700
3	33%	5.000	0,92	<u>4.550</u>
				14.100

B. Υπολογισμός φορολογικής ελάφρυνσης με βάση τους συντελεστές του φορολογικού νόμου π.χ. 20%

Περίοδοι (1)	Συντελεστής Απόσβεσης (2)	Ύψος Απόσβεσης (3) (2) χ 15.000	Συντελεστής Παρούσης Αξίας (4)	Παρούσα Αξία (5)=(3) χ (4)
1	20%	3.000	0,97	2.910
2	20%	3.000	0,94	2.820
3	20%	3.000	0,91	2.730
4	20%	3.000	0,88	2.640
5	20%	3.000	0,85	<u>2.550</u>
				13.650

Επομένως, στην περίπτωση της απόκτησης του παγίου μέσω leasing η φορολογική ελάφρυνση θα είναι μεγαλύτερη κατά 450 ή σε ποσοστό 3,3%.

Η παραπάνω διαφορά θα ήταν μεγαλύτερη, αν ο συντελεστής φορολογικής απόσβεσης ήταν μικρότερος, π.χ. 10%, και η χρηματοδοτική μίσθωση παρέμενε τριετής.

Όπως είδαμε στην εξέταση περίπτωσης, οι επιχειρηματίες έχουν μέσω του leasing τη δυνατότητα να καταναίμουν, ανάλογα με τον τρόπο που τους συμφέρει, τις φορολογικές ελαφρύνσεις που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη επένδυση.

Βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης

Ο επενδυτής, με τη δυνατότητα που του παρέχει το leasing, μπορεί να ανανεώνει τον εξοπλισμό του χωρίς να διαταράσσεται ουσιαστικά η ρευστότητα της επιχείρησης, πράγμα που θα συνέβαινε σε περίπτωση απόκτησης παγίου μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις μεταβολές που επιφέρει στα στοιχεία του ισολογισμού και στο δείκτη ρευστότητας μιας επιχείρησης η απόκτηση παγίου μέσω τραπεζικού δανεισμού ή leasing.

Έστω ο ισολογισμός της επιχείρησης Α έχει ως εξής:

Ενεργητικό		Παθητικό	
Πάγιο Ενεργητικό	10.000	Ιδια Κεφάλαια	8.000
Κυκλοφορούν Ενεργητικό (εκτός από διαθέσιμα)	3.000	Μακρ. Υποχρ.	4.000
Διαθέσιμα	3.000	Βραχ. Υποχρ	4.000
	16.000		16.000
Δείκτης ρευστότητας	κυκλοφορούν Βραχ. Υποχρ.	= 6.000 4.000	= 1,5

Εάν η επιχείρηση αγοράσει μηχάνημα αξίας 9.000 τότε το ύψος

του τραπεζικού δανεισμού θα ανέλθει στο 70% της αξίας του μηχανήματος, δηλαδή 6.300 και το υπόλοιπο 2.700 θα αποτελεί την ίδια συμμετοχή της επιχείρησης.

Ο παραπάνω ισολογισμός θα διαμορφωθεί ως εξής:

Ενεργητικό		Παθητικό	
Πάγιο Ενεργητικό	19.000	Ιδια Κεφάλαια	8.000
Κυκλοφορούν ενεργητικό (εκτός από διαθέσιμα)	3.000	Μακρ. Υποχρ.	10.300
Διαθέσιμα (3.000-2.700)	300	Βραχ. Υποχρ.	4.000
	22.300		22.300

$$\text{Δείκτης ρευστότητας} = \frac{3.300}{4.000} = 0,82$$

Εάν η επιχείρηση τώρα, αντί να πάρει δάνειο, προσφύγει στη μέθοδο της χρηματοδοτικής μίσθωσης του μηχανήματος αξίας 9.000 (μηνιαίο μίσθωμα έστω 150), τότε ο ισολογισμός της θα έχει ως εξής:

Ενεργητικό		Παθητικό	
Πάγιο Ενεργητικό	10.000*	Ιδια κεφάλαια	7.850
Κυκλοφορούν ενεργ. (εκτός από διαθέσιμα)	3.000	Μακρ. Υποχρ.	4.000
Διαθέσιμα (3.000-150)	2.850**	Βραχ. Υποχρ.	4.000
	15.850		15.850

* λόγω του ότι η κυριότητα του παγίου στοιχείου, όταν αποκτάται μέσω leasing, δεν περιέρχεται στο μισθωτή, δεν αναφέρεται στα πάγια στοιχεία της επιχείρησης παρά μόνο στους λογαριασμούς τάξεως του ισολογισμού.

**υποθέτουμε ότι το μίσθωμα προκαταβάλλεται

$$\text{Δείκτης ρευστότητας:} = \frac{5.850}{4.000} = 1,46$$

Επομένως, η ρευστότητα της επιχείρησης ελάχιστα διαφοροποιήθηκε κατά την απόκτηση παγίου με leasing σε αντίθεση προς την τραπεζική χρηματοδότηση, όπου η επιχείρηση αναγκάστηκε να εκταμιεύσει την ίδια συμμετοχή.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την περίπτωση του με πώληση και επανεκμίσθωση όχι μόνο δεν επιβαρύνεται η ρευστότητα αλλά επιτυγχάνεται και βελτίωσή της.

Ευελιξία

Ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει ένα πάγιο της προτίμησής του, αποπληρώνοντάς το σύμφωνα με τις δυνατότητες που του καθορίζει το ταμιακό του πρόγραμμα. Έχει ακόμη τη δυνατότητα, εφόσον το πάγιο αυτό δεν ανταποκρίνεται πλέον στις απαιτήσεις του, να το επιστρέψει στην εταιρεία leasing αντικαθιστώντας το με ένα καταλληλότερο, αναπροσαρμόζοντας βέβαια το μίσθωμα.

Λιγότερες εξασφαλίσεις

Κατά κανόνα δεν απαιτείται εμπράγματη εξασφάλιση, δεδομένου ότι την κυριότητα μέχρι την αποπληρωμή των μισθωμάτων την έχει η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης, η οποία μπορεί ακόμη και χωρίς δικαστική απόφαση να αφαιρέσει το μίσθιο από την κατοχή του μισθωτή.

5.3.5 Πλεονεκτήματα του leasing για την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης

Τα πλεονεκτήματα για την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι:

- ✓ προσέλκυση παραγωγικών εργασιών
- ✓ ευνοϊκοί όροι συνεργασίας με τους πωλητές των παγίων
- ✓ μειωμένος χρηματοδοτικός κίνδυνος
- ✓ αυξημένες φορολογικές ελαφρύνσεις

Προσέλκυση παραγωγικών εργασιών

Η τράπεζα αποκτά τη δυνατότητα προώθησης ενός ευρέος φάσματος τραπεζικών εργασιών στους πελάτες της θυγατρικής της εταιρείας leasing.

Ευνοϊκοί όροι συνεργασίας με τους πωλητές των παγίων

Δεδομένου ότι και οι πωλητές των παγίων επιθυμούν την προώθηση των εμπορευμάτων τους μέσω των εταιρειών leasing, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν συνεργασίες με οφέλη και για τις δύο πλευρές.

Μειωμένος χρηματοδοτικός κίνδυνος

Η εταιρεία leasing, ως κάτοχος του παγίου στοιχείου, σε περίπτωση που ο μισθωτής δεν ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του, έχει τη δυνατότητα να το αφαιρέσει άμεσα από τη χρήση του, χωρίς να εμπλακεί στις διαδικασίες που προβλέπονται, όταν το πάγιο στοιχείο ανήκει στην επιχείρηση.

Αυξημένες φορολογικές ελαφρύνσεις

Σύμφωνα με το Νόμο 1665/86 (άρθρο 6), οι εταιρείες leasing έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν αποσβέσεις για τα πάγια στοιχεία που αποκτούν για λογαριασμό τρίτων ίσες με εκείνες που θα διενεργούσαν οι πελάτες τους, αν αποκτούσαν οι ίδιοι τα συγκεκριμένα πάγια. Η ρύθμιση αυτή επιτρέπει στις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης να μειώνουν σημαντικά τα προς φορολόγηση κέρδη.

5.3.6 Σύγκριση κόστους leasing-κόστους χρηματοδότησης

Μετά από όσα προαναφέρθηκαν είναι εύλογο το παρακάτω ερώτημα: Ποιους τελικά επιχειρηματίες συμφέρει η επιλογή της απόκτησης παγίων στοιχείων μέσω leasing αντί του παραδοσιακού τραπεζικού δανεισμού;

Για τη σύγκριση αυτή υπολογίζουμε τις «καθαρές εκροές», τις δαπάνες δηλαδή που συνεπάγεται για την επιχείρηση η προσφυγή σε μια από τις πιο πάνω εναλλακτικές δυνατότητες.

Κατόπιν, με τη μέθοδο της παρούσας αξίας υπολογίζουμε τη σημερινή αξία των μελλοντικών της εκροών και προβαίνουμε στη σύγκριση.

Ακόμη, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η επιλογή της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι τόσο συμφερότερη όσο είναι:

- ✓ χαμηλότερος ο συντελεστής απόσβεσης του εξοπλισμού
- ✓ βραχύτερη η διάρκεια της μίσθωσης
- ✓ αραιότερη η συχνότητα των μισθωμάτων
- ✓ υψηλότερος ο φορολογικός συντελεστής αδιανέμητων κερδών

5.4 ΕΓΓΥΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

5.4.1 Έννοια

Η εγγυητική επιστολή είναι το ιδιωτικό έγγραφο με το οποίο η τράπεζα, που λειτουργεί ως εγγυητής, υπεισέρχεται στη σχέση δύο άλλων μερών, δικαιούχου (δανειστή) και εντολέα (πρωτοφειλέτη), για να διασφαλίσει τον πρώτο (δανειστή) έναντι κάποιου επιζήμιου γεγονότος, που πιθανόν να προκύψει λόγω υπαιτιότητας του δευτέρου (πρωτοφειλέτη).

Πρόκειται για μία ιδιαίτερα επιθυμητή εργασία για τις τράπεζες δεδομένου ότι:

- ✓ χωρίς εκταμίευση κεφαλαίων, όπως συμβαίνει με τις άμεσες χρηματοδοτήσεις, εξάγονται σημαντικές ωφέλειες
- ✓ μέσω των εγγυητικών επιστολών επιτυγχάνεται, συνήθως, και η προσέλκυση άλλων παραγωγικών εργασιών.

Η εγγυητική επιστολή είναι προϊόν της πρακτικής των συναλλαγών και δεν υπάρχει ειδική νομοθετική ρύθμιση, δεδομένου ότι καλύπτεται από τα άρθρα 847-870 του Αστικού Κώδικα περί εγγύησης.

Η εγγυητική επιστολή είναι, όπως και η εγγύηση, μια ετεροβαρής σύμβαση, προβλέπει δηλαδή μόνο υποχρεώσεις για τον εγγυητή και μόνο δικαιώματα για το δικαιούχο, όμως διαφέρει από αυτήν στα εξής σημεία:

- ✓ η υποχρέωση που αναλαμβάνει ο εγγυητής, στην περίπτωση μας η τράπεζα, είναι πάντα χρηματική, ανεξάρτητα από το είδος της υποχρέωσης που έχει αναλάβει εκείνος υπέρ του οποίου εκδόθηκε (προμήθεια εμπορεύματος, καλή εκτέλεση έργου κτλ.)
- ✓ η εγγυητική επιστολή έχει αφηρημένο χαρακτήρα, δηλαδή ο εκδότης της δεν υποχρεούται να ερευνήσει το έγκυρο ή υπαρκτό της σχέσης δικαιούχου-πρωτοφειλέτη ή ακόμη αν η υποχρέωση του πρωτοφειλέτη δεν εκπληρώθηκε από λόγους ανωτέρας βίας κτλ.

Δεδομένου ότι οι εγγυητικές επιστολές, από άποψη κινδύνου, εξομοιώνονται προς τις χρηματοδοτήσεις, η έκδοσή τους υπόκειται στους

περιορισμούς που ισχύουν γενικά και έχουν ήδη αναφερθεί. Εκτός από τις περιπτώσεις αυτές, όμως, δεν επιτρέπεται να εκδοθεί η εγγυητική επιστολή και όταν:

- ✓ υπάρχει υπόνοια ότι με την εγγυητική επιστολή καλύπτεται, με οποιονδήποτε τρόπο, συναλλαγή εξωτραπεζικού δανεισμού
- ✓ η έκδοσή της έχει στόχο να καλύψει ζημιές που πιθανόν να προκύψουν από συναλλαγματικές διαφορές ή μεταβολές σε διάφορους δείκτες του τιμαρίθμου.

Οι παραπάνω δεσμεύσεις δεν ισχύουν σε περίπτωση που σε εξασφάλιση της αιτούμενης εγγυητικής επιστολής παραχωρηθεί προς ενεχύραση ισόποση κατάθεση σε δραχμές, συνάλλαγμα ή τίτλους του δημοσίου.

Παράδειγμα

Εμφανίζεται στην τράπεζα Ψ ο πελάτης κ. Ιατρού, έμπορος ιατρικών μηχανημάτων, και δηλώνει ότι ανακηρύχτηκε μειοδότης σε ένα διαγωνισμό που έγινε στις 17.9.1996 για την προμήθεια ενός ακτινολογικού μηχανήματος συγκεκριμένου τύπου. Για το λόγο αυτό το Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Βόλου, που είχε προκηρύξει το διαγωνισμό, του ζήτησε, κατά την ημερομηνία που θα υπογραφεί μεταξύ τους η σχετική σύμβαση, να προσκομίσει εγγυητική επιστολή τράπεζας συγκεκριμένου ποσού για την **καλή** και **εμπρόθεσμη** εκτέλεση των όρων της εν λόγω συμβάσεως.

Το Νοσοκομείο, λοιπόν, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο κ. Ιατρού θα εκτελέσει την υποχρέωση που ανέλαβε, να τους προμηθεύσει δηλαδή το συγκεκριμένο μηχάνημα σύμφωνα με τους όρους που προέβλεπε η σύμβαση, όπως προθεσμία παράδοσης, επιπλέον εξαρτήματα, τρόπος συντήρησης κτλ., έθεσε ως όρο συνεργασίας την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής από τράπεζα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το ύψος της εγγυητικής επιστολής εκτιμάται από το δικαιούχο (νοσοκομείο) ανάλογα με τη ζημία που θα υποστεί, εάν ο πελάτης μας κ. Ιατρού φανεί ασυνεπής στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει απέναντί του.

Η τράπεζα, με την έκδοση της εγγυητικής επιστολής, ανέλαβε τη δέσμευση, σε περίπτωση μη τήρησης των συμφωνημένων όρων μεταξύ του πελάτη της και του νοσοκομείου, να πληρώσει στο δεύτερο ορισμένο ποσό, αυτό της εγγυητικής επιστολής.

Δημιουργείται, λοιπόν, μια τριμερής σχέση, με εμπλεκόμενα μέρη τα παρακάτω:

1. **εγγυητής**, είναι η τράπεζα που εκδίδει την εγγυητική επιστολή
2. **εντολέας ή πρωτοφειλέτης**, είναι εκείνος υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγυητική επιστολή. Σημειώνουμε εδώ ότι υπάρχει περίπτωση να είναι άλλος ο πρωτοφειλέτης και άλλος ο εντολέας και
3. **δικαιούχος ή δανειστής**, είναι το πρόσωπο που τελικά διασφαλίζεται με την έκδοση της εγγυητικής επιστολής.

5.4.2 Χαρακτηριστικά στοιχεία της εγγυητικής επιστολής

Προκειμένου να εξετάσουμε τα χαρακτηριστικά στοιχεία μιας εγγυητικής επιστολής, ας δούμε μια μελέτη περίπτωσης:

Αθήνα 20.2.2002 1

2	Προς το ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ ΜΙΧΑΛΩΝ 8 ΧΙΟΣ
	3 ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΡΙΘ. 12345678 ΔΙΑ ΕΥΡΩ 9.700.-
	Κύριοι
4	Εχουμε την τιμή να σας γνωστοποιήσουμε με την παρούσα ότι σας εγγυόμαστε
5	ανεπιφύλακτα, παραιτούμενοι από το ενεργήματα της διζήσεως, υπέρ της
	ΤΡΟΦΗ Α.Ε. ΛΕΩΦ. ΣΥΓΓΡΟΥ 20 ΑΘΗΝΑ και μέχρι του ποσού των
	€ 9.700.- (ΕΥΡΩ ΕΝΝΙΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΕΠΤΑΚΟΣΙΩΝ) 6
	στο οποίο και μόνο περιορίζεται η εγγύησή μας, για την καλή εκτέλεση υπο-
	γραφησμένης συμβάσεως για τη σίτιση των φοιτητών του τμήματος Διοίκη-
	σης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Χίο. 7
	Το παραπάνω ποσό τηρούμε στη διάθεσή σας και θα σας το καταβάλουμε χω-
	ρίς αντίρρηση και απροφάσιστα, συνολικά ή μερικά, μέσα σε τρεις ημέρες
	από την έγγραφη προς εμάς δήλωσή σας σχετικά με τη συνολική ή τη μερική
	κατάπτωση της παρούσας και με την επιστροφή της σε μας.
	Η παρούσα ισχύει αποκλειστικά και μόνο μέχρι την 31η Αυγούστου 2002, 8
	μετά την πάροδο της οποίας προθεσμίας και εφόσον στο μεταξύ δεν περιέλ-
	θει στα χέρια μας έγγραφη αξίωσή σας επί του ποσού της εγγυήσεως, η πα-
	ρούσα εγγυητική επιστολή θεωρείται αυτοδίκαια άκυρη και ανίσχυρη.
	Σημειώστε παρακαλούμε ότι το συνολικό ποσό των Εγγυητικών Επιστολών
	που χορήγησε η Τράπεζά μας προς το Δημόσιο ή τα Ν.Π.Δ.Δ. και είναι σε
	ισχύ, συμπεριλαμβανομένης και της παρούσας, δεν υπερβαίνει το καθορι-
	σμένο από την Υπουργική Απόφαση 2055300/8438/0025/6.9.95 για την Τρά-
	πεζά μας όριο. 9
	ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. (υπογραφές)
	No 22-123456

Τα κύρια χαρακτηριστικά της παραπάνω εγγυητικής επιστολής είναι τα παρακάτω:

1. ημερομηνία έκδοσης

Καλό είναι να αναγράφεται ολογράφως για την αποφυγή παρερμηνειών, ειδικά σε σχέση με τον τρόπο που γράφεται στα αγγλικά, π.χ. 12 Φεβρουαρίου 2002 αντί 12.2.2002.

2. δικαιούχος της εγγυητικής επιστολής

Είναι το νομικό ή φυσικό πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται η εγγυητική επιστολή. Αν είναι νομικό πρόσωπο, γράφουμε την πλήρη επωνυμία του καθώς και τη διεύθυνσή του. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν είναι το δημόσιο ή δημόσιος οργανισμός αλλά ιδιώτης (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), ελέγχουμε μήπως η έκδοση της συγκεκριμένης εγγυητικής επιστολής είναι ανεπίτρεπτη, σύμφωνα με όσα έχουν προαναφερθεί.

Το δημόσιο και οι δημόσιοι οργανισμοί είναι οι συνηθέστεροι λήπτες εγγυητικών επιστολών, καθώς και οι βασικοί παράγοντες καθιέρωσής τους ως τραπεζικού θεσμού. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις επιβάλλεται νομοθετικά ότι, προκειμένου να συμμετάσχει κάποιος σε δημόσιο διαγωνισμό για την προμήθεια διαφόρων ειδών ή για την εκτέλεση κάποιου δημόσιου έργου, πρέπει η προσφορά του να συνοδεύεται από εγγυητική επιστολή τράπεζας.

3. αριθμός μητρώου εγγυητικής επιστολής

Είναι ο αύξων αριθμός καταχώρισης της εγγυητικής επιστολής σε ειδικό μητρώο που τηρεί η τράπεζα. Συνήθως, ως μητρώο τα καταστήματα των τραπεζών τηρούν ένα αντίγραφο της εγγυητικής επιστολής. Σε ιδιαίτερο μητρώο και με διαφορετική αύξουσα αρίθμηση τηρούνται εγγυητικές ανάλογα με το λήπτη τους (π.χ. ιδιώτες, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κτλ.).

4. ανεπιφύλακτη δήλωση εγγυητή

Η δήλωση εγγύησης της τράπεζας αναφέρεται συνήθως με τις παρακάτω εκφράσεις:

- ✓ «εγγυώμεθα προς υμάς ανεκκλήτως και ανεπιφυλάκτως» (δηλαδή, δεν λαμβάνουμε υπόψη μας τυχόν ενστάσεις ή αντιρρήσεις του εντολέα)
- ✓ «παραιτούμεθα από το ευεργέτημα της διζήσεως»

- ✓ «παραιτούμεθα από το δικαίωμα της διαιρέσεως»
- ✓ επίσης στα κείμενα των εγγυητικών επιστολών οι εκδότριες Τράπεζες αναφέρουν ρήτρες όπως: «Θα καταβάλουμε το αιτούμενο ποσό εντός τριών ημερών μετά από σχετική έγγραφη ειδοποίησή σας», «χωρίς να εξετάσουμε το βάσιμον ή μη της αιτίας» κτλ.

Όλες αυτές οι ρήτρες έχουν στόχο την ενίσχυση του κύρους των παρεχόμενων εγγυήσεων, και έτσι ο δικαιούχος εξασφαλίζεται αφενός λόγω του μεγέθους και της φερεγγυότητας της εκδότριας τράπεζας αφετέρου διότι η διαδικασία είσπραξης σε περίπτωση κατάρπτωσης είναι άμεση.

5. εντολέας της εγγυητικής επιστολής

Ο εντολέας μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, αναφέρονται δε τα πλήρη στοιχεία της επωνυμίας του, η διεύθυνση και το αντικείμενο δραστηριότητάς του.

Κατά κανόνα ο εντολέας είναι το ίδιο πρόσωπο με τον πρωτοφειλέτη, είναι δυνατόν όμως να είναι και διαφορετικά πρόσωπα. Ο δικαιούχος, πάντως, μπορεί και να αγνοεί στην περίπτωση αυτή ποιος είναι ο εντολέας, δεδομένου ότι η διασφάλισή του προέρχεται από την εγγυητική επιστολή και την αξιοπιστία της τράπεζας. Αντίθετα, η διασφάλιση της τράπεζας εξαρτάται κυρίως από τη φερεγγυότητα του εντολέα, διότι σε περίπτωση κατάρπτωσης αυτή ασκείται αναγωγικό της δικαίωμα μόνο εναντίον του και όχι εναντίον εκείνου υπέρ του οποίου εκδόθηκε η εγγυητική επιστολή, δηλαδή του πρωτοφειλέτη.

Σε περίπτωση που ο εντολέας είναι νομικό πρόσωπο, θα πρέπει οπωσδήποτε να προηγηθεί γνωμάτευση της νομικής μας υπηρεσίας για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων της εταιρείας και για το αν το καταστατικό της επιτρέπει την παροχή εντολής για την έκδοση εγγυητικών επιστολών υπέρ τρίτων.

Ειδικά για τις ανώνυμες εταιρείες, και στην περίπτωση που αυτές επιθυμούν να δώσουν εντολή για έκδοση εγγυητικής επιστολής υπέρ κάποιου τρίτου προσώπου, θα πρέπει:

- ✓ να προβλέπεται η παροχή εγγυήσεων από το καταστατικό

- ✓ να έχει ληφθεί απόφαση του Δ.Σ. της εταιρείας, στην οποία να φαίνεται σαφώς ότι η εγγύηση παρέχεται για σκοπό σύμφωνο προς τις επιδιώξεις της και
- ✓ να δίνεται ρητή εντολή για την έκδοση της εγγυητικής επιστολής.

Σε πολλές περιπτώσεις οι τράπεζες, προκειμένου να εξασφαλιστούν καλύτερα, ζητούν περισσότερους εντολείς. Στην περίπτωση αυτή τίθεται ειδική ρήτρα, σύμφωνα με την οποία αποδέχονται ότι ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρον έκαστος.

6. ποσό της εγγυητικής επιστολής

Προσδιορίζει το ακριβές ύψος της υποχρέωσης της τράπεζας. Μπορεί να αναφέρεται σε δραχμές ή και σε ξένο νόμισμα, όταν η εγγυητική απευθύνεται σε οίκο του εξωτερικού. Το ποσό αναγράφεται συνήθως αριθμητικώς αλλά και ολογράφως και η τράπεζα δηλώνει ότι εγγυάται μέχρι το ποσό αυτό και «όχι πέραν τούτου».

7. αντικείμενο της εγγυητικής επιστολής

Είναι ο σκοπός γιο τον οποίον αυτή εκδόθηκε. Πρέπει να γίνεται σαφής η διατύπωση του αντικειμένου π.χ. «για την πληρωμή των τάδε εμπορευμάτων όπως ακριβώς περιγράφονται στο προτιμολόγιο Νο 23 της 25.2.02».

Έτσι η τράπεζα διευκολύνεται να εξετάσει αν η έκδοση της εγγυητικής αυτής είναι επιτρεπτή αλλά και αποφεύγονται τυχόν παρερμηνείες σε περίπτωση που ζητηθεί η κατάπτωσή της.

Σε ότι αφορά το κείμενο της εγγυητικής, αυτό δεν το επιβάλλει ο εγγυητής (τράπεζα), αλλά διαμορφώνεται από τη συμφωνία των δύο άλλων μερών: δικαιούχου-πρωτοφειλέτη. Οι τράπεζες, πάντως, με τη συνδρομή των νομικών τους υπηρεσιών έχουν καταλήξει σε τυποποιημένα κείμενα που καλύπτουν συνήθεις περιπτώσεις εγγυητικών επιστολών. Τα κείμενα αυτά γίνονται κατά κανόνα δεκτά από τους ενδιαφερομένους, είναι δυνατόν όμως ο δικαιούχος να απαιτήσει ειδικό κείμενο.

8. Λήξη της εγγυητικής επιστολής

Θεωρείται η τελευταία μέρα της ισχύος της. Πάντως το άρθρο 866 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι «εκείνος που εγγυήθηκε για ορισμένο μόνο χρόνο ελευθερώνεται από την εγγύηση, αν ο δανειστής δεν επιδιώξει δικαστικώς την απαίτησή του μέσα σε ένα μήνα από την πάροδο αυτού του χρόνου και δεν συνεχίσει τη σχετική διαδικασία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση».

Ανάλογα με το χρόνο λήξης τους οι εγγυητικές επιστολές διακρίνονται σε:

- ✓ τακτής λήξης και
- ✓ αορίστου χρόνου

Τακτής λήξης

Στις εγγυητικές τακτής λήξης αναφέρεται η ρήτρα: «Η παρούσα εγγυητική επιστολή ισχύει μέχρι (ημερομηνία αριθμητικώς και ολογράφως) μετά την πάροδο της οποίας προθεσμίας και εφόσον εν τω μεταξύ χρόνω δεν ήθελε περιέλθει εις χείρας μας έγγραφος αξίωσίς σας επί του ποσού της εγγυήσεως η παρούσα εγγυητική επιστολή θεωρείται αυτοδικαίως άκυρος και ανίσχυρος, ανεξαρτήτως της επιστροφής η μη εις χείρας μας του πρωτοτύπου αυτής».

Αορίστου χρόνου

Στις εγγυητικές αορίστου χρόνου αναφέρεται η ρήτρα: «η εγγύηση ισχύει μέχρις επιστροφής της εις χείρας μας ή μέχρι εγγράφου δηλώσεως υμών περί απαλλαγής μας».

Οι τράπεζες, αν και δεν το επιτυγχάνουν πάντα, προσπαθούν να αποφεύγουν έκδοση εγγυητικών επιστολών με αόριστη λήξη. Η διατύπωση αυτή είναι δυσμενής και για την τράπεζα αλλά και για τον εντολέα, ο οποίος εξαρτάται από τη διάθεση του δικαιούχου και πολλές φορές χρεώνεται άσκοπα με προμήθειες.

9. βεβαίωση της τράπεζας ότι το όριό της για έκδοση εγγυητικών επιστολών δεν έχει ξεπεραστεί.

Με υπουργική απόφαση καθορίζεται το ανώτατο όριο στο οποίο μπορεί να φθάσει το συνολικό ποσό των εγγυητικών επιστολών κάθε τράπεζας.

5.4.3 Ακύρωση και κατάπτωση εγγυητικών επιστολών

Η εγγυητική επιστολή παύει να ισχύει στις παρακάτω περιπτώσεις:

- ✓ όταν επιστραφεί από τον εντολέα
- ✓ όταν επιστραφεί από το δικαιούχο με επιστολή περί απαλλαγής της εγγυήτριας τράπεζας
- ✓ όταν δηλωθεί εγγράφως από το δικαιούχο ότι μας απαλλάσσει από κάθε υποχρέωση
- ✓ μετά την παρέλευση της ημερομηνίας, που ορίζεται ως τακτή ημερομηνία λήξης
- ✓ λόγω παραγραφής του δικαιώματος να απαιτήσει ο δικαιούχος την εγγύηση από τον εγγυητή (εικοσαετής παραγραφή)
- ✓ σε περίπτωση κατάπτωσής της.

Η κατάπτωση είναι η ενεργοποίηση της εγγυητικής επιστολής, είναι δηλαδή η κατόπιν εγγράφου αιτήματος του δικαιούχου εμπρόθεσμη απαίτηση του ορισμένου ποσού που αναφέρεται από τον εγγυητή στο σώμα της επιστολής.

Το ποσό αυτό είναι υποχρεωμένος να το πληρώσει ο εγγυητής αμέσως, δεδομένου ότι κατά την έκδοσή της έχει δεσμευτεί ότι δεν θα προβάλει ενστάσεις ή αντιρρήσεις και δεν θα ερευνηθεί το νόμιμο της αξίωσης.

Τα αιτήματα κατάπτωσης θα πρέπει να διαβιβάζονται στις αρμόδιες νομικές υπηρεσίες, ώστε να έχουμε τη σχετική γνωμάτευση και τις οδηγίες τους. Μετά από την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής, η τράπεζα-εγγυητής αποκτά εξ αναγωγής δικαίωμα να απαιτήσει από τον εντολέα το ποσό που κατέβαλε εντόκως με τις διαδικασίες που ακολουθούνται σε όλα τα δάνεια που εμφανίζουν καθυστέρηση στην αποπληρωμή τους.

5.4.4 Κατηγορίες εγγυητικών επιστολών

Οι εγγυητικές επιστολές διαφοροποιούνται ως προς τον κίνδυνο που αναλαμβάνει η εγγυήτρια τράπεζα και έτσι διακρίνονται σε εγγυητικές με χαμηλό ή και ανύπαρκτο βαθμό κινδύνου και σε εγγυητικές υψηλού κινδύνου, που εξομοιώνονται με χρηματοδότηση. Έτσι, διακρίνουμε τις εξής κατηγορίες:

1. Α΄ κατηγορίας ή εγγυητική επιστολή συμμετοχής
2. Β΄ κατηγορίας ή εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης και
3. Γ΄ κατηγορίας ή εγγυητική επιστολή πληρωμής

Α΄ κατηγορίας ή εγγυητικές επιστολές συμμετοχής

Εκδίδονται συνήθως κατ' απαίτηση του δημοσίου και των δημοσίων οργανισμών και προκειμένου να συμμετάσχει κάποιος σε δημόσιο διαγωνισμό. Το δημόσιο απαιτεί την έκδοση εγγυητικών επιστολών αφενός για να λάβει ενδείξεις για τη φερεγγυότητα των συμμετεχόντων αφετέρου επιδιώκοντας να καλύψει τυχόν ζημιά στην περίπτωση που, ενώ κατακυρώθηκε σε κάποιον ο διαγωνισμός, αυτός υπαναχώρησε και δεν προσήλθε να υπογράψει τη σχετική σύμβαση εντός της προθεσμίας που είχε οριστεί.

Οι εγγυητικές επιστολές αυτού του τύπου ενέχουν χαμηλό βαθμό κινδύνου για τους εγγυητές.

Β΄ κατηγορίας ή εγγυητικές καλής εκτέλεσης

Εκδίδονται, αφού έχει ανατεθεί σε κάποιον ένα έργο, μια παραγγελία κτλ., για να καλύψουν την καλή και εμπρόθεσμη εκτέλεση των όρων που έχουν αναληφθεί με τη σύμβαση ανάθεσης.

Οι εγγυητικές επιστολές αυτού του τύπου ενέχουν μεγαλύτερο βαθμό κινδύνου για τους εγγυητές.

Γ' κατηγορίας ή εγγυητικές επιστολές πληρωμής

Είναι οι κατ' εξοχήν υψηλού κινδύνου εγγυητικές επιστολές, διότι, σε αντίθεση με τις παραπάνω, καλύπτουν αποκλειστικά χρηματική συναλλαγή (πληρωμή).

Ενδεικτικές περιπτώσεις εγγυητικών επιστολών Γ' κατηγορίας είναι αυτές που εκδίδονται για:

- ✓ αντικατάσταση δεκάτων επί συμβάσεων εκτέλεσης τεχνικών έργων
- ✓ την πληρωμή της αξίας επί πιστώσει αγοραζόμενων ειδών από τον ΟΔΔΥ ή άλλους οργανισμούς του δημοσίου,
- ✓ την εμπρόθεσμη πληρωμή της αξίας εμπορευμάτων α' υλών εισαγόμενων ή αγοραζόμενων γενικά επί πιστώσει
- ✓ την πληρωμή δασμών και φόρων στα τελωνεία
- ✓ την ανάληψη προκαταβολών κτλ.

5.4.5 Διαδικασία έκδοσης εγγυητικής επιστολής

Η διαδικασία έκδοσης μιας εγγυητικής επιστολής περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες:

- ✓ Παραλαμβάνει η τράπεζα αίτημα του πελάτη με όσα συμπληρωματικά στοιχεία επιθυμεί, προκειμένου να διαπιστώσει εάν αυτή η εγγυητική είναι νόμιμη να εκδοθεί.
- ✓ Ο πελάτης υπογράφει την αίτηση, που αποτελεί συγχρόνως και υπεύθυνη δήλωση για την ακρίβεια των στοιχείων που δηλώνει αλλά και αναγνώριση του κειμένου της εγγυητικής επιστολής.
- ✓ Εξετάζουμε εάν έχει η τράπεζα ευχέρεια σαν κατάσταση να εκδώσει την εγγυητική επιστολή (οι εγγυητικές επιστολές, αν και δεν είναι άμεσες χρηματοδοτήσεις, εκδίδονται μέσα στα περιθώρια ευχερειών των καταστημάτων) ή αλλιώς απευθύνεται με αίτημά της στην κεντρική υπηρεσία για την εφάπαξ χορήγηση εγγυητικής επιστολής ή για τον καθορισμό ορίων εκδόσεως εγγυητικών επιστολών.

- ✓ Εξετάζει τη φερεγγυότητα του εντολέα, την αποδοτικότητά του, το ύψος των οφειλών του και τέλος τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων (εφόσον ο εντολέας είναι νομικό πρόσωπο).
- ✓ Εξετάζει τη δυνατότητα υλοποίησης της αναλαμβανόμενης υποχρεώσεως.
- ✓ Εξετάζει τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις.
- ✓ Υπογράφεται η σύμβαση της εγγυητικής επιστολής από τον εντολέα και τυχόν συνεντολέα και εγγυητή.
- ✓ Λογίζεται και εισπράττεται η αναλογούσα προμήθεια. Η προμήθεια των εγγυητικών επιστολών λογίζεται από την τράπεζα κατά τρίμηνο αδιαίρετο ως ποσοστό επί του ισχύοντος ποσού της εγγυητικής επιστολής ή ως ελάχιστο ποσό προμήθειας, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το ποσό της εγγυητικής επιστολής είναι πολύ μικρό.
- ✓ Το ποσό της προμήθειας προκαταβάλλεται από τον εντολέα στην αρχή του κάθε τριμήνου, διαφορετικά οφείλεται έντοκα με επιτόκιο υπερημερίας. Σχετική δέσμευση περί της προμήθειας υπογράφει ο εντολέας στην αίτηση-σύμβαση της εγγυητικής επιστολής. Δικαίωμα είσπραξης προμήθειας έχει η τράπεζα καθόλο το διάστημα που διαρκεί η ισχύς της εγγυητικής επιστολής.

Με παλαιότερες αποφάσεις είχαν αρχικά καθοριστεί ως ανώτατα όρια είσπραξης προμήθειας τα παρακάτω:

- 0,50% για εγγυητική επιστολή συμμετοχής Α' κατηγορίας
- 0,75% για εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης όρων σύμβασης Β' κατηγορίας και
- 1,25% για εγγυητική επιστολή προκαταβολής, αντικατάστασης δεκάτων κτλ. Γ' κατηγορίας.

Σήμερα, τα ανώτατα όρια έχουν καταργηθεί, και οι τράπεζες διαμορφώνουν ελεύθερα τα ποσοστά προμήθειας, που κυμαίνονται συνήθως στα παλαιά επίπεδα. Οι πελάτες πάντως ανάλογα με την οικονομική τους επιφάνεια, τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις και το ύψος των προσφερόμενων παραγωγικών εργασιών κατορθώνουν να πετυχαίνουν εκπτώσεις.

Οι εγγυητικές επιστολές εμφανίζονται σε λογαριασμούς τάξεως. Λογαριασμοί τάξεως είναι εκείνοι στους οποίους απεικονίζονται και μέσω των οποίων παρακολουθούνται οι δεσμεύσεις και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνει η επιχείρηση (τράπεζα) έναντι τρίτων ή οι τρίτοι έναντι της επιχείρησης (τράπεζας) και δεν επηρεάζουν άμεσα την οικονομική θέση της τράπεζας. Οι υποχρεώσεις-δεσμεύσεις καταχωρίζονται «δια την τάξιν», σχηματίζουν και λειτουργούν κατά ζεύγη εξισώνονται και εξαφανίζονται.

5.4.6 Εξασφαλίσεις εγγυητικών επιστολών

Η έκδοση της εγγυητικής επιστολής συνοδεύεται και από την υπογραφή σύμβασης, η οποία παρέχει το νομικό κάλυμμα της έκδοσης. Εκτός από τη σύμβαση, όπως και στις χρηματοδοτήσεις έτσι και στις εγγυητικές επιστολές είναι δυνατόν να ληφθούν και πρόσθετες εξασφαλίσεις. Συγκεκριμένα, είναι δυνατόν να ληφθεί τριτεγγυητής, να ενεχυραστούν κινητά ή καταθέσεις και να εγγραφούν προσημειώσεις ή υποθήκες σε ακίνητα ιδιοκτησίας των ενεχομένων.

Πέραν όσων ήδη αναπτύχθηκαν στο κεφάλαιο «Εξασφαλίσεις» της 2ης ενότητας, έχουμε να επισημάνουμε τα εξής:

- Σε περίπτωση τριτεγγύησης είναι προτιμότερο ο εγγυητής να λαμβάνεται ως συνεντολέας της έκδοσης.
- Η ενεχύραση ισόποσης κατάθεσης ως κάλυμμα της εγγυητικής επιστολής είναι η πλέον συνηθισμένη μορφή ενεχύρασης (το επιτόκιο της κατάθεσης είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης).
- Η εγγραφή βαρών σε ακίνητα των ενεχομένων ενδείκνυται μόνο όταν προβλέπονται αλληπάλληλες εκδόσεις εγγυητικών επιστολών.
- Τέλος, καλό είναι η σύμβαση έκδοσης εγγυητικών επιστολών να συνδέεται με σύμβαση ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού του πελάτη, ώστε οι ληφθείσες εξασφαλίσεις να καλύπτουν και τις μελλοντικές εκδόσεις εγγυητικών επιστολών.

5.4.7 Εγγυητικές επιστολές σε συνάλλαγμα

Η Τράπεζα της Ελλάδος με την Πράξη Διοικητού 1898/18.2.91 καθορίζει όλες τις περιπτώσεις για τις οποίες επιτρέπεται η έκδοση εγγυητικών επιστολών σε συνάλλαγμα και μετατρέψιμες δραχμές με εντολή ελληνικών αλλά και αλλοδαπών επιχειρήσεων.

Οι συνηθέστερες περιπτώσεις είναι οι παρακάτω:

- **Έκδοση εγγυητικών επιστολών με εντολή ελληνικών επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση των εξαγωγών ελληνικών προϊόντων** (τέτοιες εγγυητικές επιστολές εκδίδονται για συμμετοχή σε διαγωνισμούς στο εξωτερικό, για καλή εκτέλεση της παραγγελίας των προϊόντων που πρόκειται να εξαχθούν, για τη λήψη προκαταβολών για την προετοιμασία των παραγγελιών, κτλ.).

Σε ειδικές περιπτώσεις το νομικό καθεστώς κάποιων κρατών επιτρέπει τη λήψη εγγυητικών επιστολών μόνο από τοπικές τράπεζες. Τέτοιο νομικό καθεστώς έχουν κυρίως οι χώρες της Αφρικής, της Μέση Ανατολής και της Ασίας. Στις περιπτώσεις αυτές οι ελληνικές τράπεζες δεν έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν απευθείας με εγγυητικές επιστολές ελληνικές επιχειρήσεις των οποίων η εξαγωγική δραστηριότητα απευθύνεται στις χώρες αυτές. Έτσι καταφεύγουν στις αντεγγυήσεις. Δίνουν, δηλαδή, εντολή σε τοπικές τράπεζες να εκδώσουν για λογαριασμό τους, έναντι πάντα προμηθειές, τις αντίστοιχες εγγυητικές επιστολές.

Οι εγγυητικές αυτές διέπονται από το τοπικό δίκαιο που είναι δυνατόν να προβλέπει ρυθμίσεις ιδιαίτερα επιβαρυντικές για τον εγγυητή. Έτσι, π.χ. έχει συμβεί κατά καιρούς εγγυητική τακτής λήξεως, βάσει του τοπικού δικαίου, να θεωρείται αόριστης διάρκειας. Απαραίτητο είναι στις περιπτώσεις αυτές να έρχεται η τράπεζα σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της (νομικές, διεθνών δραστηριοτήτων), προκειμένου να προστεθούν ορισμένες ρήτρες στα κείμενα των εγγυητικών για πρόσθετη εξασφάλιση του πελάτη της. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να ενημερώνει τον πελάτη ότι η έκδοση εγγυητικής με αυτό τον τρόπο εμπεριέχει κινδύνους.

- **Έκδοση εγγυητικών επιστολών κατ εντολήν ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες διενεργούν εισαγωγές προϊόντων στην**

Ελλάδα. Η καταβολή της αξίας των εισαγόμενων προϊόντων γίνεται κατόπιν συμφωνίας του εισαγωγέα και του ξένου οίκου είτε μετρητοίς (έναντι φορτωτικών εγγράφων) είτε προθεσμακά με διάφορους πιστωτικούς τίτλους π.χ. υποσχετικές, συναλλαγματικές κτλ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, και εφόσον δεν έχει ανοιχτεί ενέγγυα πίστωση, ζητούν οι οίκοι του εξωτερικού εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διασφαλιστούν για την εμπρόθεσμη πληρωμή των εισαγόμενων προϊόντων.

5.5 ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΕΓΓΥΑ ΠΙΣΤΩΣΗ

Τραπεζική ενέγγυα πίστωση ονομάζεται η γραπτή υπόσχεση που απευθύνεται από την τράπεζα του αγοραστή-εντολέα (εκδότρια τράπεζα) προς τον πωλητή-δικαιούχο, ότι θα του καταβάλει συγκεκριμένο ποσό, σε συγκεκριμένη προθεσμία με την παράδοση εκ μέρους του συγκεκριμένων εγγράφων, και την τήρηση όρων και προθεσμιών.

Η ενέγγυα πίστωση είναι δυνατόν να λειτουργήσει και ως μορφή έμμεσης χρηματοδότησης, με την έννοια ότι η τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση, εφόσον τηρηθεί μία σειρά προϋποθέσεων που θα δούμε στη συνέχεια, να καταβάλει στο δικαιούχο εξαγωγέα ένα συγκεκριμένο ποσό, το οποίο θα εισπράξει η ίδια από τον εισαγωγέα ή την τράπεζά του.

Είναι προφανές ότι με την εμπλοκή των τραπεζών στις ενέγγυες πιστώσεις και στις εγγυητικές επιστολές διευκολύνονται οι διεθνείς συναλλαγές, μια και ένα μέρος του κινδύνου των συναλλαγών αναλαμβάνεται από τις ίδιες τις τράπεζες, γεγονός που εξομοιώνει τις εργασίες αυτές με χρηματοδοτήσεις.

Η ενέγγυα πίστωση, αν και έχει πάρα πολλές ομοιότητες με την εγγυητική επιστολή, παρουσιάζει και διαφορές όπως:

- Μια ενέγγυα πίστωση μπορεί να μεταβιβαστεί δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με μια εγγυητική επιστολή.
- Ενώ η ενέγγυα πίστωση είναι καθαρά μέσο πληρωμής, η εγγυητική επιστολή πληρώνεται μόνο σε κακή έκβαση των πραγμάτων, σε περίπτωση, δηλαδή, που έχει διατυπωθεί αιτία κατάρτησης εκ μέρους του δικαιούχου.

- Μια ενέγγυα πίστωση μπορεί να κατασχεθεί, π.χ. στα χέρια της τράπεζας, από δανειστές του δικαιούχου και για Το λόγο αυτό, όταν η πίστωση ασφαλίζει δάνειά μας προς τον εξαγωγέα, πρέπει να ενεχυράζεται νομότυπα και να παίρνουμε βέβαιη χρονολογία. Δεν ισχύει όμως το ίδιο για μια εγγυητική επιστολή.

Στη συνέχεια και προκειμένου να γίνει περισσότερο κατανοητή η έννοια και η σημασία της ενέγγυας πίστωσης θα εξετάσουμε μια περίπτωση.

Έλληνας εξαγωγέας, κατασκευαστής ειδών αλουμινίου, έκλεισε μια σημαντική παραγγελία με οίκο των Ενωμένων Αραβικών Εμιράτων. Η παραγγελία είναι μεγάλη σε σχέση με τις οικονομικές του δυνατότητες, με αποτέλεσμα να τον απασχολούν δύο προβλήματα: αφενός αν θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί για να μπορέσει να αγοράσει τις α' ύλες και να εκτελέσει την παραγγελία αφετέρου θέλει να είναι σίγουρος για το καλό τέλος της συναλλαγής, ότι, δηλαδή, αφού φορτώσει τα εμπορεύματα, που θα πληρούν βέβαια τους όρους της συμφωνίας, στο τέλος θα πληρωθεί την αξία του τιμολογίου και μάλιστα στην προκαθορισμένη ημερομηνία.

Έτσι, λοιπόν, προσήλθε στην τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ζήτησε τη χρηματοδότηση της αγοράς των α' υλών. Η τράπεζα με τη σειρά της, θέλοντας να σιγουρευτεί ότι όντως πρόκειται να εισπράξει ο χρηματοδοτούμενος από το εξωτερικό την αξία του προϊόντος της εξαγωγής, ζήτησε να εξασφαλιστεί το καλό τέλος της συναλλαγής με την έκδοση από την τράπεζα του εισαγωγέα-αγοραστή ενεγγύου πιστώσεως.

Ο αγοραστής, δεδομένου ότι ήθελε να διευκολυνθεί η συναλλαγή, εμφανίστηκε στην τράπεζά του και ζήτησε από αυτήν να ανοιχτεί «μια πίστωση» υπέρ του Έλληνα εξαγωγέα πωλητή. Ζήτησε, δηλαδή, να μεσολαβήσει η τράπεζά του και να διαβεβαιώσει τον Έλληνα εξαγωγέα (πωλητή) ότι θα πληρωθεί για την αξία των εμπορευμάτων του ευθύς μόλις τα φορτώσει και προσκομίσει στην τράπεζά του τα αντίστοιχα φορτωτικά έγγραφα.

Με άλλα λόγια, είναι σαν να δηλώνει η αραβική τράπεζα στον Έλληνα εξαγωγέα: «Προχώρησε στην εκτέλεση της παραγγελίας, τα χρήματα είναι στη διάθεσή σου αρκεί να παρουσιάσεις στην τράπεζά σου τα φορτωτικά έγγραφα,

τα έγγραφα, δηλαδή, που αποδεικνύουν ότι φόρτωσες το εμπόρευμα που αναμένει ο εισαγωγέας, το οποίο βέβαια θα πρέπει να είναι απόλυτα όμοιο με την παραγγελία, που ήδη έχεις αποδεχτεί».

Η ελληνική τράπεζα, αμέσως μόλις λάβει την ενέγγυα πίστωση (είτε με είτε με επιστολή της εκδότριας τράπεζας είτε, τέλος, με μήνυμα SWIFT), κοινοποιεί στον Έλληνα εξαγωγέα ότι ανοίχτηκε πίστωση για λογαριασμό του. Η κοινοποίηση αυτή γίνεται χωρίς καμία υποχρέωση της τράπεζας να τον πληρώσει, μόλις της προσκομίσει τα φορτωτικά έγγραφα.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία η ελληνική τράπεζα, έχοντας θετική εξασφάλιση, δηλαδή την ενέγγυα πίστωση της αραβικής τράπεζας, θα χρηματοδοτήσει ευχερέστερα τον Έλληνα εξαγωγέα για την αγορά των α' υλών που χρειάζεται.

Η τράπεζα του αγοραστή ονομάζεται **εκδότρια**, επειδή αυτή εκδίδει την πίστωση, ενώ η τράπεζα του πωλητή **ανταποκρίτρια ή πληρώτρια**, γιατί μέσω αυτής τελικά πληρώνεται ο πωλητής.

Οι ενέγγυες πιστώσεις διέπονται από τους «Ομοιόμορφους Κανόνες για τις Ενέγγυες Πιστώσεις», που αποτελούν έργο ειδικών του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου σε συνεργασία με αντίστοιχες εθνικές επιτροπές. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις κύριες μορφές της ενέγγυας πίστωσης, τα φορτωτικά έγγραφα που απαιτούνται καθώς και τη διαδικασία εκτέλεσής της.

5.5.1 Μορφές της ενέγγυας πίστωσης

Ο διακανονισμός της αξίας των εμπορευμάτων, δηλαδή ο τρόπος πληρωμής, είναι κάθε φορά διαφορετικός, και αυτό εξαρτάται από τη συμφωνία των μερών (πωλητή-αγοραστή) και από τις κατά τόπους συνήθειες και συνθήκες. Γι' αυτό και η ενέγγυα πίστωση, για να επιτελέσει το σκοπό της, χρειάζεται ανάλογη προσαρμογή και ευελιξία.

Διακρίνουμε δύο βασικά είδη ενεγγύων πιστώσεων, την ανακλητή και την ανέκκλητη, ενώ υπάρχουν αρκετές άλλες μορφές, οι οποίες στην ουσία είναι παραλλαγές που καθορίζονται ανάλογα με τους όρους που περιέχει η πίστωση.

Ανακλητή ενέγγυα πίστωση (revocable documentary credit)

Είναι η μορφή εκείνη κατά την οποία η εκδότρια τράπεζα επιφυλάσσει στον εαυτό της το δικαίωμα να ανακαλέσει την πίστωση οποτεδήποτε, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση προς τον δικαιούχο-πωλητή. Επειδή η μορφή αυτή στην ουσία δεν παρέχει καμία ασφάλεια στον πωλητή, σπάνια συναντάται στην πράξη.

Ανέκκλητη ενέγγυα πίστωση (irrevocable documentary credit)

Είναι η πιο συνηθισμένη μορφή πίστωσης. Είναι αυτή που συνήθως συνδέεται και με τραπεζικό δανεισμό του πωλητή.

Η εκδότρια τράπεζα, ενεργώντας κατ' εντολή και σύμφωνα με οδηγίες του πελάτη της (εντολέα-αγοραστή), αναλαμβάνει την υποχρέωση απέναντι στον πωλητή:

- να πληρώσει σ' αυτόν το ποσό της πίστωσης μέσα σε ορισμένη προθεσμία (μέχρι την ημερομηνία που λήγει η πίστωση), εφόσον αυτό έχει εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους όρους της πίστωσης
- να πληρώσει συναλλαγματικές (τραβηκτικές) που έχουν εκδοθεί από το δικαιούχο (πωλητή) είτε όψεως είτε προθεσμίας.

Η εκδότρια τράπεζα μπορεί να εξουσιοδοτήσει μια άλλη τράπεζα να διενεργήσει μια τέτοια πληρωμή ή να πληρώσει τέτοιες συναλλαγματικές (τραβηκτικές).

Τραβηκτική εννοούμε τη συναλλαγματική που σύρει (εκδίδει) ο πωλητής σε βάρος του οφειλέτη (αγοραστή) και την αποστέλλει σ' αυτόν για αποδοχή. Από τη στιγμή της αποδοχής, η τραβηκτική μετατρέπεται σε πραγματική συναλλαγματική.

Η ανέκκλητη πίστωση παρέχει, όπως βλέπουμε, τη βεβαιότητα ότι θα καταβληθεί το αντίστοιχο ποσό οπωσδήποτε, όταν παρουσιαστούν τα φορτωτικά έγγραφα από το δικαιούχο και εφόσον αυτά συμφωνούν με τους όρους της πίστωσης.

Η κοινοποίηση του κειμένου της πίστωσης μπορεί να γίνει είτε απευθείας από την εκδότρια τράπεζα είτε μέσω της ανταποκρίτριας στο εξωτερικό, πράγμα συνηθέστερο. Η κοινοποίηση της πίστωσης από την ανταποκρίτρια στον πωλητή δεν δημιουργεί δέσμευση γι' αυτήν. Αυτή απλώς μεταβιβάζει το κείμενο και επαληθεύει την αυθεντικότητά του, αν έχει τη δυνατότητα π.χ. επιβεβαίωση του γνήσιου των υπογραφών.

Την πραγματική δέσμευση έχει η εκδότρια τράπεζα και μάλιστα από τη στιγμή της έκδοσης της πίστωσης οπότε και αυτή δεν μπορεί να ανακληθεί μονομερώς.

Τροποποίηση ανέκκλητης πίστωσης ή ακύρωσή της γίνεται πάντα όταν συμφωνούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: εντολέας-αγοραστής, δικαιούχος-πωλητής, καθώς επίσης και πληρώτρια-εκδότρια τράπεζα. Η τροποποίηση γίνεται πάντα επ' ωφελεία του δικαιούχου και μπορεί να αφορά:

- παράταση της προθεσμίας φόρτωσης
- απαλλαγή του δικαιούχου από την προσκόμιση κάποιων ιδιαίτερων εγγράφων, π.χ. πιστοποιητικού ποιότητας.
- αυξομειώσεις του ποσού της πίστωσης

Ανέκκλητη βεβαιωμένη ενέγγυος πίστωση (confirmed irrevocable credit)

Πρόκειται για ανέκκλητη πίστωση με την προσθήκη, όμως, ενός επιπλέον όρου, ευνοϊκού για τον πωλητή. Η εκδότρια ζητεί από την κοινοποιούσα να προσθέσει στην κοινοποίηση προς το δικαιούχο και τη δική της βεβαίωση ότι αυτός θα πληρωθεί οπωσδήποτε μόλις παρουσιάσει τα απαιτούμενα φορτωτικά έγγραφα, που θα πληρούν βέβαια τους όρους της πίστωσης (please advise this to the beneficiary adding your confirmatation).

Για τον πωλητή η βεβαίωση της πίστωσης είναι εξαιρετικής σημασίας αφενός γιατί στην ευθύνη απέναντί του εμπλέκεται και η τράπεζα του τόπου

του (βεβαιούσα) και αφετέρου γιατί, αν προκύψει διαφωνία ανάμεσα σ' αυτόν και στην βεβαιούσα τράπεζα, έχει τη δυνατότητα να προσφύγει στα δικαστήρια της χώρας του για να λυθεί η οποιαδήποτε διαφορά διαφορετικά η αρμοδιότητα του δικαστηρίου θα κρινόταν από τους Κανόνες του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Η βεβαιούσα τράπεζα βέβαια με την εμπλοκή της αυτή αναλαμβάνει κίνδυνο και για το λόγο αυτό εισπράττει προμήθεια: την «προμήθεια βεβαίωσης».

Στην περίπτωση που θα ζητηθεί επιβεβαίωση μίας πίστωσης, θα πρέπει να ελέγξει η τράπεζα τη φερεγγυότητα της εκδότριας τράπεζας του εξωτερικού καθώς και τον κίνδυνο της χώρας (country risk) όπου αυτή λειτουργεί.

5.5.2 Άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης

Εισαγωγέας πελάτης, προκειμένου να πραγματοποιήσει εισαγωγή εμπορεύματος, δίνει εντολή στην τράπεζά του να ανοίξει ενέγγυα πίστωση υπέρ του προμηθευτή του EXELCO LTD (πωλητή εξωτερικού) για την εξόφληση της αξίας του. Ο πελάτης μπορεί να καταθέσει υπέρ της τράπεζας σε δεσμευμένο λογαριασμό μετρητά για την κάλυψη της ενέγγυας πίστωσης, όταν πληρωθούν οι όροι εκτέλεσής της. Σε διαφορετική περίπτωση η τράπεζα προβαίνει σε χρηματοδότηση του πελάτη, και για το λόγο αυτό το αίτημά του θα πρέπει να αξιολογηθεί και να εξασφαλιστεί κατά τον ίδιο τρόπο που συμβαίνει και με τις λοιπές χρηματοδοτήσεις. Η τράπεζα παραλαμβάνει από τον εντολέα επιστολή, όπου αναγράφονται με κάθε λεπτομέρεια τα στοιχεία της συναλλαγής που πρόκειται να καλυφτεί.

Για να ανοιχτεί η πίστωση υπογράφεται σύμβαση μεταξύ του αγοραστή-εισαγωγέα και της τράπεζας.

Τα κυριότερα σημεία της σύμβασης αυτής είναι:

- Ο τόπος και η χρονολογία της σύμβασης.
- Τα συμβαλλόμενα μέρη και οι διευθύνσεις τους.
- Το ονοματεπώνυμο ή η πλήρης επωνυμία του δικαιούχου της πίστωσης και η διεύθυνσή του.

- Ο τρόπος που θα διαβιβαστεί το κείμενο του ανοίγματος (π.χ. τηλετυπικώς, ταχυδρομικώς, κτλ.) στην ανταποκρίτρια τράπεζα, η οποία με
- Τη σειρά της θα κοινοποιήσει στο δικαιούχο την πίστωση ή και θα τη βεβαιώσει.
- Η μορφή της πίστωσης, δηλαδή ανακλητή, ανέκκλητη, ανέκκλητη βεβαιωμένη, κτλ.
- Το ποσό της πίστωσης ή αν προβλέπεται και κάποιο επιπλέον ποσό για διάφορα έξοδα π.χ. ασφάλιστρα, μεταφορικά, συσκευασία κτλ.
- Η ακριβής περιγραφή του εμπορεύματος και η αξία του.
- Αν επιτρέπονται ή όχι τμηματικές φορτώσεις καθώς και μεταφορτώσεις.
- Ο χαρακτηρισμός του εμπορεύματος, σε σχέση με τον τρόπο πληρωμής, (CIF, FOB, κ.λ.π).
- Ο τόπος φόρτωσης και ο τόπος προορισμού του εμπορεύματος.
- Η χρονολογία λήξης της πίστωσης.
- Ο τόπος όπου είναι εκτελεστέα-πληρωτέα η πίστωση.
- Τα απαιτούμενα προς παραλαβή φορτωτικά έγγραφα, σε εκτέλεση της πίστωσης.

Ενδεικτικά, ως φορτωτικά έγγραφα αναφέρονται τα παρακάτω:

1. τιμολόγια
2. πλήρης σειρά εγγράφων μεταφοράς
3. πιστοποιητικά προέλευσης
4. ασφαλιστήριο συμβόλαιο
5. πιστοποιητικό υγείας, αν απαιτείται από τη φύση του εμπορεύματος
6. πιστοποιητικό ελέγχου, αν προβλέπεται
7. προξενικό τιμολόγιο

και όσα άλλα έγγραφα μπορούν να ζητηθούν λόγω της φύσης του εμπορεύματος ή ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της συγκεκριμένης συναλλαγής.

Επίσης, στη σύμβαση των πιστώσεων περιλαμβάνονται και λοιποί όροι π.χ. κάλυψη εξόδων και προμηθειών που αφορούν τον ανταποκριτή, τυχόν εγγυήσεις, κτλ. και διάφοροι όροι που περιορίζουν την ευθύνη της τράπεζας

στο να εξετάσει με επιμέλεια τα διάφορα έγγραφα που της προσκομίζονται χωρίς να είναι υπεύθυνη για τη γνησιότητα των εγγράφων και τη φερεγγυότητα του πωλητή.

Το επόμενο βήμα της τράπεζας είναι η ειδοποίηση του δικαιούχου. Η εκδότρια τράπεζα, είτε η ίδια είτε μέσω της ανταποκρίτριας, είναι υποχρεωμένη αμέσως να ειδοποιήσει το δικαιούχο-εξαγωγέα για το άνοιγμα της πίστωσης με fax ή τηλεφωνικώς και αμέσως μετά να αποστείλει και το ίδιο κείμενο (letter of credit) με συστημένη επιστολή.

Σε πολλές περιπτώσεις, κυρίως για λόγους ταχύτητας, γίνεται μια συνοπτική αναγγελία στο δικαιούχο ή στον ανταποκριτή των κυριότερων στοιχείων της πίστωσης με ένα telex και έπειτα ακολουθεί η επιστολή ανοίγματος. Αλλά και η ανταποκρίτρια τράπεζα είναι υποχρεωμένη να ειδοποιήσει αμέσως το δικαιούχο για το άνοιγμα της πίστωσης. Μετά το άνοιγμα της πίστωσης, αναμένεται η φόρτωση του εμπορεύματος και η πληρωμή του εξαγωγέα από την ανταποκρίτρια τράπεζα.

5.5.3 Εκτέλεση ενέγγυας πίστωσης

Ο πελάτης εξαγωγέας - δικαιούχος της ενέγγυας πίστωσης -προσκομίζει τα σχετικά έγγραφα, ώστε να εκτελεστεί η ενέγγυος πίστωση. Είναι πιθανόν να τον είχε η τράπεζα χρηματοδοτήσει κατά το άνοιγμα της πίστωσης, προκειμένου, όταν πληρωθούν τα εμπορεύματα, να εξοφληθεί ταυτόχρονα και η σχετική χρηματοδότηση. Επίσης, είναι δυνατόν τώρα που έχει ήδη φορτώσει το εμπόρευμα να ζητήσει χρηματοδότηση έναντι φορτωτικών εγγράφων. Η εξόφληση αυτού του δανείου θα γίνει τότε που προβλέπει το κείμενο της πίστωσης, π.χ. τοις μετρητοίς ή δύο μήνες από τη φόρτωση κτλ. Πρέπει, επομένως, να είναι η τράπεζα ιδιαίτερα προσεκτική αφενός στο να προσκομίσει σε αυτή (πληρώτρια-ανταποκρίτρια τράπεζα) όλα τα έγγραφα που περιλαμβάνονται στο κείμενο της πίστωσης, δηλαδή «τα φορτωτικά», αφετέρου στο να προβεί σε έναν ουσιαστικό έλεγχο αυτών των εγγράφων, όπως θα δούμε παρακάτω.

Η πλήρης σειρά φορτωτικών εγγράφων που αναφέρεται στη σύμβαση θα πρέπει να προσκομιστεί από τον πελάτη με συνοδευτική επιστολή και να περιέχει:

- το έγγραφο μεταφοράς
- το εμπορικό τιμολόγιο
- το έγγραφο ασφάλισης
- το πιστοποιητικά καταγωγής ή προέλευσης

1. Το έγγραφο μεταφοράς

Είναι η σύμβαση μεταξύ φορτωτή και μεταφορέα. Είναι δυνατόν να είναι τίτλος διαπραγματεύσιμος και να μπορεί να οπισθογραφηθεί και να μεταβιβαστεί κατ' αυτό τον τρόπο η κυριότητα του εμπορεύματος.

Υπάρχουν πολλά είδη φορτωτικών ανάλογα με τον τρόπο μεταφοράς, όπως για παράδειγμα θαλάσσια, χερσαία, αεροπορική κτλ.

2. Το εμπορικό τιμολόγιο (commercial invoice)

Το εκδίδει ο πωλητής του εμπορεύματος με σκοπό να χρεώσει τον αγοραστή με την αξία του. Περιλαμβάνει την επωνυμία του, τη διεύθυνσή του, την ημερομηνία έκδοσης, την επωνυμία και τη διεύθυνση του αγοραστή (που συνήθως είναι και ο εντολέας για το άνοιγμα της πίστωσης). Περιλαμβάνει επίσης:

- περιγραφή του εμπορεύματος και του τρόπου συσκευασίας του, που πρέπει να συμφωνεί κατά γράμμα με τους όρους της πίστωσης, δηλαδή, τιμή μονάδας, ποσότητα κτλ.
- όρους της πώλησης (CIF, FOB κτλ.)
- την υπογραφή του πωλητή εφόσον το απαιτεί η πίστωση μικτό, καθαρό βάρος κτλ.
- αν η πίστωση αναφέρει προτιμολόγια (pro-forma invoice ή παραγγελία), είναι απαραίτητο να αναφέρονται και αυτά στο τιμολόγιο εξαγωγής όπως ακριβώς περιγράφεται στο κείμενο της πίστωσης.

3. Το έγγραφο ασφάλισης

Καλύπτει την τιμολογιακή τουλάχιστον αξία του εμπορεύματος προσαυξανόμενη κατά 10%, εκφράζεται στο νόμισμα της πίστωσης, εκτός εάν προβλέπεται κάτι διαφορετικό από την ίδια την πίστωση. Έχει ημερομηνία έκδοσης ίδια με εκείνη της φορτωτικής ή προγενέστερη.

Αν έχει μεταγενέστερη ημερομηνία έκδοσης, πρέπει να περιλαμβάνει όρο για την αναδρομική κάλυψη τουλάχιστον από την ημερομηνία φόρτωσης.

4. Το πιστοποιητικό καταγωγής ή προέλευσης

Εκδίδεται συνήθως από το αρμόδιο επιμελητήριο της χώρας παραγωγής του εμπορεύματος, ειδικά δε για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αντικατασταθεί από το πιστοποιητικό κυκλοφορίας. Επίσης, είναι δυνατόν ο εισαγωγέας μέσα στους όρους της πίστωσης να ζητά και άλλα πιστοποιητικά, όπως ζυγολόγιο, προξενικό τιμολόγιο, πιστοποιητικό χημικής ανάλυσης, πιστοποιητικό υγείας, πιστοποιητικό βάρους κτλ. Στην περίπτωση αυτή η πίστωση θα πρέπει να καθορίζει σαφώς τον εκδότη και το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών.

Ο υπάλληλος της τράπεζας καταρχήν θα πρέπει να εξετάσει εάν αυτά τα φορτωτικά έγγραφα παρουσιάστηκαν στο κατάστημα του εμπρόθεσμα

Επανερχόμενοι στην εκτέλεση της ενέγγυας πίστωσης πρέπει να διακρίνουμε δύο σημαντικές ημερομηνίες, που συνήθως αναφέρονται στην ενέγγυα πίστωση:

Ημερομηνία φόρτωσης που είναι η τελευταία ημέρα της προθεσμίας φόρτωσης των εμπορευμάτων, η οποία δεν μετατίθεται ακόμη κι αν είναι αργία

Ημερομηνία παρουσίασης των φορτωτικών εγγράφων για πληρωμή, αποδοχή ή διαπραγμάτευση, που ορίζεται να πραγματοποιηθεί σε κάποιο χρόνο από τη φόρτωση (π.χ. 10 ημέρες από τη φόρτωσή). Εάν η τελευταία μέρα είναι αργία, μετατίθεται για την επομένη εργάσιμη ημέρα. Εάν στο κείμενο της πίστωσης δεν προβλέπεται τελευταία προθεσμία για φόρτωση, βάσει των Ομοίομορφων Κανόνων η τράπεζα μπορεί να δεχτεί φορτωτικά έγγραφα, εφόσον προσκομιστούν μέσα σε 21 ημέρες από τη φόρτωση των εμπορευμάτων. Πάντως, τα φορτωτικά έγγραφα πρέπει να παρουσιαστούν

οπωσδήποτε μέχρι και την τελευταία ημέρα λήξης της πίστωσης. Εάν τυχόν προσκομιστούν αργότερα, τότε στέλνονται για έγκριση ή γίνεται telex στην τράπεζα του εξωτερικού, στο οποίο αναφέρεται η εκπρόθεσμη παρουσίαση.

Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση για την εκτέλεση της ενέγγυας πίστωσης αποτελούν ο έλεγχος της φερεγγυότητας της τράπεζας του εξωτερικού καθώς και ο ουσιαστικός έλεγχος των προσκομιζόμενων εγγράφων. Ο έλεγχος αφορά αφενός τις συναλλαγματικές διατυπώσεις και αφετέρου την πληρότητα των εγγράφων σε σχέση με τους όρους της πίστωσης. Σε περίπτωση που τα προσκομιζόμενα φορτωτικά έγγραφα παρουσιάζουν διαφορές σε σχέση με αυτά που απαιτούνται από την πίστωση, όσο ασήμαντες κι αν μας φαίνονται, θα πρέπει να επισημαίνονται και να γνωστοποιούνται στο δικαιούχο εξαγωγέα, προκειμένου να λάβει γνώση και να προβεί στην τακτοποίησή τους. Για όσες διαφορές δεν μπορεί να υπάρξει τακτοποίηση, προβαίνουμε στις εξής ενέργειες πάντοτε με τη σύμφωνη γνώμη του δικαιούχου:

- Αναφέρουμε τις διαφορές στην εκδότρια τράπεζα και ζητούμε υπό τα νέα δεδομένα να μας εξουσιοδοτήσει να δεχθούμε φορτωτικά.
- Εάν δεν επειγόμαστε για την πληρωμή, στέλνουμε τα φορτωτικά έγγραφα στην εκδότρια τράπεζα ώστε να ελεγχθούν και να πληρωθούν από αυτήν.
- Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και αφού συνεκτιμηθούν διάφοροι παράγοντες (η φερεγγυότητα του πελάτη - η φερεγγυότητα της ξένης τράπεζας - το είδος της διαφοράς κτλ.) μπορεί να εγκριθεί η πληρωμή προς το δικαιούχο βάσει επιστολής ευθύνης του (letter of indemnity).
- Κατόπιν, τα φορτωτικά έγγραφα ταχυδρομούνται στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης είναι δυνατόν να απαιτείται από την πίστωση η αποστολή των εγγράφων με δύο διαδοχικές αποστολές, για μεγαλύτερη ασφάλεια.
- Τέλος, ζητούμε και αναμένουμε το κάλυμμα από την υπόχρεη εκδότρια τράπεζα ή την τυχόν ανταποκρίτριά της που λειτουργεί ως καλύπτρια.

ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τι είναι το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων;

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, σε συντομία **ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε.**, είναι μια νέα ανώνυμη εταιρεία του Ελληνικού Δημοσίου που το μετοχικό της κεφάλαιο (€200.000.000) συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση / ΕΤΠΑ (67%) και το Ελληνικό Δημόσιο (33%). Έχει σκοπό να διευκολύνει την πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά κεφαλαίων.

Με απλά λόγια, το Ταμείο Εγγυοδοσίας εγγυάται την κάλυψη μεγάλου μέρους των δανείων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που χορηγούνται από τα Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας.

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας εξασφαλίζοντας μία αυστηρή ουδετερότητα απέναντι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας, επιδιώκει την προώθηση της μεσομακροπρόθεσμης πίστης και είναι σύμμαχος στη δημιουργία και ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Πού απευθύνεται;

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας απευθύνεται σε ήδη υπάρχουσες καθώς και σε νεοϊδρυόμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 30 άτομα προσωπικό.

Ειδικότερα το Ταμείο Εγγυοδοσίας επιδιώκει την ενίσχυση:

- των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών υψηλού σχετικά κινδύνου όλων των κλάδων και σε όλα τα στάδια του επιχειρηματικού κύκλου όπως π.χ. εκκίνηση, προώθηση, ανάπτυξη, διεθνοποίηση, κ.λπ.
- των καινοτόμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, όπως οι επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας, προστασίας περιβάλλοντος, έρευνας και τεχνολογίας κ.λπ.

- της μεταβίβασης, εκχώρησης και συγχώνευσης των μικρών επιχειρήσεων
- της τουριστικής ανάπτυξης της χώρας και
- την ενθάρρυνση επενδύσεων σε εκπαιδευτικά προγράμματα, έρευνες αγοράς, προώθηση πωλήσεων και Marketing, κ.λπ.

Επίσης ενισχύονται ειδικές κατηγορίες επιχειρηματιών όπως νέοι σε ηλικία, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι, πολύτεκνοι, οικονομικοί μετανάστες κ.λπ.

Τι στόχους έχει;

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας φιλοδοξεί να αναδειχθεί σε εργαλείο ανάπτυξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, παρέχοντας συμπληρωματικές υπηρεσίες στο πιστωτικό και οικονομικό σύστημα της χώρας, μέσω των εγγυήσεων που προσφέρει. Στόχος του Ταμείου Εγγυοδοσίας είναι η ενθάρρυνση- προτροπή των μη προνομιούχων κοινωνικοοικονομικών ομάδων να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα, καθώς και η προώθηση υγιών, ελπιδοφόρων και οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων και επιχειρηματιών, ώστε να υπάρξει ισόρροπη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στη χώρα μας.

Ποιοι επωφελούνται από το Ταμείο Εγγυοδοσίας;

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας είναι ένας κρίκος μεταξύ μικρομεσαίας επιχείρησης και τράπεζας. Διευκολύνει και τις δύο πλευρές αναλαμβάνοντας μεγάλο μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου.

Από τη μία προσφέρει στον επιχειρηματία εγγυητική κάλυψη (ώστε να εγκριθεί π.χ. το δάνειό του) από την άλλη παρέχει στην τράπεζα ασφάλεια, ακόμα και σε δάνεια υψηλού κινδύνου.

Ποια είναι η διαδικασία;

Οι επιχειρήσεις απευθύνονται στις τράπεζες της επιλογής τους σχετικά με το χρηματοδοτικό τους αίτημα. Η τράπεζα, αν θεωρεί ότι το επιχειρηματικό εγχείρημα:

- εντάσσεται στον κανονισμό και τα προγράμματα του Ταμείου Εγγυοδοσίας
- είναι οικονομικά βιώσιμο και
- επιθυμεί για ένα μέρος του δανείου εγγύηση από το Ταμείο, αποστέλλει το αίτημα με όλα τα απαραίτητα στοιχεία στο Ταμείο Εγγυοδοσίας.

Το Ταμείο απαντάει θετικά ή αρνητικά σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (έως 10 ημέρες).

Ποια προϊόντα προσφέρει το Ταμείο Εγγυοδοσίας;

Σήμερα, το Ταμείο έχει δημιουργήσει 5 ολοκληρωμένα προγράμματα / προϊόντα που αφορούν εγγυήσεις σε μεσομακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα δάνεια για νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις οιασδήποτε μορφής (Ατομικές, ΕΕ, ΟΕ, ΕΠΕ, ΑΕ) που απασχολούν έως 30 άτομα και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών έως 7 εκ. ευρώ.

Τι ποσοστό του δανείου μπορεί να εγγυοδοτήσει το Ταμείο Εγγυοδοσίας;

Το ύψος του δανείου που μπορεί να εγγυηθεί το Ταμείο κυμαίνεται, ανάλογα με το πρόγραμμα, από € 10.000 - € 320.000, το ποσοστό κάλυψης του δανείου κυμαίνεται από 45% - 70% και η ετήσια προμήθεια προσεγγίζει, κατά μέσο όρο, το 1% επί του εκάστοτε υπολοίπου του δανείου.

Εγγυημένα από το Ταμείο Εγγυοδοσίας μεσομακροπρόθεσμα δάνεια διάρκειας 3 ετών και άνω για τα προγράμματα 1, 2, 3 και 1,5 έτους και άνω για το πρόγραμμα 4 καλύπτονται από αντεγγύηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, στο πλαίσιο του Πολυετούς Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Επιχείρηση και το Επιχειρείν και πιο συγκεκριμένα για τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (2001 -2005).

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων παρέχει αντεγγυήσεις στην ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε. για το χρονικό διάστημα από 25/10/2004 έως 31/12/2005.

Η μόνιμη και μοναδική κατοικία του επιχειρηματία δε βαρύνεται με προσημείωση ή υποθήκη, όταν το Ταμείο Εγγυοδοσίας παρέχει υπέρ αυτού εγγυήσεις για τραπεζικά δάνεια και εφόσον αυτή δεν είναι προσημειωμένη ή υποθηκευμένη.

Οι τράπεζες δε δύνανται να ζητούν για το μη εγγυημένο από το Ταμείο Εγγυοδοσίας ποσό, εμπράγματα εξασφαλίσεις (υποθήκη ή προσημείωση) που ξεπερνούν το 125% του ποσού αυτού.

Τι γίνεται αν υπάρξει πρόβλημα στην αποπληρωμή του δανείου;

Σε περίπτωση που καταγγελθεί η σύμβαση του δανείου και το Ταμείο Εγγυοδοσίας δεν παραιτηθεί της ένστασης διζήσεως, τότε η τράπεζα θα ακολουθήσει πρώτα όλες τις νόμιμες διαδικασίες για τη είσπραξη των οφειλών. Αν στο τέλος όλων των διαδικασιών παραμείνει κάποιο ανεξόφλητο υπόλοιπο, το Ταμείο Εγγυοδοσίας καλύπτει αυτό το υπόλοιπο κατά τα ποσοστά που έχει εγγυηθεί.

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα που έχει στόχο την κοινωνική και οικονομική συνοχή των φορέων και επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων της όπως είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.*).

Για την Ελλάδα, ο στόχος είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας. Υλοποιείται με την συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ελληνικού Δημοσίου.

Το Γ' ΚΠΣ χωρίζεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες προγραμμάτων: στα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας) και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας).

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Γ' ΚΠΣ απευθύνονται τόσο στον δημόσιο τομέα π.χ. για έργα που αφορούν την ανάπτυξη και τη βελτίωση υπηρεσιών προς τον πολίτη όσο και σε ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) για προγράμματα που αφορούν επιχειρηματίες, αγρότες, νέους, άνεργους κλπ.

Με τις παρεχόμενες αυτές ενισχύσεις στον ιδιωτικό τομέα, μέσω των Π.Ε.Π., γίνεται δυνατή η υλοποίηση επενδύσεων και η ανάπτυξη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν.

Οι επενδυτικές προτάσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που θα ενταχθούν στα Μέτρα των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, **ενισχύονται** με επιχορήγηση, της οποίας το 35% είναι από εθνικούς πόρους και το 65% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.).

* Το Ε.Τ.Π.Α. είναι διαρθρωτικό ταμείο της Ε.Ε. με αποστολή τη συμβολή στην άμβλυση των ανισοτήτων όσον αφορά την ανάπτυξη και το βιοτικό επίπεδο μεταξύ των διαφόρων περιφερειών, καθώς και τη μείωση της καθυστέρησης των λιγότερων ευνοημένων περιφερειών, τη συμβολή στη διόρθωση των κυριοτέρων περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα, χάρη στη συμμετοχή, στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών καθώς και στην κοινωνικο-οικονομική ανασυγκρότηση των Περιφερειών.

Η επιχορήγηση αυτή φτάνει στο 45% του συνολικού προϋπολογισμού της επενδυτικής πρότασης ανάλογα με τη γεωγραφική ενότητα. Η Ελληνική Επικράτεια υποδιαιρείται σε 3 Γεωγραφικές Ενότητες (Πίνακας 1).

Το υπόλοιπο ποσοστό θα καλυφθεί από ίδια συμμετοχή του επιχειρηματία η οποία μπορεί να είναι δικά του κεφάλαια ή ακόμα και ποσά από **τραπεζικό** δανεισμό.

Τα Προγράμματα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αφορούν όλο τον Ελληνικό πληθυσμό. Οι δικαιούχοι και οι ωφελούμενοι είναι οι γυναίκες, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, τα άτομα κοινωνικά ευπαθών ομάδων, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι επιχειρήσεις, οι υπηρεσίες και οι οργανισμοί, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κ.α., σε όλους τους τομείς της παραγωγικής και της κοινωνικής δραστηριότητας (ανάπτυξη, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Τουρισμός, Τεχνολογική έρευνα και καινοτομία, Κοινωνία της Πληροφορίας, Ενέργεια, υποδομές και δημόσια Υγεία, Μεταφορές, Τηλεπικοινωνίες, αστική ανάπτυξη, ανάπτυξη ορεινών και μειονεκτικών περιοχών).

Για παράδειγμα στο πρόγραμμα «Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας-Καινοτομία των ΜΜΕ στην Μεταποίηση» δυνητικοί δικαιούχοι είναι:

1. Οι υφιστάμενες ΜΜΕ, που έχουν συσταθεί πριν από την υποβολή της επενδυτικής πρότασης και τηρούν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. πλην των επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή της κοινωνίας, της εταιρείας του αστικού δικαίου ή της κοινοπραξίας. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις με μικτή δραστηριότητα μπορεί να είναι δυνητικοί δικαιούχοι ενίσχυσης με προϋπόθεση ότι το ποσοστό να είναι μεγαλύτερο του ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί του κύκλου εργασιών της τελευταίας τριετίας(3ετίας), για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τα τρία (3) τελευταία έτη, λαμβάνονται υπόψη τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία.
2. Υπό ίδρυση νέες ΜΜΕ μόνο για την περίπτωση επενδύσεων στις Γεωγραφικές Ενότητες 2 και 3, που πρόκειται να εγκατασταθούν στην ελληνική επικράτεια και οι οποίες υποχρεούνται μετά τη σύστασή τους να τηρήσουν βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και να λειτουργήσουν με τη νομική μορφή της Α.Ε. ή της Ε.Π.Ε. ή της Ο.Ε. ή της Ε.Ε.

3. Οι κατηγορίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που μπορούν να τύχουν ενίσχυσης ανάλογα με τη δραστηριότητά τους περιλαμβάνονται στον Πίνακα 2.
4. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι να πληρούν τα κριτήρια μεγέθους και ανεξαρτησίας του Πίνακα 3.
5. Στον Πίνακα 4 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα όρια του προϋπολογισμού της επένδυσης που μπορεί να τύχει επιχορήγησης (επιχορηγούμενος προϋπολογισμός) ανά γεωγραφική ενότητα για υφιστάμενες και νέες υπό ίδρυση επιχειρήσεις.
6. Οι επιλέξιμοι συνδυασμοί ενεργειών και δαπανών παρουσιάζονται στον Πίνακα 5, ενώ ο Πίνακας 6 περιλαμβάνει τη συνοπτική περιγραφή των επιλέξιμων δαπανών.

Για την επίτευξη των στόχων της ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας, η χώρα μας μεταξύ άλλων μέτρων που έχει θεσπίσει, εξασφάλισε τους χρηματοδοτικούς πόρους που πρέπει να διατεθούν για την ολοκλήρωση των Προγραμμάτων.

Οι δημόσιοι Πόροι που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση των έργων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης εξασφαλίζονται μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Για κάθε έργο στο ΠΔΕ εγγράφεται ο συνολικός προϋπολογισμός του, καθώς και οι ετήσιες πιστώσεις που προγραμματίζονται για την απρόσκοπτη εξέλιξη της υλοποίησης.

Στο τέλος κάθε έτους, οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση των έργων υποβάλλονται στην Ε.Ε., η οποία μέσω των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων ενισχύει τη χρηματοδότηση κατά το ποσοστό συμμετοχής της(κοινοτική συμμετοχή).

Στα έργα με ιδιωτική συμμετοχή το χρηματοδοτικό σχήμα συμπληρώνεται με τους ιδιωτικούς πόρους κατά το ποσοστό συμμετοχής τους (ιδιωτική συμμετοχή)

Οι ιδιωτικοί πόροι είναι το τμήμα του Συνολικού Κόστους Προγράμματος, Υποπρογράμματος, Μέτρου ή Έργου, που καλύπτεται από ιδιωτικά κεφάλαια, επιπλέον της Δημόσιας Δαπάνης.

Τα ιδιωτικά κεφάλαια, μπορούν να αποτελούνται από καθαρά ίδια κεφάλαια και από **τραπεζικό δανεισμό**.

Οι τράπεζες έρχονται να καλύψουν το μέρος της ίδιας συμμετοχής που έχει καθοριστεί διοικητικά (από την Περιφέρεια ή το Υπουργείο) στην απόφαση υπαγωγής. Οι όροι των τραπεζικών δανείων ισχύουν όπως παραπάνω και η αντιμετώπιση γίνεται με τραπεζικά κριτήρια και υπάρχει η ίδια σχεδόν ποικιλία τραπεζικών προϊόντων.

Παράδειγμα

Έστω ότι ένας ενδιαφερόμενος επενδυτής έχει μια επιχείρηση παραγωγής ειδών ένδυσης που είναι εγκατεστημένη στο νομό Σύρου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου η οποία λειτουργεί από το 1997. Ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών κατά την περίοδο 2000-2003 ανέρχεται σε διακόσιες χιλιάδες ευρώ (200.000 €).

Στην επιχείρηση αυτή δεν συμμετέχει κάποια άλλη επιχείρηση ή από κοινού κάποιες άλλες επιχειρήσεις οι οποίες δεν πληρούν το κριτήριο της ανεξαρτησίας (Πίνακας 3).

Οι εργαζόμενοι είναι τρία (3) άτομα με μόνιμη εργασία και δύο (2) άτομα με εποχική απασχόληση τρεις μήνες το χρόνο (Πίνακας 3).

Ο επενδυτής αυτός σχεδιάζει να εκσυγχρονίσει τα κτίριά του, να αυτοματοποιήσει τη διαδικασία παραγωγής του, να πιστοποιήσει κατά ISO το σύστημα διασφάλισης ποιότητας της επιχείρησής του, καθώς και να εξοπλίσει το λογιστήριό του με σύγχρονα μηχανήματα πληροφορικής. Οι δαπάνες που θα απαιτηθούν για την υλοποίηση του σχεδίου **προϋπολογίζονται σε 100.000 ευρώ**.

Με αυτά τα δεδομένα:

1. Η επιχείρηση θεωρείται υφιστάμενη, ανήκει στις επιλέξιμες κατηγορίες επιχειρήσεων και πληροί τα κριτήρια μεγέθους και ανεξαρτησίας
2. Η επένδυση θα υλοποιηθεί στη Γεωγραφική Ενότητα 3 (Πίνακας 1), και μπορεί να ενισχυθεί από το Π.Ε.Π. Νοτίου Αιγαίου. Ο προϋπολογισμός βρίσκεται εντός των επιτρεπόμενων ορίων που έχουν ορισθεί για τη Γεωγραφική Ενότητα 3 (30.000 € έως και 200.000 €) (Πίνακας 4).

3. Οι προτεινόμενες ενέργειες και δαπάνες είναι επιλέξιμες, σύμφωνα με τους Πίνακες 5 και 6.
4. Η ενίσχυση (επιχορήγηση) των επενδύσεων για τη Γεωγραφική Ενότητα 3, ανέρχεται σε ποσοστό 45% επί του συνολικού προϋπολογισμού (45.000 €). Ο επενδυτής πρέπει να εξασφαλίσει το υπόλοιπο ποσό που απαιτείται για τη χρηματοδότηση της επένδυσης (55.000 €). Από το ποσό αυτό, τουλάχιστον τα 30.000 (δηλαδή ποσοστό 30% του συνολικού προϋπολογισμού) πρέπει να καλυφθούν υποχρεωτικά με δικά του κεφάλαια (ίδια συμμετοχή) ενώ τα υπόλοιπα 25.000 € μπορεί - εφόσον επιθυμεί - να τα εξασφαλίσει μέσω **τραπεζικού δανείου**.

ΠΙΝΑΚΕΣ

**ΠΙΝΑΚΑΣ 1:
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΣΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ**

<p align="center">Γεωγραφική Ενότητα 1 (ΓΕ 1)</p>	<p>Νομός Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας</p>
<p align="center">Γεωγραφική Ενότητα 2 (ΓΕ 2)</p>	<p>Περιφέρειες: Κεντρικής Μακεδονίας (πλην του νομού Θεσσαλονίκης), Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Ελλάδας και Κρήτης</p>
<p align="center">Γεωγραφική Ενότητα 3 (ΓΕ 3)</p>	<p>Περιφέρειες: Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων νήσων και όλα τα νησιά της χώρας πλην της νήσου Κρήτης και των νησιών της Περιφέρειας Αττικής</p>

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2:
ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ**

α) Βάσει κωδικών ΣΤΑΚΟΔ 91

(Στατιστική Ταξινόμηση Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας)

15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών, πλην των επιχειρήσεων παραγωγής συνθετικών ινών που δεν είναι επιλέξιμες
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης – κατεργασία και βαφή γουναρικών
19	Κατεργασία και δέψη δέρματος – κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας και υποδημάτων
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
21	Παραγωγή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής.
23	Παραγωγή οπτάνθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων.
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων.
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων – κατασκευή ρολογιών κάθε είδους
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.
37	Ανακύκλωση

β) Λοιπές

A	Μεταλλευτικές επιχειρήσεις
B	Επιχειρήσεις εξόρυξης, επεξεργασίας και αξιοποίησης βιομηχανικών ορυκτών
Γ	Επιχειρήσεις λατόμησης μαρμάρων που διαθέτουν εξοπλισμό κοπής και επεξεργασίας
Δ	Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων στον τομέα της Πληροφορικής

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΜΜΕ

<p>• Μέγεθος Επιχειρήσεων (αφορά τις υπό Έκταση νέες Επιχειρήσεις).</p>	<p>1.1. Αριθμός απασχολούμενων</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Για την Γεωγραφική Ενότητα 1, επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που απασχολούν από 8 έως 50 εργαζόμενους.➤ Για την Γεωγραφική Ενότητα 2, επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που απασχολούν από 1 έως 50 εργαζόμενους➤ Για την Γεωγραφική Ενότητα 3, επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που απασχολούν από 0 έως 50 εργαζόμενους <p>1.2. Κύκλος εργασιών</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Για την Γεωγραφική Ενότητα 1, επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που έχουν μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών τριετίας από διακόσιες χιλιάδες ευρώ (200.000€) και μέχρι τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (4.000.000€).➤ Για την Γεωγραφική Ενότητα 2, επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που έχουν μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών τριετίας από εβδομήντα πέντε χιλιάδες ευρώ (75.000€) και μέχρι τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (4.000.000€).➤ Για την Γεωγραφική Ενότητα 3, επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που έχουν μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών τριετίας από πενήντα χιλιάδες ευρώ (50.000€) και μέχρι τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (4.000.000€).
<p>2. Ανεξαρτησία</p>	<p>Ως ανεξάρτητες μικρομεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται οι επιχειρήσεις που συγκεντρώνουν σωρευτικά τα εξής χαρακτηριστικά:</p> <ol style="list-style-type: none">1) απασχολούν λιγότερους από πενήντα (50) εργαζόμενους,2) έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (4.000.000 €) και ετήσιο συνολικό ενεργητικό που δεν υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια ευρώ (5.000.000 €) και3) δεν ανήκουν, σε ποσοστό 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου τους ή των δικαιωμάτων ψήφου, σε επιχείρηση ή από κοινού σε περισσότερες επιχειρήσεις που δεν είναι μικρομεσαίες ανεξάρτητες επιχειρήσεις.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.
ΟΡΙΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ**

Γεωγραφική Ενότητα	Όρια επιχορηγούμενου προϋπολογισμού (σε ευρώ)
α) Για υφιστάμενες επιχειρήσεις	
Γεωγραφική Ενότητα 1	50.000 έως 350.000
Γεωγραφική Ενότητα 2	40.000 έως 250.000
Γεωγραφική Ενότητα 3	30.000 έως 200.000
β) Για υπό ίδρυση νέες επιχειρήσεις	
Γεωγραφική Ενότητα 1	Δεν επιχορηγούνται
Γεωγραφική Ενότητα 2	30.000 έως 200.000
Γεωγραφική Ενότητα 3	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ						
ΚΑΤ. 1	ΚΑΤ. 2	ΚΑΤ. 3	ΚΑΤ. 4	ΚΑΤ. 5	ΚΑΤ. 6	ΚΑΤ. 7
Κτίρια και Εγκαταστάσεις	Μηχανήματα – Εξοπλισμός	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις προστασίας του περιβάλλοντος	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας	Συστήματα αυτοματισμού	Δικαιώματα τεχνονομίας	Πιστοποίηση κατά ISO
1	Δημιουργία, επέκταση, εκσυγχρονισμός χώρων παραγωγής, αποθήκευσης και διοίκησης της επιχείρησης	*				
2	Εξορθολογισμός, διαφοροποίηση, εκσυγχρονισμός διαδικασιών παραγωγής και διοίκησης της επιχείρησης	*		*		
3	Μετεγκατάσταση οχλουσών μεταποιητικών μονάδων	*		*		
4	Προστασία περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας	*	*	*		
5	Κατασκευή πρωτότυπου εφεύρεσης			*	*	
6	Δημιουργία Εργαστηρίου εφαρμοσμένης βιομηχανικής έρευνας	*		*		
7	Ανάπτυξη καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία			*	*	
8	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων			*		*
9	Ενσωμάτωση αποτελεσμάτων έρευνας στην παραγωγή			*	*	
10	Ανάπτυξη προϊόντων και εφαρμογών πληροφορικής			*		

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Κατ.	Περιγραφή
1	Κτίρια και εγκαταστάσεις: ανέγερση, επέκταση, εκσυγχρονισμός. Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνουν σε ποσοστό το 45% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της επένδυσης.
2	Μηχανήματα – Εξοπλισμός: προμήθεια <u>καινούριου</u> σύγχρονου παραγωγικού εξοπλισμού για τον εξορθολογισμό, διαφοροποίηση ή εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας, προμήθεια ή ανάπτυξη και εγκατάσταση νέου τεχνολογικού εξοπλισμού φιλικού προς το περιβάλλον, προμήθεια μεταφορικών μέσων διακίνησης προϊόντων και πρώτων υλών <u>εντός</u> του ευρύτερου παραγωγικού χώρου. Ως επιλέξιμη επένδυση μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού νοείται αποκλειστικά ο νέος σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
3	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις προστασίας του περιβάλλοντος: κατασκευή εγκαταστάσεων και προμήθεια εξοπλισμού περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας. Ως επιλέξιμη επένδυση μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού νοείται αποκλειστικά ο νέος σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
4	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας αποκλειστικά για τις ανάγκες της μονάδας: δράσεις για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στο πλαίσιο της εξοικονόμησης ή/και υποκατάστασης συμβατικής ενέργειας, δράσεις για την εξοικονόμηση ύδατος. Ως επιλέξιμη επένδυση, μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού νοείται αποκλειστικά ο νέος σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
5	Συστήματα αυτοματοποίησης: προμήθεια και εγκατάσταση καινούριων και σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης, διαχείρισης και ελέγχου των παραγωγικών και διοικητικών διαδικασιών και της μεταφοράς και αποθήκευσης προϊόντων και πρώτων υλών εντός του ευρύτερου παραγωγικού χώρου, προμήθεια ή ανάπτυξη και εγκατάσταση ειδικού λογισμικού και εξοπλισμού πληροφορικής, υποδομές και λογισμικό για τηλεργασία και τηλεεκπαίδευση. Ως επιλέξιμη επένδυση, μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού νοείται αποκλειστικά ο νέος σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
6	Δικαιώματα τεχνογνωσίας. Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνουν σε ποσοστό το 10% του συνολικού προϋπολογισμού του επιλέξιμου παραγωγικού εξοπλισμού
7	Πιστοποίηση κατά ISO. Η δαπάνη που θεωρείται επιλέξιμη προς ενίσχυση για την πιστοποίηση συστήματος διασφάλισης ποιότητας, ανέρχεται μέχρι του ποσού των τεσσάρων χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (10.000 €). -

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΠ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ - ΓΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ "ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ"
Μέτρο 4.3: Δράσεις στηρίξης ΜΜΕ

Κωδικός Ενέργειας	Επιλέξιμες ενέργειες	Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών ανά επιλέξιμη ενέργεια	Ειδικό όροι και προϋποθέσεις για συμμετοχή της πρότασης στο μέτρο	Παρατηρήσεις
1	Δημιουργία, επέκταση, εκσυγχρονισμός χώρων παραγωγής, αποθήκευσης και διοίκησης της επιχείρησης	Κτίρια και εγκαταστάσεις (ΚΑΤ.1) Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας (ΚΑΤ.4)		
2	Εξορθολογισμός, διαφθοροποίηση, εκσυγχρονισμός διαδικασιών παραγωγής και διοίκησης της επιχείρησης	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2) Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)		
4	Προστασία περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας	Κτίρια και εγκαταστάσεις (ΚΑΤ.1) Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις προστασίας του περιβάλλοντος (ΚΑΤ.3)	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας (ΚΑΤ.4)	Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5) (Δεν υπάρχουν)
9	Ενσωμάτωση αποτελεσμάτων έρευνας στην παραγωγή	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2) Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)	Δικαιώματα τεχνολογίας (ΚΑΤ.6)	
10	Ανάπτυξη προϊόντων και εφαρμογών τελεματικής	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2) Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)		
Προϋπολογισμός δημόσιας επιχορήγησης της εν λόγω προκήρυξης για υφιστάμενες επιχειρήσεις (σε Ευρώ)				
2.720.000				
Προϋπολογισμός δημόσιας επιχορήγησης της εν λόγω προκήρυξης για υπό ίδρυση (νέες) επιχειρήσεις (σε Ευρώ)				
680.000				

ΠΕΠ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ - ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ "ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ"
Μέτρο 4.5: Βελτίωση του παραγωγικού περιβάλλοντος - Καινοτόμες εφαρμογές

Κωδικός Ενέργειας	Επιλέξιμες ενέργειες	Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών ανά επιλέξιμη ενέργεια	Ειδικό όροι και προϋποθέσεις για συμμετοχή της πρότασης στο μέτρο	Παρατηρήσεις
1	Δημιουργία, επέκταση, εκσυγχρονισμός χώρων παραγωγής, αποθήκευσης και διοίκησης της επιχείρησης	Κτίρια και εγκαταστάσεις (ΚΑΤ.1)	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας (ΚΑΤ.4)	
2	Εξοβολογισμός, διαφθοροποίηση, εκσυγχρονισμός διαδικασιών παραγωγής και διοίκησης της επιχείρησης	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2)	Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)	1) Για κάθε ενέργεια μιας επενδυτικής πρότασης μπορούν να επιλεγούν μία ή περισσότερες κατηγορίες δαπανών που είναι επιλέξιμες για την ενέργεια αυτή. 2) Οι επιλέξιμες δαπάνες κατηγορίας 1 (ΚΑΤ.1) δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 45% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της επένδυσης. 3) Οι επιλέξιμες δαπάνες κατηγορίας 6 (ΚΑΤ.6) δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 10% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του μηχανολογικού εξοπλισμού. 4) Οι επιλέξιμες δαπάνες κατηγορίας 7 (ΚΑΤ.7) δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα 10.000 ευρώ.
6	Δημιουργία, επέκταση, εκσυγχρονισμός Εργαστηρίων εφορμωμένων βιομηχανικής έρευνας	Κτίρια και εγκαταστάσεις * (ΚΑΤ.1)	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2)	Οι επενδυτικές προτάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν υποχρεωτικά τουλάχιστον μία από τις ενέργειες 7 έως 10.
7	Ανάπτυξη καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2)	Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)	
8	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2)	Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)	Πιστοποίηση κατά ISO (ΚΑΤ.7)
9	Ενομοιότυπη αποπελοποίηση επένυσης στην παραγωγή	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2)	Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)	Δικαιώματα τεχνονωμίας (ΚΑΤ.6)
10	Ανάπτυξη προϊόντων και εφαρμογών τηλεπικοινωνιακής	Μηχανήματα και εξοπλισμός (ΚΑΤ.2)	Συστήματα αυτοματισμού (ΚΑΤ.5)	
Προϋπολογισμός Δημόσιας επιχορήγησης της εν λόγω προκήρυξης για υφιστάμενες επιχειρήσεις (σε Ευρώ)				
Προϋπολογισμός Δημόσιας επιχορήγησης της εν λόγω προκήρυξης για υπό ίδρυση (νέες) επιχειρήσεις (σε Ευρώ)				800.000
				200.000

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. www.hellaskps.gr
2. www.tempme.gr
3. www.info.3kps.gr
4. www.peproe.gr
5. «Οι χρηματοδοτήσεις ως τραπεζική εργασία» *ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ*
6. «Επιχειρησιακή έρευνα» *ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ*